

UNIUNEA EUROPEANĂ

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
2014-2020

**Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
Direcția Generală Programare și Coordonare Sistem
Serviciul Unitatea Centrală de Evaluare**

Al cincilea Raport Anual de Evaluare

împreună cu seturile de date și metadatele aferente

15-09-2023

**Contract de prestări servicii 26425/27.03.2020: Implementarea
Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat**

**Lotul 2: Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul
de performanță – Tema E**

Raportul îndeplinește
criteriile de calitate și
conformitate potrivit
prevederilor caietului de
sarcini și a ofertei tehnice

Unitatea Centrală de
Evaluare

Director General
DGPCS

versiunea 2
[15-09-2023]

Contract	nr. 26425/27.03.2020, având ca obiect „Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat - Lotul 2: Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul de performanță – Tema E”
Prestator	QURES Quality Research and Support SRL Dem. Valea Danului 42/8, Sector 6, București Tel/fax: (+40) 374 09 44 66 e-mail: contact@qures.ro Cambridge Econometrics Covent Garden, CB1 2HT, Cambridge Tel/fax: +44 (0) 1223 533100 e-mail: info@camecon.com
Livrabil	Al cincilea Raport Anual de Evaluare
Versiunea	2
Data	15.09.2023

Echipa de evaluare:

- 👤 **Laura Trofin** – *Expert cheie 1 – Team leader*
- 👤 **Graham Hay** – *Expert cheie 2*
- 👤 **Irina Lonean** – *Expert cheie 3*
- 👤 **Vasile Alecsandru Strat** – *Expert non-cheie pe Econometrie/modelare matematică*
- 👤 **Jack William Spencer** – *Expert non-cheie pe Econometrie/modelare matematică*
- 👤 **Robert Petraru** – *Expert non-cheie pe Evaluarea de politici și programe*
- 👤 **Jakub Zagdanski** – *Expert non-cheie pe Econometrie/modelare matematică*
- 👤 **Mihaela Aioanei-Iorgulescu** – *Expert non-cheie pe Evaluarea de politici și programe*
- 👤 **Sorin Bogdea** – *Expert non-cheie pe Evaluarea de politici și programe*

Acronime

AM	Autoritate de management
AP	Axă prioritară
BEP	Biroul Evaluare Programe
CCE	Comitetul de Coordonare a Evaluării
CDR	Regulamentul privind Dispozițiile Comune nr. 1303/2013 ¹
CdP	Cadrul de Performanță
CE	Comisia Europeană
DMI	Domeniu Major de Intervenție
eMS	Electronic Monitoring System (Sistem Electronic de Monitorizare)
FC	Fondul de Coeziune
FEADR	Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală
FEDR	Fondul European de Dezvoltare Regională
FEPAM	Fondul European pentru Pescuit și Afaceri Maritime
FESI	Fondurile Europene Structurale și de Investiții
FSE+	Fondul Social European +
IMM	Întreprindere mică și mijlocie
MIPE	Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
NEET	Tineri șomeri, care nu lucrează și nu participă la programe de formare (16-29 de ani)
OI	Organism intermediar
OS	Obiectiv specific
OT	Obiectiv tematic
PE	Parlamentul European
PO	Program Operațional
POAT	Programul Operațional Asistență Tehnică
POC	Programul Operațional Competitivitate
POCA	Programul Operațional Capacitate Administrativă

¹ Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Ministerul Dezvoltării
Regionale și Infrastructurii

POCU	Programul Operațional Capital Uman
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare
POR	Programul Operațional Regional
POPAM	Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime
PU	Prioritatea Uniunii
RAE	Raport Anual de Evaluare
SMIS	Sistemul Unic de Management al Informației pentru Instrumentele Structurale
TIC	Tehnologia Informațiilor și Comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

Cuprins

1. Sumar executiv	9
2. Introducere	34
3. Descrierea metodologiei utilizate	36
4. Analizele efectuate.....	40
4.1 Programul Operațional Regional.....	40
4.2 Programul Operațional Infrastructură Mare	61
4.3 Programul Operațional Competitivitate.....	77
4.4 Programul Operațional Capital Uman	83
4.5 Programul Operațional Capacitate Administrativă.....	96
4.6 Interreg V-A România-Bulgaria	101
4.7 Interreg V-A România-Ungaria	108
4.8 Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime	116
5. Concluzii, lecții învățate și recomandări	124
6. Anexe	130
Anexa 1. Tabelul de corelare între constatări, concluzii și recomandări	130
Anexa 2. Metodologia utilizată, inclusiv instrumentele de previzionare - anexate separat datorită dimensiunii acestora.....	136
Anexa 3. Lista documentelor și a literaturii parcurse.....	162
Anexa 4. Lista membrilor Comitetului de Coordonare a Evaluării	165
Anexa 5. Instrumentul de prognoză și datele și metadatele aferente.....	166

1. Sumar executiv

Limba română

1. Documentul de față reprezintă cel de-al cincilea Raport Anual de Evaluare **revizuit** realizat pentru evaluarea progresului indicatorilor din Cadrul de Performanță pentru perioada de referință 31 mai 2022 – 23 iunie 2023, elaborat în cadrul proiectului „Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat. Lotul 2: Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul de performanță – Tema E”, implementat în parteneriat de QURES Quality Research and Support SRL și Cambridge Econometrics Ltd.
2. Acest Raport Anual de Evaluare are ca obiectiv aprecierea eficienței și eficacității utilizării resurselor financiare alocate României prin Acordul de Parteneriat din perspectiva Cadrului de performanță. Deși scopul acestui demers de prognoză, realizat pe parcursul a 5 ani, se leagă în mod intrinsec de nevoia de a evita situații de risc și eventualele decizii ale Comisiei Europene privind suspendarea plăților sau corecții financiare, recomandările cu privire la acțiunile posibile ce pot fi realizate în scopul evitării situațiilor de risc sunt limitate având în vedere perioada scurtă rămasă până la încheierea programelor incluse în analiză.
3. Cadrul de performanță a fost creat pentru a stimula statele membre să exceleze/performeze, dar și pentru a întări abordarea axată pe rezultate. Astfel, monitorizarea măsurii în care programele progresează în ritmul necesar pentru a performa conform cu parametrii acestui Cadru și existența unor prognoze cu privire la măsura în care ținte indicatorilor din Cadrul de Performanță vor fi atinse sunt necesare.

Constatări și concluzii principale

Programul Operațional Regional

4. Pentru Programul Operațional Regional nu se înregistrează schimbări majore în ratele de atingere estimate în raportul anual actual față de cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Rezultatele analizei indică faptul că Axele Prioritare 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 și 13 înregistrează în continuare o implementare bună, așa cum s-a constatat și în Raportul Anual de Evaluare anterior, în timp ce Axele Prioritare 1, 7, 9, 11 și 14 includ indicatori care prezintă riscuri ridicate de neîndeplinire a țintelor indicatorilor din Cadrul de Performanță.
5. Instrumentul de prognoză estimează rate de atingere mai ridicate pentru toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 1, datorită modificării valorilor țintelor indicatorilor. Un singur indicator este estimat că nu își va atinge ținta, anume indicatorul financiar aferent Axei Prioritare 1, din cauza ratei scăzute de contractare a alocării financiare, care înregistrează o valoare de 50,49%. Rata de contractare scăzută la nivelul acestei Axe Prioritare a fost afectată schimbările organizatorice în perioada de timp de la exprimarea interesului și elaborarea cererii de finanțare, care au avut un impact ridicat asupra eligibilității entității sau natura restrictivă criteriilor de eligibilitate și interpretarea strictă. Nu există diferențe semnificative în ratele de atingere estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2, ambii indicatori își vor atinge țintele stabilite pentru anul 2023.
6. Indicatorii din Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 3 nu înregistrează schimbări semnificative în estimările actualizate față de prognoza realizată în al patrulea Raport Anual de Evaluare. Indicatorul financiar pentru regiunea mai dezvoltată are o rată de atingere scăzută din cauza corecțiilor aplicate de către Autoritatea de Audit la nivelul unui număr de proiecte contractate în acest tip de regiune. Cu privire la Axa Prioritară 4, nici un indicator aferent Cadrului de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta stabilită.
7. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 au rămas la un nivel similar precum estimările realizate pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Nici un indicator aferent Cadrului de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta stabilită.
8. Toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6 înregistrează creșteri față de estimările realizate pentru Raportul Anual de Evaluare precedent și sunt estimați că își vor atinge țintele, cu excepția indicatorului CO14 pentru regiunea mai dezvoltată. Cu privire la Axa Prioritară 7, pentru indicatorul 1S27 se înregistrează o creștere în estimare, de la 55% la 71%. Proiectele care au contribuit la valoarea acestui indicator au întâmpinat probleme în aprobarea documentațiilor de atribuire sau problemelor întâmpinate pe parcursul procedurilor de achiziții publice, precum anulări sau contestații.
9. Toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță din Axa Prioritară 8 sunt estimați că își vor atinge țintele. Indicatorul 1S71 înregistrează o creștere semnificativă datorită finalizării în trimestrul IV al anului 2022 a unui proiect care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului. Proiectul respectiv și-a atins ținta în proporție

- de 90,45%, în timp ce restul proiectelor (care se află în implementare) raportează realizări în proporție de 84,80%.
10. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate sunt estimați că își vor atinge ținta. Ratele de atingere ale indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate au crescut semnificativ datorită contractării a 67 proiecte care contribuie la valoarea acestora. În cazul indicatorului CO39 pentru regiunea mai dezvoltată, contractarea insuficientă de proiecte nu permite atingerea țintei acestuia.
 11. Ținând cont că Axa Prioritară 13 înregistrează o rată de supracontractare de 305%, ratele de atingere estimate de aproximativ 200% nu sunt surprinzătoare. Rata de atingere a indicatorului financiar a crescut datorită rambursărilor mai eficiente a cheltuielilor eligibile la nivelul proiectelor. Dacă în estimarea realizată pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare se înregistrează o rată medie de rambursare a cheltuielilor eligibile de către beneficiari de 67,02%, în estimarea de față, valoarea înregistrată este de 96,97%.

Programul Operațional Infrastructură Mare

12. Cu privire la Programul Operațional Infrastructură Mare, rezultatele rulării instrumentului de prognoză indică existența unei situații eterogene. În timp ce o parte dintre axele prioritare au evoluat semnificativ față de ultima perioadă analizată, alte axe continuă să stagneze, pentru că o parte dintre proiectele finanțate nu au început să genereze realizări încă.
13. Axele prioritare pentru care ratele de realizare a obiectivelor 2023 nu au suferit modificări semnificative față de prognoza inclusă în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022 sunt:
 - AP1 - *Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a metroului*, unde indicatorul CO13a și indicatorul financiar rămân în zona de risc, în jurul valorii de aproximativ 50% din ținta setată pentru 2023;
 - AP4 - *Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric*, unde, de asemenea, doi indicatori din 3 rămân în zona de risc cu valori estimate foarte reduse, de 14% pentru indicatorul 2S38 și 20% pentru indicatorul financiar;
 - Similar, în cazul AP5 - *Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor* nu sunt înregistrate schimbări majore; din cei 3 indicatori din cadrul de Performanță, indicatorul 2S48 rămâne în zona de risc;
 - AP7 - *Creșterea eficienței energetice la nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate*, unde toți indicatorii pentru care au putut fi realizate estimări cu privire la ratele de realizare ce vor fi înregistrate la finalul anului 2023 au rămas în zona de risc, cu valori între 15% și 68%.
14. Axele Prioritare în cadrul cărora au fost înregistrate modificări importante ale estimărilor realizate cu privire la ratele de realizare a obiectivelor 2023 sunt:
 - AP2 - *Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient*, unde cei doi indicatori din CdP (CO13a și indicatorul financiar) au ieșit din zona de risc, datorită în principal, numărului mare de proiecte noi contractate (40,72% din număr total de proiecte finanțate în cadrul AP2);
 - AP3 - *Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor*, unde, de asemenea, toți indicatorii se află în afara zonei de risc; creșteri importante pot fi menționate pentru indicatorul CO19, de la 35% la 199% și pentru indicatorul financiar, de la 29% la 234%, ca urmare a scăderii țintelor aferente 2023;
 - AP8 - *Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale*, unde cei doi indicatori pentru care există datele necesare realizării estimărilor, au ieșit din zona de risc, ajungând la valorile de 103% (indicatorul 2S68) și de 106% (indicatorul financiar), ca urmare a scăderii semnificative a țintelor.
15. Pentru AP 6 - *Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon* și AP 9 - *Protejarea sănătății populației în contextul pandemiei cauzate de virusul SARS-CoV-2* instrumentul de prognoză nu a putut estima valorile ce vor fi realizate la finalul anului 2023 la nivelul indicatorilor din Cadrul de Performanță din cauza lipsei datelor necesare. În cadrul AP6, există posibilitatea ca niciun proiect care contribuie la indicatorii analizați nu va fi finalizat.
16. Realocările realizate odată cu aprobarea versiunii 10.1 a Documentului de Program, în septembrie 2022, au dus și la modificarea țintelor indicatorilor de realizare de la nivelul axelor vizate, acesta fiind unul dintre principalii

factori care au determinat schimbări în ceea ce privește ratele de realizare estimate de instrumentul de prognoză pentru indicatorii din Cadru de Performanță

17. În ceea ce privește nivelul scăzut al realizărilor estimate pentru finalul anului 2023 în cazul indicatorilor din cadrul AP 1, PA4, AP 5 și AP7 este perioada foarte lungă de implementare a proiectelor, din cauza avansării dificile a activităților planificate și deci a nerealizării cheltuielilor conform bugetului. De aceea, Raportul Anual de Implementare a POIM 2014 – 2020 aferent anului 2022, indică faptul că pentru următoarele Axe Prioritare, proiectele nefinalizate vor fi făcute în perioada 2021 – 2020, după cum urmează: AP1 (16 proiecte), AP2 (32 de proiecte), AP3 (22 de proiecte), AP4 (61 de proiecte), AP5 (5 proiecte), AP7 (3 proiecte). După cum se poate observa în lista de mai sus, proiectele ce vor fi făcute nu sunt doar cele contractate în cadrul Axelor Prioritare unde există un progress redus. Există o întârziere în ceea ce privește implementarea și progresul proiectelor la nivel orizontal, pe toate componentele programului. Aceasta este determinată în principal de complexitatea proiectelor și de capacitatea insuficientă a beneficiarilor.

Programul Operațional Competitivitate

18. În cazul Programului Operațional Competitivitate, instrumentul de prognoză estimează depășirea tuturor țintelor setate pentru indicatorii din Cadru de Performanță, cu excepția indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate din cadrul Axei Prioritare 1. Însă, în cazul aceleiași axe, toate valorile estimate cu privire la ratele de realizare au scăzut față de valorile înregistrate în Raportul Anual de Evaluare anterior, de la 2 puncte procentuale (ca în cazul indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate), până la 68 de puncte procentuale (ca în cazul indicatorului CO01 - *Investiție productivă: Număr de societăți sprijinite*) pentru regiunea București – Ilfov. Deși în perioada iunie 2022 – iunie 2023, au fost contractate 40 de proiecte noi în cadrul Axei Prioritare 1, reprezentând doar 8,87% din totalul proiectelor contractate, toate contribuind la indicatorul CO01 și au fost finalizate 77 de proiecte, reprezentând 25,16% din totalul proiectelor finanțate și finalizate în cadrul axei, estimările cu privire la realizările aferente finalului anului 2023 au scăzut, în unele cazuri semnificativ (așa cum este menționat mai sus). O primă explicație pentru această situație se referă la faptul că perioada medie de implementare a proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 1 este de 3 ani și 3 zile, ceea ce duce la creșterea șanselor ca o parte dintre aceste proiecte să nu fie încheiate până la finalul anului 2023. În cazul ambilor indicatori fizici de la nivelul AP1, CO01 - *Investiție productivă: Număr de societăți sprijinite* și CO24 - *Cercetare, inovare: Număr de noi cercetători în entitățile care beneficiază de sprijin*, realizările absolute estimate prin intermediul instrumentului de prognoză se află sub nivelul cumulativ asumat conform proiectelor contractate. Astfel, din nou este subliniată posibilitatea ca nu toate proiectele aflate în implementare să fie finalizate până la finalul programului
19. În ceea ce privește indicatorul financiar din cadrul Axei Prioritare 1 - *Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor*, aferent regiunilor mai puțin dezvoltate, instrumentul de prognoză a calculat pentru finalul anului realizări în valoare totală de 2.488.091.307,78 Lei, ceea ce reprezintă 72% din obiectivul 2023. Astfel, pentru a evita neatingerea țintei la nivel de program se recomandă creșterea ritmului rambursărilor realizate de către AM POC. În momentul actual al perioadei de programare 2014 – 2020, cu 5 luni înaintea de încheierea programului operațional, măsurile ce pot adoptate de către Autoritatea de Management sunt limitate.
20. În cazul Axei Prioritare 2 - *Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă*, comparativ cu valorile prezentate în Raportul Anual de Evaluare 2022, estimările actuale au crescut, cu excepția indicatorului 3S17 - *Școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație*, în cazul căruia valorile de realizare estimate pentru regiunile mai puțin dezvoltate și pentru regiunea mai dezvoltată au rămas constante. În acest ultim caz realizările prognozate au rămas constante, la nivelul de 100%. Cu toate acestea, specificul proiectelor finanțate în cadrul obiectivului 2.4, care contribuie la valoarea indicatorului 3S17 și disponibilitatea redusă a datelor cu privire la progresul înregistrat de aceste proiecte (raportările în ceea ce privește realizările fizice făcându-se doar la încheierea proiectelor) nu au permis o analiză aprofundată a situației actuale și a măsurii în care ele vor reuși să genereze realizările așteptate până la finalul anului 2023, conform țintei stabilite la nivel de program. Tot în contextul Axei Prioritare 2 este important de menționat că, dat fiind faptul că majoritatea proiectelor contractate erau atribuite autorităților publice, iar acestea au avut un grad mai scăzut de realizare financiară, AM POC a intensificat contractarea din cadrul Axei Prioritare 2, pentru beneficiarii privați, care au o rată de realizare semnificativ mai mare. Conform Raportului Anual de Implementare al programului, aferent anului 2021, unele dintre principalele cauze ale progresului dificil înregistrat până la acel moment au fost întârzierile

În ceea ce privește implementarea proiectelor contractate, mai ales cele determinate de procedura de achiziție publică. Evaluarea intervențiilor POC 2014 – 2020 aferente Axei Prioritare 2. Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă, realizată tot în anul 2021, arată faptul că rata efectuării plăților la nivelul AP era foarte scăzută comparativ cu nivelul fondurilor angajate. Această situație a fost ameliorată ulterior, fapt arătat și de noile stimări cu privire la ratele de realizate ale indicatorului financiar.

Programul Operațional Capital Uman

21. În perioada acoperită de acest Raport Anual de Evaluare, (mai 2022-mai 2023), Programul Operațional Capital Uman a făcut progrese importante, un număr limitat de indicatori încă regăsindu-se în zonă de risc. Totuși, trebuie menționat că performanța îmbunătățită a programului comparativ cu Raportul Anual anterior se datorează în majoritatea cazurilor modificării (în sensul reducerii) țințelor indicatorilor din cadrul de performanță.
22. În aceste condiții, axele prioritare cu indicatori în situație de risc sunt în special AP 1 și AP 2, pentru care grupul țintă specific și ritmul lent al lansării apelurilor de proiecte au constituit obstacole importante. Pentru Axa Prioritară 1, estimările realizate arată că indicatorul financiar nu își va atinge ținta stabilită pentru anul 2023. Având în vedere sursa de finanțare a acestei Axe (Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineret), este posibil ca sumele neabsorbite, de aproximativ 35% (diferența dintre rata de supracontractare și rambursare) vor fi pierdută. Rata de supracontractare de 105% nu este suficientă pentru a se absorbi toate fondurile alocate în condițiile în care rata de rambursare pentru această axă este de 61%.
23. Pe de altă parte, în cazul **Axei prioritare 4**, doar trei indicatori sunt în situație de risc, toți în zona de sănătate a intervenției (4S208 (regiunea mai dezvoltată) – "Persoane (din care: din zona rurală) care au beneficiat de servicii medicale de prevenție/ diagnosticare precoce etc., din care grupuri vulnerabile" în ambele regiuni dar și 4S206 Servicii comunitare (din care: din zona rurală), care beneficiază de sprijin). În cazul **Axelor prioritare 5 și 6**, câte un singur indicator este în situație de risc, și acesta este indicatorul financiar. Dacă pentru o mare parte din indicatorii de realizare o verificare cu ținta asumată de proiectele contractate arată că riscul este mic, dacă proiectele se finalizează conform cererii de finanțare (ca timp și a realizării), riscul identificat pentru indicatorii financiari (în cazul tuturor axelor) subliniază ratele scăzute de rambursare, care ridică probleme la nivel de absorbție la nivel de program, mai ales în cazul proiectelor cu o durată mare și întâzieri în implementare.
24. Totuși, în cazul AP 6, o comparație a țințelor la nivel de program cu valorile indicatorilor calculate pe baza proiectelor contractate, indică, totuși, două situații de risc, respectiv pentru 4S222/MD ("Persoane (copii), din care Roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (EICP),") și 4S94/MPD ("Personal didactic/ personal de sprijin care beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici"), unde rata de realizare este de aproximativ 50%, respectiv 90%. Axa Prioritară 5 performează în principal datorită modificării țințelor indicatorilor, dar riscul de neatingere a țințelor pentru indicatorul financiar pentru regiuni mai puțin dezvoltate este cauzat de evoluția lentă a procesului de implementare a proiectelor / a activităților aferente.
25. Estimările au identificat și cazuri de supra-realizări mari, de 300%, de exemplu. Acest nivel se menține dacă se realizează o dublă-verificare nu nivelul țințelor asumate la nivel de proiect. Totuși, o astfel de rată de realizare atage atenția mai degrabă asupra corectitudinii estimării țintei, posibil setată pesimist în momentul programării.
26. Recomandările principale care derivă din analiza finală a performanței POCU sunt:
 - (pentru POCU) monitorizarea și susținerea beneficiarilor pentru consumarea unui procent cât mai mare din sumele contractate, de o manieră corectă, care să permită o rată de rambursare optimă la nivel de proiect, și, prin urmare, la nivel de program. Totodată, asigurarea ca toate proiectele contractate sunt implementate cât mai optim, cu atingerea țințelor indicatorilor conform cererilor de finanțare aprobate.
 - (pentru POCU) Analiza posibilității realocării bugetului între axe/linii, de la cazuri în care rata de contractare este sub 80% către cazuri cu o rată de contractare mai mare (ideal mai mare decât 100%+ 100%-rata de rambursare).
 - (în cazul programelor viitoare) Este necesar să se reevalueze țințele indicatorilor similari care au în 2014-2020 rate de atingere foarte mari în comparație cu țințele asumate pentru 2023, pentru a se învăța din experiența POCU.

- (În cazul programelor viitoare) Monitorizarea cu mai multă atenție a măsurii în care țintele estimate inițial sunt corecte, și ajustarea lor dar doar dacă s-au modificat anumite ipoteze (de exemplu costul unitar sau perioada necesară pentru obținerea unui output) și nu prin simpla aliniere la angajamentele proiectelor. O astfel de simplă aliniere nu permite analiza reală a performanței programului, prin compararea realizării cu ținta propusă.

Programul Operațional Capacitate Administrativă

27. Conform analizelor realizate, Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 – 2020 nu va întâmpina probleme în ceea ce privește atingerea țintelor pentru indicatorii din Cadrul de Performanță, cu excepția indicatorului financiar aferent regiunii București – Ilfov, din cadrul Axei Prioritare 1 - *Administrație publică și sistem judiciar eficiente*. În măsura în care ritmul și rata rambursărilor vor crește suficient în a doua jumătate a anului 2023, toți indicatorii vor atinge minimumul de realizare acceptat. Iar pentru cei mai mulți țintele vor fi depășite.
28. În cadrul Axei Prioritare 1, rata de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiari a scăzut semnificativ, de la 90% la 71%. Ca urmare, în cazul indicatorului financiar (în cazul ambelor tipuri de regiuni) ratele de realizare estimate au scăzut. De asemenea, scăderile înregistrate au fost cauzate și de creșterea țintelor la nivel de program, cu aproximativ 104.000.000 de Lei în cazul regiunii mai dezvoltate și aproximativ 115.000.000 Lei în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate. În cazul Axei Prioritare 2 - *Administrație și sistem judiciar accesibile și transparente* o parte dintre indicatorii de realizare din Cadrul de Performanță vor depăși semnificativ țintele stabilite pentru 2023, cum ar fi indicatorul 5S80 - *Proiecte care privesc îmbunătățirea calității și transparenței actului de justiție* aferent Regiunii București – Ilfov, pentru care instrumentul de prognoză estimează o rată de realizare de 414% și indicatorul 5S79 - *Proiecte care sprijină optimizarea structurilor și proceselor din cadrul autorităților și instituțiilor publice locale*, tot pentru regiunea mai dezvoltată, pentru care s-a calculat o rată de realizare de 284%. De asemenea, țintele indicatorului 5S80 au fost deja atinse.
29. Realocările financiare între AP 1 și AP2, realizate conform ultimei versiuni a Documentului de Program, V7.1, adoptată în decembrie 2022, au determinat modificări și în ceea ce privește țintele setate pentru anul 2023 și astfel au condus la schimbarea valorilor estimate pentru ratele de realizare aferente indicatorilor din cadrul de performanță. În cadrul AP1, datele analizate au arătat faptul că modificările ușoare ale țintelor aferente indicatorului 5S77 au influențat în mod direct ratele de realizare prognozate. În cadrul AP2, scăderile semnificative ale țintelor aferente indicatorul 5S79 pentru regiunile mai puțin dezvoltate, dar și pentru regiunea București – Ilfov au determinat creșterea ratelor de realizare estimate pentru finalul anului 2023, cu 181 de puncte procentuale și respectiv, cu 35 de puncte procentuale. Un alt factor care a contribuit la aceste modificări este reprezentat de contractarea unui număr mare de proiecte în perioada iunie 2022 – iunie 2023. În ultimul an au fost contractate 23,10% din totalul proiectelor care contribuie la indicatorul aferent regiunilor mai puțin dezvoltate și 78,05% din totalul proiectelor aferente regiunii mai dezvoltate.
30. Conform celor prezentate mai sus, este important ca ritmului de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiari să fie accelerat de către Autoritatea de Management pentru a asigura ieșirea indicatorului financiar din cadrul Axei Prioritare 1, aferent regiunii mai dezvoltate, din zona de risc, mai exact pentru a atinge nivelul minim de 85% din ținta stabilită la nivel de program pentru anul 2023. Cu toate că la nivelul Axei Prioritare 2 nu au fost înregistrate situații de risc, se recomandă accelerarea în continuare a procesului de rambursare a cheltuielilor și în acest caz, mai ales la nivelul proiectelor implementate în regiunile mai puțin dezvoltate, unde există posibilitatea ca rata de realizare să scadă sub nivelul minim acceptabil de 85% din ținta 2023.

Programul Interreg V-A Romania – Bulgaria

31. În cazul Programului Interreg V-A Romania-Bulgaria, toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță sunt estimați că își vor atinge sau depăși obiectivele finale. Indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările din raportul anual precedent. Creșterea de 16 puncte procentuale a indicatorului C014 se datorează creșterii realizărilor medii la nivel de proiect. În cadrul Axei Prioritare 1 nu sunt așteptate schimbări majore deoarece nu au mai fost contractate proiecte noi și nici nu există un risc de neîndeplinire a țintelor. Cu privire la Axa Prioritară 2, indicatorul C009 are o rată de atingere mai mare datorită faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare din 2022. Pentru indicatorul 6c.1, creșterea valorii estimate se datorează faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste

estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare, din 2022. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3 nu se află într-o zonă de risc de neatingere a țintelor, conform estimărilor realizate prin instrumentul de prognoză. Ținta indicatorului 5b.2 înregistrează o scădere de 25 puncte procentuale a ratei de realizare estimate. Motivul scăderii ratei de performanță pentru indicatorul 5b.2 este reprezentat de realizările mai scăzute decât cele estimate în Raportul Anual de Evaluare precedent.

32. Ratele de atingere estimate ale indicatorilor aferenți Axei Prioritare 4 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimarea din Raportul Anual IV (2022). Din totalul de 34 de proiecte contractate, 32 au fost finalizate, iar 2 proiecte au fost reziliate. Valorile estimate pentru indicatorul financiar din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 4 a rămas la același nivel față de valorile estimate în Raportul Anual IV. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările realizate în cadrul raportului anual precedent privind rata de atingere a țintei.

Programul Interreg V-A România – Ungaria

33. În cazul Programului Interreg V-A Romania-Ungaria, toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță sunt estimați că își vor atinge sau depăși obiectivele finale. Pentru Axa Prioritară 1, având în vedere că pentru indicatorii C009 și 6/b1 se estimează rate de realizare de peste 100%, nu a fost identificat un risc de neatingere a țintelor acestora. Pentru Axa Prioritară, indicatorul C013a a păstrat aceleași valori comparativ cu estimările din Raportul Anual aferent anului 2022. Cu privire la Axa Prioritară 3, indicatorul de realizare C044 își va depăși cu mult ținta stabilită pentru anul 2023, având în vedere estimarea instrumentului de prognoză dar și contribuția asumată a proiectelor. Cu privire la indicatorul financiar, instrumentul de prognoză arată o rată de performanță de 99%, și astfel acesta este în afara zonei de risc. În cadrul Axei Prioritare 4, ținta indicatorului 9/a2 va fi cu mult depășită prin contribuțiile proiectelor finalizate și aflate în implementare, având în vedere că rata de atingere a indicatorului rămâne la un nivel foarte ridicat, de 257%. Rata de atingere a indicatorului 9/a2 a crescut datorită realizărilor mai mari ale proiectelor aflate în implementare. Indicatorul financiar F.PA4 nu se află în situație de risc de neîndeplinire, având o valoare estimată suficient de mare pentru a considera indicatorul ca fiind îndeplinit.

Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime

34. Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime a avut o evoluție bună, însă raportul de evaluare relevă anumite stagnări sau scăderi în estimarea atingerii țintelor la nivelul Priorităților Uniunii 1 și 2. Cu toate acestea, 10 din 15 indicatori din Cadrul de Performanță se află în afara zonei de risc de neatingere a țintelor. În ansamblu, se observă că există provocări semnificative în atingerea indicatorilor în cadrul Priorității Uniunii 1, cauzate în mare parte de nivelul scăzut de rambursare și de rata redusă de contractare a proiectelor. Cauza principală a ratei scăzute de atingere pentru indicatorul de realizare 1.3 este rata scăzută de contractare a proiectelor care contribuie la valoarea acestui indicator. Cauza principală pentru rata de contractare scăzută este interesul scăzut al autorităților publice locale din cauza restricțiilor privind finanțarea, sprijinul financiar acordat fiind concentrat doar pe modernizarea infrastructurii existente, excluzând crearea de noi porturi de pescuit, locuri de debarcare sau centre de licitații, chiar dacă cuantumul sprijinului este de 100% pentru autoritățile publice.
35. Ratele de atingere estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 2 nu diferă semnificativ față de valorile estimate în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Precum în cazul Priorității Uniunii anterioare, motivul principal pentru ratele de atingere scăzute a indicatorului financiar și indicatorului 2.3 reprezintă contractarea scăzută la nivelul Priorității Uniunii 2. Rata scăzută de contractare a fost influențată de mai multe elemente. La nivelul micro, beneficiarii privați nu au avut venituri suficiente pentru a susține o astfel de investiție, deoarece rata de cofinanțare a fost stabilită la 50%. Tot la nivel micro, atractivitatea acestui domeniu de activitate este scăzută datorită ciclului lung de producție și a riscurilor existente (impactul factorilor climatici, forța de muncă insuficientă). La nivel macro, pandemia COVID-19, criza economică și conflictul din Ucraina, a creat obstacole serioase în implementarea proiectelor, astfel:
36. Cu privire la Prioritatea Uniunii 3, indicatorul financiar se află într-o situație de risc de neatingere din cauza nivelului foarte scăzut de rambursări efectuate pentru cheltuielile eligibile de către beneficiari. Potrivit datelor SMIS, beneficiarii reușesc în medie să ramburseze doar 49,36% din cheltuielile eligibile. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorităților Uniunii 4, 5 și 6 sunt estimați că își vor atinge țintele stabilite pentru 2023.
- 37.

English

38. This document represents the fifth Annual Evaluation Report for assessing the progress of the indicators in the Performance Framework for the reference period 31 May 2022 – 23 June 2023, elaborated within the project “Implementation of the Partnership Agreement Evaluation Plan. Lot 2: Evaluation of progress in meeting the performance framework indicators – Theme E”, implemented in partnership by Qures Quality Research and Support SRL and Cambridge Econometrics Ltd.
39. This Annual Evaluation Report aims to assess the efficiency and effectiveness of the use of the financial resources allocated to Romania through the Partnership Agreement from the perspective of the Performance Framework. Although the purpose of this 5-year forecasting approach is intrinsically linked to the need to avoid risk situations and possible decisions of the European Commission on suspension of payments or financial corrections, recommendations on possible actions to avoid risk situations are limited in view of the short period remaining until the closure of the programmes included in the analysis.
40. The performance framework was created to incentivise Member States to excel/perform, but also to strengthen the results-oriented approach. Thus, monitoring the extent to which programmes progress at the necessary pace to perform according to the parameters of the Performance Framework and the existence of forecasts on the extent to which targets of the Performance Framework indicators will be achieved are necessary.

Main findings and conclusions

Regional Operational Programme

41. For the Regional Operational Programme there are no major changes in the achievement rates estimated in the current annual report compared to the fourth Annual Evaluation Report. The results of the analysis indicate that Priority Axes 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 and 13 are still in good implementation, as found in the previous Annual Evaluation Report, while Priority Axes 1, 7, 9, 11 and 14 include indicators with high risks of not meeting the targets of the Performance Framework indicators.
42. The forecasting tool estimates higher achievement rates for all Performance Framework indicators from Priority Axis 1, due to changes in indicator target values. A single indicator is estimated not to reach its target, i.e. the financial indicator of Priority Axis 1, due to the low contracting rate of the financial allocation, which stands at 50.49 %. The low contracting rate at the level of this Priority Axis was affected by organisational changes at the level of the beneficiaries, over the time period since the expression of interest and the preparation of the funding application by the beneficiaries, which had a high impact on the eligibility of the entities. As well, the restrictive nature of the eligibility criteria and strict interpretation has contributed to the low contracting rate of the financial allocation. There are no significant differences in the achievement rates estimated for the Performance Framework indicators from Priority Axis 2, both indicators being estimated to reach their 2023 targets.
43. The Performance Framework indicators from Priority Axis 3 do not show significant changes in the updated estimates compared to the forecast made in the fourth Annual Evaluation Report. The financial indicator for the more developed region has a low achievement rate due to the financial corrections applied by the Audit Authority in a number of projects contracted in this region. With regard to Priority Axis 4, no indicator of the Performance Framework is estimated that it will not achieve its set target.
44. The indicators in the Priority Axis 5 Performance Framework remained at a similar level as the estimates made for the fourth Annual Evaluation Report. No indicator of the Performance Framework is estimated that it will not achieve its set target.
45. All indicators in the Priority Axis 6 Performance Framework increase compared to the estimates made for the previous Annual Evaluation Report and are expected to reach their targets, except for the CO14 indicator for the more developed region. As regards Priority Axis 7, for indicator 1S27 there is an increase in the estimate, from 55 % to 71 %. Projects that contributed to the value of this indicator encountered problems in approving award documentation or problems during public procurement procedures, such as cancellations or appeals.
46. All Performance Framework indicators from Priority Axis 8 are estimated to achieve their targets. Indicator 1S71 shows a significant increase due to the completion in Q4 of 2022 of a project that contributes through outputs to the value of the indicator. That project reached 90.45 % of its target, while the rest of the projects (which are in implementation) achieved on average 84.80% of their final target.
47. The Performance Framework indicators from Priority Axis 9 for less developed regions are expected to reach their target. The achievement rates of the Performance Framework indicators from Priority Axis 9 for less

developed regions have increased significantly due to the contracting of 67 projects that contribute to the value of the indicator. In the case of indicator C039 for the more developed region, the insufficient number of contracted projects has resulted in an inability to achieve its target.

48. Given that Priority Axis 13 has an overcontracting rate of 305% of its allocation, the estimated achievement rates of around 200% for the indicators are not surprising. The rate of achievement of the financial indicator has increased due to more efficient reimbursements of eligible expenditure at project level. If in the estimate from the fourth Annual Evaluation Report shows an average rate of reimbursement of eligible expenditure by beneficiaries of 67.02 %, in this estimate, the value recorded is 96.97%.

Large Infrastructure Operational Programme

49. Regarding the Large Infrastructure Operational Programme, the results of the forecasting tool indicate the existence of a heterogeneous situation. While some of the Priority Axes have evolved significantly since the last period under review, other Axes continue to stagnate, as a number of funded projects have not yet started to generate outputs.
50. The Priority Axes for which the achievement rates of the 2023 targets have not undergone significant changes compared to the forecast included in the 2022 Annual Evaluation Report are:
- PA1 – *Improving mobility through the development of the TEN-T network and metro*, where the C013a indicator and the financial indicator remain in the risk area of not meeting their targets, around 50 % of the target set for 2023;
 - PA4 – *Environmental protection through biodiversity conservation measures, air quality monitoring and decontamination of historically polluted sites*, where two out of three indicators remain in the risk area of not meeting their targets, with very low estimated values of 14% for indicator 2S38 and 20% for the financial indicator;
 - Similarly, in the case of PA5 – *Promoting climate change adaptation, risk prevention and management* are not major changes; out of the 3 indicators in the performance framework, indicator 2S48 remains in the risk area of not meeting their targets;
 - PA7 – *Increase in energy efficiency at the level of the district heating system in selected cities*, where all indicators for which estimates of output rates could be recorded at the end of 2023 remained in the risk area, with values between 15% and 68%.
51. The Priority Axis under which estimates of the achievement rates of the 2023 targets show significant changes are:
- PA2 – *Developing a multimodal, quality, sustainable and efficient transport system*, where the two Performance Framework indicators (C013a and financial indicator) exited the risk area, mainly due to the large number of new projects contracted (40.72 % of the total number of projects financed under PA2);
 - PA3 – *Development of environmental infrastructure under resource efficient management conditions*, where all indicators do not present risks in achieving their targets; significant increases can be mentioned for the C019 indicator, from 35% to 199% and for the financial indicator, from 29 % to 234 %, due to the decrease of the indicators' 2023 target values;
 - PA8 – *Intelligent and sustainable electricity and gas transmission systems*, where the two indicators for which the data for the estimations are available, do not present risks in achieving their targets, reaching 103% (indicator 2S68) and 106% (financial indicator), due to the significant decrease in targets.
52. For PA 6 – *Promoting clean energy and energy efficiency to support a low-carbon economy* and PA 9 – *Protecting the health of the population in the context of the SARS-CoV-2 virus pandemic*, the forecasting tool could not estimate the values to be achieved at the end of 2023 at the level of the indicators of the Performance Framework due to the lack of necessary data. Under PA6, there is a possibility that no project contributing to the analysed indicators will be completed.
53. The reallocations made with the approval of version 10.1 of the Programme Document in September 2022 also led to changes in the targets of output indicators at the level of the target axes, which was one of the main factors that led to changes in the output rates estimated by the forecasting tool for performance benchmarks. Regarding the low level of expected outputs for end 2023 for indicators under PA1, PA4, PA5 and PA7 is the very long implementation period of projects, due to the difficult progression of planned activities and lack of budget spending. Therefore, the 2022 Annual Implementation Report of POIM 2014-2020 indicates that for the following Priority Axes, unfinished projects will be phased in the period 2021-2020, as follows: PA1 (16

projects), PA2 (32 projects), PA3 (22 projects), PA4 (61 projects), PA5 (5 projects), PA7 (3 projects). As can be seen in the list above, the projects that will be phased out are not only those contracted within the Priority Axes where there is little progress. There is a delay in the implementation and progress of the projects at the horizontal level, on all components of the programme. This is mainly due to the complexity of the projects and the insufficient capacity of the beneficiaries.

Competitiveness Operational Programme

54. In the case of the Competitiveness Operational Programme, the forecasting tool estimates that all targets of the Performance Framework indicators are exceeded, except for the financial indicator for less developed regions under Priority Axis 1. However, for the same axis, all estimated values of achievement rates decreased compared to the values recorded in the previous Annual Evaluation Report, from 2 percentage points (as in the case of the financial indicator for less developed regions) to 68 percentage points (as in the case of CO01 – *Productive investment: Number of companies supported*) for the Bucharest-Ilfov region. Although between June 2022 and June 2023 40 new projects were contracted under Priority Axis 1, representing only 8.87 % of the total contracted projects, all contributing to the CO01 indicator and 77 projects were completed, representing 25.16 % of the total projects financed and completed under the Axis, estimates of end 2023 outputs decreased, in some cases significantly (as mentioned above). A first explanation for this situation refers to the fact that the average implementation period of projects contracted under Priority Axis 1 is 3 years and 3 days, which increases the chances that some of these projects will not be completed by the end of 2023. For both physical indicators at level PA1, CO01 - *Productive investment: Number of companies supported* and CO24 – *Research, innovation: Number of new researchers in the supported entities*, the absolute outputs estimated through the forecasting tool are below the cumulative level assumed according to the contracted projects. Thus, again, it is underlined the possibility that not all projects under implementation will be completed by the end of the programme.
55. Regarding the financial indicator under Priority Axis 1 – *Research, Technological Development and Innovation (RDI) in support of economic competitiveness and business development*, for less developed regions, the forecasting tool calculated outputs totalling RON 2.488.091.307.78 for the end of the year, representing 72% of the 2023 target. At the moment of the 2014-2020 programme period, with 5 months before the closure of the operational programme, the measures that may be adopted by the Management Authority are limited.
56. In the case of Priority Axis 2 – *Information and Communication Technology (ICT) for a competitive digital economy*, compared to the values presented in the Annual Evaluation Report 2022, current estimates have increased, with the exception of 3S17 - *Schools using OER, WEB 2.0 in education*, where estimated output values for less developed regions and for the more developed region remained constant. In the latter case, the forecasted outputs remained constant at the level of 100 %. However, the specificities of the projects financed under Objective 2.4, which contribute to the value of indicator 3S17 and the low availability of data on the progress of these projects (reporting of physical outputs only at the end of the projects) did not allow for an in-depth analysis of the current situation and the extent to which they will succeed in generating the outputs expected by the end of 2023, according to the target set at programme level.
- According to the Programme's Annual Implementation Report for 2021, some of the main causes of the difficult progress made so far were delays in the implementation of contracted projects, especially those resulting from the public procurement procedure. Evaluation of POC interventions 2014-2020 under Priority Axis 2. Information and communication technology (ICT) for a competitive digital economy, also carried out in 2021, shows that the payment rate at PA level was very low compared to the level of committed funds. This situation was subsequently improved, as evidenced by the new appreciation for the realised rates of the financial indicator.

Human Capital Operational Programme

57. During the period covered by this Annual Evaluation Report (May 2022 – May 2023), the Human Capital Operational Programme made important progress, with a limited number of indicators still found in the risk area. However, it should be noted that the improved performance of the programme compared to the previous Annual Report is in most cases due to the change in (reducing) the targets of the indicators in the performance framework.
58. In these circumstances, the priority axes with indicators at risk are in particular PA 1 and PA 2, for which the specific target group and the slow pace of launching calls for projects were important obstacles. For Priority

- Axis 1, estimates made show that the financial indicator will not reach its 2023 target. Given the source of funding of this Axis (Youth Employment Initiative), it is possible that unabsorbed amounts of around 35 % (difference between over-contracting and reimbursement rate) will be lost. The 105 % overcontracting rate is not sufficient to absorb all the funds allocated while the reimbursement rate for this axis is 61 %.
59. On the other hand, for **Priority Axis 4**, only three indicators are at risk, all in the intervention health area (4S208 (more developed region) – "Persons (of which: from rural areas) who have benefited from medical services of early prevention/diagnosis, etc., of which vulnerable groups" in both regions and 4S206 Community services (of which: from the rural area), receiving support). In the **case of Priority Axis 5 and 6**, only one indicator is at risk, and this is the financial indicator. While for a large part of the output indicators a verification with the target taken by the contracted projects shows that the risk is low, if the projects are completed according to the financing application (in terms of time and outputs), the risk identified for the financial indicators (for all axes) highlights the low reimbursement rates, which raise problems at programme-level absorption, especially in the case of long-term projects and delays in implementation.
60. However, in the case of PA 6, a comparison of the targets at programme level with the values of indicators calculated on the basis of the projects contracted indicates, however, two risk situations, namely for 4S222/MD ("Persons (children), of which Rome/from rural areas receiving support for participation in education programmes (EICP),") and 4S94/MPD ("Teaching staff/support staff benefiting from training/exchange of best practices"), where the achievement rate is around 50 % and 90 % respectively. Priority Axis 5 performs mainly due to changes in the targets of indicators, but the risk of non-achievement of the targets for the financial indicator for less developed regions is caused by the slow evolution of the implementation of the related projects/activities.
61. Estimates have also identified cases of large overachievements of 300 %, for example. This level is maintained if a double-check is carried out not the level of targets assumed at project level. However, such an achievement rate draws attention rather to the correctness of the target estimation, possibly set pessimistically at the time of programming.
62. The main recommendations stemming from the final performance review of POCU are:
- (for POCU) monitoring and supporting beneficiaries to consume as much of the contracted amounts as possible, in a fair manner, allowing an optimal reimbursement rate at project level, and therefore at programme level. At the same time, ensuring that all contracted projects are implemented as optimally as possible, with the achievement of the targets of the indicators according to the approved financing applications.
 - (for POCU) Analysis of the possibility of reallocating the budget between axes/lines, from cases where the contracting rate is below 80 % to cases with a higher contracting rate (ideally higher than 100 %+ 100 %-reimbursement rate).
 - (for future programmes) It is necessary to reassess the targets of similar indicators with very high achievement rates in 2014-2020 compared to the targets assumed for 2023, in order to learn from the POCU experience.
 - (in the case of future programmes) More careful monitoring of the extent to which the initially estimated targets are correct, and their adjustment, but only if certain assumptions have changed (e.g. unit cost or time needed to achieve an output) and not simply by aligning with project engagements. Such a simple alignment does not allow real analysis of the performance of the programme by comparing the achievement with the proposed target.

Operational Program Administrative Capacity

63. According to the analyses carried out, the Administrative Capacity Operational Programme 2014-2020 will have no problems in achieving the targets for the indicators in the Performance Framework, with the exception of the financial indicator related to the Bucharest – Ilfov region, under Priority Axis 1 – *Public administration* and efficient judicial system. To the extent that the pace and rate of repayments will increase sufficiently in the second half of 2023, all indicators will reach the accepted minimum output. And for most of the targets, they'll be overtaken.
64. Under Priority Axis 1, the reimbursement rate of expenditure incurred by beneficiaries decreased significantly from 90 % to 71 %. As a result, for the financial indicator (for both types of regions) the estimated output rates decreased. The overall decreases were also caused by an increase in programme-level targets, with around RON 104.000.000 for the more developed region and around RON 115.000.000 in the case of less developed regions.

In the case of Priority Axis 2 – *Accessible and transparent administration and judicial system* some of the output indicators in the Performance Framework will significantly exceed the targets set for 2023, such as indicator 5S80 - *Projects aimed at improving the quality and transparency of the judicial act of the Bucharest Region – Ilfov*, for which the forecasting tool estimates an output rate of 414 % and indicator 5S79 – *Projects supporting the optimisation of structures and processes within local public authorities and institutions*, also for the more developed region, for which an output rate of 284 % was calculated. Also, the targets of the 5S80 indicator have already been reached.

65. The financial reallocations between PA 1 and PA2, carried out according to the latest version of the Programme Document, V7.1, adopted in December 2022, also led to changes in the targets set for 2023 and thus led to the change in the estimated values for output rates for the indicators in the performance framework. In PA1, the analysed data showed that the slight changes in the targets for indicator 5S77 directly influenced the forecasted achievement rates. Under PA2, the significant decreases in the targets for indicator 5S79 for the less developed regions, but also for the Bucharest-Ilfov region, led to an increase in the estimated achievement rates for the end of 2023, by 181 percentage points and by 35 percentage points, respectively. Another factor contributing to these changes is the contracting of a large number of projects between June 2022 and June 2023. In the last year 23.10 % of the total projects contributing to the less developed regions indicator and 78.05 % of the total projects related to the more developed region were contracted.
66. According to the above, it is important that the rate of reimbursement of the expenditure incurred by the beneficiaries is accelerated by the Managing Authority in order to ensure the exit of the financial indicator from Priority Axis 1 for the more developed region, from the risk area, i.e. to reach the minimum level of 85 % of the target set at programme level for 2023. Although no risk situations have been recorded at Priority Axis 2 level, it is recommended to further accelerate the process of reimbursement of expenditure in this case, especially at the level of projects implemented in less developed regions, where the achievement rate is likely to fall below the minimum acceptable level of 85 % of the 2023 target.

Interreg V-A Romania – Bulgaria Programme

67. In the case of the Interreg V-A Romania-Bulgaria Programme, all indicators related to the Performance Framework are expected to achieve or exceed their final objectives. The indicators in the Performance Framework established for Priority Axis 1 did not change significantly compared to the estimates in the previous annual report. The 16 percentage point increase in CO14 is due to the increase in average outputs at project level. No major changes are expected under Priority Axis 1 as no new projects have been contracted and there is no risk of not meeting the targets. With regard to Priority Axis 2, indicator CO09 has a higher achievement rate due to the fact that projects that have completed during this period have achieved above estimates in the 2022 Annual Evaluation Report. For indicator 6c.1, the increase in the estimated value is due to the fact that projects that were completed during this period have achieved above estimates in the 2022 Annual Evaluation Report. The indicators in the Priority Axis 3 Performance Framework are not in a risk area of non-achievement of targets, according to estimates made by the forecasting tool. The target of indicator 5b.2 shows a 25 percentage point decrease in the estimated achievement rate. The reason for the decrease in the performance rate for indicator 5b.2 is the outputs lower than those estimated in the previous Annual Evaluation Report.
68. The estimated achievement rates of Priority Axis 4 indicators did not change significantly compared to the estimate in Annual Report IV (2022). Of the 34 projects contracted, 32 were completed and 2 projects were terminated. The estimated values for the financial indicator in the Priority Axis 4 Performance Framework remained at the same level compared to the values estimated in Annual Report IV. The indicators in the Priority Axis 5 Performance Framework did not change significantly compared to the estimates made in the previous annual report on the target rate.

Interreg V-A Romania – Hungary Programme

69. In the case of the Interreg V-A Romania-Hungary Programme, all indicators related to the Performance Framework are expected to achieve or exceed their final objectives. For Priority Axis 1, as indicators CO09 and 6/b1 estimate output rates above 100 %, no risk of non-achievement of their targets was identified. For the Priority Axis, the CO13a indicator kept the same values compared to the estimates in the 2022 Annual Report. With regard to Priority Axis 3, the CO44 output indicator will significantly exceed its target set for 2023, taking into account the estimation of the forecasting tool and the assumed contribution of the projects. With regard to

the financial indicator, the forecasting tool shows a performance rate of 99 %, and thus it is outside the risk zone. Under Priority Axis 4, the target of indicator 9/a2 will be significantly exceeded by contributions of completed and implemented projects, given that the achievement rate of the indicator remains at a very high level of 257 %. The achievement rate of indicator 9/a2 increased due to higher outputs of projects under implementation. The financial indicator F.PA4 is not at risk of default, with an estimated value high enough to consider the indicator to be met.

Fisheries and Maritime Affairs Operational Programme

70. The Operational Programme Fisheries and Maritime Affairs has progressed well, but the report reveals some stagnations or decreases in the estimation of the achievement of the targets at the level of the Union Priorities 1 and 2. However, 10 out of 15 indicators in the Performance Framework do not present risks in achieving the targets. Overall, it is noted that there are significant challenges in achieving the indicators under Union Priority 1, largely due to the low level of reimbursement and the low contracting rate of projects. The main cause of the low achievement rate for output indicator 1.3 is the low contracting rate of projects contributing to the value of this indicator. The main cause for the low contracting rate is the decreased interest of local public authorities due to financing restrictions, with financial support focusing only on upgrading existing infrastructure, excluding the creation of new fishing ports, landing sites or auction centres, even if the amount of support is 100% for public authorities.
71. The estimated achievement rates for the Union Priority 2 Performance Framework indicators do not differ significantly from the values estimated in the Fourth Annual Evaluation Report. As in the previous Union Priority, the main reason for the low achievement rates of the financial indicator and indicator 2.3 is the low contracting rate at the level of the Union Priority 2. The low rate of contracting was influenced by several elements. At the micro level, private beneficiaries did not have sufficient revenues to support such an investment, as the co-financing rate was set at 50%. Also at the micro level, the attractiveness of this area of activity is low due to the long cycle of production and the existing risks (impact of climate factors, insufficient labour force). At macro level, the COVID-19 pandemic, the economic crisis and the conflict in Ukraine have created serious obstacles to project implementation, as follows:
72. With regard to Union Priority 3, the financial indicator is at risk of not achieving its target due to the very low level of reimbursements made for eligible expenditure by beneficiaries. According to SMIS data, beneficiaries manage on average to reimburse only 49.36 % of eligible expenditure. The Performance Framework indicators in the Union Priorities 4, 5 and 6 are expected to meet their 2023 targets.

Összefoglaló

73. Ez a dokumentum az ötödik éves értékelési jelentés, amelyet a "A partnerségi megállapodás értékelési tervének végrehajtása" című projekt keretében készült, a 2022. május 31. - 2023. június 23. közötti referencia-időszakra vonatkozó teljesítménykeret mutatóinak előrehaladásának értékelése céljából készítettek. 2.Tétel: A teljesítménykeret mutatóinak elérése terén elért előrehaladás értékelése – „E” Téma című, a QURES Quality Research and Support SRL és a Cambridge Econometrics Ltd. által partnerségben végrehajtott projekt keretében.
74. Ennek az éves értékelő jelentésnek az a célja, hogy a teljesítménykeret fényében értékelje a Romániának a partnerségi megállapodás keretében kiutalt pénzügyi források felhasználásának hatékonyságát és eredményességét. Bár az 5 évre vonatkozó előrejelzés célja elválaszthatatlanul kapcsolódik a kockázati helyzetek és az Európai Bizottság esetleges kifizetések felfüggesztéséről vagy pénzügyi korrekciókról szóló határozatainak elkerülésének szükségességéhez, amely az utolsó éves értékelő jelentés fő témája, a kockázati helyzetek elkerülése érdekében meghozható lehetséges intézkedésekre vonatkozó ajánlások korlátozottak, tekintettel az elemzésben szereplő programok végéig hátralévő rövid időszakra.
75. A teljesítménykeretet azért hozták létre, hogy ösztönözze a tagállamokat a kiemelkedő teljesítményre/teljesítményre, de azért is, hogy erősítse az eredményalapú megközelítést. Ezért szükséges annak nyomon követése, hogy a programok milyen mértékben haladnak az e keret paraméterein belüli teljesítéshez szükséges ütemben, és előrejelzésekkel kell rendelkezni arra vonatkozóan, hogy a teljesítménykeret mutatóinak céljai milyen mértékben teljesülnek.

Főbb megállapítások és következtetések

Regionális operatív program

76. A regionális operatív program esetében a negyedik éves értékelő jelentéshez képest a jelenlegi éves jelentésben becsült teljesítési arányok nem változtak jelentősen. Az elemzés eredményei azt mutatják, hogy a 2., 3., 4., 5., 6., 8., 10. és 13. prioritási tengelyek továbbra is jó végrehajtást mutatnak, ahogyan azt az előző éves értékelő jelentés is megállapította, míg az 1., 7., 9., 11. és 14. prioritási tengelyek olyan mutatókat tartalmaznak, amelyek esetében nagy a kockázata annak, hogy a teljesítménykeretben szereplő mutatók céljai nem teljesülnek.
77. Az előrejelző eszköz a teljesítménykeretben szereplő valamennyi mutató esetében magasabb teljesítési arányt becsül az 1. prioritási tengely esetében a mutató célértékeinek változása miatt. A becslések szerint csak egy mutató nem éri el a célértéket, nevezetesen az 1. prioritási tengely pénzügyi mutatója, a pénzügyi előirányzat alacsony szerződés kötési aránya miatt, amely 50,49%. Az alacsony szerződés kötési arányt e prioritási tengely szintjén a szándéknyilatkozat és a támogatási kérelem elkészítése közötti időszakban bekövetkezett szervezeti változások befolyásolták, amelyek nagymértékben befolyásolták a szervezet támogathatóságát, illetve a támogathatósági kritériumok korlátozó jellege és szigorú értelmezése. A 2. prioritási tengelyhez kapcsolódó teljesítménykeretben szereplő mutatók becsült teljesítési arányaiban nincsenek jelentős különbségek, mindkét mutató el fogja érni a 2023-ra kitűzött célértéket.
78. A 3. prioritási tengelyhez kapcsolódó teljesítménykeretben szereplő mutatók nem mutatnak jelentős változásokat az aktualizált becslésekben a negyedik éves értékelő jelentésben szereplő előrejelzéshez képest. A fejlettebb régióra vonatkozó pénzügyi mutató alacsony teljesítési arányt mutat az Ellenőrzési Hatóság által az ilyen típusú régióban szerződött számos projektre alkalmazott korrekciós problémák miatt. Ami a 4. prioritási tengelyt illeti, a teljesítménykerethez kapcsolódó mutatók közül a becslések szerint egyik sem éri el a célját.
79. Az 5. prioritási tengelyhez kapcsolódó teljesítménykeret-mutatók a 4. éves értékelő jelentéshez készített becslésekhez hasonló szinten maradtak. A teljesítménykeret mutatói közül a becslések szerint egyik sem marad el a céljától.
80. A 6. prioritási tengelyhez kapcsolódó teljesítménykeret valamennyi mutatója növekedést mutat az előző éves értékelő jelentéshez készített becslésekhez képest, és a becslések szerint eléri célját, a fejlettebb régióra vonatkozó CO14 mutató kivételével. A 7. prioritási tengely tekintetében az 1H27 mutató esetében a becslés 55%-ról 71%-ra emelkedett. Az e mutató értékéhez hozzájáruló projekteknél problémák merültek fel a pályázati dokumentáció jóváhagyása során, illetve a közbeszerzési eljárások során felmerült problémák, például törlések vagy kifogások.
81. A 8. prioritási tengely teljesítménykeretéhez kapcsolódó valamennyi mutató a becslések szerint eléri célértékét. Az 1H71 mutató jelentős növekedést mutat egy projekt negyedik negyedévében történő befejezése miatt, amely

- az elért eredmények révén hozzájárul a mutató értékéhez. Ez a projekt 90,45%-kal érte el a célértéket, míg a többi (végrehajtás alatt álló) projekt 84,80%-os teljesítésről számol be.
82. A 9. prioritási tengely teljesítménykeretének a kevésbé fejlett régiókra vonatkozó mutatói várhatóan elérik célértéküket. A 9. prioritási tengely teljesítménykeretének kevésbé fejlett régiókra vonatkozó mutatóinak teljesítési aránya jelentősen nőtt, mivel 67 szerződéses projekt szerződéskötése járult hozzá az értékükhöz. A fejlettebb régiók esetében a CO39 mutató esetében a projektek nem megfelelő szerződéskötése nem teszi lehetővé a célérték elérését.
83. Tekintettel arra, hogy a 13. prioritási tengelyen 305%-os a túlszerződéskötési arány, a 200% körüli becslült teljesítési arányok nem meglepők. A pénzügyi mutató teljesítési arányának növekedése a támogatható kiadások projektszintű hatékonyabb visszatérítésének köszönhetően nőtt. Míg a negyedik éves értékelő jelentésben szereplő becslés szerint a kedvezményezettek átlagosan 67,02%-kal térítették vissza a támogatható kiadásokat, addig a jelenlegi becslés szerint ez az arány 96,97%.

Nagyszabású infrastruktúra operatív program

84. A nagyszabású infrastruktúra operatív program tekintetében az előrejelző eszköz futtatásának eredményei heterogén helyzetet mutatnak. Míg egyes prioritási tengelyek jelentősen fejlődtek az előző jelentéstételi időszakhoz képest, mások továbbra is stagnálnak, mivel a finanszírozott projektek egy része még nem kezdett el eredményeket létrehozni.
85. Azok a prioritási tengelyek, amelyek esetében a 2023-as célteljesítési arányok nem változtak jelentősen a 2022-es éves értékelő jelentésben szereplő előrejelzéshez képest, a következők:
- AP1 - A mobilitás javítása a TEN-T és a metrófejlesztés révén, ahol a CO13a mutató és a pénzügyi mutató továbbra is a kockázati területen marad, a 2023-as cél 50%-a körül;
 - AP4 - Környezetvédelem a biológiai sokféleség megőrzésére irányuló intézkedések, a levegőtisztaság ellenőrzése és a történelmileg szennyezett területek szennyeződéscsökkentésének révén, ahol a 3 mutatóból kettő szintén a kockázati területen marad, a 2S38 mutató esetében 14%-os, a pénzügyi mutató esetében pedig 20%-os becslült értékkel;
 - Hasonlóképpen, a PA5 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és -kezelés előmozdítása esetében sincs jelentős változás; a teljesítménykeret 3 mutatója közül a 2S48 mutató továbbra is a kockázati területen marad;
 - AP7 - Az energiahatékonyság növelése a központosított távfűtési rendszerben a kiválasztott városokban, ahol minden olyan mutató, amely esetében meg lehetett becsülni a 2023 végéig elérendő teljesítési arányokat, a kockázati területen maradt, 15% és 68% közötti értékekkel.
86. Azok a prioritási tengelyek, ahol a 2023-as célok elérési arányaira vonatkozó becslésekben jelentős változásokat regisztráltak, a következők:
- AP2 - Multimodális, magas színvonalú, fenntartható és hatékony közlekedési rendszer fejlesztése, ahol a COP két mutatója (CO13a és a pénzügyi mutató) kikerült a kockázati területről, főként a szerződött új projektek nagy száma miatt (az AP2 keretében finanszírozott projektek teljes számának 40,72%-a);
 - AP3 - A környezeti infrastruktúra erőforrás-hatékony fejlesztése, ahol szintén minden mutató kikerült a kockázati területről; a CO19 mutató esetében 35%-ról 199%-ra, a pénzügyi mutató esetében pedig 29%-ról 234%-ra történt jelentős növekedés említhető, a 2023-as célkitűzések csökkenése miatt;
 - AP8 - Intelligens és fenntartható villamosenergia- és gázszállító rendszerek, ahol a két olyan mutató, amelyről rendelkezésre állnak adatok a becslésekhez, a célok jelentős csökkenése miatt kikerült a kockázati területről, 103%-ra (2S68 mutató) és 106%-ra (pénzügyi mutató).
87. Az AP6 - A tiszta energia és az energiahatékonyság előmozdítása az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság támogatása érdekében és az AP 9 - A lakosság egészségének védelme a SARS-CoV-2 világijárvány összefüggésében - esetében az előrejelző eszköz a szükséges adatok hiánya miatt nem tudta felbecsülni a 2023 végére elérendő értékeket a teljesítménykeretben szereplő mutatók szintjén. Az AP6-ban fennáll annak a lehetősége, hogy az elemzett mutatókhoz hozzájáruló projektek nem fognak megvalósulni.
88. A programdokumentum 10.1-es változatának 2022. szeptemberi jóváhagyásával végrehajtott átcsoportosítások az érintett tengelyek szintjén a teljesítménymutatókra vonatkozó célértékek változásához is vezettek, ami az egyik fő tényező, amely az előrejelző eszköz által a teljesítménykeretben szereplő mutatókra vonatkozóan becslült teljesítményarányok változásához vezetett.

89. Ami a 2023 végére becsült eredmények alacsony szintjét illeti az 1., 4., 5. és AP7 alatti mutatók esetében, ez a projekt végrehajtásának nagyon hosszú időszakára vezethető vissza, ami a tervezett tevékenységek nehézkes előrehaladásának és ezáltal a kiadások költségvetés szerinti nem megvalósulásának köszönhető. Ezért a POIM (Nagyszabású Infrastruktúra Operatív Program) 2014-2020 éves végrehajtási jelentése a 2022-es évre vonatkozóan jelzi, hogy a következő prioritási tengelyek esetében a befejezetlen projektek a 2021-2020-as időszakban fokozatosan lezárulnak, a következők szerint: AP1 (16 projekt), AP2 (32 projekt), AP3 (22 projekt), AP4 (61 projekt), AP5 (5 projekt), AP7 (3 projekt). Amint az a fenti listából látható, a szakaszolandó projektek között nem csak azok szerepelnek, amelyekkel a prioritási tengelyek keretében kötött szerződésekben kevés előrelépés történt. Horizontális szinten a program valamennyi komponensében elmaradás mutatkozik a végrehajtás és a projektor előrehaladása tekintetében. Ez főként a projektek összetettségének és a kedvezményezettek elégtelen kapacitásának köszönhető.

Versenyképességi Operatív Program

90. A versenyképességi operatív program esetében az előrejelző eszköz becslése szerint a teljesítménykeretben szereplő mutatókra kitűzött valamennyi célt túllépik, kivéve a kevésbé fejlett régiókra vonatkozó pénzügyi mutatót az 1. prioritási tengely keretében. Ugyanezen tengely esetében azonban a teljesítési arányok becsült értékei csökkentek az előző éves értékelő jelentésben rögzített értékekhez képest, 2 százalékponttól (a kevésbé fejlett régiókra vonatkozó pénzügyi mutató esetében) 68 százalékpontig (a CO01 - Termelő beruházások: támogatott vállalatok száma) a Bukarest - Ilfov régió esetében. Bár a 2022 júniusa és 2023 júniusa közötti időszakban az 1. prioritási tengely keretében 40 új projektre kötöttek szerződést, ami az összes szerződött projektnak csupán 8,87%-át teszi ki, és mind hozzájárul a CO01 mutatóhoz, és 77 projektet fejeztek be, ami a tengely keretében finanszírozott és befejezett összes projekt 25,16%-át jelenti, a 2023 végéig elért eredményekre vonatkozó becslések csökkentek, egyes esetekben jelentősen (mint fent említettük). Ennek a helyzetnek az első magyarázata azzal a ténnyel kapcsolatos, hogy az 1. prioritási tengely keretében szerződött projektek átlagos végrehajtási ideje 3 év és 3 nap, ami növeli annak az esélyét, hogy e projektek közül néhányat nem fejeztek be 2023 végéig. Az 1. prioritási terület mindkét fizikai mutatója - CO01 - Termelő beruházások: támogatott vállalkozások száma és CO24 - Kutatás, innováció: új kutatók száma a támogatott szervezeteknél - esetében az előrejelző eszközzel becsült abszolút eredmények alacsonyabbak a szerződéses projektek keretében feltételezett kumulatív szintnél. Így ismét hangsúlyozni kell, hogy a program végére nem minden megvalósítás alatt álló projekt fejeződik be.
91. Ami az 1. prioritási tengely - Kutatás, technológiai fejlesztés és innováció (KFI) a gazdasági versenyképesség és vállalkozásfejlesztés támogatására, a kevésbé fejlett régiókkal kapcsolatos pénzügyi mutatót illeti, az előrejelző eszköz az év végére összesen 2 488 091 307,78 lejes összeget számolt ki, ami a 2023-as cél 72%-át jelenti. A 2014-2020-as programozási időszak jelenlegi szakaszában, 5 hónappal az operatív program vége előtt, az Irányító Hatóság által elfogadható intézkedések korlátozottak.
92. A 2. prioritási tengely - Információs és kommunikációs technológia (IKT) a versenyképes digitális gazdaságért esetében a 2022-es éves értékelő jelentésben bemutatott értékekhez képest a tényleges becslések nőttek, kivéve a 3S17. mutatót - Az oktatásban OER-t és a WEB 2.0-t használó iskolák, ahol a kevésbé fejlett régiók és a fejlettebb régió becsült eredményértékek változatlanok maradtak. Az utóbbi esetben az előre jelzett eredmények 100%-os szinten maradtak. A 2.4. célkitűzés keretében finanszírozott, a 3H17-es mutatóértékhez hozzájáruló projektek sajátosságai és az e projektek előrehaladására vonatkozó adatok korlátozott hozzáférhetősége (a fizikai eredményekről csak a projektek végén készült jelentés) azonban nem tette lehetővé a jelenlegi helyzet alapos elemzését, valamint annak megállapítását, hogy a projektek 2023 végére a program szintjén kitűzött célnak megfelelően mennyire sikerül megvalósítani az elvárt eredményeket.
93. A program 2021-es éves végrehajtási jelentése szerint az addig elért nehézkes előrehaladás néhány fő oka a szerződéses projektek - különösen a közbeszerzési eljárás által meghatározott projektek - végrehajtásának késedelme volt. A 2014-2020-as operatív program 2. prioritási tengely keretében az Információs és kommunikációs technológia (IKT) a versenyképes digitális gazdaságért című, szintén 2021-ben végrehajtott beavatkozások értékelése azt mutatja, hogy a kifizetések aránya a kifizetési előirányzatok szintjén nagyon alacsony volt a lekötött források szintjéhez képest. Ez a helyzet később javult, amit a pénzügyi mutató megvalósulási arányaira vonatkozó új becslések is mutatnak.

A humántőke operatív program

94. A jelen éves értékelési jelentés által lefedett időszakban (2022. május-2023. május) a Humántőke operatív program jelentős előrelépést ért el, néhány mutató még mindig a kockázati területen van. Meg kell azonban jegyezni, hogy a programnak az előző éves jelentéshez képest javuló teljesítménye a legtöbb esetben a teljesítménykeretben szereplő mutatók céljainak módosításának (csökkentésének) köszönhető.
95. Ilyen körülmények között a veszélyeztetett mutatókkal rendelkező prioritási tengelyek különösen az 1. és 2. prioritási tengelyek, amelyek esetében a konkrét célcsoport és a projektfelhívások lassúsága jelentős akadályokat jelentett. Az 1. prioritási tengely esetében a becslések szerint a pénzügyi mutató nem fogja elérni a 2023-ra kitűzött célt. Tekintettel e tengely finanszírozási forrására (ifjúsági foglalkoztatási kezdeményezés), valószínű, hogy a fel nem használt, mintegy 35%-os összeg (a túlszerződések és a visszatérítési arány közötti különbség) elveszik. A 105%-os túlszerződéses arány nem elegendő az összes elkülönített pénzeszköz elnyeréséhez, mivel a visszatérítési arány e tengely esetében 61%.
96. Másrészt a 4. prioritási tengely esetében csak három mutató van veszélyben, mindhárom a beavatkozás egészségügyi területén (4S208 (fejlettebb régió) - "Mindkét régióban a megelőző egészségügyi szolgáltatásokban/korai diagnózisban stb. részesülő személyek (ebből: vidéki), ebből a veszélyeztetett csoportok", valamint 4S206 Támogatott közösségi szolgáltatások (ebből: vidéki)). Az 5. és 6. prioritási tengely esetében csak egy mutató van veszélyben, ez pedig a pénzügyi mutató. Míg a kimeneti mutatók nagy része esetében a szerződéses projektek által vállalt céllal való összevetés azt mutatja, hogy a kockázat alacsony, amennyiben a projektek a finanszírozási kérelemnek megfelelően (az idő és a kimeneti eredmények tekintetében) fejeződnek be, a pénzügyi mutatók esetében (valamennyi tengely esetében) azonosított kockázat az alacsony visszatérítési arányokra utal, ami a program szintjén problémákat vet fel a felhasználás tekintetében, különösen a hosszú időtartamú és késedelmes végrehajtású projektek esetében.
97. Az AP6. esetében azonban a programszintű célok és a szerződéses projektek alapján számított indikátorértékek összehasonlítása két kockázati helyzetet mutat, nevezetesen a 4S222/MD ("Oktatási programokban való részvételhez támogatott személyek (gyermekek), beleértve a romákat/vidékieket is,") és a 4S94/MPD ("Képzési programokból részesülő oktató/támogató személyzet/jó gyakorlatok cseréje") esetében, ahol a végrehajtási arány 50%, illetve 90% körül van. Az 5. prioritási tengely elsősorban a mutatószámok céljainak változása miatt teljesít, de a kevésbé fejlett régiókra vonatkozó pénzügyi mutatóra vonatkozó célok elmaradásának kockázatát a projektek/kapcsolódó tevékenységek végrehajtási folyamatának lassú előrehaladása okozza.
98. A becslések nagymértékű, pl. 300%-os túlteljesítés eseteit is azonosították. Ez a szint akkor marad fenn, ha a kétszeres ellenőrzés nem a projektszinten feltételezett célok szintjén történik. Egy ilyen megvalósulási arány azonban inkább a programozáskor esetleg pesszimistán meghatározott célbecslés helyességére hívja fel a figyelmet.
99. A POCU teljesítményének végső elemzéséből adódó főbb ajánlások a következők:
- (a POCU (Humántőke Operatív Program) esetében) ellenőrizze és támogassa a kedvezményezetteket abban, hogy a szerződéses összegek minél nagyobb hányadát méltányos módon használják fel, lehetővé téve az optimális visszatérítési arányt a projektek és így a programok szintjén. Ezzel egyidejűleg annak biztosítása, hogy minden szerződéses projektet a lehető leghatékonyabban hajtsanak végre, a jóváhagyott finanszírozási kérelmek szerinti indikátorcélok elérése mellett.
 - (a POCU (Humántőke Operatív Program) esetében) A költségvetés tengelyek/sorok közötti átcsoportosításának lehetőségének elemzése, a 80% alatti szerződéskötési arányú esetekről a magasabb szerződéskötési arányú esetekre (ideális esetben magasabb, mint 100% + 100%-os visszatérítési arány).
 - (a jövőbeli programok esetében) A 2014-2020-as időszakban nagyon magas teljesítési aránnyal rendelkező hasonló mutatók céljainak újraértékelése a 2023-ra feltételezett célokhoz képest, hogy tanulni lehessen a POCU (Humántőke Operatív Program) tapasztalataiból.
 - (a jövőbeli programok esetében) Alaposabban nyomon kell követni, hogy az eredetileg becsült célok mennyire helyesek, és ki kell igazítani őket, de csak akkor, ha bizonyos feltételezések megváltoztak (pl. az egységnyi költség vagy a kimenet eléréséhez szükséges idő), és nem egyszerűen a projektkötelezettségekkel való összehangolással. Az ilyen egyszerű összehangolás nem teszi lehetővé a program teljesítményének valódi elemzését azáltal, hogy a teljesítést összehasonlítják a javasolt célértékkel.

Igazgatási Kapacitás Operatív Program

100. Az elvégzett elemzések szerint a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó igazgatási kapacitás operatív programnak nem okoz majd gondot a teljesítménykeret mutatóira vonatkozó célok elérése, kivéve a Bukarest-Ilfov régió pénzügyi mutatóját, az 1. prioritási tengely - Hatékony közigazgatás és igazságszolgáltatás - keretében. Amennyiben a visszafizetések üteme és mértéke 2023 második felében kellőképpen megnő, valamennyi mutató eléri a minimálisan elfogadott teljesítményt. A legtöbb esetben pedig a célértékeket meg fogják haladni.
101. Az 1. prioritási tengely keretében a kedvezményezetteknel felmerült kiadások visszafizetési aránya jelentősen, 90 %-ról 71 %-ra csökkent. Ennek következtében a pénzügyi mutató esetében (mindkét régiótípus esetében) a becsült megvalósítási arányok csökkentek. A csökkenés a programszintű célok növekedésének is köszönhető, a fejlettebb régiók esetében mintegy 104.000.000 lejfel, a kevésbé fejlett régiók esetében mintegy 115.000.000 lejfel. A 2. prioritási tengely - Hozzáférhető és átlátható közigazgatás és igazságszolgáltatás esetében a teljesítménykeret néhány kimeneti mutatója jelentősen meghaladja a 2023-ra kitűzött célokat, mint például az 5S80-as mutató - Az igazságszolgáltatási rendszer minőségének és átláthatóságának javítását célzó projektek a Bukarest - Ilfov régió esetében, amely esetében az előrejelző eszköz 414%-os teljesítési arányt becsül, valamint az 5S79. mutató - A helyi hatóságok és intézmények strukturáinak és folyamatainak optimalizálását támogató projektek, szintén a fejlettebb régió esetében, amelyre 284%-os teljesítési arányt számoltak ki. Az 5S80-as indikátor célkitűzései szintén már teljesültek.
102. Az AP1. és AP2. közötti pénzügyi átcsoportosítások, amelyek a programdokumentum legutóbbi, 2022 decemberében elfogadott V7.1-es verziója szerint történtek, szintén a 2023-ra kitűzött célok változásához vezettek, és így a teljesítménykeretmutatók teljesítési arányainak becsült értékei is megváltoztak. Az AP1-ben az elemzett adatok azt mutatták, hogy az 5S77 mutatóra vonatkozó célértékek kismértékű változása közvetlenül befolyásolta az előre jelzett teljesítési arányokat. Az AP2-ben a kevésbé fejlett régiók, de a Bukarest - Ilfov régió esetében is az 5S79 célértékek jelentős csökkenése 181 százalékponttal, illetve 35 százalékponttal növelte a 2023 végére becsült teljesítési arányokat. A változásokhoz hozzájárult az is, hogy 2022 júniusa és 2023 júniusa között nagyszámú projektre kötöttek szerződést. Az elmúlt évben a kevésbé fejlett régiók mutatójához hozzájáruló összes projekt 23,10%-a, a fejlettebb régiókéhoz hozzájáruló összes projekt 78,05%-a került szerződéskötésre.
103. A fentiekkel összhangban fontos, hogy az irányítóhatóság gyorsítsa fel a kedvezményezettek által teljesített kiadások visszatérítésének ütemét annak érdekében, hogy az 1. prioritási tengely keretében a fejlettebb régióra vonatkozó pénzügyi mutató kimozduljon a kockázati zónából, azaz elérje a 2023-ra programszinten kitűzött cél 85%-os minimális szintjét. Bár a 2. prioritási tengely szintjén nem regisztráltak kockázati helyzeteket, ajánlott a visszafizetési folyamat további felgyorsítása ebben az esetben is, különösen a kevésbé fejlett régiókban végrehajtott projektek szintjén, ahol fennáll annak a lehetősége, hogy a végrehajtási arány a 2023-as célkitűzés 85%-ának elfogadható minimális szintje alá csökken.

Az V. Interreg Románia - Bulgária program

104. Az V. Interreg Románia-Bulgária program esetében a teljesítménykerethez kapcsolódó valamennyi mutató várhatóan eléri vagy meghaladja a végső célértékeket. Az 1. prioritási tengelyhez meghatározott teljesítménykeretmutatók nem változtak jelentősen az előző éves jelentésben szereplő becslésekhez képest. A CO14 mutató 16 százalékpontos növekedése a projektszintű átlagos eredmények növekedésének köszönhető. Az 1. prioritási tengelyen belül nem várható jelentős változás, mivel nem kötöttek új projektekre szerződést, és nem áll fenn a célok elmaradásának kockázata. A 2. prioritási tengely tekintetében a CO09 mutató esetében magasabb a teljesítési arány, ami annak köszönhető, hogy az ebben az időszakban befejezett projektek a 2022-es éves értékelő jelentésben becsülnél magasabb eredményeket értek el. A 6c.1. mutató esetében a becsült érték növekedése annak köszönhető, hogy az ebben az időszakban befejezett projektek nagyobb teljesítménnyel rendelkeztek, mint a 2022-es éves értékelő jelentésben becsült érték. A teljesítménykeret 3. prioritási tengelyhez kapcsolódó mutatói nem tartoznak olyan területre, ahol fennáll a veszélye annak, hogy az előrejelző eszköz által becsült célértékeket nem érik el. Az 5b.2. mutatóra vonatkozó célérték 25 százalékpontos csökkenést mutat a becsült teljesítési arányban. Az 5b.2. mutató teljesítési arányának csökkenésének oka az előző éves értékelő jelentésben becsülnél alacsonyabb teljesítés.
105. A 4. prioritási tengely mutatóinak becsült teljesítési aránya nem változott jelentősen a negyedik éves jelentésben (2022) szereplő becsléshez képest. Az összesen 34 szerződéses projektből 32 befejeződött, 2

projekt pedig megszűnt. A 4. prioritási tengely teljesítménykeretében szereplő pénzügyi mutató becsült értékei a IV. éves jelentésben becsült értékkel azonos szinten maradtak. Az 5. prioritási tengely teljesítménykeretének mutatói nem mutattak jelentős változásokat az előző éves jelentésben a célteljesítési arányra vonatkozóan tett becslésekhez képest.

V. Interreg Románia - Magyarország program

106. Az V. Románia-Magyarország Interreg program esetében a teljesítménykerethez kapcsolódó valamennyi mutató várhatóan eléri vagy meghaladja a végső célértékeket. Az 1. prioritási tengely esetében, mivel a CO09 és 6/b1 mutatók esetében a becslések szerint a teljesítési arányok 100% felett vannak, nem merült fel a célok el nem érésének kockázata. A prioritási tengely esetében a CO13a mutató a 2022. évi éves jelentésben szereplő becslésekhez képest megtartotta ugyanazokat az értékeket. Ami a 3. prioritási tengelyt illeti, a CO44 teljesítménymutató jelentősen meghaladja a 2023-ra kitűzött célértéket, figyelembe véve az előrejelző eszköz becslését, de a projektek feltételezett hozzájárulását is. Ami a pénzügyi mutatót illeti, az előrejelző eszköz 99%-os teljesítési arányt mutat, így az a kockázati területen kívül esik. A 4. prioritási tengelyen belül a 9/a2. mutató célját a befejezett és végrehajtott projektek hozzájárulása messze túl fogja szárnyalni, mivel a mutató teljesítési aránya továbbra is nagyon magas, 257%-os. A 9/a2. mutató teljesítési aránya a végrehajtás alatt álló projektek magasabb eredményeinek köszönhetően nőtt. Az FPA4 pénzügyi mutatót nem fenyegeti a teljesítés elmaradásának veszélye, mivel a becsült érték elég magas ahhoz, hogy a mutatót teljesítettnek tekintsük.

Halászati és Tengeri Ügyek operatív program

107. A Halászati és Tengeri Ügyek operatív program jól teljesített, de az értékelő jelentés szerint az 1. és 2. uniós prioritás szerinti célok becsült elérésében némi stagnálás vagy csökkenés tapasztalható. A teljesítménykeret 15 mutatójából azonban 10 kívül esik a célok elmaradásának kockázati területén. Összességében megállapítható, hogy az 1. uniós prioritás mutatóinak elérése jelentős kihívásokkal jár, főként a visszatérítések alacsony szintje és a projektek alacsony szerződés-kötési aránya miatt. Az 1.3. outputmutató alacsony teljesítési arányának fő oka az, hogy a mutató értékéhez hozzájáruló projektek szerződés-kötési aránya alacsony. Az alacsony szerződés-kötési arány fő oka a helyi hatóságok alacsony érdeklődése a finanszírozási korlátozások miatt, mivel a nyújtott pénzügyi támogatás csak a meglévő infrastruktúra korszerűsítésére összpontosít, új halászkikötők, kirakodóhelyek vagy pályázati központok létrehozásának kizárásával, annak ellenére, hogy a támogatás összege a hatóságok számára 100%-os.
108. A 2. uniós prioritás teljesítménykeretében szereplő mutatók becsült teljesítési aránya nem tér el jelentősen a negyedik éves értékelő jelentésben becsült értékektől. Az előző uniós prioritáshoz hasonlóan a pénzügyi mutató és a 2.3. mutató alacsony teljesítési arányának fő oka az alacsony szerződés-kötési arány a 2. uniós prioritás szintjén. Az alacsony szerződés-kötési arányt több tényező is befolyásolta. Mikroszinten a magánkedvezményezettek nem rendelkeztek elegendő jövedelemmel egy ilyen beruházás támogatásához, mivel a társfinanszírozási arányt 50%-ban határozták meg. Mikroszinten szintén alacsony a tevékenység vonzereje a hosszú termelési ciklus és a kockázatok (éghajlati tényezők hatása, munkaerőhiány) miatt. Makroszinten a COVID-19 járvány, a gazdasági válság és az ukrajnai konfliktus komoly akadályokat gördített a projekt megvalósítása elé, mint például:
109. Ami a 3. uniós prioritást illeti, a pénzügyi mutatót a kedvezményezettek által a támogatható kiadásokra kifizetett visszatérítések nagyon alacsony szintje miatt a teljesítés elmaradásának veszélye fenyegeti. A SMIS adatai szerint a kedvezményezettek átlagosan csak a támogatható kiadások 49,36%-át térítik vissza. A 4., 5. és 6. uniós prioritásra vonatkozó teljesítménykeret-mutatók a becslések szerint 2023-ra elérik céljaikat.
110. Kadava dokumento si o panzto Beršutno Evaluaciao Raporto kerdo vaš i evaluacia e progresosqi anda so dikhel e sikavne andar o Performancao Kàdro vaš i periòda 31 maj 2022 - 23 jùnio 2023, kerdo and-o projèkto "I Implementàcia e Planosqi vaš i Evaluacia e Partenerimasqe Akòrdosqi. O 2-to lòto: E progresosqi evaluacia and-o pheripen le sikavnenqo andar o performancao kàdro – I Tèma E", implementisardo and-jekh parteneripen katar o QURES Quality Research and Support SRL thaj o Cambridge Econometrics Ltd.
111. Kadava Beršutno Evaluaciao Raporto si les sar obiektilvo te analizisarel i eficiència thaj o kamlo efèkto anda so dikhel o labàripen e lovàripenasqe resursenqo, kaj sas dine e Rumuniaqe and-o Partenerimasqo Akòrdo andar i perspektiva e Performancaqe kadrosqi. Sathaj i res kadale prognozaqe intervenciaqi, kerdi and-e 5 berša, phandel pes e trebainpasa te na malavel binakhavipnasqe situàcie thaj e šajutne decizie e Evroputne Komisiaqe anda so dikhel o ačhavipen e pokinimateno vaj lovàripenasqe lačharimata, i šerutni res kadale palutne beršutne

evaluaciaqe raportoskqi , e rekomendàcie dikhindoj e šajutne àkcie kaj àsti te aven kerde k-ašte ferizel pes e binakhavipnasqe situaciendar si limitisarde kana dikhel pes i xarni periòda kaj ačhili zi k-o phandavipen e programurenqo thode and-i analiza.

112. O performancaqo kàdro sas kerdo k-ašte kerel e thema membrurà te aven aktiva, k-ašti te keren buti šukar, thaj vi te zoràrel o azbalipen vortome p-e rezultaturà. Kadja, i monitorizàcia kaj dikhel sar e progràmurà keren progrèso and-o trebutno ritmo k-ašte keren buti kadja, sar mangel e paramètrurà kadale Kadrosqe thaj o isipen e prognozenqo palal sar ka aven azbade e sikavnenqe resa andar o Performancaqo Kàdro, si trebutne.

Šerutne konstatàcie thaj konklùzie

O Regionàlo Operacionàlo Progràmo

113. Vaš o Regionàlo Operacionàlo Progràmo na registrizen pe bare paruvimata and-e azbalipnasqe ràte estimisarde and-o kadava beršutno rapòrto mamuj o štarto Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto. E analizaqe rezultaturà sikaven ke e Prioritàro Àkse 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 thaj 13 registrisaren vi maj dur jekh lachi implementàcia, kadja sar dikhlàs pes vi and-o anglutno Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto, and-o vaxt so e Prioritàro Àkse 1, 7, 9, 11 thaj 14 anderàren indikatòrurà kaj sikaven bare riskurà ke e sikavnenqe resa andar o Performancaqo Kàdro na avena kerde.
114. O prognozaqo instrumènto estimisarel azbalipnasqe ràte maj bare vaš savorre sikavne andar o Performancaqo Kàdro kaj dikhel i Prioritàro Àksa 1, kodolesqe sas paruvde e molimata anda e sikavnenqe resa. Estimisarel pes ke jekh korkorro sikavno na ka azbal pesqi res, kado si o lovàripnasqo sikavno kaj dikhel i Prioritàro Àksa 1, andar kodja ke i kontraktisaripnasqi ràta pa lovenqo dinipen si tiknàrdi, thaj registrisarel 50,49% molipen. I tiknàrdi kontraktisaripnasqi ràta k-o nivèlo kadale Prioritarone Aksaqo sas azbadi e organizisaripnasqe paruvimatendar and-i vaxtesqi periòda katar o momènto kana sas sikavdo o interèso thaj o keripen e lovàripnasqe mangipnasqo, kaj sas len jekh baro impàkto opral o eligibilitèto e entitetaqo vaj e restriktivo karakteristika e eligibilitetosqe kriterienqi thaj i strikto interpretàcia. Na si bare diferènçe and-e azbalipnasqe ràte estimisarde vaš e sikavne andar o Performancaqo Kàdro kaj dikhen i Prioritàro Àksa 2, so-l duj sikavne ka azban penqe resa stabilime vaš o berš 2023.
115. E sikavne andar o Performancaqo Kàdro kaj dikhen i Prioritàro Àksa 3 na registrisaren bare paruvimata and-e aktualizisarde estimàcie mamuj i prognòza kerdi and-o štarto Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto. O lovàripnasqo sikavno vaš o maj baràrdo regiòno si les jekh tiknàrdi azbalipnasqi ràta andar e problème e lačharimatenca aplikisarde katar e Auditosqi Autoritàta k-o nivèlo jekhe numerosqo e kontraktisarde projekturenqo and-o kadava tipo e regionosqo. Anda so dikhel i Prioritàro Àksa 4, nijekh sikavno vaš o Performancaqo Kàdro na si estimisardo ke na ka azbal i stabilime res.
116. E sikavne andar o Performancaqo Kàdro vaš i Prioritàro Àksa 5 ačhile k-jekh nivèlo sajekhutno sar e estimàcie kerde vaš o štarto Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto. Nijekh sikavno vaš o Performancaqo Kàdro na si estimisardo ke na ka azbal i stabilime res.
117. Savorre sikavne andar o Performancaqo Kàdro vaš i Prioritàro Àksa 6 registrisaren baràrimata mamuj e estimàcie kerde vaš o anglutno Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto thaj estimisarel pes ke azbana penqe resa, e ekscepciasa e sikavnesqi CO14 vaš o regiòno maj baràrdo. Anda so dikhel i Prioritàro Àksa 7, vaš o sikavno 1S27 registrisarel pes jekh estimàcia and-o baràripen, katar 55% k-o 71%. E projèkturà kaj andine kontribùcia k-o molipen kadale sikavnesqo malavde pe e problemenca po aprobisaripe e dokumenturenqo pa dinipen vaj e problemenca kana sas kerde e procedùre vaš e pùblico kinimata, sar anulisarimata thaj kontestàcie.
118. Savorre sikavne vaš o Performancaqo Kàdro andar i Prioritàro Àksa 8 estimisarel pes ke azbana penqe resa. O sikavno 1S71 registrisarel jekh baro baràripen kodolesqe and-o IV-o trimèstro sas agorisardo jekh projèkto kaj anel kontribùcia e realizacienca k-o molipen e sikavnesqo. Kodo projèkto azbalinàs pesqi res 90,45%, thaj e aver projèkturà (kaj si and-i implementàcia) raportisaren realizàcie 84,80%.
119. E sikavne andar o Performancaqo Kàdro vaš i Prioritàro Àksa 9 vaš e regiònurà maj cira baràrde estimisarel pes ke azbana penqe resa. E azbalipnasqe ràte e sikavnenqe andar o Performancaqo Kàdro vaš i Prioritàro Àksa 9 vaš e regiònurà maj cira baràrde baràrden but kodolesqe sas kontraktime 67 projèkturà, kontraktisaripen kaj anel kontribùcia k-o molipen kadalenqo. And-o kàzo e sikavnesqo CO39 vaš e regiòno maj baràrdo, o bidosta kontraktisaripen e projekturenqo na mukhel te azbal pes i res kadalesqi.
120. Liindoj and-o dikhipen ke i Prioritàro Àksa 13 registrisarel jekh opralkontraktisaripnasqi ràta e 305%, e azbalipnasqe ràte estimisarde kaj si opre-tele 200% na si čudipnasqe. O baràripen e azbalipnasqe rataqo vaš o lovàripnasqo sikavno baràrdàs andar e maj eficiènto rambursàcie e pokinimatenge eligibilo k-o nivèlo e

projehturenqo. Kana and-i estimàcia kerdi vaş o štarto Berşutno Evaluaciaqo Rapòrto registrisarelas pes jekh maşkarutni rambursaciaqi ràta e eligibilone pokinimatenqi katar e beneficiàrurà e 67,02%, and-i kadaja estimàcia o molipen registrisardo si 96,97%.

O Operacionàlo Progràmò Bari Infrastruktùra

121. Anda so dikhel o Operacionàlo Progràmò Bari Infrastruktùra e rezultàturà palal o labàripen e prognozaqe instrumentosqo sikaven ke si jekh eterogèno situàcia. And-o vaxt so jekh kotor andar e prioritàro àkse baràrde pe but mamuj i palutni periòda analizisardi, aver àkse bešen po than vi maj dur, kodolesqe jekh kotor andar e lovàrde projehturà na astarde te keren realizàcie si akana.
122. E prioritàro àkse vaş save e realizaciaqe ràte e obiekturenqe anda o berş 2023 na sas len bare paruvimata mamuj i prognòza thodi andre and-o Berşutno Evaluaciaqo Rapòrto 2022 si:
- PA1 - *O laçharipen e mobilitetosqo baràrindoj i draxhin TEN-T thaj o metros, kaj o sikavno CO13 thaj o lovàripenasqo sikavno açhen and-i riskosqi zòna, trujal o molipen kaj si opre-tele 50% andar i res stabilime vaş o berş 2023;*
 - PA4 - *O braxhipen e trujale mediosqo andar mezùre vaş o araxhipen e biodiversitetaqo, vaş i monitorizàcia pa kaliteta e nemosqi thaj vaş i dekontaminàcia e thanenqi kaj si melàrde istorikane çhandeste, kaj, sa kadja, duj sikavne andar 3 açhen and-i riskosqi zòna e estimisarde molimatenca but tikne, kaj si 14% vaş o sikavno 2S38 thaj 20% vaş o lovàripenasqo sikavno;*
 - Saraneste, and-o kàzo e PA5 - *O promovisaripe e adaptaciaqo k-e klimatèriko paruvimata, i prevència thaj i administràcia e riskurenqi na si registrisarde bare paruvimata; andar e 3 sikavne andar o Performancaqo Kàdro, o sikavno 2S48 açhel and-i riskosqi zòna;*
 - PA7 - *O baràripen e energetikone eficienciaqo k-o nivèlo e centralizime tatàripenasqe sistemasqo and-e alosarde diza, kaj savorre sikavne vaş save aştisardàs te kerel pes estimàcie palal e realizaciaqe ràte save ka avena registrisarde zi k-o agor e berşesqo 2023 açhile and-i riskosqi zòna, e molimatenca maşkar 15% thaj 68%.*
123. E Prioritàro Àkse kaj sas registrisarde importante paruvimata e estimacienqe realizisarde anda so dikhel e realizaciaqe ràte e obiekturenqe e berşesqo 2023 si:
- PA2 - *O baràripen jekhe transportosqe sistemasqo multimodàlo, kalitetaqo, po lùngo vaxt thaj eficiènto, kaj e duj sikavne andar o Performancaqo Kàdro (CO13a thaj o lovàripenasqo sikavno) inklite andar i riskosqi zòna, kodolesqe jekh baro gin e neve projehturenqo sas kontraktime (40,72% andar o sasto gin e lovàrde/pokinde projehturenqo and-o PA2);*
 - PA3 - *O baràripen e infrastrukturaqo vaş o trujalipen and-e eficiènto managementsqe kondicie e resursenqe, kaj, sa kadja, savorre sikavne si avrål i riskosqi zòna; vastne baràrimata aşti te aven liparde vaş o sikavno CO19, katar 35% k-o 199% thaj vaş o lovàripenasqo sikavno, katar 29% k-o 234%, andar kodja ke e resa vaş o berş 2023 tiknàrde pe;*
 - PA8 - *Godàle thaj sustenàbilo sistèmurà vaş o transpòrto e elektrikane energiaqo thaj e naturalone gazenqo, kaj e duj sikavne vaş save si e dàte trebutne k-i realizàcia e estimacienqi, inklite andar i riskosqi zòna, aresindoj k-e molimata 103% (o sikavno 2S68) thaj 106% (o lovàripenasqo sikavno), andar kodja ke e resa tiknàrde pe but.*
124. Vaş i PA 6 - *O promovisaripe e şuže energiako thaj e energetikone eficienciaqo vaş o žutimos jekhe ekonomiaqo e tikne karbonosqe emisienca thaj PA 9 - O braxhipen e sastipnasqo e populaçiaqo and-o kontèksto e pandemiaqo kerdi e virusostar SARS- CoV-2 o prognozaqo instrumènto n-aştisardàs te kerel estimàcia pa molimata save avena kerde k-o agor e berşesqo 2023 k-o nivèlo e sikavnenqo andar o Performancaqo Kàdro andar kodoja ke nana-i e trebutne dàte. And-o kàdro e PA6 si o şajutnipen ke nijekh projehtò savo anel kontribùcia k-e analizisarde sikavne na avela agorisardo.*
125. E palemdinimata kerde kana sas aprobisardi i vèrsia 10.1 e Programosqe Dokumentosqi, and-o septèmbro 2022, ingerde vi k-o paruvipen e resenqo e realizaciaqe sikavnenqe katar o nivèlo e aksenqo line angl-i jakh, kadava isindoj jekh andar e şerutne fàktorurà kaj determinisarde paruvimata anda so dikhel e realizaciaqe ràte estimisarde e prognozaqe instrumentostar vaş e sikavne andar o Performancaqo Kàdro.
126. Anda so dikhel o tiknàrdo nivèlo e estimisarde realizacienqo vaş o agor e berşesqo 2023, and-o kàzo e sikavnenqo andar i PA1, PA4, PA5 thaj PA7 si jekh but lùngo implementaciaqi periòda e projehturenqi andar o pharo keripen e aktivimatenqo kaj sas planifikisarde thaj, kadja, andar o bikeripen e pokinimatenqo palal o buzèto. Andar kodoja, o Implementaciaqo Berşutno Rapòrto pa POIM 2014-2020 (Operacionàlo Progràmò Bari

Infrastructură) vaș o berș 2022 sikavel ke vaș e avutne Prioritãro Åkse, e projèkturã kaj na sas agorisarde avena thode and-e fãze and-i periòda 2021-2020, kadja: PA1 (16 projèkturã), PA2 (32 projèkturã), PA3 (22 projèkturã), PA4 (61 projèkturã), PA5 (5 projèkturã), PA7 (3 projèkturã). Sar aști te dikhel pes and-i lista kaj si maj opre, e projèkturã kaj avena thode and-e fãze na si nùmaj kodola kantraktime and-e Prioritãro Åkse kaj si jekh tikno progrèso. I implementãcia thaj o progrèso e projekturenqo k-o orizontãlo nivèlo sas kerde butpalal, p-e sarre programosqe komponente. Kadaja buti si determinisardi maj but andar kodoja ke e projèkturã si komplèkso thaj o šajnipen e beneficiarurenqo si bidosta.

O Operacionãlo Progrãmo Kompetitivipen

127. And-o kãzo e Operacionalone Programosqo Kompetitivipen, o prognozaqo instrumènto estimisarel ke avena nakhle prdal sarre resa vaș e sikavne andar o Performancaqo Kãdro, e eksepciasa e lovãripnasqe sikavnesqi vaș e regiònurã maj zalaga barãrde andar i Prioritãro Åksa 1. Tha', and-o kãzo e sajekhe aksaqo, sarre molimata estimisarde dikhindoj e realizaciaqe rãte tiknãrde mamuj e molimata registrisarde and-o anglutno Berșutno Evaluaciaqo Rapòrto, katar 2 procentuãlo virama (sar and-o kãzo e lovãripnasqe sikavnesqo vaș e regiònurã maj zalaga barãrde), zi k-e 68 procentuãlo virama (sar and-o kãzo e sikavnesqo CO01 – *Produktivo investicia: Gin e žutisarde kompanienqo*) vaș o regiòno Bukurești – Ilfov. Sathaj and-i periòda jùnio 2022 - jùnio 2023, sas kontraktisarde 40 neve projèkturã and-i Prioritãro Åksa 1, reprezentisarinđoj toko 8,87% andar o totalo e kontraktisarde projekturenqo, savorre anindoj kontribucia k-o sikavno CO01 thaj sas agorisarde 77 projèkturã, reprezentisarinđoj 25,16% andar o totalo e projekturenqo pokinde thaj agorisarde and-i åksa, e estimãcie pal e realizãcie vaș o agor e berșesqo 2023 tiknãrde pe, and-e nesave kãzurã tiknãrde but (kadja sar si lipardo maj opre). I jekhto eksplikãcia vaș kadaja situãcia dikhel o fãkto ke i mașkarutni implementaciaqi periòda e projekturenqi kaj sas kontraktisarde and-i Prioritãro Åksa 1 si 3 berșa thaj 3 divesa, aj adaja buti ingerel k-o barãripen e šansenqo ke jekh kotor andar kadala projèkturã te na aven agorisarde zi k-o agor e berșesqo 2023. And-o kãzo e so-l duje fizikone sikavnenqo katar o nivèlo e PA1, CO01 - *Produktivo investicia: Gin e žutisarde kompanienqo* thaj CO24 – *Rodipen, inovãcia: Gin e neve roditrenqo and-e entitèturã kaj si len vastdinipen*, e saste realizãcie estimisarde e žutipnasa e prognozaqe instrumentosqo si telal o nivèlo kidino kaj sas angažume palal e kontraktisarde projèkturã. Kadja, palem si thol pes o akcènto p-o aștipen ke na savorre projèkturã kaj si and-i implementãcia te aven agorisarde zi k-o agor e programosqo.
128. Anda so dikhel o lovãripnasqo sikavno andar i Prioritãro Åksa 1 – *Rodipen, tehnologikano barãripen thaj inovãcia (CDI) and-o žutimos e ekonomikane kompetitivipnasqo thaj barãripnasqo e biznisurenqo*, vaș e regiònurã maj zalaga barãrde, o prognozaqo instrumènto ginavdãš vaș o agor e berșesqo realizãcie and-jekh totãlo molipen e 2.488.091.307,78 Lei, so reprezentisarel 72% andar o obièktivo 2023. And-o akanutno momènto e programaciaqe periodaqo 2014-2020, e 5 čhonenca anglal o agorisaripen e operacionalone programosqo, e mezùre kaj aști te aven adoptisarde katar i Mangementosqi Autoritèta si limitisarde.
129. And-o kãzo e Prioritarone Aksaqo 2 – *E informaciaqi thaj komunikacienqi tehnologia (TIC) vaș jekh digitãlo kompetitivo ekonomia*, and-i komparãcia e molimatenca prezentisarde and-o Berșutno Evaluaciaqo Rapòrto 2022, e akanutne estimãcie barãrde, e eksepciasa e sikavnesqi 3S17 - *Škole save labãren OER, WEB 2.0 and-i edukãcia*, and-o kãzo savesqo e realizaciaqe molimata estimisarde vaș e regiònurã maj zalaga barãrde thaj vaș o regiòno maj barãrdo ačhile konstãnto. And-o kadava palutno kãzo e realizãcie kaj sas angledikhle ačhile konstãnto, k-o nivèlo e 100%. Mamuj kadala butã, o specifiko haraktèro e projekturenqo kaj sas pokinde and-o obièktivo 2.4, save anen kontribucia k-o molipen e sikavnesqo 3S17 thaj o disponibilipen tikno e datenqo anda so dikhel o progrèso registrisardo kadale projekturendar (e raportisarimata anda so dikhel e fiziko realizãcie kerindoj pe toko k-o agorisaripen e projekturenqo) na mukhle te kerel pes jekh lačhi analiza pa akantuni situãcia thaj pa sar von aștizena te keren e ažukerde realizãcie zi k-o agor e berșesqo 2023, palal i res stabilime k-o programosqo nivèlo.
- Palal o Implementaciaqo Berșutno Rapòrto e programosqo, vaș o berș 2021, nesave andar e šerutne kãuze e progresosqe phares registrisardo zi k-e kodo momènto sas e kerimata butpalal anda so dikhel i implementãcia e kontraktisarde projekturenqi, maj but kodola kaj sas determinisarde e proceduratar pa pùblico kinipen. I evaluãcia e intervencienqi POC 2014-2020 vaș i Prioritãro Åksa 2. E informaciaqi thaj komunikacienqi tehnologia (TIC) vaș jekh digitãlo kompetitivo ekonomia, kerdi sa and-o berș 2021, sikavel ke i rãta pa o keripen e pokinimateno k-o nivèlo e PA sas but tiknãrdi and-i komparãcia e nivelosa e angažume fondurenqo. Kadaja situãcia sas lačhardi palal, fãkto kaj sas sikavdo vi e neve estimaciendar dikhidoj e realizaciaqe rãte e lovãripnasqe sikavnesqe.

O Operacionàlo Progràmò Manušíkano Kapitàlo

130. And-i periòda uçhardi kadale Berşutne Evaluaciaqe Raportostar, (maj 2022-maj 2023), o Operacionàlo Progràmò Manušíkano Kapitàlo kerdàs importànto progrèsurã, jekh limitisardo gin e sikavnenqo isindoj vi maj dur and-jekh riskosqi zòna. Sathaj, trebun te liparel pes ke i laçhardi performànca e programosqi, and-i komparàcia e anglutne Berşutne Raportosa si and-i mažoritèta e kazurenqi andar o paruvipen (tiknãripen) e resenqo e sikavnenqe andar o performancaqo kãdro.
131. And-e kadala kondicie, e prioritãro àkse e sikavnenca and-i riskosqi situàcia si speciãl PA 1 thaj PA 2, vaş save o reslãrdo grùpo specifiko thaj o kovlo ritmo pa o keripen e apelurenqo e projenkturenqe sas bare lupunza. Vaş i Prioritãro Àksa 1, e kerde estimàcie sikaven ke o lovãripenasqo sikavno na azbala pesqi stabilime res vaş o berş 2023. Liindoj and-o dikhipen i lovãripenasqi sùrsa kadale Aksaqi (I Iniativa Butãqe Thana vaş e Terne Manuşa), aştì te xasaren pe e love kaj na sas line, opre-tele 35% (i diferènca maşkar i opralkontraktisaripnasqi thaj rambursaciaqi ràta). I opralkontraktisaripnasqi ràta e 105% na si dosta k-aşte liel e sarre fòndurã dine and-e kondicie kaj i rambursaciaqi ràta vaş kadaja àksa si 61%.
132. Avere rigate, and-o kãzo e **Prioritarone aksaqo 4**, toko trin sikavne si and-i riskosqi situàcia, savorre and-i sastipnasqi zòna e intervenciaqi (4S208 (o regiòno maj barãrdo) – "3ene (andar save: andar i rurãlo zòna) saven sas len medikãlo servisurã vaş prevènica/anglutno diagnostiko thaj aver, andar save amarime grùpurã" and-e so-l duj regiònurã, ama vi 4S206 Komunitãro servisurã (andar save: andar i rurãlo zòna), kaj si len vastdinipen). And-o kãzo e **Prioritarone aksenqo 5 thaj 6**, po jekh korkorro sikavno si and-i riskosqi situàcia, thaj kodova si o lovãripenasqo sikavno. Kana vaş jekh baro kotor andar e realizaciaqe sikavne jekh verifikàcia e resasa angažuipe e kontraktisarde projekturendar sikavel ke o risiko si tikno, kana e projèkturã agorisaren pe palal sar mangel o lovãripenasqo mangipen (pa o vaxt thaj realizàcie), o risiko arakhlo vaş e lovãripenasqe sikavne (and-o kãzo e savorre aksenqo) thol o akcènto pe tiknãrde rambursaciaqe ràte, kaj vazden problème k-o nivèlo e liipnasqo k-o nivèlo e programosqo, maj but and-o kãzo e projekturenqo kaj keripen pe and-o lùngo vaxt thaj savenqi implementàcia kerel pes butpalal.
133. Sathaj, and-o kãzo e PA 6, jekh komparàcia e resenqo k-o programosqo nivèlo e sikavnenqe molimatenta ginavde p-i bàza e kontraktime projekturenqi sikavel, sathaj, duj riskosqe situàcie, respektivo vaş 4S222/MD ("3ene (xurdorre), andar save rroma/andar o rurãlo mèdio kaj si len vastdinipen vaş o kotorliipen k-e edukaciaqe progrãmurã (EICP),") thaj 4S94/MPD ("Didaktikano personãlo/vastdinipnasqo personãlo kaj si les formisaripnasqe progrãmurã/paruvipen e laçe praktikenqo"), kaj i realizaciaqi ràta si opre-tele 50%, respektivo 90%. I Prioritãro Àksa 5 kerel pes maj but kodolesqe parupen pe e resa e sikavnenqe, ama o risiko te na keripen pe e resa vaş o lovãripenasqo sikavno vaş regiònurã maj zalaga barãrde si andar i lokhi evolùcia e procesosqi pa implementàcia e projekturenqi/e aktivimatenqi.
134. E estimàcie arakhle vi kãzurã kana sas kerde bare realizàcie, sar 300%. Kadava nivèlo inkerel pes kana kerel pes jekh dujvarni verifikàcia, na o nivèlo e resenqo angažuipe k-o projektosqo nivèlo. Sathaj, jekh kasavi realizaciaqi ràta cirdel i atència maj sigo opral o çacutno haraktèro pa estimàcia e resaqi, kaj aştì te avelas kerdi pesimìsto and-o momènto e programaciaqo.
135. E şerutne rekomendàcie kaj aven andar i finãlo analiza e performancaqi POCU si:
- (vaş POCU - Operacionàlo Progràmò Manušíkano Kapitãlo) i monitorizàcia thaj o vastdinipen e beneficiarurenqo vaş o labãripen jekhe maj bare procentosqo andar e love kontraktisarde, çãce çhandeste, kaj te mukhen jekh rambursaciaqi ràta laçi k-o projektosqo nivèlo, thaj, kadja, k-o programosqo nivèlo. Jekh vaxteste, o ristãripen ke savorre kontraktisarde projèkturã si implementisarde po maj laçhes, azbalindoj e sikavnenqe resa palal e aprobisarde lovãripenasqe mangimata.
 - (vaş POCU - Operacionàlo Progràmò Manušíkano Kapitãlo) I analiza pa o şajutnipen te del pes palem o buzero maşkar àkse/linie, katar kãzurã kaj i kontraktisaripnasqi ràta si telal 80% karing kãzurã jekhe kontraktisaripnasqe ratasa maj bari (maj şukar si te avel maj bari sar 100% + 100%-i rambursaciaqi ràta).
 - (and-o kãzo e avutne programurenqo) Si trebun te kerel pes palem i evaluàcia pa e resa e sajekhutne sikavnenqe kaj si len and-e 2014-2020 azbalipnasqe ràte but bare and-i komparàcia e resenca angažuipe vaş 2023, k-aşte siklòl pes andar i eksperienca POCU.
 - (and-o kãzo e avutne programurenqo) I monitorizàcia e maj bare atenciasa e mezuraqi and-i savi e resa estimisarde k-o astaripen si çãce, thaj o laçaripen lenqo, tha' toko kana parupven pe nesave ipotèze (misalãqe, o unitãro molipen vaj i trebunni periòda vaş o liipen jekhe

UNIUNEA EUROPEANĂ

Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructurii

rezultatosq) thaj na toko respektisarindoj e angažamènturã e projekturenqe. Jekh kasavo sado respektisaripen na mukhel te kerel pes i čáci analiza e performancaqi e programosqi, kerindoj i komparàcia e realizaciaqi e rekomendisarde resasa.

O Operacionàlo Progràmò Administrativo Šajnipen

136. Palal e kerde analize, o Operacionàlo Progràmò Administrativo Šajnipen 2014-2020 na malavela pes e problemenca anda so dikhel o azbalipen e resenqo vaš e sikavne andar o Performancaqo Kàdro, e eksepciasa e lovãripnasqe sikavnesqi vaš o regiòno Bukurešti-Ilfov, andar i Prioritàro Àksa 1 - *Pùbliko administràcia thaj krisutno sistèmo lače*. Kana o ritmo thaj i ràta e rambursacienqi barãrena dosta and-o dujto paš e beršesqo 2023, e savorre sikavne azbana o minimo e realizaciaqo akceptisardo. Thaj vaš maj but andar lende e resa avena nakhle prdal.
137. And-i Prioritàro Àksa 1, i rambursaciaqi ràta e pokinimatenqi kerde katar e beneficiàrurã tiknãrdãs but, katar 90% k-o 71%. Kadja, and-o kazo e lovãripnasqe sikavnesqo (and-o kazo e so-l duje tipurenqo e regionurenqe) e realizaciaqe ràte estimisarde tiknãrde pe. Sa kadja, e tiknederimata registrisarde sas kerde vi e barãripnastar e resenqo k-o programosqo nivèlo, e opre-tele 104.000.000 Lei and-o kazo e regionosqo maj barãrdo thaj opre-tele 115.000.000 Lei and-o kazo e regionurenqo maj zalaga barãrde. And-o kazo e Prioritarone Aksaqo 2 - *Administràcia thaj krisutno sistèmo aksesibilo thaj transparento* jekh kotor andar e realizaciaqe sikavne andar o Performancaqo Kàdro nakhena prdal but e resa stabilime vaš 2023, sar avelas o sikavno 5S80 - *Projèkturã kaj dikhen o lačharipen e kalitetaqo thaj e transparencaqo pa thamipnasqo àkto* vaš o Regiòno Bukurešti-Ilfov, vaš savo o prognozaqo instrumènto estimisarel jekh realizaciaqi ràta e 414% thaj o sikavno 5S79 - *Projèkturã kaj vastden i optimizàcia e strukturenqi thaj e procesurenqi andar e autoritète thaj thanutne pùbliko institùcie*, sa vaš o regiòno maj barãrdo, vaš savo ginavdãs pes jekh realizaciaqi ràta e 284%. Sa kadja, e resa e sikavnesqe 5S80 sas deža azbade.
138. E palemudinimata e lovenqe maškar i PA1 thaj i PA2, kerde palal i palutni vèrsia e Programosqe Dokumentosqi, V7.1, adoptisardi and-o decembro 2022, determinisarde paruvimata vi anda so dikhel e resa stabilime vaš o berš 2023 thaj kadja ingerde k-o paruvipen e molimatenqo estimisarde vaš e realizaciaqe ràte anda e sikavne andar o performancaqo kàdro. And-i PA1, e dâte analizisarde sikavde ke e tikne paruvimata e resenqe vaš o sikavno 5S77 sas len jekh influènca vorta opral e realizaciaqe ràte prognozisarde. And-i PA2, e bare tiknederimata e resenqe vaš o sikavno 5S79 vaš e regiònurã maj zalaga barãrde, ama vi vaš o regiòno Bukurešti-Ilfov, determinisarde o barãripen e realizaciaqe ratenqo estimisarde vaš o agor e beršesqo 2023, e 181 procentualone viramenca thaj respektivo, e 35 procentualone viramenca. Jekh aver fãktoro kaj andãs kontribùcia k-e kadala paruvimata si o kontraktisaripen jekhe bare ginesqo e projekturenqo and-i periòda jùnio 2022-jùnio 2023. And-o palutno berš sas kontraktisarde 23,10% andar o totàlo e projekturenqo kaj anen kontribùcia k-o sikavno vaš e regiònurã maj zalaga barãrde thaj 78,05% andar o totàlo e projekturenqo vaš o regiòno maj barãrdo.
139. Palal e butã sikavde maj opre, si importànto ke o rambursaciaqo ritmo e pokinimatenqo kerde beneficiarurendar te avel sigãrdo katar i Managementosqi Autoritèta k-ašte ristãrel o inklistipen e lovãripnasqe sikavnesqo andar i Prioritàro Àksa 1, vaš o regiòno maj barãrdo, andar i riskosqi zòna, maj ekzàkto k-ašte azbal o minimo nivèlo e 85% andar i res stabilime k-o programosqo nivèlo vaš o berš 2023. Mamuj so k-o nivèlo e Prioritarone Aksaqo 2 na sas registrisarde riskosqe situàcie, rekomendisarel pes o sigãripen vi maj dur e rambursaciaqe procesosqo e pokinimatenqo thaj and-o kadava kazo, maj but k-o nivèlo e projekturenqo implementisarde and-e regiònurã maj zalaga barãrde, kaj si o šajutnipen ke i realizaciaqi ràta te tiknãrel pes telal o minimo akceptisardo e 85% andar i res po 2023.

O Progràmò Interreg V-A Rumùnia – Bulgària

140. And-o kazo e Programosqo Interreg V-A Rumùnia –Bulgària, savorre sikavne vaš o Performancaqo Kàdro si estimisarde ke azbana vaj ke nakhena prdal e agorutne obiekktivurã. E sikavne andar o Performancaqo Kàdro stabilime vaš i Prioritàro Àksa 1 na registrisarde bare paruvimata mamuj e estimàcie andar o anglutno beršutno rapòrto. O barãripen e 16 procentualone viramenqe e sikavnesqo CO14 si andar o barãripen e maškarunte realizacienqo k-o projektosqo nivèlo. And-i Prioritàro Àksa 1 na si ažukerde bare paruvimata kodolesqe na maj sas kontraktisarde neve projèkturã thaj nič na si jekh risiko ka na kerena pe e resa. Anda so dikhel i Prioritàro Àksa 2, o sikavno CO09 si les jekh azbalipnasqi ràta maj bari kodolesqe e projèkturã kaj sas agordine and-i kadaja periòda sas len realizàcie opral e estimàcie andar o Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto andar 2022. Vaš o

sikavno 6c.1, o barãripen e estimisarde molipnasqo si andar o fãkto ke e projèkturã kaj sas agordine and-i kadaja periòda sas len realizãcie opral/prdal e estimãcie andar o Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto andar 2022. E sikavne andar o Performancaqo Kãdro vaš i Prioritàro Àksa 3 na si and-jekh riskosqi zòna kaj na azban penqe resa, palal e estimãcie kerde e žutipnasa e prognozaqe instrumentosqo. I res e sikavnesqi 5b.2 registrisarel jekh tiknãripen e 25 procentualone viramenqe e realizaciaqe rataqo estimisardi. O motivo ke i performancaqi ràta vaš o sikavno 5b.2 tiknãrdãs pe si e realizãcie maj tikne sar kodola estimisarde and-o anglutno Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto.

141. E azbalipnasqe ràte estimisarde e sikavnenqe vaš i Prioritàro Àksa 4 na registrisarde bare paruvimata mamuj i estimãcia andar o Beršutno Rapòrto IV (2022). Andar o totãlo e 34 e kontraktisarde projekturenqo, 32 sas agordine, thaj 2 projèkturã sas anulisarde. E molimata estimisarde vaš o lovãripenasqo sikavno andar o Performancaqo Kãdro vaš i Prioritàro Àksa 4 ačhile k-o sajekh nivèlo mamuj e molimata estimisarde and-o Beršutno Rapòrto IV. E sikavne andar o Performancaqo Kãdro vaš i Prioritàro Àksa 5 na registrisarde bare paruvimata mamuj e estimãcie kerde and-o anglutno beršutno rapòrto dikhindoj i azbalipnasqi ràta e resaqi.

O Progràmò Interreg V-A Rumùnia – Ungària

142. And-o kàzo e Programosqo Interreg V-A Rumùnia –Ungària, e savorre sikavne vaš o Performancaqo Kãdro si estimisarde ke azbana vaj nakhena prdal penqe agorutne obietivurã. Vaš i Prioritàro Àksa 1, liindoj and-o dikhipe ke vaš e sikavne CO09 thaj 6/b1 estimisarel pes realizaciaqe ràte opral 100%, na sas identifikisardo jekh rìsko ke na avena azbade e resa kadalenqe. Vaš i Prioritàro Àksa, o sikavno CO13a inkerdãs sajekh molimata and-i komparãcia e estimacienca andar o Beršutno Rapòrto vaš o berš 2022. Anda so dikhel i Prioritàro Àksa 3, o realizaciaqo sikavno CO44 nakhela prdal but i stabilime res vaš o berš 2023, liindoj and-o dikhipe i estimãcia e prognozaqe instrumentosqi, ama vi i kontribùcia angažuime e projekturenqi. Anda so dikhel o lovãripenasqo sikavno, o prognozaqo instrumènto sikavel jekh performancaqi ràta e 99%, thaj kadja kodo si avrãl i riskosqi zòna. And-i Prioritàro Àksa 4, i res e sikavnesqi 9/a2 avela but nakhli prdal andar e kontribùcie e agordine projekturenqe thaj kaj si and-i implementãcia, liindoj and-o dikhipe ke i azbalipnasqi ràta e sikavnesqi ačhel k-jekh but baro nivèlo, e 257%. I azbalipnasqi ràta e sikavnesqi 9/a2 barãrdãs kodolesqe e realizãcie e projekturenqe kaj sas and-i implementãcia sas maj bare. O lovãripenasqo sikavno F.PA4 na si and-jekh riskosqi situãcia ke na kerela pes, thaj si les jekh estimisardo molipen dosta baro k-ašti te patãl ke o sikavno si kerdo.

O Operacionãlo Progràmò Mačharipen thaj Marìtimo Biznisurja

143. O Operacionãlo Progràmò Mačharipen thaj Marìtimo Biznisurja sas les jekh lači evolùcia, tha' o evaluaciaqo rapòrto sikavel nesave terdòmata thaj tiknãrimata and-i estimãcia pa azbalipen e resenqo k-o nivèlo e Prioriteturenqo e Uniaqe 1 thaj 2. Sathaj, 10 andar 15 sikavne andar o Performancaqo Kãdro si avrãl i riskosqi zòna ke na azbana e resa. And-o ansãmblo, dikhel pes ke si bare provokãcie and-o azbalipen e sikavnenqo and-e Uniaqi Prioritèta 1, kerde andar o tiknãrdo rambursaciaqo nivèlo thaj i tikni kontraktisaripnasqi ràta e projekturenqi. I šerutni kãuza e tikne azbalipnasqe rataqi vaš o realizaciaqo sikavno 1.3 si i tiknãrdi kontraktisaripnasqi ràta e projekturenqi kaj anen kontribùcia k-o molipen kadale sikavnesqo. I šerutni kãuza vaš i tiknãrdi kontraktisaripnasqi ràta si o tiknãrdo interèsò e thanutne publikone autoriteturenqo andar e restrikcie dikhindoj o lovãripen, o lovenqo vastdinipen dino si concentrisardo toko pi modernizãcia e infrastrukturaqi kaj si, thaj na liel and-o dikhipe o keripen e neve mačharimasqe porturenqo, e thanenqo vaš debarkãcia vaj e centrurenqo vaš licitàcie, vi kana o vastdinipen si 100% vaš e pùblico autoriteturã.
144. E azbalipnasqe ràte estimisarde vaš e sikavne andar o Performancaqo Kãdro vaš e Uniaqi Prioritèta 2 na si but diferime mamuj e molimata estimisarde and-o štarto Beršutno Evaluaciaqo Rapòrto. Sar and-o kàzo e anglutne Uniaqi Prioritetaqo, o šerutno motivo vaš e tiknãrde azbalipnasqe ràte e lovãripenasqe sikavnesqe thaj e sikavnesqe 2.3 si o tiknãrdo kontraktisaripen k-o nivèlo e Uniaqi Prioritetaqo 2. I tiknãrdi kontraktisaripnasqi ràta sas influensime e maj bute elementurenar. K-o nivèlo mìkro, e privãto beneficiãrurã sas len dosta love k-ašte žutisaren kasavi investicia, kodolesqe i somlovãripenasqi ràta sas stabilime k-o 50%. Sa k-o nivèlo mìkro, o atraktivipen kadale aktivipenasqe umalesqo si tiknãrdo andar o lùngo produkciaqo cikluso thaj andar e riskurã (o impãkto e klimaterikone faktorurenqo, i bidosta butãqi zor). K-o nivèlo màkro, i pandemia COVID-19, i ekonomikani krìza thaj o konflikto andar i Ukrãina kerde bare ačhavnã and-i implementãcia e projekturenqi, kadja:
145. Anda so dikhel e Uniaqi Prioritèta 3, o lovãripenasqo sikavno si and-jekh riskosqi situãcie ke na azbala i res andar kodoja ke si but tiknãrdo o nivèlo e rambursacienqo kerde vaš e eligibilo pokinimata e beneficiãrurenar. Palal

e dăte SMIS, e beneficiărură aști te den palpale mașkarutnes toko 49,36% andar e eligibilo pokinimata. E sikavne andar o Performancaqo Kădro vaś e Uniaqe Prioritëte 4,5 thaj 6 si estimisarde ke azbana e stabilime resa vaś 2023.

2. Introducere

146. Acest document reprezintă **cel de-al cincilea Raport Anual de Evaluare** și are scopul de a aprecia progresul indicatorilor din Cadrul de Performanță în **perioada 31 mai 2022 – 31 mai 2023**. Raportul a fost elaborat în cadrul proiectului „Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul de performanță – Tema E”, implementat în parteneriat de QURES Quality Research and Support SRL și Cambridge Econometrics Ltd.
147. Raportul Anual de Evaluare prezintă rezultatele analizei cu privire la stadiul aplicării/implementării Cadrului de Performanță, utilizând cele mai recente date cantitative și calitative. Acesta face parte dintr-o serie de rapoarte trimestriale și are ca obiectiv aprecierea eficienței și eficacității utilizării resurselor financiare alocate prin Acordul de Parteneriat, din perspectiva Cadrului de Performanță. Astfel, scopul principal al acestui raport se leagă în mod intrinsec de nevoia de a evita situații de risc și eventualele decizii ale Comisiei Europene (CE) privind suspendarea plăților sau corecții financiare.

Contextul evaluării

148. Comparativ cu ciclurile bugetare anterioare, în perioada de programare curentă (2014-2020) Politica de Coeziune a fost ajustată pentru ca investițiile din fondurile UE să înregistreze un impact maxim. Printre elementele cheie ale politici de coeziune curente evidențiem:
- (1) concentrarea investițiilor în principalele sectoare de creștere reflectate de cele 11 obiective tematice, avându-se în vedere că o concentrare a resurselor poate să conducă la un impact ridicat;
 - (2) concentrarea pe obținerea de rezultate, deci pe atingerea obiectivelor specifice stabilite, în opoziție cu abordarea axată pe resursele utilizate (input-uri) sau realizările imediate înregistrate (output-uri);
 - (3) asumarea răspunderii (accountability) pentru eficacitatea/impactul obținute sau nu.
149. Astfel, a fost solicitat statelor membre ca pentru programele operaționale să fie stabilite obiective, indicatori și ținte clare, transparente și măsurabile. Acestea ar trebui să arate clar cum vor fi măsurate progresele înregistrate în vederea atingerii obiectivelor respective și ar trebui să permită o monitorizare regulată și discuții pe marginea modului în care sunt utilizate resursele financiare. Cadrul de performanță a fost creat pentru a stimula statele membre să exceleze/performeze, dar și pentru a întări abordarea axată pe rezultate. Monitorizarea măsurii în care programele progresează în ritmul necesar pentru a performa conform cu parametrii acestui cadru și existența unor prognoze asupra evoluțiilor viitoare sunt și mai necesare.

Obiectivul evaluării

150. În acest context, *obiectivul evaluării* de față a fost de a produce o serie de estimări privind valorile indicatorilor din Cadrul de Performanță în perioada 2020-2023, pentru 8 Programe Operaționale, precizate mai jos. Pe lângă estimările privind rata de realizare a indicatorilor din cadrul de performanță, evaluarea a produs o serie de concluzii și lecții învățate, însoțite de simulări și recomandări aferente, care să poată fi transferate în termeni operaționali către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, astfel încât să servească scopurilor sale de luare a deciziilor și gestionare a Acordului de Parteneriat, atât pentru perioada de programare 2014-2020, cât și pentru perioada de programare post 2020.

Domeniu de aplicare – Programele Operaționale și indicatorii avuți în vedere

151. Programele operaționale care fac obiectul raportului de evaluare sunt următoarele:
1. **POCU (Programul Operațional Capital Uman);**
 2. **POCA (Programul Operațional Capacitate Administrativă);**
 3. **POR (Programul Operațional Regional);**
 4. **POC (Programul Operațional Competitivitate);**
 5. **POIM (Programul Operațional Infrastructură Mare);**
 6. **POPAM (Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime);**
 7. **Interreg V-A România-Bulgaria;**
 8. **Interreg V-A România-Ungaria.**
152. Tabelul următor conține, pentru fiecare program operațional, numărul și tipurile de indicatori din cadrul de performanță:

Tabelul 1. Distribuția indicatorilor din CdP pe Programe Operaționale

Tipul de indicatori	POCU	POCA	POC	POR	POIM	POPAM	Interreg RO-BG	Interreg RO-HU
Indicatori -total	41	12	16	56	37	15	12	21
Indicatori financiari - total	11	4	4	18	9	6	5	6
Indicatori fizici - total	30	8	12	38	28	9	7	15
Indicatori fizici - total fără duplicare (regiune dezvoltată/mai puțin dezvoltată)	23	4	6	30	27	9	7	15

Sursa: Documentele de program

153. Termenul limită la care se raportează analiza este 20 iunie 2023.

Structura raportului de evaluare

154. Raportul Anual de Evaluare conține trei secțiuni importante. Prima secțiune a raportului prezintă abordarea metodologică care a fost utilizată pentru elaborarea acestuia, prin care se detaliază procesul de rulare al instrumentului de prognoză și metodele cantitative și calitative utilizate. Următoarea secțiune a raportului prezintă analizele efectuate pentru fiecare program în parte. Fiecare analiză prezintă pe scurt Programul Operațional vizat și progresul obținut în implementarea acestuia de la cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Analiza prezintă estimările privind valorile indicatorilor pentru fiecare Axă Prioritară în parte, cauzele riscurilor de neîndeplinire și concluziile și recomandările aferente axei respective. Acest proces este reluat pentru fiecare program în parte.
155. În secțiunea finală, raportul prezintă concluziile și recomandări specifice programelor operaționale, dar și orizontale, pe baza analizelor prezentate în secțiunea precedentă.

3. Descrierea metodologiei utilizate

156. În conformitate cu metodologia propusă în Raportul Inițial, echipa de evaluare a utilizat metode cantitative și calitative pentru elaborarea celui de-al cincilea Raport Anual de Evaluare. Principala metodă cantitativă utilizată de către echipa de evaluatori pentru elaborarea raportului de față este instrumentul de prognoză realizat în cadrul acestui proiect.

Instrumentul de prognoză

157. Așa cum a fost menționat anterior, principala metodă cantitativă utilizată în elaborarea raportului a fost rularea instrumentului de prognoză realizat în cadrul acestui proiect. Instrumentul de prognoză a fost realizat odată cu Raportul Inițial și a fost utilizat pentru elaborarea livrabililor care au urmat în cadrul acestui proiect. Echipa de evaluare a actualizat estimările instrumentului de prognoză prin utilizarea unor baze de date actualizate, extrase din SMIS și eMS. Instrumentul este generalizat/standardizat și capabil să genereze previziuni pentru toți indicatorii și toate Programele Operaționale.

Ipotezele instrumentului de prognoză

158. Principala ipoteză care stă la baza prognozelor realizate prin intermediul rulării instrumentului de prognoză este cea a **liniarității**. Această ipoteză stă la baza nu doar a estimării valorii indicatorilor din Cadrul de Performanță, dar și la baza estimării numărului de proiecte contractate. Conform acestei ipoteze, contractarea de proiecte noi în perioada 2021-2023 va urma o tendință liniară, conform experienței din anii trecuți. Alegerea ipotezei liniare a fost bazată pe analizele inițiale realizate de către echipa de evaluare, care au utilizat tehnici de statistică descriptivă, pentru a analiza numărul de proiecte contractate pentru fiecare Axă Prioritară/ Prioritate de Investiții, la momentul elaborării Raportului Inițial. Evaluatorii au documentat numărul proiectelor contractate și au prezentat vizual tendința în ceea ce privește modul în care proiectele au fost contractate în trecut în cadrul documentelor Front-End ale instrumentului. Constatările evaluatorilor pot fi rezumate astfel:
- Pentru multe Programe Operaționale și Axe Prioritare, numărul proiectelor demarate are tendința de a crește în mod liniar. În perioada 2014-2020, numărul proiectelor demarate a crescut continuu, aproximativ cu un număr similar de proiecte în fiecare an. Prin urmare, în aceste cazuri, constatările empirice susțin alegerea ipotezei liniare;
 - În cazul altor Axe Prioritare, numărul proiectelor contractate a evoluat fără o tendință generală. Din aprecierea vizuală a acestor analize, nu a fost posibil să se determine cu încredere ce distribuție statistică comună ar putea fi utilizată pentru a aproxima tendința contractării de proiecte;
 - O tendință frecvent observată este aceea de creștere relativ liniară a numărului de proiecte din anii anteriori și de o oprire bruscă în contractarea de noi proiecte. Conform informațiilor obținute de la Autoritățile de Management în interviurile și focus grupurile inițiale, acest lucru se datorează, de exemplu, alocării integrale a fondurilor și închiderii unor anumite Axe Prioritare.
159. Pe baza acestor constatări, echipa de evaluare a apreciat că utilizarea altor distribuții (logaritmice, exponențială, normală) pentru a prognoza numărul de proiecte noi nu ar îmbunătăți fiabilitatea estimărilor.
160. Însă echipa de evaluare a inclus în design-ul instrumentului de prognoză funcționalități prin care se pot lua în considerare particularitățile fiecărui Program Operațional și fiecărei Axe Prioritare. Astfel, echipa de evaluare a inclus în instrumentul de prognoză posibilitatea de a încorpora informații calitative pentru a îmbunătăți previziunile. Prin intermediul analizei documentelor, interviurilor sau focus grupurilor, evaluatorii pot obține informații cu privire la proiectele care se află în implementare sau care urmează să se contracteze.
161. A doua ipoteză care stă la baza realizării instrumentului de prognoză este ipoteza privind caracteristicile medii ale proiectelor, care presupune calcularea variabilelor la nivelul Axei Prioritare/Priorității de Investiții, pentru a prognoza progresul viitor în îndeplinirea obiectivelor indicatorilor din Cadrul de Performanță, din perspectiva:
- caracteristicilor medii (buget, durata de implementare, rambursare medie) ale proiectelor pe Axă Prioritară/Prioritate de Investiție;
 - realizărilor medii ale proiectelor pentru fiecare indicator pe Axă Prioritară/Prioritate de Investiție;
 - numărului cumulat de proiecte care contribuie la indicatorii dintr-o Axă prioritară/Prioritate de Investiție.

162. Această ipoteză a fost validată cu părți interesate ale evaluării (reprezentanți ai Autorităților de Management și Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene) prin organizarea unui focus grup în faza inițială a proiectului. În cadrul acestui focus grup, metoda de previzionare a fost îmbunătățită prin considerarea caracteristicilor medii ale proiectelor la nivelul Priorităților de Investiții, în loc de Axe Prioritare, acolo unde este relevant și aplicabil (inițial, echipa de evaluare a avut în vedere doar estimarea la nivel de Prioritate de Investiție). Caracteristicile medii ale proiectelor se vor calcula la nivel de Prioritate de Investiții doar în cazurile în care există un număr suficient de proiecte pentru a permite această detaliere. Această testare și validare a utilizării caracteristicilor medii implică validarea ipotezelor prognozate pentru proiecte viitoare care urmează să fie contractate cu actorii cheie.
163. Echipa de evaluare a efectuat anual calibrările calitative necesare asupra instrumentului de prognoză pe baza următoarelor criterii și bune practici menționate în Documentul Tehnic (Anexa 1):
- Identificarea și documentarea ipotezelor – Evaluatorii au identificat ipotezele false pe baza feedback-ului primit de la părțile interesate (Autoritățile de Management) cu privire la ipotezele cele mai importante care stau la baza estimărilor. Părților interesate li s-a solicitat să furnizeze opinii asupra (1) reprezentativității prognozelor pentru proiectele în implementare și (2) reprezentativității estimărilor pentru proiectele viitoare. În cazurile în care actorii cheie nu au fost de acord cu reprezentativitatea proiecțiilor statistice, echipa de evaluare a analizat împreună cu aceștia informațiile specifice care stau la baza acestei aprecieri și, de asemenea, au identificat ipotezele care ar trebui să fie modificate în cadrul instrumentului de prognoză;
 - Identificarea și documentarea surselor – În cazurile în care feedback-ul calitativ primit din partea actorilor cheie a indicat faptul că o ipoteză utilizată pentru elaborarea estimărilor statistice este falsă (de exemplu, ipoteze privind caracteristicile medii și performanța proiectelor în implementare și viitoare), evaluatorii au identificat, descris și documentat sursele utilizate pentru a ajunge la această concluzie. De exemplu, dacă proiectele anterioare durează în medie 1.000 de zile și există motive să credem că proiectele viitoare vor fi mai scurte, atunci acest lucru trebuie specificat și documentat.

Rularea instrumentului de prognoză

În următoarele paragrafe sunt prezentați pașii necesari pentru rularea instrumentului de prognoză. Această rulare a instrumentului a fost realizată pentru elaborarea celui de-al cincilea Raport Anual de Evaluare:

PASUL 1: Procesarea și verificarea datelor de monitorizare SMIS și eMS

164. Primul pas în rularea instrumentului de prognoză a fost obținerea datelor SMIS și eMS necesare. Datele SMIS au fost furnizate de către Biroul Evaluare Programe din cadrul MIPE, în timp ce datele eMS au fost extrase de către evaluatori, cu acordul Autorităților de Management pentru programele Interreg V-A România – Bulgaria și Interreg V-A România – Ungaria. Cele 8 baze de date au fost organizate și verificate de către evaluatori, folosind operațiuni realizate prin intermediul Python și Excel. Aceste operațiuni au constat în:
- Verificarea calității datelor SMIS și eMS, urmând pașii următori:
 - Corectarea datelor privind țintele proiectelor sau eliminarea din bazele de date a observațiilor proiectelor care au ca țintă valori nerealiste (outliers), pe baza informațiilor primite de la Autoritățile de Management;
 - Echipa de evaluare a introdus în bazele de date SMIS valorile privind pro-rata, corespunzătoare pentru fiecare Program Operațional. Aceste valori au fost introduse manual în raportul 18, în format Excel;
 - În cazul POR, POCU și POPAM, echipa de evaluare a fost nevoită să adauge datele de început și de încheiere pentru unele proiecte. Echipa de evaluare a obținut aceste date prin consultarea raportărilor privind situația contractelor semnate;
 - În cazul POCA, evaluatorii au completat raportul 16 - Proiecte – Indicatori prestabiliți de realizare cu proiectele care lipseau din cadrul acestei baze de date. Evaluatorii au identificat proiectele care lipsesc prin consultarea raportului 1 – Proiecte contractate;
 - În cazul programelor Interreg V-A România – Bulgaria și Interreg V-A România – Ungaria, echipa de evaluare a fost nevoită să modifice valorile țintă a două proiecte (un proiect la fiecare program) din cauza unor greșeli cauzate de o confuzie în ceea ce privește utilizarea virgulei sau punctului ca semn care separă partea întregă a unui număr de partea sa fracționară;

- Identificarea și împărțirea datelor în funcție de Programul Operațional, Axă Prioritară și Prioritatea de Investiții.
- Potrivirea datelor din diferite baze de date (de exemplu, între rapoartele care conțin date privind monitorizarea – 18 și 28 și raportul care conține informații despre proiect, raportul1). Acest lucru a fost realizat pe baza codului de identificare SMIS al fiecărui proiect.
- Clasificarea proiectelor în proiecte „finalizate” și proiecte „în implementare”. Aceste două tipuri de proiecte au avut abordări diferite (după cum se specifică mai jos).

PASUL 2: Calcularea contribuției proiectelor finalizate

165. În pasul următor, evaluatorii au însumat contribuția proiectelor finalizate pentru indicatorii fizici și financiari la nivelul Axelor Prioritare sau la nivelul Priorităților de Investiții, în funcție de numărul de proiecte contractate. Calculul indicatorilor financiari este bazat pe datele referitoare la rambursări², iar datele pentru indicatorii fizici sunt preluate din baza datelor de monitorizare.

PASUL 3: Estimarea contribuției preconizate a proiectelor în implementare

166. După obținerea contribuției proiectelor finalizate la indicatorii din cadrul de performanță, echipa de evaluare a estimat contribuția preconizată a proiectelor în implementare. Această estimare a fost realizată conform unui proces similar cu cel întreprins pentru proiectele finalizate și s-a bazat pe aceleași baze de date. Spre deosebire de proiectele finalizate, contribuția proiectelor în implementare a fost prognozată pentru restul perioadei respective (de desfășurare a proiectului).
167. Pentru indicatorii financiari, estimarea contribuției proiectelor în implementare pentru restul perioadei de implementare s-a bazat pe bugetul proiectului, plecând de la o ipoteză de lucru privind rambursare bazată pe datele istorice privind rata de rambursare a proiectelor finalizate.
168. Pentru indicatorii fizici, evaluatorii au utilizat datele de monitorizare pentru a extrapola pe baza ratelor de realizare din proiectele finalizate. Astfel, se presupune că finalizarea proiectului este liniară pe durata de viață a proiectului (dacă a trecut 50% din perioada proiectului, se presupune că 50% din proiect a fost finalizat). Această analiză se face de la proiect la proiect (prin urmare pot fi diferențiate axele prioritare și prioritatea de investiții).
169. Această abordare generală pleacă de la asumția conform căreia contribuția finală preconizată a unui proiect la indicatorul în cauză este realizată la data prevăzută pentru încheierea proiectului.

PASUL 4: Generarea distribuției cumulative a proiectelor

170. Pentru a construi o bază solidă în ceea ce privește volumul proiectelor anterioare și traiectoria proiectelor noi preconizate, evaluatorii au cuantificat numărul cumulat de proiecte, posibil a fi implementate până la finalul anului 2023. Acest lucru s-a realizat prin crearea unei „funcții de distribuție cumulative”, care mapează numărul de proiecte contractate actuale pentru fiecare Axă Prioritară sau prioritate de investiții. Această curbă a fost extrapolată pentru a prognoza traiectoria proiectelor viitoare pentru fiecare Axă Prioritară/Prioritate de Investiții.

PASUL 5: Estimarea caracteristicilor medii ale proiectelor

171. În pasul următor, evaluatorii au obținut estimări privind caracteristicile medii ale proiectelor (bugetul, durata, realizarea medie pe proiect contractat pentru fiecare indicator fizic) pentru a înțelege contribuțiile tipice ale proiectelor în cazul indicatorilor financiari și fizici. Caracteristicile medii ale proiectelor se realizează pe baza mediei indicatorilor de realizare aferenți proiectelor finalizate, la nivel de Axă Prioritară sau Prioritate de Investiții. Pe lângă valorile medii ale realizărilor proiectelor pe indicatori, caracteristicile medii ale proiectelor includ media bugetului și durata medie a acestora. În cazurile în care există puține sau nicio observație ale proiectelor finalizate, eșantionul a fost extins pentru a include proiectele în implementare, fiind utilizate realizările preconizate ale acestora.

PASUL 6: Estimarea curbelor de rambursare

172. După estimarea caracteristicilor medii ale proiectelor, urmează estimarea curbelor de rambursare, care au fost realizate în două etape. Mai întâi, toate proiectele contractate (finalizate și în implementare) au fost reunite în

²Baza de date utilizată: 23. Autorizări cereri de rambursare.

fiecare Program Operațional pentru a construi o relație generală între procentul de finalizare a proiectului (în timp) și procentul de fonduri plătite. În continuare, curba proporțională este adaptată fiecărei Axe Prioritare sau Priorități de Investiții folosind durata medie a proiectului.

PASUL 7: Estimarea contribuției proiectelor viitoare

173. În pasul 7, evaluatorii au realizat prognoza valorilor indicatorilor pentru perioada 2022-2023, pe baza informațiilor obținute din pașii anteriori. Mai întâi, evaluatorii au estimat contribuția totală a proiectelor viitoare începând cu anul curent. Acest lucru s-a realizat prin înmulțirea numărului de proiecte nou începute în fiecare an (începând cu luna ianuarie) cu caracteristicile medii ale proiectelor. În continuare, evaluatorii au distribuit contribuția proiectelor la indicatorii fizici și financiari pe parcursul anilor care urmează. Contribuțiile proiectelor la indicatorii financiari au fost calculate pe baza curbei de rambursare. Contribuția estimată pentru indicatorii fizici este aferentă datei de finalizare a proiectului, cu excepția POCA și POPAM, unde indicatorii măsoară numărul de proiecte contractate.

PASUL 8: Estimarea totalurilor în interfața instrumentului (front-end-ul)

174. În ultimul pas de elaborare a prognozelor, evaluatorii au prezentat prognozele statistice pentru proiectele în implementare și viitoare, în interfața instrumentului de prognoză. În interfața instrumentului, evaluatorii au posibilitatea de a înlocui sau ajusta estimările pe baza informațiilor calitative colectate în focus grupuri, interviuri sau prin analiza documentelor. Integrarea informațiilor colectate prin focus-grup se face direct în interfața instrumentului de prognoză (care utilizează programul software Excel), prin modificarea valorilor privind caracteristicile medii ale proiectelor, Valorile indicatorilor financiari, inclusiv țintele estimate pentru 2023, sunt exprimate în lei, fiind utilizat cursul de schimb aferent lunii iulie 2022 (4.9419 LEI / 1 EURO), având în vedere că datele SMIS au fost extrase pe data de 03 octombrie 2022. Această metodă a fost utilizată pentru o estimare cât mai corectă, deoarece valorile proiectelor sunt în LEI, în timp ce țintele indicatorilor financiari sunt exprimate în EUR.
175. Ratele de realizare estimate ale indicatorilor din cadrul de performanță sunt prezentate în tabele în cadrul secțiunii *Analize* efectuate. Pentru indicatorii fizici:

Peste 150%	150% - 85%	Sub 85%
------------	------------	---------

176. Pentru indicatorii financiari:

Peste 150%	150% - 85%	Sub 85%
------------	------------	---------

Provocări întâmpinate în elaborarea raportului, soluțiile de atenuare adoptate și limitări

177. În realizarea celui de-al cincilea Raport Anual de Evaluare, evaluatorii au întâmpinat o serie de provocări în implementarea metodologiei descrise mai sus, și la nivelul metodelor cantitative și la nivelul metodelor calitative. Prima provocare întâmpinată de către echipa de evaluare, precum în rapoartele de evaluare anterioare, a fost calitatea datelor SMIS, care nu sunt actualizate în timp real cu informațiile Autorităților de Management. Autoritățile de Management au informat evaluatorii despre aceste decalaje între datele SMIS și raportările bilunare (sau chiar săptămânale) ale Autorităților de Management către MIPE pe parcursul elaborării mai multor rapoarte de evaluare. Echipa de evaluare a implementat recomandarea de a utiliza raportările ale Autorităților de Management pentru a verifica datele SMIS. Pentru realizarea celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, echipa de evaluare a utilizat raportările Autorităților de Management privind contractarea având cut-off date 31 mai 2022. Însă, instrumentul de prognoză este bazat pe date SMIS primite de la MIPE, în care se regăsesc diverse iregularități.
178. O altă provocare întâmpinată de către echipa de evaluare a fost indisponibilitatea reprezentanților din cadrul Autorităților de Management pentru a oferi observații cu privire la analizele și estimările realizate. Pentru fiecare Program Operațional, echipa de evaluare a transmis o invitație pe email, și a realizat follow-up-uri prin email și telefonice. Echipa de evaluare a agreeat cu o parte dintre Autoritățile de Management să transmită opinia în scris. Astfel, nu au fost obținute puncte de vedere din partea unui număr de reprezentanți ai AM-urilor. Această limitare nu a avut consecințe majore, deoarece echipa de evaluare a avut la dispoziție informațiile colectate de la Autoritățile de Management prin interviuri.

4. Analizele efectuate

4.1 Programul Operațional Regional

Descriere program

179. POR 2014–2020 își propune ca obiectiv general creșterea competitivității economice și îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale și regionale, prin sprijinirea dezvoltării mediului de afaceri, infrastructurii și serviciilor, pentru dezvoltarea durabilă a regiunilor, astfel încât acestea să își poată gestiona în mod eficient resursele și să își valorifice potențialul de inovare și de asimilare a progresului tehnologic. POR 2014–2020 își propune să asigure continuitatea viziunii strategice privind dezvoltarea regională în RO, completând și dezvoltând direcțiile și prioritățile de dezvoltare regională conținute în PND.

Tabelul 2. Situația generală actuală a Programului Operațional Regional – 23 iunie 2023

Axă Prioritară	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€)	Valoarea publică a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
Axa prioritară 1: Promovarea transferului tehnologic	75	8	133.262.475	67.282.867	50,49%
Axa prioritară 2: Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii	4500	3913	1.182.829.252	1.591.414.070	134,54%
Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon	1027	592	1.342.167.348,00	1.919.464.100	143,01%
Axa prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile	412	152	1.108.100.000	2.179.906.847	196,72%
Axa prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural	281	169	391.564.709	589.590.065	150,57%
Axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională	130	69	827.148.075	2.001.370.591	241,96%
Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului	51	23	92.675.213,00	153.750.190	165,90%
Axa prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale	450	179	405.240.256	707.339.396	174,55%
Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban	181	17	78.720.000	103.540.839	131,53%
Axa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale	659	207	267.774.417	1.066.004.980	398,10%
Axa prioritară 11: Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară	1	0	238.225.032	246.521.097	103,48%
Axa prioritară 13: Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii	233	43	243.980.640	745.900.667	305,72%
Axa prioritară 14: Crearea infrastructurii spitalelor regionale de urgență	3	0	141.000.000	134.991.235	95,74%

Sursa: Date privind contractarea prelucrate de către echipa de evaluare la 23 iunie 2023

Axa prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor

180. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 1 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
- 1S2 – Entități de transfer tehnologic sprijinite
- 1S70 – Cooperări implementate urmare a ”Inițiativei Regiuni mai puțin dezvoltate”;
- CO02 – Investiție productivă: Număr de societăți care primesc granturi

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

181. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 3. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	572.158.676 LEI	299.395.478 LEI	38%	53%	↑
1S2	MPD	10	20	118%	200%	↑
1S70	MPD	11	10	90%	90%	=
CO02	MPD	71	60	14%	85%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

182. Instrumentul de prognoză estimează rate de atingere mai ridicate pentru toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 1, datorită modificării valorilor țintelor indicatorilor. Tabelul următor prezintă schimbările în țintele indicatorilor:

Indicator	Regiune	Valoare veche	Valoare nouă	Schimbare
1F	MPD	759.983.412 LEI	572.158.676 LEI	↓
1S2	MPD	17	10	↓
1S70	MPD	11	11	=
CO02	MPD	270	71	↓

183. După cum se poate observa în tabelul de mai sus, valorile țintelor au scăzut pentru majoritatea indicatorilor cu excepția 1S70 Cooperări implementate urmare a ”Inițiativei Regiuni mai puțin dezvoltate”. Rata de realizare estimată a indicatorului 1S2 Entități de transfer tehnologic sprijinite este estimată să atingă o valoare de 200%, reprezentând 20 de entități. În cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, pentru indicatorul 1S2 se estima o valoare de 118%, reprezentând 20 de entități, dar cu o valoare a țintei mai ridicată. Cu privire la indicatorul CO02, Investiție productivă: Număr de societăți care primesc granturi, acesta este estimat să atingă o rată de

atingere de 85%, reprezentând o valoare de 60 de societăți. În raportul anual precedent se estima o rată de atingere de 14%, reprezentând 37 de societăți. Rata de atingere estimată a indicatorul financiar din cadrul Axei Prioritare 1 este estimată să atingă o valoare de 53%, în timp ce indicatorul 1S70 este estimat să atingă o rată de atingere de 90%.

184. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 1S2, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 20 entități de transfer tehnologic sprijinite, în timp ce pentru indicatorul C002, beneficiarii și-au stabilit ținte care însumează în total 61 de societăți care primesc granturi. În cazul ambilor indicatori fizici, aceste realizări care ar urma să fie produse de către proiectele contractate, sunt suficiente pentru atingerea țintelor.
185. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 1, perioada medie de implementare a unui proiect este de 2 an, 6 luni și 20 de zile iar bugetul mediu este de 4.412.017,34 LEI (888.981,93 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 90,74%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 90,74%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,0% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 64,60% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al treilea se efectuează 92,17% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al patrulea sunt rambursate ultimele **sume solicitate** către beneficiari

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

186. Un singur indicator este estimat că nu își va atinge ținta, anume indicatorul financiar aferent Axei Prioritare 1, din cauza ratei scăzute de contractare a alocării financiare, care înregistrează o valoare de 50,49%. Rata de contractare scăzută la nivelul acestei Axe Prioritare a fost afectată de două elemente. În primul rând, conform Raportului Intermediar de Evaluare dedicat Axei Prioritare 1³, una dintre condițiile de eligibilitate a reprezentat înaintarea unei scrisori de exprimare a interesului, prin care beneficiarii ofereau detalii privind caracteristicile entității. Însă, un număr de solicitanți inițiali au trecut prin schimbările organizatorice în perioada de timp de la exprimarea interesului și elaborarea cererii de finanțare, care au avut un impact ridicat asupra eligibilității entității, deoarece caracteristicile entității nu au mai corespuns cu cele descrise în scrisoarea de intenție depusă inițial⁴. După realizarea și aprobarea Strategia de Specializare Inteligentă (RIS3) la nivel regional, s-a renunțat la etapa depunerii scrisorilor de intenție.
187. În al doilea rând, natura restrictivă criteriilor de eligibilitate și interpretarea strictă au împiedicat potențialii beneficiari noi să depună o cerere de finanțare. Potrivit Raportului de Evaluare privind Axa Prioritară 1 – Promovarea transferului tehnologic, potențialii beneficiari noi au întâmpinat următoarele situații⁵:
- doar parteneriatele între/cu EITT deja acreditate au fost considerate eligibile, deși în regiuni existau doar puncte de lucru, iar conform regulilor Ministerului Cercetării și Inovării nu se acreditează 2 entități în cadrul aceluiași institut;
 - Imposibilitatea de a depune aplicații pentru domenii noi din cauza cerinței cu privire la experiența anterioară dovedită a ITT în sectoarele pentru care se depunea aplicația;
 - În unele situații, din cauza intervalului mare de timp care s-a scurs de la depunerea scrisorii de intenție (martie 2017) și până la deschiderea primului apel în iulie 2018 cu depunere din august 2018 a dus la expirarea perioadei de doi ani de valabilitate a acreditării;

³ Lattanzio Advisory Spa, Lattanzio Monitoring & Evaluation, Axa Prioritară 1 – Promovarea transferului tehnologic, Raport de Evaluare (August 2018), 15.

⁴ Lattanzio Advisory Spa, Lattanzio Monitoring & Evaluation, 37.

⁵ Ibid.

- Un număr mare de cereri de finanțare nu au îndeplinit condițiile promovării spre valorificare economică în piață a unui rezultat al transferului tehnologic⁶.

Concluzii și recomandări

188. Instrumentul de prognoză estimează rate de atingere mai ridicate pentru toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 1, datorită modificării valorilor țintelor indicatorilor. Un singur indicator este estimat că nu își va atinge ținta, anume indicatorul financiar aferent Axei Prioritare 1, din cauza ratei scăzute de contractare a alocării financiare, care înregistrează o valoare de 50,49%. Rata de contractare scăzută la nivelul acestei Axe Prioritare a fost afectată de un număr de elemente, precum schimbările organizatorice în perioada de timp de la exprimarea interesului și elaborarea cererii de finanțare, care au avut un impact ridicat asupra eligibilității entității sau natura restrictivă criteriilor de eligibilitate și interpretarea strictă.

Axa prioritară 2: Îmbunătățirea competitivității în întreprinderi mici și mijlocii

189. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
 - CO01 – Investiție productivă: Număr de societăți sprijinite

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

190. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axă Prioritară 2 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 4. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	7.118.738.462 LEI	6.777.283.848 LEI	99%	95%	↓
CO01	MPD	4.824	4.500	94%	93%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

191. Și în cadrul acestei Axe Prioritare, indicatorii au suferit modificări la nivelul valorii țintelor. După cum se poate observa în tabelul următor, valorile țintelor au fost crescute.

Indicator	Regiune	Valoare veche	Valoare nouă	Schimbare
1F	MPD	6.739.621.927 LEI	7.118.738.462 LEI	↑
CO01	MPD	4.574	4.824	↑

⁶ Lattanzio Advisory Spa, Lattanzio Monitoring & Evaluation, 15

192. Indicatorul C001, *Investiție productivă: Număr de societăți sprijinite*, este estimat să atingă o rată de atingere de 93%, reprezentând o valoare de 4.500 de societăți sprijinite, valoarea absolută fiind în scădere față de cea din cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, când indicatorul înregistra o valoare estimată de 4.284. Rata de atingere pentru indicatorul financiar este de 95% din ținta pentru anul 2023. Ținta cumulată a proiectelor contractate care contribuie prin realizări la valoarea țintei indicatorului C001 este de 4.536 de entități sprijinite.
193. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 2, perioada medie de implementare a unui proiect este de 2 ani, 7 luni și 5 zile iar bugetul mediu este de 1.692.973,06 LEI (341.118,89 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 94,87%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 94,87%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție:

Prioritate de Investiții	t	t+1	t+2	t+3	t+4
(a) promovarea spiritului antreprenorial, în special prin facilitarea exploatarea economice a ideilor noi și prin încurajarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin intermediul pepinierelor de întreprinderi (Microîntreprinderi)	0,00%	69,57%	95,83%	100,00%	100,00%
(c) sprijinirea creării și a extinderii unor capacități avansate de dezvoltare de produse și servicii (IMM)	0,00%	55,42%	82,94%	97,58%	100,00%

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

194. Cei doi indicatori din Cadrul de Performanță nu înregistrează schimbări majore în valorile estimate de către echipa de evaluare și nici un indicator nu se află în situația de risc de neatingere a țintei.

Concluzii și recomandări

195. În concluzie, indicatorii din Cadrul de Performanță de pe Axa Prioritară 2 își vor atinge țintele stabilite pentru anul 2023.

Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției pentru o economie cu emisii scăzute de carbon

196. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 3 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
- 1S11 – Operațiuni contractate destinate transportului public și nemotorizat
- CO31 – Eficiența energetică: Numărul de gospodării cu clasificare mai bună a consumului de energie

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

197. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 3 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 5. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	6.413.063.790 LEI	5.644.925.869 LEI	84%	88%	↑
1F	MD	1.512.590.429 LEI	787.651.964 LEI	50%	52%	↑
1S11	MPD	56	83	62%	148%	↑
1S11	MD	7	23	271%	271%	=
CO31	MPD	31.876	26.617	71%	84%	↑
CO31	MD	17.621	65.856	358%	374%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

198. Și în cadrul acestei Axe Prioritare, indicatorii aferenți regiunilor mai puțin dezvoltate au suferit modificări la nivel Țintelor. Tabelul următor prezintă schimbările

Indicator	Regiune	Valoare veche	Valoare nouă	Schimbare
1F	MPD	6.258.261.243 LEI	6.413.063.790 LEI	↑
1F	MD	1.476.078.574 LEI	1.512.590.429 ⁷ LEI	=
1S11	MPD	157	56	↓
1S11	MD	7	7	=
CO31	MPD	33.385	31.876	↓
CO31	MD	17.621	17.621	=

199. Cu privire la Axa Prioritară 3, indicatorul 1S11 *Operațiuni contractate destinate transportului public și nemotorizat* pentru regiunile mai puțin dezvoltate este estimat să atingă o valoare de 83 de operațiuni, reprezentând 148% din ținta pe 2023, înregistrând o creștere foarte ridicată față de valoarea estimată în Raportul Anual de Evaluare precedent, datorită valorii mai scăzute a țintei indicatorului. Pentru indicatorul 1S11 pentru regiunea mai dezvoltată se estimează o valoare de 19 operațiuni, reprezentând 271% din ținta pe 2023, aceeași valoare estimată și în Raportul Anual de Evaluare precedent.
200. Pentru indicatorul CO31 *Eficiența energetică: Numărul de gospodării cu clasificare mai bună a consumului de energie* pentru regiunea mai puțin dezvoltată, instrumentul prognozează atingerea unei valori de 26.617 gospodării, reprezentând 84% din ținta stabilită pentru anul 2023, în timp ce pentru indicatorul CO31 pentru regiunea mai dezvoltată este estimată să atingă o valoare de 65.856, reprezentând o rată de atingere de 374%.

⁷ Diferențele sunt cauzate de valoarea ratei valutare de schimb

- Cu privire la indicatorii financiari, aceștia sunt îndepliniți în proporție de 88% pentru regiunile mai puțin dezvoltate și în proporție de 52% pentru regiunea mai dezvoltată.
201. Ținta cumulată a proiectelor contractate care contribuie la ținta indicatorului 1S11 pentru regiunea mai dezvoltată este de 23 de operațiuni destinate transportului public și nemotorizat, în timp ce, pentru indicatorul 1S11 pentru regiunea mai puțin dezvoltată, contribuția proiectelor prin realizări este de 83 de operațiuni. Cu privire la indicatorul CO31, pentru regiunea mai puțin dezvoltată, ținta cumulată a proiectelor contractate este de 39.037 de gospodării, în timp ce pentru regiunea mai dezvoltată, ținta cumulată a proiectelor este de 57.970 de gospodării. În cazul indicatorilor CO31, pentru ambele tipuri de regiuni de dezvoltare, contribuția asumată a proiectelor contractate este suficientă pentru atingere țintelor pentru ambele tipuri de regiuni de dezvoltare.
202. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 3, perioada medie de implementare a unui proiect este de 5 ani, 2 luni și 10 zile iar bugetul mediu este de 10.464.231,56 LEI (2.108.448,83 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 60,02%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 60,02%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 7 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție:

Prioritate de Investiții	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6
(c) sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor	0,00%	39,87%	64,60%	81,62%	92,17%	99,43%	100,00%
(e) promovarea unor strategii cu emisii scăzute de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritorii, în special pentru zonele urbane, inclusiv promovarea mobilității urbane multi-modale durabile și a măsurilor de adaptare relevante pentru atenuare	0,00%	34,94%	59,05%	75,68%	87,16%	95,08%	100,00%

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

203. Indicatorii din Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 3 nu înregistrează schimbări semnificative în estimările actualizate față de prognoza realizată în al patrulea Raport Anual de Evaluare. Creșterile înregistrate la nivelul estimărilor privind indicatorii CO31 pentru regiunea mai dezvoltată și 1S11 pentru regiunea mai dezvoltată se datorează scăderii țintelor indicatorilor. La nivelul Axei Prioritare 3, doi indicatori din Cadrul de Performanță se află în zona de risc de neatingere a obiectivului pentru anul 2023. Indicatorul CO31 pentru regiunea mai dezvoltată se regăsește în zona de risc de neatingere a țintei, deoarece au fost întâmpinate probleme în implementarea proiectelor. Însă, valoarea estimată a acestui indicator este foarte aproape de pragul de 85% pentru a considera indicatorul ca fiind atins.
204. Cu privire la valoarea scăzută a indicatorului financiar, proiectele implementate în regiunea mai dezvoltată au întâmpinat probleme în absorbția fondurilor alocate, având în vedere că rata medie de rambursare a cheltuielilor eligibile este de doar 60,02%. Așa cum s-a evidențiat și într-un raport trimestrial precedent, un factor care contribuie la valoarea scăzută a indicatorului financiar pentru regiunea mai dezvoltată sunt corecțiile aplicate de către Autoritatea de Audit asupra unui număr de proiecte contractate în București. Autoritatea de Audit a solicitat verificarea achizițiilor realizate de către proiectele din Sectorul 3, București și au fost aplicate corecții semnificative (există aproximativ 90 de proiecte contractate în Sectorul 3). Aceeași problemă privind corecțiile financiare există și pentru proiectele finanțate care sunt localizate în Sectorul 6, București. AM POR a solicitat ca valoarea corecțiilor financiare să nu fie mai ridicată de 5%, însă Autoritatea de Audit a impus corecții financiare de 25%. Așa cum s-a evidențiat în raportul trimestrial precedent, proiectele nu au putut să recupereze pierderile până în acest an, mai ales pentru că un procent ridicat de proiecte din această regiune sunt finalizate.
205. Cu privire la indicatorul CO31 pentru regiunile mai puțin dezvoltate, îndeplinirea acestui indicator a întâmpinat o serie de probleme. La nivelul etapei de elaborare de cerere de finanțare, beneficiarii potențiali au fost împiedicați de lipsa de claritate și stabilitate a ghidurilor (în unele cazuri revizuite și/sau actualizate de 6 ori), de dificultatea de a găsi și de a calcula indicatorii tehnici solicitați, de calitatea slabă a resurselor umane interne (și de cea a consultanților externi, care de obicei sunt angajați în majoritatea cazurilor - vezi răspunsul la

întrebarea 14 a sondajului online), de cantitatea excesivă de documente solicitate la prezentarea propunerii, de o rată lentă de răspuns în furnizarea de clarificări de către funcționarii publici-cheie, de lipsa unei abordări unitare a evaluatorilor și de timpul excesiv de lung necesar autorităților publice să o evalueze (adesea durează mai mult de 1 an - a se vedea rezultatul studiilor de caz).

206. La nivel de contractare a proiectului, unele autorități publice implicate în procesul de contractare pot considera asociațiile de proprietari ca entități unice și pot solicita documentația tehnică și financiară detaliată pentru fiecare dintre acestea, dându-i ulterioare sarcini Beneficiarului; o perioadă lungă de timp poate fi necesară pentru a obține toate autorizațiile solicitate, de la diferite autorități; normele de contractare la nivel național sunt considerate de către majoritatea beneficiarilor (în funcție de rezultatul celor mai multe interviuri directe și studii de caz) prea complexe și au nevoie de simplificare; stabilirea standardelor de calitate pentru lucrările prevăzute poate fi, de asemenea, dificilă, parțial datorită unui nivel insuficient al calificării majorității firmelor, parțial din cauza normelor naționale care reglementează acest aspect.

Concluzii și recomandări

207. Indicatorii din Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 3 nu înregistrează schimbări semnificative în estimările actualizate față de prognoza realizată în al patrulea Raport Anual de Evaluare. Creșterile înregistrate la nivelul estimărilor privind indicatorii CO31 pentru regiunea mai dezvoltată și 1S11 pentru regiunea mai dezvoltată se datorează scăderii țintelor indicatorilor. Indicatorul CO31 pentru regiunea mai dezvoltată se regăsește în zona de risc de neatingere a țintei deoarece au fost întâmpinate probleme în implementarea proiectelor și generarea de cheltuieli de către beneficiari. Indicatorul financiar pentru regiunea mai dezvoltată are o rată de atingere scăzută din cauza problemelor corecțiilor aplicate de către Autoritatea de Audit la nivelul unui număr de proiecte contractate în acest tip de regiune.

Axa prioritară 4: Sprijinirea dezvoltării urbane durabile

208. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate;
 - 1S11 – Operațiuni implementate destinate transportului public și nemotorizat;
 - CO15 – Transport urban: Lungimea totală a liniilor de tramvai și de metrou noi sau îmbunătățite.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

209. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 4 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 6. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	6.470.000.364 LEI	8.904.989.715 LEI	143%	138%	↓
1S11	MPD	50	114	366%	229%	↓
CO15	MPD	50	51	82%	101%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

210. Pentru indicatorii din Cadrul de Performanță pentru Axa Prioritară 4, instrumentul de prognoză estimează că indicatorii își vor depăși, respectiv atinge țintele pentru anul 2023. Valoarea estimată pentru indicatorul 1S11, *Operațiuni implementate destinate transportului public și nemotorizat*, a scăzut de la 366% la 229%, reprezentând 114 operațiuni, în timp ce pentru indicatorul CO15 *Transport urban: Lungimea totală a liniilor de tramvai și de metrou noi sau îmbunătățite*, se estimează o rată de estimare de 101%, în creștere de la valoarea de 100%, estimată în raportul anual precedent, reprezentând 51 de kilometri. Rata de atingere estimată a indicatorului financiar înregistrează o valoare de 138%.
211. Ținta cumulată a proiectelor care contribuie la valoarea indicatorului 1S11 este de 206 de operațiuni, o valoare care depășește valoarea țintei stabilite pentru anul 2023, în timp ce ținta cumulată a proiectelor care contribuie la valoarea indicatorului CO15 este de 102,36 kilometri. Astfel, realizările la nivelul proiectelor contractate sunt suficiente pentru atingerea valorilor țintă ale celor doi indicatori.
212. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 4, perioada medie de implementare a unui proiect este de 5 ani și 19 zile iar bugetul mediu este de 27.872.038,76 LEI (5.615.965,90 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 77,11%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 77,11%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 6 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 6 ani:

Prioritate de Investiții	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6
(e) promovarea unor strategii cu emisii scăzute de dioxid de carbon pentru toate tipurile de teritorii, în special pentru zonele urbane, inclusiv promovarea mobilității urbane multi-modale durabile și a măsurilor de adaptare relevante pentru atenuare	0,00%	39,87%	66,65%	82,94%	93,47%	100,00%	100,00%
(e) realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de reconversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgomotului	0,00%	38,26%	63,54%	79,51%	90,78%	98,22%	100,00%
(b) oferirea de sprijin pentru revitalizarea fizică, economică și socială a comunităților defavorizate din regiunile urbane și rurale	0,00%	42,98%	68,62%	85,43%	95,83%	100,00%	100,00%
investițiile în educație, în formare, inclusiv în formare profesională pentru dobândirea de competențe și pentru învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurilor de educație și de formare	0,00%	42,98%	68,62%	85,43%	95,46%	100,00%	100,00%

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

213. Indicatorul CO15 are o rată de atingere mai ridicată datorită estimărilor mai mari privind performanța proiectelor aflate în implementare, în urma finalizării unui număr de proiecte în trimestrul III din anul 2022. Nici un indicator aferent Cadrelui de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta stabilită.

Concluzii și recomandări

214. În concluzie, indicatorii din Cadrul de Performanță de pe Axa Prioritară 4 își vor atinge, respectiv depăși țintele pentru anul 2023.

Axa prioritară 5: Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural

215. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță din aferent Axei Prioritare 5 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare

realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate;
- 1S23 – Obiective de patrimoniu cultural restaurate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

216. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 5 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 7. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	2.045.241.694 LEI	2.360.490.365 LEI	113%	115%	↑
1F	MD	197.463.453 LEI	167.680.564 LEI	83%	86%	↑
1S23	MPD	157	195	124%	124%	=
1S23	MD	7	8	114%	114%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

217. În cadrul Axei Prioritare 5, indicatorul 1S23 *Obiective de patrimoniu cultural restaurate* pentru regiunile mai puțin dezvoltate este estimată să atingă o valoare de 124%, reprezentând 195 de obiective de patrimoniu cultural. Indicatorul 1S23 pentru regiunea mai dezvoltată este estimat să atingă rată de atingere de 114%, reprezentând 8 obiective de patrimoniu cultural. În cazul indicatorilor financiari, valorile estimare au crescut, de la 113% la 115% pentru regiunile mai puțin dezvoltate, și de la 83% la 86% pentru regiunea mai dezvoltată.
218. Ținta cumulată a proiectelor care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului 1S23 pentru regiunile mai puțin dezvoltate este de 207 obiective de patrimoniu, în timp ce pentru indicatorul 1S23 pentru regiunea mai dezvoltată este de 8 obiective.
219. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 5, perioada medie de implementare a unui proiect este de 5 ani, 9 luni și 20 zile iar bugetul mediu este de 10.516.116,79 LEI (2.118.903,24 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 87,20%. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție:

Prioritate de Investiții	t	t+1	t+2	t+3	t+4	t+5	t+6
(c) conservarea, protejarea, promovarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural;	0,00%	34,94%	57,87%	74,87%	86,60%	94,29%	100,00%
(iv) realizarea de acțiuni destinate îmbunătățirii mediului urban, revitalizării orașelor, regenerării și decontaminării terenurilor industriale dezafectate (inclusiv a zonelor de conversie), reducerii poluării aerului și promovării măsurilor de reducere a zgomotului	0,00%	38,26%	64,60%	80,93%	92,17%	99,14%	100,00%

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

220. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 au rămas la un nivel similar precum estimările realizate pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Nici un indicator aferent Cadrului de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta stabilită.

Concluzii și recomandări

221. În concluzie, indicatorii din Cadrul de Performanță de pe Axa Prioritară 5 își vor atinge, respectiv depăși țintele pentru anul 2023.

Axa prioritară 6: Îmbunătățirea infrastructurii rutiere de importanță regională

222. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 6 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
 - CO14 – Drumuri: Lungimea totală a drumurilor reconstruite sau modernizate

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

223. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 6 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 8. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	4.771.183.415 LEI	8.618.112.589 LEI	168%	181%	↑
1F	MD	60.540.000 LEI	57.304.510 LEI	81%	92%	↑
CO14	MPD	1.932	2.248	106%	116%	↑
CO14	MD	23	9	40%	40%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

224. Cu excepția indicatorului C014 *Drumuri: Lungimea totală a drumurilor reconstruite sau modernizate* pentru regiunea mai dezvoltată, indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 6 au o evoluție pozitivă în ratele de realizare estimate de către instrumentul de prognoză. Indicatorul C014 pentru regiunile mai puțin dezvoltate este estimat să atingă o rată de atingere de 116% în anul 2023, în creștere de la o rată de atingere de 106%, estimată în Raportul Anual de Evaluare precedent Cu privire la indicatorii financiari, aceștia sunt estimați să atingă o rată de atingere de 181% (în creștere de la o rată de atingere de 168% estimată în Raportul Anual precedent) pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 92% (în creștere de la o rată de atingere de 81%) pentru regiunea mai dezvoltată.
225. Ținta cumulată a proiectelor contractate care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului C014 pentru regiunile mai puțin dezvoltată este de 4.505,06 km de drumuri, în timp ce ținta singurului proiect contractat care contribuie la valoarea indicatorul C014 pentru regiunea mai dezvoltată este de 23,15 de km.
226. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 6, perioada medie de implementare a unui proiect este de 6 ani, 7 luni și 12 zile iar bugetul mediu este de 77.812.031,81 LEI (15.678.426,72 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 85,33%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 85,33%, așa cum s-a menționat anterior) se realizează pe o perioadă de 8 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 8 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,00% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 31,47% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al treilea se efectuează 54,15% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al patrulea se efectuează 70,50% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al cincilea se efectuează 82,29% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al șaselea se efectuează 91,25% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al șaptelea se efectuează 97,24% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al optulea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari (a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100% a cheltuielilor proiectelor).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

227. Cu excepția indicatorului C014 pentru regiunea mai dezvoltată, toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6 înregistrează creșteri față de estimările realizate pentru Raportul Anual de Evaluare precedent, iar indicatorii din regiunile mai puțin dezvoltate sunt estimați să-și depășească țintele stabilite pentru anul 2023. La valoarea acestui indicator contribuie un singur proiect contractat, care are ținta de 23,15 km. Dacă pentru acest proiect va reuși să se finalizeze și să se atingă țintele până la data de 31 decembrie 2023, atunci acest indicator de program își va atinge ținta.

Concluzii și recomandări

228. În concluzie, toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6 înregistrează creșteri față de estimările realizate pentru Raportul Anual de Evaluare precedent și sunt estimați că își vor atinge țintele, cu excepția indicatorului C014 pentru regiunea mai dezvoltată. Dacă singurul proiect care contribuie la valoarea acestui indicator va reuși să se finalizeze și să se atingă țintele până la data de 31 decembrie 2023, atunci acest indicator de program își va atinge ținta de asemenea.

Axa prioritară 7: Diversificarea economiilor locale prin dezvoltarea durabilă a turismului

229. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 7 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate;
 - 1S27 – Suprafață spații deschise/ clădiri create/ reabilite în stațiuni turistice/ Delta Dunării.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

230. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 7 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 9. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 7

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	528.052.463 LEI	700.803.14 LEI	128%	130%	↑
1S27	MPD	1.421.324	1.008.214	55%	71%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

231. Ratele de atingere estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 7 sunt în creștere față de valorile estimate în Raportul Anual de Evaluare precedent. Rata de atingere estimată pentru indicatorul financiar a crescut de la 128% la 130%, iar rata de atingere estimată pentru indicatorul 1S27 suprafață spații deschise/clădiri create/reabilite în stațiuni turistice/Delta Dună a crescut de la 55% la 71%. Ținta cumulată a proiectelor care contribuie la valoarea indicatorului 1S27 este de 1.749.964,85 metrii pătrați suprafață spații deschise/clădiri create/ reabilite în stațiuni turistice/Delta Dunării.
232. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 7, perioada medie de implementare a unui proiect este de 5 ani, 11 luni și 16 zile iar bugetul mediu este de 15.259.695,61 LEI (3.074.691,84 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 90,10%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 90,10%, așa cum s-a menționat anterior) se realizează pe o perioadă de 7 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 7 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,00% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 34,94% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,

- în anul al treilea se efectuează 59,05% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al patrulea se efectuează 74,87% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al cincilea se efectuează 86,60% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al șaselea se efectuează 94,69% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al șaptea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari (a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100% a cheltuielilor proiectelor).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

233. Indicatorul 1S71 se află în continuare în situația de risc de neatingere a țintelor. În implementarea Axei Prioritare 7, AM POR a întâmpinat multe probleme de implementare la nivelul proiectelor. Beneficiarii s-au aflat în situații de blocaj al investițiilor, din cauza întârzierilor în aprobarea documentațiilor de atribuire sau problemelor întâmpinate pe parcursul procedurilor de achiziții publice, precum anulări sau contestații⁸. Valoarea asumată de către proiectele contractate prin Cererile de Finanțare este de 1.749.964,85 mii lei. Astfel, dacă proiectele reintră din nou în calendarul normal de implementare, există o marjă de eroare suficientă pentru a îndeplini indicatorul obiectivul indicatorului 1S27.

Concluzii și recomandări

234. Pentru indicatorul 1S27 se înregistrează o creștere în estimare, de la 55% la 71%. Pentru acest indicator, Autoritatea de Management a contractat un număr de proiecte care împreună au o valoare asumată de 1.749.964,85 mii lei, astfel, existând o marjă suficient de mare pentru a atinge ținta indicatorului 1S27. Însă, așa cum este relatat și în Raportul Intermediar de Evaluare, proiectele care au contribuit la valoarea acestui indicator au întâmpinat probleme în aprobarea documentațiilor de atribuire sau problemelor întâmpinate pe parcursul procedurilor de achiziții publice, precum anulări sau contestații.

Axa prioritară 8: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate și sociale

235. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 8 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
 - 1S35 – Beneficiari de infrastructură medicală construită/ reabilitată/ modernizată/ extinsă/ dotată (pentru servicii medicale comunitare și ambulatorii)
 - 1S71 – Ambulanțe achiziționate

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

236. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 8 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 10. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 8

⁸ Lattanzio Advisory Spa, Lattanzio Monitoring & Evaluation, Raport de Evaluare: Axa Prioritară 7 – Dezvoltarea durabilă a turismului prin sprijinirea forței de muncă, sporirea accesibilității și dezvoltarea resurselor naturale și culturale, Raport de Evaluare Intermediară (Mai 2019), 10

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	2.849.574.106 LEI	3.216.310.795 LEI	107%	113%	↑
1S35	MPD	5.188.914	6.225.955,98	112%	120%	↑
1S71	MPD	1140	1.217	61%	107%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

237. Indicatorul financiar înregistrează o rată de atingere estimată de 113%, în creștere față de valoarea estimată în raportul anual precedent, când indicatorul înregistra o rată de 107%. Ambii indicatori de realizare au o evoluție pozitivă în rata de atingere estimată de instrumentul de prognoză. Estimarea prognozată a ratei de atingere pentru indicatorul 1S35 *Beneficiari de infrastructură medicală construită/ reabilitată/ modernizată/ extinsă/ dotată (pentru servicii medicale comunitare și ambulatorii)* crescut față de prognoza precedentă, de la 112% la 120%, în timp ce pentru indicatorul 1S71 *Ambulanțe achiziționate* estimarea pentru anul 2023 a crescut de la 61% la 107%.
238. Ținta cumulată a proiectelor contractate care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului 1S35 este de 6.225.955,98 beneficiari de infrastructură medicală construită/reabilitată/modernizată/extinsă/dotată, valoare suficientă pentru a atinge ținta stabilită. Cu privire la indicatorul 1S71, proiectele contractate contribuie la valoarea acestuia cu 1346 ambulanțe, valoare suficientă pentru a atinge ținta.
1. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 8, perioada medie de implementare a unui proiect este de 4 ani, 4 luni și 4 zile iar bugetul mediu este de 8.495.140,85 LEI (1.711.694,71 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 84,78%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 84,78%, așa cum s-a menționat anterior) se realizează pe o perioadă de 6 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 6 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,00% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 44,49% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al treilea se efectuează 72,31% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al patrulea se efectuează 88,25% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al cincilea se efectuează 98,22% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al șaselea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari (a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100% a cheltuielilor proiectelor).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

239. Indicatorul 1S71 înregistrează o creștere semnificativă datorită finalizării în trimestrul IV a unui proiect care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului. Proiectul respectiv și-a atins ținta în proporție de 90,45%, în timp ce restul proiectelor (care se află în implementare) raportează realizări în proporție de 84,80%. Astfel, indicatorul 1S71 este estimat că își va atinge ținta. Nici un indicator aferent Cadrului de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta stabilită.

Concluzii și recomandări

240. Toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță din Axa Prioritară 8 sunt estimați că își vor atinge țintele. Îmbunătățirea ratei de atingere pentru indicatorul 1S71 a fost anticipată de către echipa de evaluare în rapoartele precedente de evaluare. Deși ratele de atingere estimate erau scăzute, gradul de contractare în cadrul acestei Axe Prioritare este unul ridicat, iar țintele cumulate ale proiectele contractate asigura atingerea țintelor de câteva trimestre. Indicatorul 1S71 înregistrează o creștere semnificativă datorită finalizării în trimestrul IV a unui proiect care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului. Proiectul respectiv și-a atins ținta în proporție de 90,45%, în timp ce restul proiectelor (care se află în implementare) raportează realizări în proporție de 84,80%.

Axa prioritară 9: Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban

241. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 9 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
 - CO39 – Dezvoltare urbană: Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zonele urbane

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

242. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 9 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 11. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	368.829.266 LEI	205.522.134 LEI	56%	135%	↑
1F	MD	44.777.293 LEI	-	0%	0%	=
CO39	MPD	42.356	20.444	48%	100%	↑
CO39	MPD	4.869	-	0%	0%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

243. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate au rate de atingere estimate semnificativ mai ridicate pentru regiunile mai puțin dezvoltate. Indicatorul financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate este estimat să atingă o rată de atingere de 134%, în creștere de la rata de atingere de 98% estimată în raportul anual precedent. Pentru indicatorul CO39 Dezvoltare urbană: Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zonele urbane se estimează o rată de atingere de 101%, în creștere de la rata de 82% estimată în raportul anual precedent. Ambii indicatori pentru regiunea mai dezvoltată au o rată de atingere estimată de 0%, din cauza necontractării de proiecte care să contribuie la

valoarea acestor indicatori. Ținta cumulată a proiectelor care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului CO39 este 113,494,77 metri pătrați, valoare suficient de mare pentru a asigura atingerea țintei indicatorului CO39 pentru regiunile mai puțin dezvoltate.

244. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 9, perioada medie de implementare a unui proiect este de 3 ani și 8 zile iar bugetul mediu este de 2.809.035,05 LEI (565.995,38 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 98,84%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 98,84%, așa cum s-a menționat anterior) se realizează pe o perioadă de 5 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,00% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 57,87% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al treilea se efectuează 85,43% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al patrulea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari (a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100% a cheltuielilor proiectelor).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

245. Ratele de atingere ale indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate au crescut semnificativ datorită contractării a 67 proiecte contractate care contribuie la valoarea acestora. Proporția proiectelor care au fost contractate în trimestrul III din anul 2022 este de 47,76% iar proporția proiectelor care au fost contractate în trimestrul IV din anul 2022 este de 52,24% din totalul proiectelor contractate. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor a crescut ușor de la 90,21% la 98,84%.
246. Însă, pentru indicatorul CO39 și indicatorul financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, estimările rămân zero. Potrivit Raportului Intermediar de Evaluare dedicat Axei Prioritare 9, perioada extrem de scurtă de implementare a întregului proces complex de elaborarea a SDL (redușă de la 4 luni la 2 luni de lucru efectiv) este considerată cea mai mare provocare pe care GAL au avut-o. Deși perioada de implementare s-a redus, nu același lucru s-a întâmplat și cu cerințele. Complexitatea mecanismului DLRC și a procesului de elaborare a SDL și a documentelor ce au trebuit realizate pentru a respecta criteriile cerute a fost foarte mare raportată la perioada de implementare. Această situație este cauzată și de dificultatea lucrului cu membrii acestor comunități dezavantajate, de lipsa unei culturi a participării publice la nivel local, de încrederea lor scăzută în instituțiile publice implicate, de migrația sezonieră destul de mare a acestor persoane⁹. Birocrația relativ mare în implementarea sprijinului pregătitor pentru realizarea SDL a făcut să nu existe o flexibilitate în alegerea activităților de animare, de identificare de nevoi și probleme sau în numărul și tipul de experți angajați.
247. De asemenea, Raportul Intermediar de Evaluare menționează că *“una dintre principalele dificultăți în elaborarea SDL a fost întocmirea bazei de date necesare pentru definirea teritoriului, care trebuia realizată prin coroborarea datelor culese din teren cu alte date statistice relevante. O mare problemă a reprezentat-o obținerea de date statistice relevante pentru fiecare zonă a teritoriului SDL de la Institutul Național de Statistică/ Direcțiile Județene de Statistică. De multe ori aceste date nu corespundeau sau nu erau de actualitate. Acest lucru a presupus un consum suplimentar de timp de identificare a datelor statistice corecte în condițiile unei perioade reduse de elaborare a SDL”*.

Concluzii și recomandări

248. În concluzie, indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunea mai dezvoltată sunt estimați că își vor atinge ținta. Ratele de atingere ale indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate au crescut semnificativ datorită contractării a 67 proiecte

⁹ Lattanzio Advisory Spa, Lattanzio Monitoring & Evaluation, Axa Prioritară 9 – Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban (August 2019), 62.

contractate care contribuie la valoarea acestora. În cazul indicatorului C039 pentru regiunea mai dezvoltată, contractarea insuficientă de proiecte nu permite atingerea țintei acestuia.

Axa prioritară 10: Îmbunătățirea infrastructurii educaționale

249. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 10 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul Primului Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
- 1S55 – Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin - universitar
- 1S66 – Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin – școlar

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

250. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 10 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul Primului Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 12. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 10

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	1.297.831.839 LEI	3.223.016.079 LEI	243%	235%	↓
1F	MD	242.159.995 LEI	261.710.748 LEI	106%	100%	↓
1S55	MPD	42.912	29.952	70%	68%	↓
1S55	MD	7.648	11.660	152%	163%	↑
1S66	MPD	32.077	48.299	151%	158%	↑
1S66	MD	5.238	6.442	123%	101%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

251. Deși se înregistrează scăderi pentru majoritatea indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 10, aceștia încă au valori suficient de mari pentru a depăși țintele stabilite pentru anul 2023, cu excepția indicatorului 1S55 *Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin - universitar*. Indicatorii financiari sunt estimați să atingă o rată de realizare de 235% pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 100% pentru regiunea mai dezvoltată. Indicatorul fizic 1S55 este estimat să atingă o rată de realizare de 68% pentru regiunile mai puțin dezvoltate (în scădere de la o valoare de 70%), și 163% pentru regiunea mai dezvoltată, în timp ce indicatorul 1S66 *Capacitatea infrastructurii de educație care beneficiază de sprijin – școlar*

este estimat să aibă o rată de realizare de 158% pentru regiunile mai puțin dezvoltate, și 101% pentru regiunea mai dezvoltată.

252. Ținta cumulată a proiectelor care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului 1S55 pentru regiunile mai puțin dezvoltate este de 81.433 beneficiari, în timp ce pentru regiunea mai dezvoltată este de 32.406 beneficiari, valori suficient de mari pentru a asigura atingerea țintei indicatorului. Cu privire la indicatorul 1S66, ținta cumulată a proiectelor pentru regiunile mai puțin dezvoltate este de 107.735 beneficiari iar pentru regiunea mai dezvoltată, ținta cumulată are o valoare de 29.305 beneficiari.
253. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 10, perioada medie de implementare a unui proiect este de 5 ani și 24 de zile iar bugetul mediu este de 8.311.497,19LEI (1.674.692,16 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 61,80%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 61,80%, așa cum s-a menționat anterior) se realizează pe o perioadă de 7 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 7 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,00% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 39,87% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al treilea se efectuează 64,60% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al patrulea se efectuează 81,62% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al cincilea se efectuează 92,61% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al șaselea se efectuează 99,72% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al șaptelea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari (a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100% a cheltuielilor proiectelor).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

254. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 10 nu înregistrează schimbări majore în valorile estimate de către echipa de evaluare și nici un indicator. Un singur indicator se află în situația de risc de neatingere a țintei pentru anul 2023, anume indicatorul 1S55 pentru regiunile mai puțin dezvoltate.

Concluzii și recomandări

255. În concluzie, indicatorii din Cadrul de Performanță de pe Axa Prioritară 2 își vor atinge țintele stabilite pentru anul 2023, cu excepția indicatorului 1S55 pentru regiunile mai puțin dezvoltate.

Axa prioritară 11: Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară

256. În cazul acestei axe prioritare implementarea se face doar printr-un singur proiect contractat cu Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară (ANCPPI). Din această perspectivă rularea instrumentului nu are valoare adăugată. Pe baza ritmului de certificare a cheltuielilor cuprinse în cererile de rambursare ținta indicatorului financiar va fi atinsă, sumele contractate vor fi cheltuite.
257. O problemă întâmpinată de către proiectul major al ANCPPI reprezintă centralizarea procedurilor de achiziții publice. Deși prin centralizare se asigură standardizarea serviciilor achiziționate, acestea nu răspund la necesitățile locale la nivel de UAT. Astfel, UAT-urile sunt parte pasivă în proces, ceea ce generează deseori un nivel scăzut de interes și colaborare cu Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară (OCPI) și cu furnizorul de prestare servicii.¹⁰

¹⁰ Lattanzio Advisory Spa, Lattanzio Monitoring & Evaluation, Axa Prioritară 11 – Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară, Raport de Evaluare (Aprilie 2019), 7.

258. Potrivit Raportului Final de Evaluare privind Axa Prioritară 11 – Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară, progresul implementării Axei Prioritare 11 era relativ scăzut pe parcursul anului 2019, iar indicatorii de performanță pentru anul 2018 nu au fost atinși. De asemenea, în raportul de evaluare menționat, proiectul major necesită un impuls puternic pentru accelerarea implementării¹¹.
259. În ceea ce privește estimarea instrumentului de prognoză a indicatorul fizic (1S57 Suprafață de teren înregistrată în Sistemul Integrat de Cadastru și Carte Funciară), datele de monitorizare furnizate prin SMIS indică o rată de realizare scăzută comparativ cu ținta de 5.756.387 m² (de doar 1%), care coincide cu ținta proiectului.
260. După cum se menționează și în Raportul Final de Evaluare privind Axa prioritară 11: *Extinderea geografică a sistemului de înregistrare a proprietăților în cadastru și cartea funciară*, progresul Axei Prioritare 11 este relativ scăzut și țintele indicatorilor de performanță pentru anul 2018 nu au fost atinse.

Axa prioritară 13: Sprijinirea regenerării orașelor mici și mijlocii

261. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 13 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1F – Suma totală a cheltuielilor eligibile din sistemul contabil al Autorității de certificare, certificată de această autoritate
 - CO39 – Dezvoltare urbană: Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zonele urbane

Care este nivelul potențial de atingere a țăintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

262. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 13 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare.

Tabelul 13. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 13

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
1F	MPD	1.390.172.988 LEI	2.503.822.880 LEI	176%	254%	↓
CO39	MPD	84.654	182.105	215%	209%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

263. Instrumentul de prognoză estimează și în cadrul acestui Raport Anual de Evaluare că indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 13 își vor depăși țintele. Pentru indicatorul CO39, *Dezvoltare urbană: Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zonele urbane*, rata de realizare estimată de instrumentul de prognoză, a scăzut de la 215% la 209%, în timp ce rata de realizare a indicatorului financiar, a crescut de la 176% la 254%. Ținta cumulată a proiectelor care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului CO39 este de 474.730,64 de metri pătrați.
264. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 13, perioada medie de implementare a unui proiect este de 5 ani și 29 de zile iar bugetul mediu este de 16.241.773,00 LEI (3.272.571,63 EUR). Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 96,97%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 96,97%, așa cum s-a menționat anterior) se realizează pe o perioadă de 6 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor

¹¹ Idem.

rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect) are următoarea evoluție în această perioadă de 6 ani:

- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 0,00% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al doilea se efectuează 39,87% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al treilea se efectuează 64,60% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al patrulea se efectuează 81,62% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al cincilea se efectuează 92,61% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al șaselea se efectuează 99,72% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al șaptelea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari (a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100% a cheltuielilor proiectelor).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

265. Ținând cont că Axa Prioritară 13 înregistrează o rată de supracontractare de 305%, ratele de atingere estimate de aproximativ 200% nu sunt surprinzătoare. Creșterea ratei de atingere a indicatorului financiar a crescut datorită rambursărilor mai eficiente a cheltuielilor eligibile la nivelul proiectelor. Astfel, dacă în estimarea realizată pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare se înregistra o rată medie de rambursare a cheltuielilor eligibile de către beneficiari de 67,02%, în estimarea de față, valoarea înregistrată este de 96,97%.

Concluzii și recomandări

266. Instrumentul de prognoză estimează că indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 13 își vor atinge țintele pentru anul 2023.

Axa prioritară 14: Crearea infrastructurii spitalelor regionale de urgență

267. În cazul Axei Prioritare 14 a avut loc o serie importantă de modificări pe parcursul perioadei de referință pentru prezentul raport. Întârzierile în demararea pregătirii celor trei proiecte prin care urmau să se construiască cele trei spitale regionale, au dus la schimbarea logicii de implementare. Astfel, în cadrul acestei axe vor fi realizate doar studiile de fezabilitate pentru cele trei spitale. Construcția acestora este planificată pentru perioada viitoare de programare. Ministerul Sănătății primește ajutor extins de la Comisia Europeană (prin Serviciul de sprijin al reformei structurale (SRSS)¹²) și de la Banca Europeană de Investiții¹³ în elaborarea documentelor de achiziție publică și în elaborarea studiilor de fezabilitate și a altor documente de natură tehnică. În acest moment se estimează că întreaga sumă alocată AP 14 va fi consumată pentru pregătirea celor trei studii de fezabilitate. Având în vedere specificul acestei axe prioritare, nu a putut fi aplicat instrumentul statistic de prognoză.

¹²Sursă: https://ec.europa.eu/romania/news/20190913_comisia_europeana_sprijina_romania_infiintare_spitale_urgenta_regionale_ro, descărcat duminică, 26.07.2020, ora 10.40

¹³ Sursă: <http://www.ms.ro/2018/07/13/primul-din-cele-8-spitale-regionale-a-fost-prezentat-la-iasi/>, descărcat duminică, 26.07.2020, ora 10.40

4.2 Programul Operațional Infrastructură Mare

Descriere program

150. Programul Operațional Infrastructură Mare a fost creat pentru adresarea provocărilor de dezvoltare de la nivel național în domeniile infrastructură, resurse energetice și mediu, ținând cont și de complementaritatea acestora. Astfel, Programul Operațional Infrastructură Mare are ca obiectiv dezvoltarea infrastructurii de transport, mediu, energie și prevenirea riscurilor la standarde europene, în vederea creării premiselor unei creșteri economice sustenabile, în condiții de siguranță și utilizare eficientă a resurselor naturale.
151. În septembrie 2022 a fost aprobată ultima variantă de program, versiunea 10.1, prin intermediul căreia se aplică o serie de modificări, importante pentru progresul programului, dar și pentru procesul de estimare a ratelor de atingere a țintelor 2023 pentru indicatorii din Cadrul de Performanță. Aceste modificări sunt:
- Introducerea unei noi axe prioritare și a obiectivelor specifice aferente, AP11 - Măsurile de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile, ce cuprinde OS 11.1 - Eficiență energetică și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru consumul propriu la nivelul întreprinderilor și OS 11.2 - Măsurile de producere a energiei din surse regenerabile destinate autorităților administrației publice locale
 - AP11 este finanțată prin Fondul de Coeziune, fondurile fiind realocate din cadrul AP 3, OS 3.2 și AP 7, OS 7.1.
 - Scăderea alocării financiare pentru AP3, AP7 și AP9, prin transferul fondurilor respective către AP11 și AP2 - Ca urmare a acestor realocări, au fost schimbate și țintele indicatorilor din cadrul celor 5 axe prioritare.
 - Modificarea listei de proiecte majore.

Toate aceste modificări sunt evidențiate în cadrul acestei secțiuni a Raportului Anual de Evaluare 2023.

Tabelul 14. Situația generală actuală a Programului Operațional Infrastructură Mare – 23 iunie 2023

Axa Prioritară	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€)	Valoarea publică a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
Axa Prioritară 1: Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a metroului	76	0	4.005.006.259,00	7.481.494.279,94	186,80%
Axa Prioritară 2: Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient	200	10	1.414.982.300,00	3.039.169.493,61	214,78%
Axa Prioritară 3: Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor	178	32	2.167.580.924,00	7.439.238.105,49	343,20%
Axa Prioritară 4: Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric	128	15	297.346.684,00	409.296.665,90	137,75%
Axa Prioritară 5: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor	22	5	574.468.085,00	1.824.208.046,00	317,55%
Axa Prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon	81	27	124.105.883,00	153.746.666,92	123,88%
Axa Prioritară 7: Creșterea eficienței energetice la nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate	10	3	139.544.558,00	391.160.666	280,31%
Axa Prioritară 8: Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale	27	1	192.876.470,00	417.462.752,02	216,44%
Axa Prioritară 9: Protejarea sănătății populației în contextul pandemiei cauzate de virusul SARS-CoV-2	159	112	343.014.707,00	486.382.959,55	141,80%
Axa Prioritară 10: Protejarea sănătății populației în contextul crizei sanitare cauzate de COVID-19, creșterea	1026	510	700.057.177,00	1.049.849.628,86	149,97%

Axă Prioritară	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€)	Valoarea publică a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie					
Axa Prioritară 11: Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile	408	0	911.764.705,88	123.428.853,33	13,57%

Sursa: Date privind contractarea prelucrate de către echipa de evaluare la 23 iunie 2023

152. Este important de menționat faptul că la acest moment o nouă modificare a programului se află în procesul de aprobare de către Comisia Europeană. Schimbările propuse cu privire la alocările aferente axelor prioritare nu sunt reflectate în tabelul anterior, însă prezentăm mai jos principalele transferuri de fonduri solicitate:

- Pentru următoarele axe prioritare se solicită diminuarea alocării financiare, după cum urmează: AP 4 cu 100.000.000 de Euro, AP 8 cu 50.000.000 de Euro și AP 11 cu 650.000.000 de Euro;
- Pentru următoarele axe prioritare se solicită suplimentarea alocării financiare, după cum urmează: AP1 cu 250.000.000 Euro, AP 2 cu 100.000.000 Euro, AP 3 cu 100.000.000 Euro, AP 5 cu 300.000.000 Euro și AP 9 cu 50.000.000 Euro.

153. De asemenea, conform modificărilor cu privire la alocările financiare, AM POIM solicită și modificarea țintelor aferente indicatorilor din cadrul de performanță.

Axa prioritară 1: Îmbunătățirea mobilității prin dezvoltarea rețelei TEN-T și a metroului

154. Această secțiune este dedicată estimărilor realizate pentru indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 1, explicând și cauzele schimbărilor în valorile prezentate în comparație cu estimările din Raportul Anual de Evaluare din 2022. Cadrul de Performanță conține următorii indicatori aferenți Axei Prioritare 1:

- CO12a (regiunea mai dezvoltată) - Căi ferate: Lungimea totală a liniilor de cale ferată renovate sau modernizate din care: TEN-T;
- CO13a (regiunea mai dezvoltată) - Drumuri: Lungimea totală a drumurilor nou construite din care: TEN-T;
- F (regiunea mai dezvoltată) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

155. Durata medie de implementare a proiectelor din cadrul Axei Prioritare 1 este de 2.104 de zile (5 ani, 9 luni și 2 zile). De asemenea, instrumentul a prognozat faptul că pentru proiectele din cadrul acestei axe, este nevoie de 6,5 ani pentru rambursarea în totalitate a cheltuielilor eligibile, mai mult cu 1,5 ani față de perioada calculată în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022. Următorul tabel conține estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1.

Tabelul 15. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO12a	MPD	140	267	182%	191%	↑
CO13a	MPD	200	99	50%	49%	↓

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
F	MPD	19.703.829.793 LEI	11.410.488.792 LEI	49%	58%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

156. Tabelul de mai sus prezintă diferențele înregistrate între ratele de atingere ale indicatorilor din cadrul AP1. Utilizând ultimele date disponibile, instrumentul de prognoză estimează valori mai mari pentru indicatorii CO12a și CO13a și mai mici pentru indicatorul financiar, în comparație cu cele preconizate în Raportul Anual precedent.
157. Pentru indicatorul CO12a - *Căi ferate: Lungimea totală a liniilor de cale ferată renovate sau modernizate din care: TEN-T*, valorile estimate indică o realizare de 267 de km în 2023, reprezentând 191% din ținta propusă de 140 km pentru anul în discuție (față de 182% care reprezintă rata de îndeplinire calculată pentru Raportul Anual din 2022). În ceea ce privește indicatorul CO13a - *Drumuri: Lungimea totală a drumurilor nou construite din care: TEN-T*, valoarea acestuia va fi de 99 de km în 2023, reprezentând 49% din ținta de 200 de km asumată pentru anul 2023 (față de 50% care reprezintă rata de îndeplinire estimată în Raportul Anual din 2022).
158. În cazul indicatorului financiar, instrumentul de previzionare estimează că valoarea acestuia va fi de 11.410.488.792 LEI în 2023, reprezentând 58% din ținta stabilită pentru 2023. Se remarcă, astfel, o performanță sub așteptări a indicatorului financiar, chiar dacă rata de realizare previzionată a crescut cu 9 puncte procentuale față de valoarea calculată în cadrul Raportului anual anterior
159. La valoarea indicatorului CO12a contribuie în total 6 proiecte, realizările însumate ale acestora având o valoare totală de 329,267 de km, peste ținta de 140 km stabilită pentru indicatorul CO12a. Cu privire la indicatorul CO13a, la valoarea acestuia contribuie 11 de proiecte, prin realizări totale însumate de 473,64 de km, de asemenea depășind valoarea țintei indicatorului CO13a.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

160. Ratele de atingere ale indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1 nu au fluctuat semnificativ în perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023. Pentru indicatorul CO12a, realizările estimate pentru 2023 ale proiectelor contractate au crescut de la 255 km de cale ferată la 267 km cale ferată (cu 9 puncte procentuale mai mult față de datele prezentate în prognoza din raportul anual anterior). În ceea ce privește indicatorul CO13a, estimările care vizează realizările proiectelor aflate în derulare au scăzut de la 100 km de drumuri la 99 km drumuri (cu 1 punct procentual mai puțin față de Raportul Anual de Evaluare 2022).
161. Rata de atingere a indicatorului financiar pentru AP1 a crescut ușor, cu 9 puncte procentuale, față de estimarea realizată în aceeași perioadă a anului 2022. Rata de rambursare a cheltuielilor realizate la nivel de proiect a crescut semnificativ, de la 39% (valoarea aferentă Raportului Anual de Evaluare 2022) la 56%.
162. Conform *Raportului de Evaluare a intervențiilor POIM în domeniul transporturilor* publicat în anul 2021, există factori care au influențat negativ implementarea proiectelor, iar fiecare domeniu cunoaște propriile specificități. Astfel, în cazul domeniului rutier, Raportul de Evaluare menționat constată capacitatea tehnică limitată de pregătire a proiectelor, fapt ce conduce la probleme în implementare; de asemenea, obținerea avizelor (de construcție, de mediu) este dificilă, contribuind negativ la implementarea proiectelor din domeniul rutier; elemente precum procesul de expropriere sau de relocare a utilităților (diferențe între planuri și situația din teren) conduc și ele la îngreunarea execuțiilor. Un alt factor negativ evidențiat de către evaluatori a fost instabilitatea la nivelul conducerii instituției beneficiarilor: în ultimii 20 de ani au existat 32 directori generali ai CNAIR, precum și numeroase modificări apărute la nivelul personalului din Ministerul Transporturilor și Infrastructurii. Pentru sectorul feroviar, problemele identificate în cadrul Raportului de Evaluare vizează aspecte asemănătoare celor din sectorul rutier, amintind: durata mare a procesului de achiziție publică, dificultăți în obținerea avizelor, personal insuficient la nivelul instituției beneficiare, existența litigiilor, precum și lipsa complementarității între proiectele dezvoltate la nivel european și cele dezvoltate la nivel național.
163. În cadrul acestei Axe, durata medie de implementare a unui proiect este de 2.104 zile, conform instrumentului de prognoză. Astfel, finalizarea proiectelor până în 2023 este posibilă doar pentru acele proiecte care se află

într-un stadiu avansat de implementare, pentru restul fiind nevoie de fazare (după cum este deja precizat în Programul Operațional Transport 2021-2027 – lista proiectelor fazate mai poate suferi modificări, în funcție de progresul acestora în perioada curentă de programare).

Concluzii și recomandări

164. Doi din cei trei indicatori din Cadrul de Performanță, aferenți Axei Prioritare 1, se află încă în zona de risc. Se recomandă monitorizarea atentă a modificărilor apărute la nivel de proiecte (de exemplu în ceea ce privește respectarea calendarului de implementare și de rambursare), și pe cât posibil, fazarea proiectelor luându-se în considerare și complementaritatea cu proiectele prevăzute în MPGT.
165. De altfel, Raportul Anual de Implementare 2022 al POIM menționează faptul că se preconizează fazarea a 16 proiecte în Programul Transport 2021 – 2027 din totalul celor 76 de proiecte contractate în cadrul AP 1¹⁴. Raportul preconizează și faptul că alocarea aferentă AP 1 va fi cheltuită complet până la finalul anului 2023, iar rata de contractare de 186,80% facilitează acest lucru. Cu toate acestea, indicatorul financiar, conform datelor disponibile la acest moment, se află încă în zona de risc.
166. Așa cum se menționează în Raportul de Evaluare al intervențiilor POIM în domeniul transporturilor, pentru rețeaua de căi ferate este recomandată ierarhizarea cu prioritate a proiectelor care vizează reabilitarea și modernizarea liniilor de tren. De asemenea, în acest domeniu sunt necesare investiții complementare care să contribuie la modernizarea gărilor¹⁵.

Axa Prioritară 2: Dezvoltarea unui sistem de transport multimodal, de calitate, durabil și eficient

167. În această secțiune vor fi prezentate estimările care vizează indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 2. De asemenea, tot în această secțiune se vor regăsi și motivele care explică modificările în valorile estimate în comparație cu estimările realizate în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022. Următorii indicatori au fost stabiliți pentru Axa Prioritară 2:
 - CO12a (regiuni mai puțin dezvoltate) - Căi ferate: Lungimea totală a liniilor de cale ferată renovate sau modernizate din care: TEN-T;
 - CO13a (regiuni mai puțin dezvoltate) - Drumuri: Lungimea totală a drumurilor nou construite din care: TEN-T;
 - F - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

168. Durata medie de implementare a proiectelor finanțate în cadrul Axei Prioritară 2, conform instrumentului de prognoză, este de 1.945 zile (adică 5 ani, 3 luni și 27 de zile). În cadrul acestei axe, proiectele au nevoie de aproximativ 6 ani pentru rambursarea completă a cheltuielilor eligibile realizate de către beneficiari. În cadrul Axei Prioritare 2 au fost contractate 79 de proiecte în perioada 31 mai 2022 - 20 iunie 2023. Următorul tabel cuprinde estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 2, oferind și explicații cu privire la motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.

Tabelul 16. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2

¹⁴ Raportul Anual de Implementare al POIM 2014 – 2020 pentru anul 2022

¹⁵ Ibid

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO13a	MPD	245	393	49%	160%	↑
F	MPD	6.961.429.920 LEI	6.142.080.724 LEI	39%	88%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

169. Spre deosebire de Axa Prioritară 1, în cadrul Axei Prioritare 2, diferențele valorilor estimate sunt mult mai importante. În urma calibrărilor realizate prin intermediul instrumentului de prognoză, valorile estimate pentru ambii indicatori au crescut semnificativ față de ratele de realizate prezentate în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022.
170. Astfel, indicatorul CO13a – *Drumuri: Lungimea totală a drumurilor nou construite din care: TEN-T* va ajunge de la valoarea de 393 de km la finalul anului 2023, aceasta reprezentând 160% din valoarea țintei stabilite pentru 2023 (comparativ cu rata de 49%, valoare estimată în Raportul Anual precedent). Indicatorul financiar va atinge o rată de 88% (comparativ cu rata de 39%, valoare estimată în Raportul Anual precedent). La valoarea indicatorului CO13a contribuie un număr total de 20 proiecte (cu 1 proiect mai mult față de perioada anterioară analizată), cu realizări totale preconizate de 522,38 km, ceea ce indică faptul că nu toate proiectele vor finaliza implementarea operațiunilor până la sfârșitul anului 2023, deși ținta de la nivelul programului va fi depășită.
171. Rata medie de rambursare a cheltuielilor realizate la nivel de proiect a scăzut ușor de la 55% (valoare înregistrată la mijlocul anului 2022) la 54%.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

172. Rata de atingere a indicatorului CO13a a crescut semnificativ în perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023. Astfel, ambii indicatori au ieșit din zona de risc. Conform RAI 2021, printre cauzele care îngreunau implementarea proiectelor din sectorul rutier, se regăsește numărul redus al proiectelor și ritmul lent al lucrărilor. De asemenea, multe dintre proiectele contractate au înregistrat întârzieri. Însă datele actualizate referitoare la nivelul de contractare în cadrul AP2 arată faptul că cele 79 de proiecte noi sunt suficiente pentru a crește nivelul de realizare al obiectivelor 2023 peste pragul de risc (de 85% în cazul indicatorilor financiari și de 75% în cazul indicatorilor de realizare fizici). Cele 79 de proiecte noi reprezintă 40,72% din numărul proiectelor finanțate în cadrul AP2.
173. Aceste creșteri ale ratelor de realizare a obiectivelor aferente anului 2023 au fost înregistrate chiar la nivel de axă, țintele au crescut. În cazul indicatorului CO23a, ținta pentru anul 2023 a crescut de la 179 de km la 245 de km. Iar la nivelul indicatorului financiar, ținta a crescut de la aproximativ 6.419 mii de lei la aproximativ 6.961 de mii de lei.
174. Un alt factor care a dus la creșterea ratelor estimate de realizare a obiectivelor 2023 este numărul de proiecte finalizate în perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023 și anume 10 proiecte, ce reprezintă totalul proiectelor finalizate în cadrul AP2.

Concluzii și recomandări

175. Indicatorul CO13a va depăși ținta stabilită pentru 2023, având în vedere că instrumentul prognozează realizarea a 393 de km de drum nou construit în regiunile mai puțin dezvoltate.
176. Având în vedere durata medie de implementare a proiectelor în cadrul AP2 și faptul că proiectele își vor atinge tinte cumulate doar în proporție de 75,23% o parte dintre aceste proiecte vor avea nevoie de fazare pentru următoarea perioadă de programare.
177. Conform Raportului Anual de Implementare POIM 2022, din totalul proiectelor contractate, se estimează faptul că 38 proiecte vor fi finalizate în Programul Transport 2021-2027¹⁶.

¹⁶ Raportul Anual de Implementare POIM 2014 – 2020 pentru anul 2022

178. Așa cum se consemnează în Raportul de Evaluare al intervențiilor POIM în domeniul transporturilor, pentru infrastructura rutieră este recomandată realizarea de planuri echilibrate care să adreseze nevoile de la nivel teritorial astfel încât reducerea disparităților intraregionale să aibă loc. În plus, este nevoie de asigurarea complementarității între sursele de finanțare astfel încât toate categoriile de drumuri să poată fi reabilitate/construite, iar conexiunea între acestea să fie realizată¹⁷.
179. În cazul domeniului feroviar, este nevoie de o planificare a finanțării din partea Guvernului României care să asigure sustenabilitatea și mentenanța lucrărilor deja efectuate¹⁸.

Axa Prioritară 3: Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor

180. În această secțiune vor fi prezentate estimările realizate pentru indicatorii de performanță aferenți Axei Prioritare 3, explicând, de asemenea, și motivele modificărilor în valorile exprimate în comparație cu estimarea realizată în precedentul Raport Anual de Evaluare.
181. Astfel, pentru AP3 au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- CO17 (regiunea mai dezvoltată) - Deșeuri solide: Capacitate suplimentară de reciclare a deșeurilor;
 - CO18 (regiunea mai dezvoltată) - Distribuția apei: Populație suplimentară care beneficiază de o mai bună alimentare cu apă;
 - CO19 (regiunea mai dezvoltată) - Epurarea apelor uzate: Populație suplimentară care beneficiază de o mai bună tratare a apelor uzate;
 - F (regiunea mai dezvoltată) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.
182. Conform calculului instrumentului de prognoză, durata medie de implementare a proiectelor în cadrul AP3 este de 1.902 de zile (aproximativ 5 ani și 2 luni). Pentru rambursarea totală a cheltuielilor eligibile este nevoie de 5,5 ani. În perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023 au fost contractate 53 proiecte noi (29,78% din totalul proiectelor finanțate în cadrul AP3) și 32 de proiecte au fost finalizate (54,24% din totalul proiectelor finalizate în cadrul AP3).

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

183. În tabelul următor sunt expuse estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3. De asemenea, vor fi explicate și motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate în comparație cu exercițiul de prognozare anterior.

Tabelul 17. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO17	MD	1.300.000	1.461.556	92%	112%	↑
CO18	MD	1.836.354	1.616.810	17%	88%	↑

¹⁷ Ibid

¹⁸ Ibid

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO19	MD	1.248.721	2.482.825	35%	199%	↑
F	MD	10.664.064.630 LEI	24.932.061.243 LEI	29%	234%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

184. În cadrul AP3, diferențele între prognoza anterioară și cea prezentă sunt semnificative, în sens pozitiv. De aceea, toți indicatorii din Cadrul de Performanță au ieșit din zona de risc. La valoarea indicatorului CO17 contribuie un număr total de 14 proiecte, realizările așteptate însumate ale acestor proiecte fiind de 1.622.582 tone pe an. Pentru indicatorul CO18, un număr total de 70 de proiecte contribuie la valoarea țintei 2023, prin realizări așteptate însumate de 5.062.181 de persoane care beneficiază de o mai bună alimentare cu apă. Cu privire la indicatorul CO19, contribuția așteptată totală a proiectelor este de 5.574.705,97 de persoane care beneficiază de o mai bună tratare a apelor uzate.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

185. Cea mai mare creștere în cadrul acestei axe este înregistrată pentru indicatorul financiar a cărui valoare estimată s-a modificat de la 23% la 234%. Această creștere se datorează scăderii semnificative a țintei aferente 2023.
186. Toți indicatorii stabiliți prin Cadrul de Performanță aferenți acestei axe au înregistrat creșteri semnificative, niciunul dintre aceștia ne mai fiind în zona de risc. Rata de realizare a indicatorului CO17 a înregistrat o creștere de 20 de puncte procentuale față de estimarea realizată în cadrul Raportului Anual de Evaluare din 2022, ajungând la valoarea de 112%. Acesta este singurul indicator pentru care ținta aferentă anului 2023 nu a fost modificată.
187. Rata de realizare a indicatorului CO18 a crescut cu 71 de puncte procentuale, de la 17% la 88%. Această modificare importantă, care a adus indicatorul în afara zonei de risc, a fost determinată în principal, de scăderea țintei cu aproximativ 1 milion de persoane, însemnând 35% din ținta anterioară.
188. În ceea ce privește indicatorul CO19, creșterea înregistrată cu privire la rata de realizare estimată este de 174 de puncte procentuale; valoarea actuală fiind de 199%. Și în acest caz, scăderea țintei aferente anului 2023 a fost un factor determinat.
189. Creșterea ratei de realizare a indicatorului financiar se datorează și faptului că rata rambursării cheltuielilor realizate la nivel de proiect a crescut de la 69% (valoare înregistrată la mijlocul anului 2022) la 75,6% (valoare aferentă lunii iunie 2023).
190. Având în vedere că țintele cumulate ale proiectelor care contribuie la indicatorii CO17, CO18, CO19 sunt mult mai mari față de estimările instrumentului de prognoză cu privire la realizările 2023 ale intervențiilor finanțate, proiectele nu vor fi finalizate până la finalul anului. Acest lucru este cauzat în primul rând de durata medie foarte mare de implementare a proiectelor în cadrul AP3 este de 1.902 de zile, conform calculelor instrumentului de prognoză. Conform Raportului Anual de Implementare 2022, se estimează faptul că aproximativ 44 de proiecte din cele 127 contractate la nivelul AP4 vor fi finalizate în cadrul Programul Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027¹⁹.
191. Cu toate acestea, numărul și progresul actual și prognizat al proiectelor contractate în cadrul AP3 sunt suficiente pentru a asigura atingerea obiectivelor 2023 ale indicatorilor din CdP.

Concluzii și recomandări

¹⁹ Raportul Anual de Implementare POIM 2014 – 2020 pentru anul 2022

192. Datorită scăderii țintelor aferente a 3 din cei 4 indicatori din Cadrul de Performanță, creșterii ratei de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiarii proiectelor finanțate în cadrul AP 3 cu aproape 7 puncte procentuale și numărului mare de proiecte finalizate în perioada mai 2022 – iunie 2023 (32 de proiecte), niciunul dintre indicatorii aferenți AP 3 nu se mai află în zona de risc.
193. Cu toate acestea, nu toate proiectele contractate vor fi finalizate până la sfârșitul anului 2023, iar AM POIM ia în considerare fazarea a aproximativ 35% dintre acestea și finanțarea lor ulterioară prin intermediul PDD 2021 – 2027.

Axa Prioritară 4: Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului și decontaminare a siturilor poluate istoric

194. În această secțiune sunt prezentate estimările realizate pentru indicatorii de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 4. De asemenea, tot în această secțiune se vor regăsi și explicațiile pentru modificările apărute de la ultimul Raport Anual de Evaluare din 2022. Următorii indicatori au fost stabiliți pentru Axa Prioritară 4 prin Cadrul de Performanță:
- CO23 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Natură și biodiversitate: Suprafața habitatelor sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun;
 - 2S38 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Seturi de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune aprobate;
 - F (regiuni mai puțin dezvoltate) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

195. Durata medie de implementare a unui proiect în cadrul Axei Prioritare 4, conform instrumentului de prognoză, este de 1.143 zile (aproximativ 3 ani, 1 lună și 17 zile). Pentru rambursarea cheltuielilor eligibile este nevoie de aproximativ 4 ani (cu un an mai mult față de valoarea calculată în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022).
196. În perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023 au fost contractate 8 de proiecte noi (6,3% din totalul proiectelor contractate în cadrul AP4). În total în cadrul axei prioritare au fost finalizate 10 proiecte. .
197. Următorul tabel conține estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 4 și explică motivele care justifică schimbările în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.

Tabelul 18. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO23	MPD	60.000	50.860	104%	85%	↓
2S38	MPD	70	10	17%	14%	↓
F	MPD	1.884.178.726 LEI	374.134.818 LEI	25%	20%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

198. Estimările instrumentului de prognoză arată faptul că indicatorul CO23 - Natură și biodiversitate: Suprafața habitatelor sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun va atinge o rată de realizare a țintei 2023 de 85%, în scădere față de estimarea aferentă Raportului Anual de Evaluare din 2022 cu 19 puncte procentuale. În ceea ce privește indicatorul 2S38 - Seturi de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune

aprobate, acesta rămâne în zona de risc, rata de realizare prognozată ajungând la valoarea de 14% din ținta asumată, cu 3 puncte procentuale mai puțin față de estimarea realizată în cadrul Raportului Anual din 2022. Numărul măsurilor/planurilor de management propuse în cadrul proiectelor contractate până la 20 iunie 2023, conform datelor de monitorizare, este 243, astfel că se remarcă o presiune generalizată ca proiectele care vizează aprobarea acestor seturi de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune, să fie finalizate la timp pentru a reuși atingerea indicatorului.

199. În ceea ce privește indicatorul financiar, acesta va avea o rată de atingere a alocării bugetare de 20%, în scădere față de anul precedent cu 5 puncte procentuale.
200. Rata de rambursare a cheltuielilor realizate la nivel de proiect a crescut ușor față de valoarea înregistrată la mijlocul anului 2022, de la 84,5% la 85,2%.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

201. Sectorul mediului reprezintă una dintre provocările Programului, înregistrând o maturitate scăzută a proiectelor, cu efecte negative asupra ritmului implementării. Mai mult decât atât, pandemia de COVID 19 și situația economică de la nivel național și european afectează în continuare și acest domeniu. Cu privire la indicatorul 2S38, numărul mic de planuri de seturi de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune aprobate până la acest moment pune în pericol biodiversitatea din zonele protejate.
202. Deși toți indicatorii din Cadrul de Performanță se aflau în zona de risc la mijlocul anului 2022, țintele aferente anului 2023 au fost modificate, acestea crescând semnificativ. Acest fapt a dus la scădere și mai accelerată a valorilor prognozate în ceea ce privește ratele de atingere ale țintelor, în lipsa unor măsuri complementare menite să accelereze ritmul de implementare al proiectelor. 33 de proiecte contribuie la indicatorului CO23, iar țintele acestora însumate depășesc cu mult ținta anumată la nivel de program, și anume cu 220.443 ha. Și în cazul indicatorului 2S38, cele 84 de proiecte contractate au asumat realizarea a 233 de seturi de măsuri / planuri de management / planuri de acțiune aprobate, cu 14 mai mult față de ținta setată la nivel de program. Aceste situații subliniază dificultatea cu care proiectele contractate în cadrul Axei Prioritare 4 reușesc să își îndeplinească țintele.
203. Cele 8 proiecte nou contractate (reprezentând doar aproximativ 6% din numărul total de proiecte) nu sunt suficiente pentru a schimba pozitiv nivelul de atingere a obiectivelor setate pentru anul 2023. De asemenea, deși 84,44% dintre proiectele finalizate au fost încheiate în ultimul an, realizările acestora nu au contribuit semnificativ la creșterea ratelor estimate de atingere a țintelor la nivel de program.
204. Conform Raportului Anual de Implementare 2022, se estimează faptul că aproximativ 61 de proiecte din cele 127 contractate la nivelul AP4 vor fi finalizate în cadrul Programul Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027²⁰.
205. O altă cauză a nivelului scăzut de realizare prognozată în cadrul AP4, în ceea ce privește indicatorii din CdP, se referă la faptul că beneficiarul Agenția Națională pentru Aree Naturale Protejate (ANANP) care are în implementare 17 proiecte, are o capacitate instituțională încă scăzută, deși aceasta a fost înființată și operaționalizată în 2016.

Concluzii și recomandări

206. 2 dintre cei 3 indicatori din CdP aferenți AP4 se află încă în zona de risc în ceea ce privește atingerea țintelor aferente anului 2023. Toate valorile estimate prin intermediul instrumentului de prognoză au scăzut, în principal ca urmare a creșterii țintelor la nivel de program.
207. În continuare, măsurile luate de AM POIM pentru accelerarea ritmului de implementare a proiectelor contractate în cadrul AP4 nu sunt suficiente, mai ales în contextul capacității scăzute de management și lipsei resursei umane necesare la nivelul beneficiarilor.
208. Mai mult decât atât, aprobarea planurilor de management trebuie să fie urmată de implementarea acestora, astfel că este foarte important ca procesul de conservare a biodiversității să înceapă cât mai curând posibil pentru ca măsurile stabilite prin intermediul planurilor să nu își piardă relevanța și problemele identificate în teren să nu se agraveze.

Axa Prioritară 5: Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor

²⁰ Raportul Anual de Implementare POIM 2014 – 2020 pentru anul 2022

209. Prezenta secțiune conține estimările realizate pentru indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 5, precum și explicațiile pentru modificările valorilor estimate în comparație cu cele realizate pentru Raportul Anual din 2022. Următorii indicatori au fost stabiliți pentru această Axă Prioritară:
- CO20 (regiunea mai dezvoltată) - Prevenirea și gestionarea riscurilor: Populație care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor;
 - 2S48 (regiunea mai dezvoltată) - Lungime de plajă și/ sau faleză protejată;
 - F (regiunea mai dezvoltată) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

210. Durata medie de implementare pentru proiectele aferente AP5 este de 1.549 de zile (însemnând 4 ani, 2 luni și 27 de zile), conform instrumentului de prognoză. În privința duratei pentru rambursarea totală a cheltuielilor eligibile, aceasta este de aproximativ 5 ani, cu 2 ani mai mult față de valorile calculate pe baza datelor existente la nivelul lunii mai a anului 2022.
211. În perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023 au fost contractate 4 proiecte noi (18,16% din totalul proiectelor contractate în cadrul AP5).
212. Următorul tabel prezintă estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 5 și explică motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.

Tabelul 19. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO20	MD	4.200.000	5.655.831	-	135%	-
2S48	MD	20	-	44%	44%	=
F	MD	2.770.851.064 LEI	-	131%	134%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

213. Situația lipsei datelor de monitorizare din sistemul SMIS referitoare la indicatorul CO20 - *Prevenirea și gestionarea riscurilor: Populație care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor*, indicată în cadrul prognozei anuale anterioare, a fost remediată până la momentul redactării prezentului raport de evaluare. Astfel, rata de realizare a țintei 2023 a fost calculată la o valoare de 135%. În total, 11 proiecte contribuie la valoarea acestui indicator, iar realizările așteptate însumate ale acestor proiecte fiind în total de 5,818,356 de persoane care beneficiază de măsuri de protecție împotriva inundațiilor, peste ținta asumată la nivel de program.
214. Pentru indicatorul 2S48 - *Lungime de plajă și/sau faleză protejată*, există un singur proiect care contribuie la valoarea acestuia, având o țintă de 30,54 de km. Dacă în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022, se estima faptul că doar 9 km vor fi realizați până în anul 2023, în cadrul prezentului raport această estimare nu a mai fost posibilă din cauza lipsei informațiilor necesare cu privire la progresul proiectului.

215. Rata de îndeplinire a indicatorului financiar este de 134%, cu 3 puncte procentuale mai mare față de estimarea anuală anterioară.
216. Rata de rambursare a cheltuielilor realizate la nivel de proiect a crescut semnificativ față de valoarea înregistrată la mijlocul anului 2022, de la 44,8% la 61,8%.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

217. Singurul proiect care contribuie la valoarea indicatorului 2S48 este fazat din perioadă anterioară de programare. Valoarea indicatorului 2S48 a rămas constantă și se află în continuare în zona de risc. Potrivit datelor de monitorizare, nu a fost raportat nicio realizare cu privire la km de plajă și/sau faleză protejate.
218. Conform Raportului Anual de Implementare 2022, se estimează faptul că aproximativ 5 proiecte din cele 127 contractate la nivelul AP4 vor fi fazate în cadrul Programul Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027²¹.

Concluzii și recomandări

219. Importanța măsurilor dedicate protecției împotriva inundațiilor pe teritoriul României, al cărei bazin hidrografic este unul bogat, este foarte mare. Astfel, faptul că datele cu privire la dimensiunea populației deservite de intervențiile finanțate prin intermediul POIM care cuprind măsuri de protecție împotriva inundațiilor sunt disponibile crește capacitatea măsurării realizărilor programului în această arie și de asemenea, oferă posibilitatea estimării ratei de realizare a țintei aferente 2023, care depășește valoarea de 100%.
220. În plus, având în vedere impactul tot mai crescut al factorilor antropici asupra plajelor/falezelor, urgența protejării acestora crește. Este recomandată îmbunătățirea monitorizării indicatorului 2S48, precum și colectarea de date și la nivel local/teritorial pentru a oferi o imagine cât mai bună asupra capacității de a răspunde nevoilor și schimbărilor apărute în teren.

Axa Prioritară 6: Promovarea energiei curate și eficienței energetice în vederea susținerii unei economii cu emisii scăzute de carbon

221. În această secțiune vor fi prezentate estimările realizate pentru indicatorii de performanță aferenți Axei prioritare 6. De asemenea, tot în această secțiune se vor regăsi motivele din spatele schimbărilor pe care valorile estimate le-au suferit în comparație cu Raportul Anual din 2022. Următorii indicatori au fost stabiliți pentru această Axă Prioritară:
- CO30 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Energiile din surse regenerabile: Capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile;
 - 2S58 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență;
 - F (regiuni mai puțin dezvoltate) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

222. Conform instrumentul de prognoză, durata medie de implementare a proiectelor din cadrul AP6 este de 810 zile (însemnând 2 ani, 2 luni și 18 zile), mai puțin cu 383 de zile față de valoarea medie înregistrată la mijlocul anului 2022. În ceea ce privește rambursarea cheltuielilor eligibile, pentru proiectele aferente Axei Prioritare 6, este nevoie, în medie, de 4 ani.
223. În perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023 au fost contractate 21 de proiecte noi (25,93% din totalul proiectelor finanțate în cadrul AP6), și 10 proiecte au fost finalizate (31,25% din totalul proiectelor finalizate la nivel de axă).
224. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 6 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.

²¹ Raportul Anual de Implementare POIM 2014 – 2020 pentru anul 2022

Tabelul 20. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO30	MPD	60	-	-	-	-
2S58	MPD	50	-	-	-	-
F	MPD	1.142.144.809 LEI	187.770.651 LEI	32%	16%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

225. Pentru indicatorii 2S58 - *Capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență* și CO30 - *Energiile din surse regenerabile: Capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile* se estimează că nici un proiect care contribuie la valoarea celor doi indicatori nu va fi finalizat până la sfârșitul anului 2023. Indicatorul financiar înregistrează o performanță slabă, deși gradul de contractare a crescut semnificativ (de la 59.16% la mijlocul anului 2022 la 123,88% în prezent). La valoarea indicatorului CO30 contribuie prin realizări un număr total de 16 proiecte, având o țintă comună de 4455,76 MW capacitate suplimentară de producere a energiei din surse regenerabile. Cu privire la indicatorul 2S58, un total de 5 proiecte contribuie la valoarea acestuia, prim realizări estimate de 71,27 MW capacitate instalată în cogenerare de înaltă eficiență.
226. Rata de rambursare a cheltuielilor realizate la nivel de proiect a scăzut ușor față de valoarea înregistrată la mijlocul anului 2022, de la 88,4% la 83,8%.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

227. Potrivit Raportului intermediar de evaluare a proiectelor selectate cu finanțare FESI²², capacitatea de evaluare a proiectului, unde achizițiile îndelungate de evaluatori (consultanță pentru AM) au provocat întârzieri substanțiale, de la depunerea proiectului până la contractare, în cadrul Axei Prioritare 6 și 7. În cazul Obiectivului Specific 6.1, pe parcursul procesului de evaluare a cererilor de finanțare, a fost aprobat Ordinul ANRE nr. 183/2021, care impune companiilor de distribuție să conecteze gratuit noi consumatori, crescând astfel costurile pentru proiectelor depuse în cadrul acestui Obiectiv Specific. Potrivit Raport intermediar de evaluare, doar doi indicatori își vor atinge ținta, indicatorii din Cadrul de Performanță negăsindu-se printre aceștia²³.
228. Potrivit RAI 2021, trebuie avut în vedere și faptul că va exista și o creștere datorată aplicării ratei de ajustare a prețurilor la nivelul contractelor derulate în cadrul proiectelor POIM ce va avea un impact financiar suplimentar²⁴. Însă, această creștere, împreună cu numărul actual de proiecte contractate și sumele aferente angajate, nu au capacitatea de a contribui la ieșirea indicatorului financiar din zona de risc cu privire la realizarea țintei asumate pentru 2023.
229. Conform RAI 2022, AM POIM analizează posibilitatea diminuării alocării financiare la nivelul AP6 dacă ritmul de implementare al proiectelor nu se va îmbunătăți.

Concluzii și recomandări

230. Întrucât perioada medie de implementare a proiectelor din cadrul acestei Axe Prioritare este de 810 zile, contractarea de noi proiecte în cadrul AP6 nu a putut soluționa situația actuală cu privire la posibilitatea crescută de nerealizare a țintelor asumate pentru 2023. Cu toate acestea, conform experiențelor din perioadele anterioare de programare, proiectele din acest sector înregistrează performanțe mai bune la sfârșitul

²² Raport intermediar de evaluare a proiectelor selectate cu finanțare FESI finalizate și recomandări privind implementarea în perioada de programare POIM 2014-2020 și proiectarea perioadei de programare 2021-2027

²³ Ibid.

²⁴ Raportul Anual de Implementare 2021

perioadei. Astfel, este posibil ca proiectele să atingă rezultatele, însă este nevoie de stimularea creșterii ritmului de implementare.

Axa Prioritară 7: Creșterea eficienței energetice la nivelul sistemului centralizat de termoficare în orașele selectate

231. În această secțiune se regăsesc estimările realizate pentru indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 7, precum și explicațiile pentru motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în Raport Anual de Evaluare din anul 2022. Următorii indicatori au fost stabiliți prin Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 7:
- 2S62 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Lungimea rețelei termice reabilitate / extinse;
 - 2S62 (regiunea mai dezvoltată) - Lungimea rețelei termice reabilitate / extinse;
 - F (regiuni mai puțin dezvoltate) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;
 - F (regiunea mai dezvoltată) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

232. Conform instrumentului de prognoză, durata medie de implementare a proiectelor aferente acestei axe prioritare este de 1.046 zile (însemnând 2 ani, 10 luni și 9 zile), mai puțin față de valoarea înregistrată la mijlocul anului 2022 cu 646 de zile. Rambursarea totală a cheltuielilor eligibile, conform calculelor realizate cu ajutorul instrumentului, are loc, în medie, după 5 ani.
233. În perioada 31 mai 2022- 20 iunie 2023 nu au fost contractate proiecte noi, iar 0 proiecte dintre cele deja contractate fiind încheiate în această perioadă.
234. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 7 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.

Tabelul 21. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 7

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
2S62	MPD	210	142	68%	68%	=
2S62	MD	30	-	-	-	-
F	MPD	541.831.310 LEI	356.360.477 LEI	50%	66%	↑
F	MD	144.700.006 LEI	356.360.477	15%	24%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

235. Rezultatele obținute în urma rulării instrumentului de prognoză arată faptul că toți indicatorii stabiliți prin Cadrul de Performanță pentru această Axă Prioritară se află în zona de risc. Pentru indicatorul 2S62 - Lungimea rețelei termice reabilitate/extinse (regiuni mai puțin dezvoltate) valoarea va fi de 142 km în perioada 2022-2023 reprezentând 68% din ținta asumată. În cazul indicatorului 2S62 pentru regiunea mai dezvoltată datele disponibile nu permit estimarea ratei de realizare a țintei asumate la nivel de program pentru anul 2023.
236. Indicatorul financiar pentru regiuni mai puțin dezvoltate are o rată de atingere a indicatorului de 66%, aflându-se, așa cum am precizat mai sus, în zona de risc, chiar dacă rata de realizare estimată a crescut cu 16 puncte procentuale față de prognoza aferentă Raportului Anual de Evaluare 2022.

237. La valoarea indicatorului 2S62 contribuie un număr de 8 proiecte, care au un total de realizări preconizate de 542,29 de km.
238. Conform datelor de monitorizare, rata de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiarii proiectelor finanțate în cadrul AP7 a crescut ușor, de la 71,7% la mijlocul anului 2022, la 76,3% la mijlocul anului 2023.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

239. Rata de atingere a țintei estimate a indicatorului 2S62 pentru regiunile mai puțin dezvoltate se explică prin stadiul avansat de implementare al proiectelor, spre deosebire de progresul semnificativ mai redus realizat la nivelul regiunii mai dezvoltate.
240. Potrivit Raportului intermediar de implementare, pentru Obiectivul Specific 7.1, la introducerea unui nou criteriu (sarcina de căldură/km) pe parcursul procesului de evaluare, a fost solicitat unor beneficiari să revizuiască substanțial proiectele înainte de depunerea finală, excluzând astfel o parte a rețelei care nu mai îndeplinea noul criteriu pentru evita cheltuielile neeligibile. De asemenea, beneficiarii din cadrul Axelor 7 și 8 consideră că consolidarea capacităților este esențială pentru creșterea absorbției este necesară²⁵.
241. Proiectele contractate în cadrul acestei AP7 necesită o perioadă de implementare mare, acesta fiind unul dintre motivele pentru care se înregistrează o stagnare pentru o parte dintre indicatori. Indicatorul 2S62 aferent regiunilor mai puțin dezvoltate ar putea atinge ținta stabilită pentru 2023, cu o accelerare a implementării. Însă restul indicatorilor se află în zona de risc.
242. În Raportul Intermediar de Evaluare, se menționează faptul că în cazul întârzierilor care împing data finalizării dincolo de 2023, există o așteptare ca proiectele să fie „fazate” (respectiv împărțite în segmente, acoperind lucrările executate până în 2023 în cadrul Programului Operațional pentru Infrastructură Mare și căutând finanțare în următorul ciclu). Deși fazarea minimizează pierderea banilor europeni pentru lucrările începute și nefinalizate, banii alocați pentru lucrările neexecutate nu pot fi recuperați. Astfel, alocarea de bani pentru acestea în următorul ciclu înseamnă pierderea unor resurse care ar fi putut fi utilizate pentru proiecte noi²⁶.
243. Regiunea București - Ilfov se confruntă în continuare cu dificultăți în implementarea proiectului întrucât menținerea activității continue este greu de gestionat în timpul implementării. În Raportul Intermediar de Evaluare se menționează că fazarea este aproape sigură pentru singurul proiect care contribuie la rata de atingere a indicatorului 2S62 pentru regiunea mai dezvoltată²⁷.

Concluzii și recomandări

244. Întrucât durata medie a proiectelor în cadrul acestei AP este de 1.046 zile, contractarea de noi proiecte nu se mai poate realiza. Este recomandată finanțarea proiectelor necesare în AP7 și în următoarea perioadă de programare. De altfel, RAI 2022 menționează faptul că AM POIM estimează fazarea a 3 dintre cele 10 proiecte finanțate în cadrul AP7 în Programul de Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027²⁸.
245. Ținând cont de gradul scăzut de investiții în domeniul cercetării necesare creșterii standardelor tehnice, se recomandă finanțarea/stimularea acestora, precum și finanțarea, în cadrul acestui sector, a unor proiecte care să utilizeze cele mai înalte tehnologii, finanțare ce nu a fost disponibilă la începutul perioadei de programare 2014-2020.

Axa Prioritară 8: Sisteme inteligente și sustenabile de transport al energiei electrice și gazelor naturale

246. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 8 și va explica motivele din spatele modificărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

²⁵ Ibid

²⁶ Raport intermediar de evaluare a proiectelor selectate cu finanțare FESI finalizate și recomandări privind implementarea în perioada de programare POIM 2014-2020 și proiectarea perioadei de programare 2021-2027

²⁷ Ibid.

²⁸ Raportul Anual de Implementare POIM 2014 – 2020 aferent anului 2022

- 2S68 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Lungimea conductei de transport de gaz operațională construită;
- 2S69 (regiuni mai puțin dezvoltate) - Lungimea conductei de transport de gaz operațională construită din contracte de achiziție publică semnate;
- F (regiuni mai puțin dezvoltate) - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această Autoritate.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

247. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 8. De asemenea, în continuare vor fi explicate motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.
248. Durata medie de implementare a proiectelor din cadrul acestei axe, conform rezultatelor instrumentului de prognoză, este de 728 de zile (însemnând 1 an, 11 luni și 28 de zile), ceea ce ar permite finalizarea până în 2023 a proiectelor deja contractate. Pentru rambursarea cheltuielilor eligibile, conform instrumentului, este nevoie de 4 ani.
249. În perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023, în cadrul Axei Prioritare 8 au fost contractate 14 proiecte noi (reprezentând 51,85% din numărul total de proiecte finanțat în cadrul axei). În aceeași perioadă, 1 proiect a fost finalizat, fiind singur proiect încheiat din cadrul AP8.

Tabelul 22. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 8

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
2S68	MPD	160	164	-	103%	-
2S69	MPD	160	-	-	-	-
F	MPD	393.737.936 LEI	415.654.606 LEI	24%	106%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

250. Din cauza lipsei datelor relevante, estimarea în ceea ce privește rata de atingere a țintei 2023 pentru indicatorul 2S69 nu a putut fi realizată.
251. Pentru indicatorul 2S68 se estimează o rată de realizare de 103%. Astfel, indicatorul aferent regiunilor mai puțin dezvoltate rămâne în afara zonei de risc.
252. În ceea ce privește rata de realizare a țintei aferente indicatorului financiar, pentru regiunile mai puțin dezvoltate, estimarea arată un procent de 106%, mai mare cu 82 de puncte procentuale decât rata de realizare estimată prin prognoza realizată în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

253. Un singur proiect contribuie la valoarea indicatorului 2S68. Acest proiect trebuia finalizat în 2021, însă a fost încheiat, conform datelor SMIS din 20 iunie 2023, în iulie 2022. Acesta a avut o țintă de 165,15 km, care a fost și realizată și care a determinat astfel depășirea obiectivului 2023 la nivel de program.
254. Creșterea semnificativă a valorii estimate cu privire la rata de realizare a indicatorului financiar la finalul anului 2023 se datorează în mod direct scăderii țintei cu aproximativ 58%, de la 954.333.468 Lei, la 393.737.936 Lei.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructurii
2014-2020

Concluzii și recomandări

255. Ținta indicatorului 2S68 a fost atinsă deja, cu contribuția unui singur proiect, care a fost încheiat în iulie 2022. În ceea ce privește indicatorul 2S69, nu există date disponibile în SMIS care să permită realizarea unei estimări similare cu privire la rata de atingere a obiectivului 2023.
256. Ca urmare a scăderii semnificative a țintei aferente indicatorului financiar, rata de realizare a obiectivului 2023 a crescut până la nivelul 106%, ieșind astfel din zona de risc.

4.3 Programul Operațional Competitivitate

Descriere program

256. Programul Operațional Competitivitate (POC) răspunde nevoilor și provocărilor legate de nivelul redus al competitivității economice din România. Programul vizează două probleme ale economiei românești, și anume sprijinul insuficient pentru cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) și infrastructura subdezvoltată în tehnologia informației și a comunicațiilor (TIC) și implicit servicii digitale slab dezvoltate. Astfel, potrivit documentului de program, „obiectivul general al POC este de a contribui la realizarea obiectivului global al Acordului de Parteneriat prin susținerea CDI și TIC pentru competitivitate și dezvoltare”. Prin intervențiile sale, Programul contribuie la creșterea competitivității și la dezvoltarea economică prin îmbunătățirea accesului, securității și utilizării TIC și prin consolidarea CDI. Totodată, POC contribuie, în mod indirect, la reformarea unor domenii precum educația, sănătatea și cultura, dar și la incluziune socială sau reducerea sărăciei, prin finanțarea unor proiecte de e-guvernare²⁹. În data de 16 septembrie 2021 Comisia Europeană a aprobat varianta 8.0 a programului. În noul document de program, a fost adăugată Axa Prioritară 4, cu scopul ameliorării efectelor provocate de criză în contextul pandemiei de COVID-19 și realocării unei unor sume între Măsurile 2 și 3 din cadrul Axei Prioritare 3³⁰. În data de 19 mai 2022 a fost aprobată varianta 9.0 a programului, în cadrul căreia au fost completate descrierile acțiunilor 4.1.1 și 4.1.2 și aprobată rata de co-finanțare de 100% în perioada 01 iulie 2021 – 30 iunie 2022³¹.
257. Așa cum se menționează anterior, pe parcursul anului 2022 a fost adoptată o nouă versiune a programului, versiunea 9.0. În tabelul următor sunt prezentate alocările financiare pe axe prioritare conform versiunilor anterioare 8.0, 7.0 și versiunii prezente. Noua axă prioritară, AP 4, nu are cadru de performanță deci nu este acoperită în prezentul contract.

Tabelul 23. Alocarea financiară a AP1, AP2, AP3 și AP4

Axe prioritare	Alocare totală în versiunea din data de 28.10.2020	Alocare totală în versiunea din data de 16.09.2021	Alocare în versiunea din data de 19.05.2022	Schimbare
AP 1	780.421.147 EUR	780.421.147 EUR	780.421.147 EUR	=
AP 2	499.366.087 EUR	499.366.087 EUR	499.366.087 EUR	=
AP 3	550.000.000 EUR	550.000.000 EUR	550.000.000 EUR	=
AP 4	-	550.000.000 EUR	550.000.000 EUR	-

Sursa: Date din Anexa 3. Lista de proiecte contractate POC prelucrate de către evaluatori

258. Situația generală actuală a programului este prezentată în tabelul următor³²:

Tabelul 24. Situația generală actuală a Programului Operațional Competitivitate – 23 iunie 2023

Axă Prioritară	Număr de proiecte ³³	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€)	Valoarea publică a proiectelor contractate (€) ³⁴	Rata de contractare
Axă Prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologica și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor	451 (din care 22 reziliate)	262	780.421.147	1.106.640.056,70	141,80%

²⁹ Documentul Programului Operațional Competitivitate, versiunea 8.0

³⁰ Idem

³¹ Documentul Programului Operațional Competitivitate, versiunea 9.0

³² Anexa 3: Lista proiectelor contractate, situația la data de 23 iunie 2023

³³ Inclusiv contractele reziliate

³⁴ Inclusiv sumele aferente contractelor reziliate

Axă Prioritară	Număr de proiecte ³³	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€)	Valoarea publică a proiectelor contractate (€) ³⁴	Rata de contractare
Axă Prioritară 2: Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă	472 (din care 31 reziliate)	420	499.366.087	1.008.732.573,67	202,00%
Axa Prioritară 3: Sprijinirea IMM-urilor ca reacție la pandemia COVID-19	1	0	550.000.000	755.799.792,13	137,42%
Axa Prioritară 4: Sprijinirea ameliorării efectelor provocate de criză în contextul pandemiei de COVID-19 și al consecințelor sale sociale și pregătirea unei redresări verzi, digitale și reziliente a economiei	2.202	NA	550.000.000	908.515.312,48	165,18%

Sursa: Date din Anexa 3. Lista de proiecte contractate POC prelucrate de către evaluatori

Axa prioritară 1: Cercetare, dezvoltare tehnologică și inovare (CDI) în sprijinul competitivității economice și dezvoltării afacerilor

259. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 1 și explică motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat pentru Raportul Anual de Evaluare precedent (iulie 2022). Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- CO01 – Investiție productivă: Număr de societăți sprijinite
- CO24 – Cercetare, inovare: Număr de noi cercetători în entitățile care beneficiază de sprijin

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

260. Tabelul următor prezintă estimările actualizate ale instrumentului de prognoză față de estimările realizate pentru Raportul Anual de Evaluare din 2022. Aceste estimări aparțin scenariului general de progres al valorilor indicatorilor de performanță.

Tabelul 25. Scenariul general de progres al valorilor indicatorilor de performanță din cadrul Axei Prioritare 1

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO01	MD	83	156	256%	188%	↓
CO01	MPD	290	373	150%	129%	↓
CO24	MD	195,50	253	136%	130%	↓
CO24	MPD	292, 98	680	234%	232%	↓

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
Financiar	MD	1.156.391.630,84 LEI	1.395.337.331,85 LEI	121%	121%	=
Financiar	MPD	3.468.376.266,40 LEI	2.488.091.307,78 LEI	74%	72%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

261. Instrumentul de prognoză estimează pentru indicatorul CO01, *Investiție productivă: Număr de societăți sprijinite*, o valoare de 156 de societăți sprijinite pentru regiunea mai dezvoltată, reprezentând 188% din ținta pe 2023 și o valoare de 373 de societăți sprijinite pentru regiunile mai puțin dezvoltate, reprezentând 129% din țintă. Astfel, în ambele situații, conform nivelului estimat de realizare al indicatorul, țintele vor fi depășite. Însă, valorile estimate pentru indicatorul CO01 au scăzut semnificativ pentru ambele tipuri de regiuni. În cazul regiunii mai dezvoltate, rata de atingere a obiectivului 2023 a scăzut cu 68 de puncte procentuale față de estimarea prezentată în cadrul Raportului Anual de Evaluare aferent anului 2022. Iar, în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, rata de realizare a scăzut cu 21 de puncte procentuale.
262. Pentru indicatorul CO24, *Cercetare, inovare: Număr de noi cercetători în entitățile care beneficiază de sprijin*, instrumentul prognozează o valoare de 253 noi cercetători, în regiunea mai dezvoltată, reprezentând 130% din ținta aferentă anului 2023 și o valoare de 680 de noi cercetători, în regiunile mai puțin dezvoltate, reprezentând 232% din ținta pe 2023. În ambele situații, conform nivelului estimat de realizare al indicatorul țintele vor fi depășite. Valoarea estimată pentru indicatorul CO24 aferent regiunii mai dezvoltate a scăzut cu 3 puncte procentuale. În cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, valoare estimată a scăzut cu 2 puncte procentuale. Ambele scăzderi înregistrate sunt ușoare și nu influențează semnificativ rata de realizare a obiectivului 2023.
263. Cu privire la indicatorul financiar, instrumentul estimează că ținta indicatorului pentru regiunea mai dezvoltată va fi realizată în proporție de 121%. Astfel, se menține valoarea prognozată în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022. Iar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, nivelul de realizare estimat este de 72%, cu 2 puncte procentuale mai puțin față de valoarea prezentată în cadrul raportului anual de evaluare anterior. **Prin urmare, indicatorul aferent regiunilor mai puțin dezvoltate se află încă în intervalul de risc în ceea ce privește atingerea țintei.** Chiar dacă AM POC a lansat două apeluri de proiecte Start-up, spin off și PTI, datele disponibile până la acest moment indică faptul că aportul acestor proiecte noi rămâne insuficient în raport cu nevoia de a crește rata de realizare a obiectivului 2023 aferent indicatorului financiar din cadrul Axei Prioritare 1.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

264. Indicatorul CO01 pentru regiunea mai dezvoltată înregistrează cea mai mare schimbare a ratei de atingere a obiectivului 2023 estimată în cadrul raportului prezent, și anume de 68 de puncte procentuale. De asemenea, și rata estimată de realizare a țintei aferente regiunilor mai puțin dezvoltate a scăzut, diferența față de Raportul Anual de Evaluare 2022 fiind de 21 de puncte procentuale. Cu toate acestea, indicatorul nu se află în zona de risc, ratele de atingere a obiectivelor 2023 depășind țintele setate la nivel de program. În perioada iunie 2022 – iunie 2023 au fost contractate 40 de proiecte noi în cadrul Axei Prioritare 1, reprezentând doar 8,87% din totalul proiectelor contractate. Tot în această perioadă, au fost finalizate 77 de proiecte, reprezentând o parte semnificativă (25,16%) din totalul proiectelor finanțate și finalizate în cadrul axei. Toate proiectele nou contractate contribuie la indicatorul CO01, însă ele reprezintă o proporție redusă din contribuția totală (13,07%). Deși datele prezentate mai sus ar fi putut influența pozitiv nivelul de realizare estimat pentru indicatorul CO01 faptul că perioada medie de implementare a proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 1 este de 3 ani și 3 zile duce la creșterea șanselor ca o parte dintre aceste proiecte să nu fie încheiate până la finalul anului 2023. Trebuie menționat aici și faptul că în cadrul Axei Prioritare, pentru proiectele de tip start-up sau spin off perioada este semnificativ mai scurtă, de aproximativ 1,5 ani. Autoritatea de Management a programului a întocmit o listă cu proiectele aflate în situații de risc, pe care le monitorizează constant. Astfel,

- există un număr mic de proiecte care nu se vor încheia până la finalul anului 2023 și care vor continua investițiile din fonduri proprii și care se angajează să atingă țintele indicatorilor până la încheierea lor. Instrumentul de prognoză estimează rate de realizare ale țintelor aferente ambelor tipuri de regiuni de peste 100%.
265. În ceea ce privește indicatorul CO24, ratele de atingere ale obiectivului 2023 pentru ambele tipuri de regiuni au înregistrat scăderi nesemnificative, 6 puncte procentuale în cazul regiunii mai dezvoltate și 2 puncte procentuale în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate. În ambele situații, indicatorul CO24 se află în afara zonei de risc cu privire la atingerea țintei 2023.
266. Ținta cumulată a proiectelor contractate care contribuie la valoarea indicatorului CO01 este de 669 de întreprinderi (pentru ambele regiuni de dezvoltare), în timp ce pentru indicatorul CO24, ținta cumulată a proiectelor care contribuie la valoarea acestuia este de 1.053 de întreprinderi. Instrumentul de prognoză indică faptul că până la finalul anului 2023, 529 de întreprinderi vor fi sprijinite și 933 de noi cercetători vor fi raportați în entitățile sprijinite. Prin urmare, rata de realizare a țintelor cumulate ale proiectelor va fi de 79,07% în cazul CO01 și 88,60% în cazul CO24, suficient pentru a asigura atingerea țintelor la nivel de program.
267. Conform estimărilor realizate prin intermediul instrumentului de prognoză, rata de realizare a indicatorului financiar aferent regiunii mai dezvoltate a rămas constantă în comparație cu valoarea estimată în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022. Astfel, indicatorul aferent regiunii mai dezvoltate nu se află în zona de risc. **Însă, în ciuda progresului făcut în ceea ce privește contractarea, indicatorul financiar aferent regiunilor mai puțin dezvoltate se află încă în zona de risc de neatingere a obiectivului, cu o estimare de 72%**, mai puțin cu 2 puncte procentuale față de estimarea anterioară. Însă, la acest moment Autoritatea de Management ia în considerare posibilitatea modificării programului, inclusiv scăderea țintei acestui indicator. În medie, în cadrul Axei Prioritare 1, durata rambursării totale a cheltuielilor realizate de beneficiari pe un proiect este de 3 ani și jumătate. De asemenea, rata rambursărilor la mijlocul anului 2023 a fost de 90%, aflându-se într-o ușoară creștere față de anul trecut (88%).
268. Situația actuală a indicatorului financiar aferent regiunilor mai puțin dezvoltate se datorează **ratei medii a nivelului de cheltuieli realizate pe proiect față de bugetul acestuia**. Astfel, pe baza datelor înregistrate până la acest moment, putem spune că rata cheltuielilor realizate pe fiecare proiect poate duce la un nivel de realizare a indicatorului financiar mai mic decât ținta stabilită pentru anul 2023 (după cum este confirmat și de RAI 2021 pt POC 2014-2020). Totuși, este important de menționat că:
- 32% dintre proiectele contractate în cadrul Axei Prioritare 1 sunt încă în implementare;
 - Spre finalul perioadei de programare există o mare probabilitate ca nivelul cheltuielilor realizate și sumelor rambursate să crească substanțial față de mediile înregistrate în anii precedenți,
 - Finalizarea proiectelor de tip G, spre finalul perioadei de implementare a programului, va duce la creșterea valorii indicatorului financiar, datorită mărimii semnificative a cofinanțării, inclusiv pentru regiunile mai puțin dezvoltate.
269. Prin urmare, cum există tendința ca o mare parte dintre cheltuieli (lăsând la o parte economiile) să fie realizate și rambursate spre finalul perioadei de implementare a proiectelor (multi beneficiari preferând să plătească subcontractorii la finalul lucrărilor), se așteaptă în continuare accelerarea rambursărilor, având în vedere că la acest moment aproximativ 30% dintre proiectele contractate se află încă în perioada de implementare. La sfârșitul perioadei de programare (a doua jumătate a anului 2023) se vor depune valori mari în cadrul cererilor de rambursare și astfel, se estimează faptul că rata de atingere a indicatorului financiar va crește.

Concluzii și recomandări

270. Instrumentul de prognoză estimează depășirea țintelor pentru obiectivul 2023 pentru toți indicatorii din Cadrul de Performanță, cu excepția indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, a cărei valoare estimată pentru finalul anului 2023 a scăzut cu 2 puncte procentuale, rămânând în zona de risc. Cu toate acestea, așa cum a fost prezentat în cadrul sub-sectiunii anterioare se așteaptă creșterea valorii indicatorului financiar în a doua jumătate a anului 2023.

Axa prioritară 2: Tehnologia informației și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă

271. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii de performanță din cadrul Axei Prioritare 2 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare în cadrul

raportului anual de evaluare din 2022. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- 3S15 – Servicii publice aferente evenimentelor de viață aduse la nivelul IV de sofisticare online;
- 3S17 – Școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

272. Tabelele următoare prezintă estimările actualizate ale instrumentului de prognoză. Aceste estimări aparțin scenariului general de progres al valorilor indicatorilor de performanță.

Tabelul 26. Scenariul general de progres al valorilor indicatorilor de performanță din cadrul Axei Prioritare 2

Indicator	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
3S15	MD	4	4	138%	109%	↓
3S15	MPD	28	31	100%	109%	↑
3S17	MD	264	264	100%	100%	=
3S17	MPD	1.736	1,736	100%	100%	=
Financiar	MD	350.116.720,94 LEI	312.686.541,76 LEI	90%	118%	↑
Financiar	MPD	2.586.188.842,07 LEI	2.221.893.818,79 LEI	86%	120%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

273. Pentru indicatorul 3S15, *Servicii publice aferente evenimentelor de viață aduse la nivelul IV de sofisticare online*, instrumentul de prognoză estimează o rată de atingere a țintei din 2023 de 109% atât pentru regiunea mai dezvoltată, câtși pentru regiunile mai puțin dezvoltate. Astfel, valoarea ratei de realizare estimate pentru indicatorul 3S15 aferente regiunii mai dezvoltate a scăzut cu 29 de puncte procentuale și pentru regiunilor mai puțin dezvoltate a crescut cu 9 puncte procentuale față de valorile prognozate în cadrul raportului de evaluare din anul 2022.
274. Pentru indicatorul 3S17, *Școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație*, instrumentul de prognoză estimează o rată de atingere a țintei pentru anul 2023 de 100%, atât pentru regiunile mai puțin dezvoltate, cât și pentru regiunile mai dezvoltate. Ambele valori au rămas constante de la ultima estimare anuală realizată, conform Raportului Anual de Evaluare aferent anului 2022.
275. Valorile estimate pentru indicatorul financiar au crescut în raport cu ultima estimare anuală după cum urmează: cu 28 de puncte procentuale în cazul regiunii mai dezvoltate și cu 34 de puncte procentuale pentru regiunile mai puțin dezvoltate, Astfel, ambii indicatori au ieșit din zona de risc. Pentru regiunea mai dezvoltată, nivelul de atingere al obiectivului aferent anului 2023 este de 118%, iar în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate de 120%.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

276. Indicatorul 3S15 are o rată de realizare de 142% pentru regiunea mai dezvoltată și de 104% pentru regiunile mai puțin dezvoltate, ambele fiind mai mari față de estimările realizate în cadrul raportului anual de evaluare din 2022. Însă creșterile înregistrate nu influențează semnificativ ratele de atingere ale țintelor pentru 2023.
277. Indicatorul 3S17 a rămas constant față de ultima prognoză anuală realizată, având o rată de atingere a obiectivului aferent anului 2023 de 100%. Această situație trebuie analizată și în contextul specificului proiectelor implementate de Ministerul Educației, care sprijină digitalizarea procesului de învățare și evaluare, respectiv proiectele: „ PLATFORMĂ NAȚIONALĂ INTEGRATĂ – WIRELESS CAMPUS”, „Platformă digitală cu resurse educaționale deschise - Biblioteca școlară virtuală” (implementat de ARNIEC) s. Două dintre cele 3 proiecte finanțate se află încă în implementare și nu există riscul de nefinalizare până la încheierea perioadei de programare. Cel de-al treilea proiect (SMIS) s-a finalizat, însă nu și-a atins obiectivele conform planificării inițiale. Conform AM POC, ținta indicatorul poate fi considerată atinsă doar la momentul al care celelalte două proiecte vor fi încheiate.
278. Trebuie menționat aici faptul că dintre cele 18 proiecte nou contractate în cadrul Axei Prioritare 2, niciunul nu contribuie la cei doi indicatori fizici din cadrul AP2.
279. Indicatorii financiari au depășit rata de realizare a țintelor aferente anului 2023 de 100%, astfel, în cazul regiunii mai dezvoltate se estimează o rată de 118%, iar în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, o rată de 120%. Transferul celor 295 de proiecte din cadrul AP2 în cadrul în cadrul AP 4 (în perioada anterioară de raportare) poate fi considerat un factor important al acestei evoluții a indicatorilor financiari, împreună cu creșterea nivelul de contractare (de la 188% la 202%) și al procentului de proiecte din cadrul Axei Prioritare 2 finalizate în perioada iunie 2022 – iunie 2023 (36,43%).
280. Majoritatea proiectelor contractate au fost atribuite autorităților publice, iar acestea au avut un grad mai scăzut de realizare financiară. Progresul financiar și fizic modest al proiectelor cu beneficiari publici în prima parte de implementare a proiectelor se datorează complexității acestora și necesității respectării legislației achizițiilor publice, în comparație cu proiectele cu beneficiari privați care trebuie să respecte proceduri simplificate. De aceea, beneficiarii privați au avut o rată de realizare semnificativ mai mare. Conform RAI 2021, unele dintre principalele cauze se referă la întârzierile în ceea ce privește implementare proiectelor contractate, mai ales cele determinate de procedura de achiziție publică. Evaluarea intervențiilor POC 2014 – 2020 aferente Axei Prioritare 2. Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă, realizată în anul 2021, arată faptul că rata efectuării plăților la nivelul AP era foarte scăzută comparativ cu nivelul fondurilor angajate. Această situație a fost ameliorată ulterior, fapt arătat și de noile stimări cu privire la ratele de realizate ale indicatorului financiar.

Concluzii și recomandări

281. Instrumentul de prognoză estimează depășirea tuturor țintelor setate la nivel de program pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2.
282. Cu toate acestea, specificul proiectelor finanțate în cadrul obiectivului 2.4, care contribuie la valoarea indicatorului 3S17 și disponibilitatea redusă a datelor cu privire la progresul înregistrat de aceste proiecte (raportările în ceea ce privește realizările fizice făcându-se doar la încheierea proiectelor) nu au permis o analiză aprofundată a situației actuale și a măsurii în care ele vor reuși să genereze realizările așteptate conform țintei stabilite la nivel de program.

4.4 Programul Operațional Capital Uman

Descriere program

283. Programul Operațional Capital Uman (POCU) 2014 – 2020 urmărește prioritățile de investiții, obiectivele specifice și acțiunile asumate de către România în domeniul resurselor umane, continuând investițiile realizate în perioada de programare 2007-2013 și contribuind la atingerea obiectivului general al Acordului de Parteneriat: reducerea disparităților de dezvoltare economică și socială dintre România și Statele Membre ale UE.

Tabelul 27. Situația generală actuală a Programului Operațional Capital Uman – 23 iunie 2023 comparativ cu 20 iunie 2022

Axă Prioritară	Număr de proiecte contractate Mai 2022 / Mai 2023	Număr de proiecte finalizate Mai 2022 / Mai 2023	Alocarea financiară publică (UE+BS - €) Mai 2022 / Mai 2023	Valoarea publică a proiectelor contractate (€) Mai 2022 / Mai 2023	Rata de contractare Mai 2022 / Mai 2023	Plăți Mai 2023 (% din Alocare)
AP 1 - Inițiativa „Locuri de munca pentru tineri”	78 196	6 14	328.905.184 329.973.914	232.748.875 348.290.693	70,76% 105,00%	129.918.550,93 39%
AP 2 - Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs	72 72	8 7 (1 reziliat)	178.128.676 231.713.510	244.095.149 249.252.744	137,03% 107,57% ³⁵	128.933.125,26 55,64%
AP 3 - Locuri de muncă pentru toți	492 639	423 468	1.258.441.982 1.258.441.982	1.341.059.803 1.520.941.966	106,57% 120,86%	1.016.616.763,90 80,78%
AP 4 - Incluziunea socială și combaterea sărăciei	458 445 ³⁶	169 369	1.835.178.673 1.835.178.673	2.366.254.647 2.363.984.838,59	128,94% 128,81%	1.607.465.461,67 87,59%
AP 5 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității	228 270	39 86	166.000.122 166.000.122	164.251.474 188.550.637,12	98,95% 113,58%	92.175.874,74 55,53%
AP 6 - Educație și competențe	887 995	254 633	904.778.919 904.778.919	1.104.088.692 1.162.052.814,51	122,03% 128,44%	684.563.969,37 75,66%

Sursa: Rezumat POCU furnizat de MIPE, date SMIS pentru proiecte finalizate

284. În perioada acoperită de acest Raport Anual de Evaluare, POCU a fost modificat, ultima versiune a acestuia datând din 7 decembrie 2022. Modificările operate includ și ajustări ale țintelor indicatorilor din cadrul de performanță, care sunt luate în considerare în analiza de mai jos.

Axa prioritară 1: Inițiativa „Locuri de munca pentru tineri”

285. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Anei Prioritare 1 și explicații privind motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Indicatorii din Axa Prioritară 1 stabiliți pentru Cadrul de performanță sunt:

- O1 - Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;
- 4S225 - Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16 -29 ani care beneficiază de sprijin, din care: roma/din zona rurală.

³⁵ Deoarece alocarea a fost mărită.

³⁶ Aceasta valoare este corectă, din 2021 nu a fost lansat niciun alt apel în cadrul axei. Discrepanța se datorează diferențelor dintre datele SMIS și datele centralizate de AM.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

286. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritatea 1.

Tabelul 28. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
01	MPD	1.617.983.271 ³⁷	777.744.284	23%	48%	↑
4S225	MPD	84.116	85.573	62%	102%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

287. Rularea instrumentului de prognoză a arătat că în cazul indicatorilor din cadrul Axei Prioritare 1, progresul înregistrat în perioada de referință 31 mai 2022 – 20 iunie 2023 este important în special din perspectiva indicatorului de realizare imediată. Prognoza estimează că valoarea indicatorului 4S225 - *Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16 – 29 ani care beneficiază de sprijin, din care: roma/din zona rurală* va atinge o valoare de 85.573 de persoane în 2023, rata de atingere a acestui indicator fiind în afara zonei de risc (102%). Pentru indicatorul financiar, deși a crescut valoarea estimată, aceasta este încă limitată.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

288. După cum este prezentat în tabelul din introducerea acestui capitol (Situția generală actuală a Programului Operațional Capital Uman – 20 iunie 2023 comparativ cu 31 mai 2022), îmbunătățirile în cazul ambilor indicatori se datorează contractării de noi proiecte. Astfel, pe baza proiectelor contractate, valoarea indicatorului 4S225 va fi și mai ridicată decât estimările modelului (10.576 tineri NEETs) și astfel ținta acestuia va fi atinsă.
289. Riscul în care se încadrează indicatorul financiar aferent AP 1 se datorează contractării târzii ale noilor proiecte. În ciuda faptului că rata de contractare era, la 20 iunie 2023, de 105%, rata plăților efectuate este încă scăzută (sub 40%). Pe baza datelor disponibile, constatăm că rata de supracontractare de 105% nu este suficientă pentru a se absorbi toate fondurile alocate **în condițiile în care rata de rambursare pentru această axă este de 61%**.
290. Conform Rapoartelor Anuale de Implementare, situația implementării Axelor Prioritare 1 și 2 a fost afectată în principal de structura grupului țintă, respectiv trendul descendent al numărului NEETs între 15 și 24/29 de ani, din cauze precum evoluția oscilantă a ratei de ocupare, dar și migrației în special temporare, care face dificilă și identificarea NEETs în vederea înregistrării³⁸. Pentru proiectele ANOFM, mobilizarea grupului țintă s-a dovedit dificilă și există costuri mari cu tinerii NEETs³⁹.
291. Potrivit Raportului de Evaluare în domeniul ocupării forței de muncă din anul 2020, apelurile competitive și INTESPO ar fi trebuit lansate mai devreme, deoarece evaluarea, selecția și contractarea proiectelor s-ar fi realizat accelerat, iar proiectele ar fi început din timp. Ar fi fost necesară o analiză rapidă a cauzelor care au generat situația din 2018, când nicio cerere de finanțare nu a fost depusă în urma apelurilor lansate. După remediarea problemelor, apelurile ar fi trebuit relansate în 2018. Mai mult, exista necesitatea ca INTESPO să fie pregătit de o manieră mai coerentă, fără schimbări în strategia de implementare. Acest aspect ar fi putut asigura o cooperare instituțională mai substanțială și implicare mai activă a partenerilor încă de la începutul implementării proiectului⁴⁰.

³⁷ Foarte puțin redusă de la 1.625.416.528 lei.

³⁸ Raportul Anual de Implementare 2021.

³⁹ Al Treilea Raport Anual de Evaluare 2021.

⁴⁰ Raport de Evaluare aferent anului 2019 în domeniul ocupării forței de muncă

Concluzii și recomandări

292. În concluzie, în momentul de față se estimează că indicatorul financiar nu își va atinge ținta stabilită pentru anul 2023. Având în vedere sursa de finanțare a acestei Axe (Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineret), sumele neabsorbite, de aproximativ 35% (diferența dintre rata de supracontractare și rambursare) va fi pierdută.

Axa Prioritară 2: Îmbunătățirea situației tinerilor din categoria NEETs

293. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2 și explicații privind motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Indicatorii din Axă Prioritară 2 stabiliți pentru Cadrul de performanță sunt:
- O1 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
 - O1 (regiunea mai dezvoltată) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
 - 4S225 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16 -29 ani care beneficiază de sprijin, din care: roma/din zona rurală;*
 - 4S225 (regiunea mai dezvoltată) - *Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16 -29 ani care beneficiază de sprijin, din care: roma/din zona rurală.*

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

294. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axă Prioritatea 2.

Tabelul 29. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
01	MPD	793.705.619 LEI ⁴¹	700.018.783 LEI	49%	88%	↑
01	MD	50.642.939 LEI ⁴²	20.975.534 LEI	53%	41%	↓
4S225	MPD	50.000 ⁴³	100.063	131%	200%	↑
4S225	MD	1.700 ⁴⁴	912	43%	54%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

295. Cu privire la Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 2, se observă îmbunătățiri în cazul tuturor indicatorilor, în special în cei aferenți regiunilor mai puțin dezvoltate (atât pentru indicatorul financiar, cât și pentru cel de realizare imediată). Ambii sunt în acest moment în afara riscului de neatingere a țintei. Totuși, discrepanța dintre rata de realizare a indicatorului fizic (cu o rată de realizare de 200%) și cea a indicatorului financiar indică o posibilă supra-estimare a țintei (inclusiv o reducere mprea mare la momentul modificării țintei).
296. Indicatorii aferenți regiunii dezvoltate sunt estimați ca fiind, în continuare, în zonă de neatingere a țintei deși un progres se înregistrează în cazul indicatorului fizic, 4S225 - *Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16 -29 ani care beneficiază de sprijin, din care: roma/din zona rurală.* Această situație se înregistrează în ciuda

⁴¹ Redusă de la 1.086.356.720 LEI

⁴² Redusă de la 56.964.081

⁴³ Redusă de la 98.317.

⁴⁴ Redusă de la 3.700.

scăderii nivelului țintelor în ambele cazuri, reducere semnificativă în cazul indicatorului de realizare imediată (de la 3.700 la 1.700).

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

297. Față de datele din cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, situația din perspectiva implementării a rămas relativ statică. Numărul de proiecte contactate și finalizate este identic, dinamica și ratele diferite de atingere ale țintelor datorându-se în primul rând **modificării acestora** dar și progresului în implementare. Acesta este mai lent în cazul proiectelor din regiunea dezvoltată deși acestea și-au luat un angajament de a interveni asupra 1.714 tineri NEETs, ceea ce înseamnă ca la finalizare lor ținta (revizuită să se alinieze la valoarea de la nivel de proiect o practică mai puțin bună) poate să fie atinsă. O analiză mai atentă a bazei de date prin comparație cu "Rezumat POCU 31.05.2023" relevă că 1 din cele 5 proiecte existente în bază este, de fapt revocat (proiectul inițial selectat în urma apelului 263, cu codul SMIS 119911) și, prin urmare, cei 115 NEETs planificați a fi sprijiniți în cadrul lui nu vor contribui la ținta de program, care va fi, probabil, 1.599 (deci o rată de realizare de 94%).
298. Conform analizelor anterioare, provocările proiectelor contractate în regiunea mai dezvoltată, în speță de ANOFM, deriva din grupurile țintă foarte mari, ceea ce îngreunează implementarea.
299. Ca și în cazul AP 1, potrivit Raportului de Evaluare în domeniul ocupării forței de muncă 2020, apelurile competitive și INTESPO ar fi trebuit lansate mai devreme, deoarece evaluarea, selecția și contractarea proiectelor s-ar fi realizat accelerat, iar proiectele ar fi început mai devreme. Ar fi fost necesară o analiză rapidă a cauzelor care au generat situația din 2018, când nicio cerere de finanțare nu a fost depusă în urma apelurilor lansate. După remedierea problemelor, apelurile ar fi trebuit relansate în 2018. Mai mult, a existat necesitatea INTESPO de a fi pregătit într-o manieră mai coerentă, fără schimbări în strategia de implementare. Acest aspect ar fi putut asigura o cooperare instituțională mai substanțială și implicare mai activă a partenerilor încă de la începutul implementării proiectului⁴⁵.
300. Conform Raportului de Evaluare în domeniul ocupării forței de muncă 2023, datele ANOFM arată că doar aproximativ 16% dintre tinerii șomeri de 15-29 de ani sunt înscriși la SPO în urma contribuției proiectului POCU dedicat înregistrați tinerilor NEETs. Prin urmare o mai bună înregistrare a acestora ar fi contribuit la o performanță mai bună a axei, în general.
301. Cu privire la indicatorul financiar pentru regiunea mai dezvoltată, riscul de neatingere este dat de rata de rambursare scăzută, de 59%, ușor în creștere comparativ cu Raportul Anual anterior (52,8%).

Concluzii și recomandări

302. În concluzie, pentru atingere țintei indicatorului 4S225 pentru regiunea mai dezvoltată, ar fi fost necesară contractarea de mai multe proiecte (a unui proiect, eventual), având în vedere că rezultatele așteptate ale proiectelor contractate nu sunt suficiente pentru atingerea țintei. Acest lucru nu mai este posibil în cadrul de timp la dispoziție. O îmbunătățire a ratei medii de rambursare la nivel de proiect, ar avea efecte utile pentru creșterea ratele de atingere ale celor doi indicatori.
303. Avându-se în vedere momentul realizării acestei analize, măsurile care se pot lua sunt limitate. Este totuși, necesară analiza posibilității realocării bugetului între axe/linii, de la cazuri în care rata de contractare este sub 80% către cazuri cu o rată de contractare mai mare (ideal mai mare decât 100%+ 100%-rata de rambursare). La nivel de axă prioritară nu avem cazuri care se încadrează în această categorie.
304. Trebuie subliniate două aspecte: această performanță se datorează în principal modificării țintelor, alinierii acestora, cel puțin în câteva cazuri, la nivelul preconizat prin proiectele contractate (ceea ce nu este o bună practică). Modificarea țintelor și alinierea acestora la condițiile reale din implementare este indicată, dar nu prin abandonarea ipotezelor inițiale, ci prin ajustarea lor la realitate.

Axa Prioritară 3: Locuri de muncă pentru toți

305. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axi Prioritare 3 și explicații privind motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al treilea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2021. Indicatorii din Axa Prioritară 3 stabiliți pentru Cadrul de performanță sunt:

⁴⁵ Raport de Evaluare aferent anului 2019 în domeniul ocupării forței de muncă

- 01 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
 - 01 (regiunea mai dezvoltată) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
 - 4S8 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane care beneficiază de sprijin, din care: șomeri și inactivi/din zona rurală/roma;*
 - 4S8 (regiunea mai dezvoltată) - *Persoane care beneficiază de sprijin, din care: șomeri și inactivi/din zona rurală/roma;*
 - 4S11 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane care beneficiază de sprijin, din care: șomeri & inactivi /angajați, inclusiv persoane care desfășoară o activitate independent;*
 - 4S12 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii care beneficiază de sprijin;*
 - 4S153 (regiunea mai dezvoltată) - *Proiecte derulate în parteneriat cu alte entități de pe piața muncii sau din domeniul social în vederea stabilirii unor mecanisme de colaborare pe plan local;*
 - 4S27 (regiunea mai dezvoltată) - *Angajați ai SPO care beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practice.*
306. Instrumentul a arătat faptul că durata medie de implementare a proiectelor în cadrul AP3 este între 379 (PI 1) și 1.111 de zile (PI 2). De asemenea, instrumentul a prognozat faptul că proiectele din cadrul acestei axe au nevoie de 4 ani (pentru PI2 - *8iii. Activități independente, antreprenoriat și crearea de întreprinderi, inclusive microîntreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii inovatoare*) și, respectiv, de 2 ani (pentru celelalte priorități de investiții) ca să-și ramburseze cheltuielile eligibile.
307. În ansamblu, în anul acoperit de acest raport de evaluare, pentru această axă au fost făcute suficiente progrese astfel încât să existe riscuri minime (inclusiv o rată de supracontractare de 120%). Totuși, la nivel de prioritate de investiții ratele de rambursare variază între 75-90%, aproximativ, cu excepția PI 4, care are o rată foarte scăzută, de 35%.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

308. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritatea 3.

Tabelul 30. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
4S11	MPD	3.533	81.103	2.405%	2.296%	↓
4S12	MPD	1.066	2.124	981%	199%	↓
4S153	MD	1		-		-
4S27	MD	50	782	2.198%	1.564%	↓
4S8	MPD	187.280	194.798	123%	104%	↓
4S8	MD	4.293	9.908	141%	231%	↑
01	MPD	6.271.365.045 ⁴⁶ LEI	5.401.038.220 LEI	73%	86%	↑

⁴⁶ Modificată de la 6.567.449.599.

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
01	MD	83.372.911 ⁴⁷ LEI	208.453.493 LEI	152%	250%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

309. Potrivit actualizării curente a instrumentului de prognoză, niciun indicator din cadrul de performanță al AP 3 nu se află în zona de risc de neatingere a țintelor. Pentru 5 indicatori ratele de atingere sunt de peste 150% ceea ce indică mai degrabă o sub-estimare a țintelor. Important comparativ cu rapoartele anterioare este progresul înregistrat pentru indicatorul financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, care iese, astfel, din zona de risc.
310. În continuare, pentru indicatorul 4S153 Proiecte derulate în parteneriat cu alte entități de pe piața muncii sau din domeniul social în vederea stabilirii unor mecanisme de colaborare pe plan local nu există nici un proiect contractat, ceea ce indică și singura situație de risc din cadrul acestei axe. Conform Raportului de Evaluare a intervențiilor POCU în domeniul ocupării 2023, indicatorii 4S20 „Structuri SPO care au înregistrat creștere în ocuparea persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă urmare a sprijinului primit” și 4S153 „Proiecte derulate în parteneriat cu alte entități de pe piața muncii sau din domeniul social în vederea stabilirii unor mecanisme de colaborare pe plan local” nu au fost folosiți ca indicatori în cadrul niciunui dintre cele patru proiecte relevante contractate. Conform Ghidului Indicatorilor POCU cei doi indicatori sunt în directă legătură doar unul cu celălalt.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

311. Rezultatele instrumentului de prognoză nu diferă semnificativ de estimările din Raportul Anual precedent. Pentru unii indicatori valorile estimate au scăzut ușor, dar doar datorită creșterii gradului de validitate a calculelor, realizate pe date reale. Aceste scăderi nu afectează performanța programului, niciun indicator din cadrul de performanță al AP 3 nefiind în situație de risc, cu excepția indicatorul 4S153.
312. Pe baza angajamentelor luate la nivel de proiectele contractate, cu unele variații, estimările instrumentului sunt în general valabile, în sensul în care indicatorii vor fi atinși în proporții ridicate, chiar dacă nu în toate cazurile rata de performanță va fi 100% (ținta indicatorului 4S11 va fi de 72.636,68, a 4S12 de 1.848,00, a 4S27 de 192, a 4S8 de 183.005 și, respectiv 6.156-regiuni mai dezvoltate).
313. Foarte mulți indicatori din Cadrul de Performanță aferenți Axei prioritare 3 continuă să aibă rate de supra-realizare. Potrivit celui de-al treilea Raport Anual de Evaluare, reprezentanții AM POCU au precizat faptul că supra performanța se datorează specificului axei, care a fost de mare interes, mai ales pentru IMM-uri și antreprenoriat.

Concluzii și recomandări

314. Considerăm că AM POCU a luat toate măsurile necesare pentru a asigura implementarea eficientă și eficace a acestei Axe Prioritare. Ar fi fost necesară contractarea unui proiect care să contribuie la valoarea indicatorului 4S153, sau utilizarea acestui indicator, dacă se poate, în cadrul celor 4 proiectelor relevante. Pentru viitoarea perioadă de programare, este necesar să se reevalueze țintele indicatorilor similari care au în 2014-2020 rate de atingere foarte mari în comparație cu țintele asumate pentru 2023, pentru a se învăța din experiența POCU.

Axa Prioritară 4: Incluziunea socială și combaterea sărăciei

315. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4 și explicații privind motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Indicatorii din Axa Prioritară 4 stabiliți pentru Cadrul de performanță sunt:

⁴⁷ Modificată de la 71.173.942.

- 01 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
- 4S160 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială (din care: din zona rurală) din comunitățile marginalizate care beneficiază de servicii integrate, din care: roma;*
- 4S208 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane (din care: din zona rurală) care au beneficiat de servicii medicale de prevenție/ diagnosticare precoce etc., din care grupuri vulnerabile;*
- 4S63 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Entități de economie socială (din care: din zona rurală) sprijinite;*
- 01 (regiunea mai dezvoltată) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
- **4S206 (regiunea mai dezvoltată) - Servicii comunitare (din care: din zona rurală), care beneficiază de sprijin, din care: Servicii medicale / Servicii sociale / Servicii socio-medicale / Servicii educaționale;**
- 4S226 (regiunea mai dezvoltată) - *Persoane care beneficiază de formare/ schimb de bune practici etc., din care: sectorul medical/ sectorul asistenței sociale/ sectorul socio-medical/ sectorul educațional;*
- 4S59 (regiunea mai dezvoltată) - *Persoane anterior instituționalizate care beneficiază de servicii comunitare, din care: copii/persoane cu dizabilități/vârstnici;*
- 4S60 (regiunea mai dezvoltată) - *Asistenți maternali (din care: din zona rurală) care beneficiaza de sprijin;*
- **4S208 (regiunea mai dezvoltată) - Persoane (din care: din zona rurală) care au beneficiat de servicii medicale de prevenție/ diagnosticare precoce etc., din care grupuri vulnerabile.**

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

316. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axă Prioritatea 4.

Tabelul 31. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
4S226	MD	6.681 ⁴⁸	5.756	21%	86%	↑
4S206	MD	467	188	126%	40%	↓
4S160	MPD	77.284	200.891	103%	260%	↑
4S208	MPD	1.011.390	638.675	14%	63%	↑
4S208	MD	74.712 ⁴⁹	40.634	11%	54%	↑
4S59	MD	1.678	2.304	55%	137%	↑
4S60	MD	141	8.331	6.583%	5.909%	↓
4S63	MPD	2.000	2.090	336%	105%	↓
01	MPD	8.714.974.078 LEI	7.520.861.594	81%	86%	↑

⁴⁸ Redusă de la 25.329

⁴⁹ Redusă de la 181.878.

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
01	MD	538.740.189 ⁵⁰ LEI	590.999.487	113%	110%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

317. Comparativ cu estimările realizate prin rularea instrumentului de prognoză în cadrul Raportului Anual anterior, se observă o îmbunătățire în ceea ce privește atingerea țintelor indicatorilor astfel încât în acest moment doar trei indicatori sunt în situație de risc (4S208 (regiunea mai dezvoltată) - *Persoane (din care: din zona rurală) care au beneficiat de servicii medicale de prevenție/ diagnosticare precoce etc., din care grupuri vulnerabile*) în ambele regiuni dar și, mai nou, 4S206 *Servicii comunitare (din care: din zona rurală), care beneficiază de sprijin*). Pentru indicatorul 4S208 (MD) riscul se menține, în ciuda îmbunătățirilor, și mai ales, în ciuda înjumătățirii țintei prin modificarea de program. Această măsură, de modificare a țintei, a ajutat la o rată de performanță adecvată și pentru indicatorul 4S226 (*Persoane care beneficiază de formare/ schimb de bune practici*).
318. În cazul indicatorilor în situație de risc, pe baza angajamentelor luate de proiectele contractate, țintele la nivel de program vor fi atinse și depășite (4S208 – MPD are o țintă de 1.438.923,68 și MD de 78.802,32). În ceea ce privește 4S206, nu a putut fi validată această ipoteză din cauză că valoarea țintă care reiese din date este de 42, mult prea mică inclusiv comparativ cu calculele anterioare, de unde concluzionăm că există o eroare în baza de date care nu a putut fi identificată cu precizie.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

319. Situațiile de risc identificate de model (lăsând la o parte problema datelor pentru indicatorul 4S20) se datorează dificultății de a face prognoze matematice pe o populație foarte mică de proiecte. În raportul trimestrial anterior (dată limită martie 2023), pentru indicatorul 4S206 cele două proiecte contractate la nivel național urmau să sprijine în total 744 servicii comunitare. Aceste proiecte sunt în continuare planificate a fi încheiate în iulie și septembrie 2023 și ținta indicatorului va fi atinsă dacă aceste date sunt corecte în acest moment. Estimarea mai inexactă se datorează populației mici pe care se rulează proiectul dar și, foarte important, din cauza modul în care sunt designed și au evoluat aceste două proiecte (practic raportarea indicatorilor vine la momentul realizării lor, nu neapărat în prima fază a proiectului). În ceea ce privește 4S208, estimările sunt scăzute din cauza evoluției lente a proiectelor, avându-se în vedere că angajamentele acestora contractate depășesc țintele programului. Doar 5 din cele 17 proiecte care contribuie la acest indicator sunt finalizate, proiecte de mici dimensiuni ceea ce permite doar parțial o estimare optimă pe bază de date istorice.

Concluzii și recomandări

320. În concluzie, dacă luăm în considerare și țintele asumate de proiectele care contribuie la indicatorii din cadrul de performanță (inclusiv pentru indicatorul 4S206 pentru care este posibil să existe o eroare în datele SMIS), nici în cadrul AP 4 nu există riscuri de neatingere a țintelor, cu condiția ca toate proiectele să se finalizeze la timp și să materializeze output-urile menționate în cererile de finanțare.
321. Comparativ cu estimările Raportului Anual anterior, există un progres important în cadrul acestei Axe, dar o parte din acesta se datorează înjumătățirii țintelor prin modificarea programului din decembrie 2022. Deși ajustarea țintelor este recomandată pe perioada implementării, această acțiune trebuie să aibă în vedere modificarea de ipoteze care au stat la baza acestei ținte, și nu ajustarea automată la nivelul produs de proiecte. În cazul al doilea ținta astfel ajustată furnizează doar parțial informații reale referitoare la performanța programului.

⁵⁰ Ușor mărită de la 502.192.293 lei.

Axa Prioritară 5: Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

322. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 și explicații privind motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Indicatorii din Axa Prioritară 5 stabiliți pentru Cadrul de performanță sunt:

- O1 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
- 4S68 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Strategii/analize/ planuri de acțiune/de dezvoltare a comunității vizate prin CLLD;*
- 4S68 (regiunea mai dezvoltată) - *Strategii/analize/ planuri de acțiune/de dezvoltare a comunității vizate prin CLLD;*
- O1 (regiunea mai dezvoltată) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
- 4S168 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane din comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială care beneficiază de servicii integrate, din care: orașe cu peste /zona rurală și orașe sub 20.000 locuitori;*
- 4S168 (regiunea mai dezvoltată) - *Persoane din comunitățile marginalizate aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială care beneficiază de servicii integrate, din care: orașe cu peste /zona rurală și orașe sub 20.000 locuitori.*

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

323. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritatea 5.

Tabelul 32. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
4S168	MPD	43.907 ⁵¹	41.003	12%	93%	↑
4S168	MD	518 ⁵²	555	35%	107%	↑
4S68	MPD	47 ⁵³	109	56%	232%	↑
4S68	MD	3 ⁵⁴	3	150%	100%	↓
O1	MPD	795.634.533 LEI	533.239.090 LEI	59%	66%	↑
O1	MD	16.053.511 ⁵⁵ LEI	15.927.951 LEI	101%	99%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

⁵¹ Semnificativ redusă de la 111.571 înainte de decembrie 2022.

⁵² Idem – de la 3.347.

⁵³ Idem – de la 70.

⁵⁴ Crescută de la 2.

⁵⁵ Ușor redusă de la 21.534.272.

324. Comparativ cu cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, când rularea instrumentului a prognozat faptul că aproape toți indicatorii din cadrul Axei Prioritare 5 se aflau în zona de risc, estimarea pentru acest Raport Anual indică faptul că toți indicatorii au ieșit din zona de risc. Singura excepție este indicatorul financiar pentru regiuni mai puțin dezvoltate, care se află, pe baza datelor istorice, destul de departe de nivelul stabilit prin metodologie de 85%.
325. O verificare cu țintele indicatorilor așa cum sunt ele asumate, cumulat, de proiectele contractate (71.115 pentru 4S168 / MPD, 515 pentru 4S168/MPD, 121 pentru 4S68/MPD și 3 pentru 4S68/MD) confirmă constatările instrumentului, mai precis ieșirea din zona de risc. Dacă toate proiectele se finalizează la timp și cu toate realizările obținute, aceste ținte vor fi și depășite în majoritatea cazurilor.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

326. Performanța curentă a AP 5 se datorează, în primul rând, modificării țintelor indicatorilor, estimările curente fiind aliniată (având rezultate similare) la rezultatele rulărilor anterioare ale modelului, prezentate în rapoartele anterioare, mai ales cele trimestriale.
327. Risc de neatingere a țintelor pentru indicatorul financiar pentru regiuni MPD este cauzat de evoluția lentă a procesului de implementare a proiectelor / a activităților aferente. Astfel proiectele din cadrul acestei Axe Prioritare sunt destul de lungi (cu o lungime medie de 808 zile calendaristice), rambursarea fiind semnificativă (63%) doar în anul trei al proiectului. În anul 2 al proiectului rata de rambursare este de doar 8% și o rambursare totală se realizează în anul 4 al proiectului). Totodată, pentru AP 5 rata de rambursare este de 64%, ceea ce indică faptul că un risc de nerambursate există în condițiile supra-contractării de doar 113%.
328. Riscurile de neîndeplinire a indicatorilor aferenți Axei Prioritare 5 au fost date, istoric, de întârzierile semnificative în implementare. Aceste întârzieri au fost generate de noutatea logicii de intervenție specifice mecanismului de DLRC și de faptul că pentru implementarea acestui mecanism este nevoie de cooperare instituțională (în special între AM POCU din cadrul MIPE și AM POR în cadrul MLPDA și AM PNDR din cadrul MADR)⁵⁶.
329. Alți factori care au afectat implementarea AP 5 sunt, conform evaluărilor de program realizate, necorelările legislative în definirea termenilor, în raportarea la atribuțiile autorității publice preluată de GAL în domeniul amenajării teritoriului și urbanismului și în domeniul atribuirii locuințelor sociale. Rapoartele de evaluare menționează și existența unei poveri administrative majore asupra beneficiarilor, generată de raportările frecvente și costisitoare din punctul de vedere al timpului și resurselor alocate. Potrivit beneficiarilor, modul în care AM și OI solicită raportarea activităților, necesită resursă umană importantă și mult timp pentru realizarea și corelarea raportărilor pentru a se evita solicitarea unor clarificări. Din cauza raportărilor complexe, beneficiarii trebuie să aloce resurse suplimentare pentru sarcinile legate de raportare, care ar putea fi utilizate mai eficient în activitățile din proiect, în teren⁵⁷.
330. De asemenea, raportul intermediar de evaluare menționează că unul dintre factorii care au îngreunat implementarea proiectelor și obținerea rezultatelor a fost cooperarea cu și la nivelul administrației publice locale. În multe dintre rânduri, funcționarii publici de la nivel local nu au fost suficient de bine instruiți, ori motivați pentru a contribui la implementarea proiectelor. Au existat cazuri în care lipsa de colaborare din cadrul UAT-urilor între diverse departamente a condus la întârzierea activității⁵⁸.

Concluzii și recomandări

331. În cazul AP 5 indicatorii de realizare se situează în afara zonei de risc de neatingere a țintelor. Totuși, acest lucru a fost posibil datorită înjumătățirii țintelor, și mai puțin înlăturării blocajelor din implementare identificate în rapoartele anterioare de evaluare.
332. Există în acest moment un risc de neatingere a țintei indicatorului financiar pentru regiuni mai puțin dezvoltate, și diferența dintre rata de sub-contractare și cea de rambursare indică faptul că acest risc se va materializa până la finalul programului, în condițiile în care timpul nu mai permite contractarea de noi proiecte. Este posibil, în acest context, să fie dezangajată o parte a alocării aferente acestei axe.

⁵⁶ Al Treilea Raport Anual de Evaluare 2021.

⁵⁷ Raport de evaluare intermediară POCU, împreună cu seturile de date și metadate Domeniul Incluziunii Sociale

⁵⁸ Raport de evaluare intermediară POCU, împreună cu seturile de date și metadate Domeniul Incluziunii Sociale

Axa Prioritară 6: Educație și competențe

333. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6 și explicații privind motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Indicatorii din Axa Prioritară 6 stabiliți pentru Cadrul de performanță sunt:

- O1 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
- 4S100 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane (elevi/ cursanți, studenți) (din care roma/ din mediul rural) care beneficiază de sprijin pentru participare la învățământul terțiar, din care învățământ terțiar universitar/ non-universitar organizat în instituțiile de învățământ superior;*
- 4S113 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane (elevi/ ucenici), din care Roma/ din mediul rural, care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație/FP, din care: elevi/ucenici;*
- 4S130 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane (studenți doctorat/ cercetători post-doctorat) care beneficiază de sprijin prin programe doctorat/post-doctorat, din care: roma/din mediul rural/netradițional/SEN;*
- 4S222 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane (copii), din care Roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (EICP), din care: copii 0-2 ani/copii 3-5 ani;*
- 4S223 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Persoane (elevi), din care roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (învățământul primar și secundar), din care: Învățământ primar/gimnazial /secundar superior;*
- 4S92 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Tineri/ adulți, din care Roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (reîntoarcerea la sistemul formal de educație și formare);*
- 4S94 (regiuni mai puțin dezvoltate) - *Personal didactic/ personal de sprijin care beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici etc.;*
- O1 (regiunea mai dezvoltată) - *Suma totală a cheltuielii eligibile din sistemul contabil al autorității de certificare, certificată de această autoritate;*
- 4S87 (regiunea mai dezvoltată) - *Persoane (copii), din care Roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (EICP), din care: copii 0-2 ani/copii 3-5 ani;*
- 4S92 (regiunea mai dezvoltată) - *Tineri/ adulți, din care Roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (reîntoarcerea la sistemul formal de educație și formare ;*
- 4S94 (regiunea mai dezvoltată) - *Personal didactic/ personal de sprijin care beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici etc.*

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

334. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță aferenți Axei Prioritare 6:

Tabelul 33. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
4S100	MPD	20.000 ⁵⁹	21.057	51%	105%	↑

⁵⁹ Redusă de la 36.465.

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
4S113	MPD	27.046	139.512	519%	516%	↓
4S130	MPD	3.481	3.338	66%	96%	↑
4S222	MPD	33.000 ⁶⁰	30.500	36%	92%	↑
4S222	MD	1.400 ⁶¹	1.479	10%	106%	↑
4S223	MPD	49.247	197.912	283%	402%	↑
4S92	MPD	27.000 ⁶²	38.253	89%	142%	↑
4S92	MD	2.700 ⁶³	3.887	21%	144%	↑
4S94	MPD	142.000	206.465	82%	145%	↑
4S94	MD	15.179	22.136	66%	146%	↑
O1	MPD	4.193.142.573 ⁶⁴ LEI	3.627.439.345 LEI	74%	87%	↑
O1	MD	220.841.909 ⁶⁵ LEI	178.947.019 LEI	71%	81%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

335. După cum este prezentat în tabelul anterior, pentru Axa Prioritară 6, instrumentul de prognoză evidențiază un progres semnificativ comparativ cu Raportul Anual anterior, publicat cu un an în urmă. Cu o singură excepție (indicatorul financiar pentru regiunea dezvoltată), toți indicatorii au ieșit din zona de risc și au rate de atingere situate în jurul nivelului de 100%. Pentru doi indicatori, 4S113 / MPD și 4S223 / MPD se mențin rate ridicate de realizare care pot indica mai degrabă o setare pesimistă a țintei, la momentul construirii cadrului de performanță. Trebuie, totuși, subliniat, că, precum în cazurile axelor anterioare, performanțele îmbunătățite se datorează mai degrabă reducerii țintei, de cele mai multe ori semnificativ (reducere la jumătate). Pentru trei indicatori, însă, progresul este realizat fără modificare de țintă, ceea ce este notabil (4S130/MPD *Persoane (studenți doctorat/ cercetători post-doctorat) care beneficiază de sprijin prin programe doctorat/post-doctorat*, 4S94 / MPD și MD - *Personal didactic/ personal de sprijin care beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici*).

⁶⁰ Redusă de la 50.088.

⁶¹ Redusă de la 5.359.

⁶² Redusă de la 32.232.

⁶³ Redusă de la 8.025

⁶⁴ Ușor redusă de la 4.215.901.280.

⁶⁵ Ușor redusă de la 259.135.550.

336. O comparație a țintelor la nivel de program cu valorile indicatorilor calculate pe baza proiectelor contractate, indică, totuși, două situații de risc, respectiv pentru 4S222/MD și 4S94/MPD, unde rata de realizare este de aproximativ 50%, respectiv 90% (a se vedea tabelul următor).

Indicator	Regiune	Țintă contractată (proiecte)	Țintă program
4S100	MPD	19.291	20.000
4S113	MPD	134.912	27.046
4S130	MPD	2.698	3.481
4S131	MPD	35.789	33.000
4S223	MPD	161.658	1.400
4S222	MD	25.860	49.247
4S92	MPD	26.948	27.000
4S92	MD	2.743	2.700
4S94	MPD	126.611	142.000
4S94	MD	13.946	15.179

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

337. După cum menționam mai sus, doar indicatorul financiar pentru regiunea dezvoltată este într-o ușoară situație de risc (81% rată de realizare). Proiectele care acționează la nivelul regiunii București-Ilfov sunt numeroase și heterogene, și nu pot fi analizate individual. Riscul (care nu a fost identificat în Raportul Trimestrial din aprilie 2023), este cauzat mai degrabă de complexitatea și lungimea proiectelor (în medie între 750 și 1.000 de zile calendaristice) și ratelor de rambursare, care pentru prioritățile de investiție ale AP 6 oscilează între 68% și 77%.
338. Potrivit Raportului de Evaluare a intervențiilor POCU 2014-2020 în domeniul educației, progresul în implementare în 2022 era modest, proiectele la nivel de sistem, selectate prin procedura necompetitivă, pentru crearea cadrului instituțional și curricular specific educației ante-preșcolare, formarea resurselor umane și implementarea acestui cadru sunt întârziate, iar unele dintre acestea nici nu au fost contractate⁶⁶.
339. De asemenea, raportul menționează că proiectele depuse și finanțate în cadrul apelului „Școală pentru toți”, vizând segmentul ante-preșcolărilor și al preșcolărilor, prin acțiuni menite să atragă și să mențină grupurile țintă de copii în activități derulate în creșe și grădinițe, alături de părinți / tutori, sunt caracterizate de realizări sub așteptări. Indicatorii agregați la nivel de program, în acest moment al implementării, indică valori scăzute pentru grupa de vârstă 0-2 ani, țintele fiind imposibil de atins cu portofoliul existent.

Concluzii și recomandări

340. Și în cazul acestei axe prioritare riscul de neatingere este foarte limitat. Situația de risc identificată pentru indicatorul financiar (regiuni MD) oscilează în funcție de ritmul și valoarea sumelor rambursate la nivel de proiect. Rata de rambursare generală (68-77%), corelată cu rata de supracontractare de 128,44%, indică o posibilă ieșire generală din zona de risc din perspectiva absorbției în cazul acestei axe.
341. Totuși, în condițiile modificării țintelor indicatorilor fizici, sunt necesare analize adiționale care să ateste dacă axa prioritară este performantă, la modul real, performanța fiind măsurată drept diferența dintre ținta asumată și realizare, nu doar prin realizările obținute.

⁶⁶ Prima evaluare a intervențiilor POCU 2014-2020 în domeniul educației

4.5 Programul Operațional Capacitate Administrativă

Descriere program

342. Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020 (POCA) finanțat de Fondul Social European (FSE) își propune să îmbunătățească eficiența, transparența și accesibilitatea administrației publice și a sistemului judiciar. Programul este structurat în 3 axe prioritare:⁶⁷
1. Administrație publică și sistem judiciar eficiente
 2. Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente
 3. Asistență tehnică

Tabelul 34. Situația generală actuală a Programului Operațional Capacitate Administrativă – 30 iunie 2023

Axa Prioritară	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€) ⁶⁸	Valoarea publică a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
Axa prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente	268	164	460.031.610,00	574.135.602,00	124,80%
Axa prioritară 2: Administrație și sistem judiciar accesibile și transparente	628	328	165.082.977,00	237.750.982,00	144,01%

Sursa: Date privind contractarea (Anexa 3) prelucrate de către echipa de evaluare la 30 iunie 2022

Axa prioritară 1: Administrație publică și sistem judiciar eficiente

343. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță aferenți Axei Prioritare 1 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de calculele realizate în cadrul celui de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 5F1 - Valoarea totală a cheltuielilor eligibile care au fost înregistrate în sistemul contabil al Autorității de Certificare și care au fost certificate de către autoritatea respectivă în conformitate cu Art. 126 lit. c din Reg. UE 1303/2013
 - 5S77 - Proiecte care sprijină dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică pentru optimizarea proceselor decizionale
 - 5S78 - Proiecte care urmăresc îmbunătățirea eficienței sistemului judiciar

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

344. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axă Prioritară 1 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022.

Tabelul 35. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
5S77	MD	21	29,88	152%	142%	↓

⁶⁷ Evaluarea se concentrează doar pe primele două axe prioritare avându-se în vedere faptul ca axele de asistență tehnică nu au cadrul de performanță.

⁶⁸ Conform Documentului de Program Versiunea 7.1, aprobată de CE prin decizia C(2022)9942, din data de 19.12.2022, prin intermediul căreia au fost realizate realocări financiare între AP 1 și AP2 pentru aceleași tipuri de regiuni.

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
5S77	MPD	69	113,12	157%	164%	↑
5S78	MD	2	2,95	163%	148%	↓
5S78	MPD	8	12,05	147%	151%	↑
5F1	MD	564.305.246,75 LEI	470.814.870 LEI	108%	83%	↓
5F1	MPD	1.698.958.268,13 LEI	1.847.862.947 1LEI	120%	109%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

345. În cadrul analizei a fost realizată o comparație între estimările instrumentului și datele reale referitoare la proiectele contractate. Astfel, pentru OS 1.1, sunt în acest moment contractate 264 de proiecte, din care, pentru acest indicator, nu au fost luate în considerare 100 de proiecte contractate în cadrul apelului CP2/2017 - Creșterea capacității ONG-urilor și a partenerilor sociali de a formula politici publice alternative, deoarece acestea nu contribuie la valoarea indicatorului. Estimările instrumentului sunt coerente cu datele reale, având în vedere că pentru indicatorul 5S77 valoarea totală estimată este de 143 de proiecte (pentru ambele tipuri de regiuni) este egală cu numărul proiectelor contractate care contribuie la acest indicator (143 de proiecte).
346. În cazul indicatorului 5S78, conform datelor de monitorizare disponibile, 15 proiecte au fost contractate în cadrul OS 1.3, aceeași valoare fiind estimată prin intermediul instrumentului de prognoză și în ceea ce privește realizarea totală (pentru ambele tipuri de regiuni) la nivel de indicator.
347. În estimarea actualizată pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1, ratele de atingere nu au înregistrat modificări semnificative. Cea mai mare modificare se observă în cazul indicatorului financiar aferent regiunii mai dezvoltate. Rata de realizare estimată a scăzut cu 25 de puncte procentuale, de la 108% în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022, la 83% în cadrul raportului actual. Și rata estimată de atingere a țintei 2023 pentru indicatorul financiar aferent regiunilor mai puțin dezvoltate a scăzut. Diferența înregistrată este de 11 puncte procentuale. Valoare curentă ajungând de la 120% al 109%.
348. Pentru indicatorul 5S77, *Proiecte care sprijină dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică pentru optimizarea proceselor decizionale*, pentru regiunea mai dezvoltată se estimează o rată de atingere de 142%, în scădere cu 10 puncte procentuale față de valoarea estimată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Cu privire la indicatorul 5S77 pentru regiunile mai puțin dezvoltate, instrumentul de prognoză estimează o rată de atingere de 164%, în creștere cu 7 puncte procentuale față de valoarea estimată în raportul anual precedent.
349. Indicatorul 5S78, *Proiecte care urmăresc îmbunătățirea eficienței sistemului judiciar*, pentru regiunea mai dezvoltată este estimat să își atingă ținta în proporție de 148%, în scădere cu 11 puncte procentuale. Indicatorul 5S78 pentru regiunile mai puțin dezvoltate are o valoare estimată tot de 151%, în creștere cu 4 puncte procentuale.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

350. În cazul indicatorului 5S77, modificările țintelor pentru fiecare tip de regiunie, deși minore, au influențat direct ratele estimate de realizare a obiectivului 2023. Astfel, în cazul regiunii mai dezvoltate, unde ținta a crescut ușor (de la 20 la 21 de proiecte), rata de realizare a scăzut cu 10 puncte procentuale (față de estimarea prezentată în Raportul Anual de Evaluare 2022), chiar dacă în cadrul obiectivului specific 1.1 au fost contractate 3 proiecte noi în Regiunea București – Ilfov. În cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, unde ținta pentru anul 2023 a scăzut ușor (de la 70 la 69 de proiecte), rata de realizare estimată a crescut cu 7 puncte procentuale (față de valoarea calculată în cadrul Raportului Anual anterior).

351. În cazul indicatorului 5S78, nu a fost contractat niciun proiect nou în perioada iunie 2022 –iunie 2023 care să aducă o contribuție la valoarea realizată. Pentru regiunea mai dezvoltată rata estimată de atingerea a obiectivului 2023 a scăzut cu 15 puncte procentuale, în timp ce, în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate această rată a crescut cu 4 puncte procentuale. Însă indicatorul nu se află în zona de risc în ceea ce privește realizarea obiectivului 2023 în niciuna dintre cele două situații.
352. În cadrul Axei prioritare 1, rata de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiari a scăzut semnificativ, de la 90% la 71%. Ca urmare, în cazul indicatorului financiar (în cazul ambelor tipuri de regiuni) ratele de realizare estimate au scăzut. De asemenea, scăderile înregistrate au fost cauzate și de creșterea țintelor la nivel de program, cu aproximativ 104.000.000 de Lei în cazul regiunii mai dezvoltate și aproximativ 115.000.000 Lei în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate.

Concluzii și recomandări

353. Ținând cont de evoluția indicatorilor în perioada de referință a raportului de evaluare, și de rata de contractare la nivel de Axă Prioritară, se concluzionează pentru Axa Prioritară 1 a Programul Operațional Capacitate Administrativă că indicatorii din Cadrul de Performanță își vor atinge, respectiv depăși țintele, cu excepția indicatorului financiar aferent regiunii București - Ilfov.
354. Se recomandă accelerarea ritmului de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiari, pentru a asigura ieșirea indicatorului financiar aferent regiunii mai dezvoltate din zona de risc, mai exact pentru a atinge nivelul minim de 85% din ținta stabilită la nivel de program pentru anul 2023.

Axa prioritară 2: Administrație și sistem judiciar accesibile și transparente

355. Această secțiune va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță aferent Axei Prioritare 2 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de calculele realizate în Raportul Anual de Evaluare din anul 2022. Pentru această Axă Prioritară au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 5F2 - Valoarea totală a cheltuielilor eligibile care au fost înregistrate în sistemul contabil al Autorității de Certificare și care au fost certificate de către autoritatea respectivă în conformitate cu Art. 126 lit. c din Reg. UE 1303/2013
 - 5S79 - Proiecte care sprijină optimizarea structurilor și proceselor din cadrul autorităților și instituțiilor publice locale
 - 5S80 - Proiecte care privesc îmbunătățirea calității și transparenței actului de justiție

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

356. Tabelul următor va prezenta estimările realizate pentru indicatorii din cadrul de performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 2 și va explica motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate față de exercițiul de prognozare realizat pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, din anul 2022.

Tabelul 36. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
5S79	MD	43	107	103%	284%	↑
5S79	MPD	187	424	103%	148%	↑
5S80	MD	1	4	203%	440%	↑
5S80	MPD	9	17	212%	184%	↓

Cod	Regiune	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
5F2	MD	111.653.011,16 LEI	157.100.900 LEI	94%	141%	↑
5F2	MPD	700.522.219,09 LEI	614.963.350 LEI	100%	88%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

357. În cadrul analizei a fost realizată o comparație între estimările instrumentului și datele reale referitoare la proiectele contractate. Astfel, pentru OS 2.1, sunt în acest moment contractate 504 proiecte. Estimările instrumentului sunt coerente cu datele reale, având în vedere că pentru indicatorul 5S79 valoarea totală estimată este de 531 (pentru toate tipurile de regiuni), apropiată de numărul de proiecte contractate care contribuie la acest indicator. Indicatorul 5S79 înregistrează creșteri semnificative pentru ambele tipuri de regiuni. Astfel, în cazul regiunii mai dezvoltate, rata estimată de atingere a obiectivului 2023 a ajuns la valoarea de 284%, cu 181 de puncte procentuale mai mult față de estimarea realizată în cadrul Raportului Anual de Evaluare aferent anului 2022. În cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, rata estimată de atingere a obiectivului 2023 este de 148%, mai mult cu 45 de puncte procentuale față de prognoza realizată în cadrul Raportului Anual anterior.
358. În ceea ce privește indicatorul 5S80, numărul de proiecte contractate care contribuie la acest indicator (deci proiectele contractate în cadrul OS 2.3) este de 22, iar realizările totale (pentru ambele tipuri de regiuni) estimate de instrumentul de prognoză pentru finalul anului 2023 sunt de 21 de proiecte. În cazul regiunii mai dezvoltate, rata estimată de realizare a obiectivului 2023 este de 440%, înregistrând o creștere semnificativă față de Raportul Anual de Evaluare 2022, de 237 de puncte procentuale. Cu privire la regiunile mai puțin dezvoltate, rata de realizare estimată este de 184%, cu 28 de puncte procentuale mai mică față de estimarea precedentă.
359. Indicatorii financiari nu se mai află în zona de risc de neatingere a țintei. Indicatorul financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate are o rată de atingere de 88%, în scădere cu 12 puncte procentuale față de prognoza anuală anterioară. Iar indicatorul pentru regiunea mai dezvoltată a înregistrat o rată de atingere de 141%, înregistrând o creștere de 47 de puncte procentuale.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

360. În cazul indicatorului 5S79 aferent regiunii mai dezvoltate, creșterea semnificativă a ratei estimate de realizare a țintei 2023 se datorează următorilor factori:
- scăderea semnificativă a țintei de la 64 la 43 de proiecte, ca urmare a realocărilor financiare realizate între Axele Prioritare 1 și 2, prin versiunea 7.1 a documentului de program;
 - contractarea a 64 de proiecte noi în Regiunea București-Ilfov, care contribuie la acest indicator (78,05% din totalul proiectelor care contribuie la acest indicator), și astfel determinarea creșterii realizărilor fizice estimate.
361. Creșterea înregistrată și în cazul regiunilor mai puțin dezvoltate se datorează aceluiași modificări identificate și în cazul Regiunii București-Ilfov, după cum urmează:
- a. scăderea semnificativă a țintei de la 266 la 187 de proiecte, ca urmare a realocărilor financiare realizate între Axele Prioritare 1 și 2, prin versiunea 7.1 a documentului de program;
 - b. contractarea a 98 de proiecte noi care contribuie la acest indicator, reprezentând 23,10% din totalul proiectelor.
362. De asemenea, finalizarea a 78 de proiecte din cadrul OS 2.1, în perioada iunie 2022 – iunie 2023, reprezentând 34,98% din totalul proiectelor finalizate în cadrul acestui obiectiv, contribuie semnificativ la modificările înregistrate la nivelul ratelor de realizare prognozate.
363. Creșterea valorii ratei de realizare aferente indicatorului 5S80 pentru regiunea mai dezvoltată se datorează în mod direct scăderii țintei cu 50%, de la 2 proiecte la 1 proiect. Această scădere a dus la o dublare a ratei de atingere a obiectivului 2023 față de valoarea calculată în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022. În cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, scăderea ratei de realizare a indicatorului 5S80 a fost înregistrată tot ca urmare a modificării țintei 2023 la nivel de indicator, de la 8 la 9 proiecte.

364. Indicatorul financiar aferent regiunii mai dezvoltate are o rată de atingere a obiectivului 2023 mai ridicată datorită contractării unui număr mare de proiecte (165 de proiecte noi contractate în perioada iunie 2022 – iunie 2023), ajungând de la 94% la 141%, în ciuda faptului că rata de rambursare a cheltuielilor a scăzut semnificativ în ultimul an, de la 84% la 66%. În cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, realizările estimate au scăzut semnificativ din cauza scăderii contribuției medii pe proiect (de la 1.096.877,00 contribuție medie la 1.023.994,36 contribuție medie) și de asemenea, scăderii ratei de rambursare.

Concluzii și recomandări

365. În cazul Axei Prioritare 2 a Programul Operațional Capacitate Administrativă se concluzionează că indicatorii de realizare din Cadrul de Performanță își vor atinge, respectiv depăși țintele, în unele cazuri într-o măsură foarte mare. Menționăm ca exemplu indicatorul 5S80 aferent Regiunii București – Ilfov, pentru care instrumentul de prognoză estimează o rată de realizare de 414% sau indicatorul 5S79, tot pentru regiunea mai dezvoltată, pentru care s-a calculat o rată de realizare de 284%.
366. Țintele indicatorilor 5S80 pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 5S80 pentru regiunea mai dezvoltată au fost deja atinse.
367. Se recomandă accelerarea procesului de rambursare a cheltuielilor, mai ales la nivelul proiectelor implementate în regiunile mai puțin dezvoltate, unde există posibilitatea ca rata de realizare să scadă sub nivelul minim acceptabil de 85% din ținta 2023.

4.6 Interreg V-A România-Bulgaria

Descriere program

368. Programul Interreg VA Romania-Bulgaria este un program transfrontalier finanțat de UE prin Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), care vizează dezvoltarea socio-economică a zonei de graniță a României cu Bulgaria, și anume județele Mehedinți, Olt, Dolj, Giurgiu, Călărași, Teleorman și Constanța și districtele Vidin, Vratsa, Montana, Pleven, Veliko-Tarnovo, Ruse, Silistra și Dobrich⁶⁹.
369. Scopul programului este de a dezvolta zona de graniță dintre România și Bulgaria, prin finanțarea de proiecte comune a beneficiarilor români și bulgari. Programul este bazat pe șase axe prioritare:
1. O regiune bine conectată (116.333.743,00EUR)
 2. O regiune verde (54.276.757,00EUR)
 3. O regiune sigură (41.571.197,00EUR)
 4. O regiune calificată și inclusivă (13.807.295,00EUR)
 5. O regiune eficientă (12.600.168,00EUR)
 6. Asistență tehnică (19.914.966,00EUR)⁷⁰
370. Programul transfrontalier România-Bulgaria 2014-2020 își propune să extindă orizonturile județelor și districtelor, prin crearea de comunități competitive și durabile în zona de graniță, într-un mod eficient din punct de vedere al utilizării resurselor, punând în valoare inițiativele beneficiarilor și capitalizând oportunitățile unice de creștere din această regiune⁷¹.
371. Situația generală actuală a programului este prezentată în tabelul următor. După cum se observă în tabelul de mai jos, alocarea financiară totală este supra-contractată în cazul tuturor axelor prioritare.

Tabelul . Situația generală actuală a programului Interreg V-A România-Bulgaria – 23 iunie 2023

Axă Prioritară	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară totală (€)	Valoarea totală eligibilă a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
Axa Prioritară 1: O regiune bine conectată	21	11	€116.333.743,00	€134.561.296,54	115,67%
Axa Prioritară 2: O regiune verde	69	61	€54.276.757,00	€59.912.318,56	110,38%
Axa Prioritară 3: O regiune sigură	28	22	€41.571.197,00	€45.172.488,11	108,66%
Axa Prioritară 4: O regiune calificată și inclusivă	32	32	€13.807.295,00	€16.277.977,28	117,89%
Axa Prioritară 5: O regiune eficientă	19	19	€12.600.168,00	€15.184.146,51	120,51%

Sursa: Date eMS prelucrate de către evaluatori

Axa Prioritară 1: O regiune bine conectată

372. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual aferent anului 2022. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 1 include următorii indicatori:
- CO14 Drumuri: Lungimea totală a drumurilor reconstruite sau modernizate;
 - 1F1: Indicatorul financiar.

⁶⁹ Documentul de program al Interreg V-A România-Bulgaria.

⁷⁰ Evaluarea se concentrează doar pe primele cinci axe prioritare avându-se în vedere faptul ca axele de asistență tehnică nu au cadrul de performanță.

⁷¹ Documentul de program Interreg V-A România-Bulgaria.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

373. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1.

Tabelul 37. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO14	150	184	107%	123%	↑
1F1	116.333.743 EUR	112.441.542 EUR	90%	97%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

374. Rata de atingere a indicatorului CO14 *Drumuri: Lungimea totală a drumurilor reconstruite sau modernizate* va depăși valoarea stabilită pentru anul 2023, instrumentul de prognoză estimând o rată de realizare de 123%, cu 16 puncte procentuale mai mult comparativ cu raportul anual anterior. Rata de atingere estimată a indicatorul financiar 1F1 din cadrul Axei Prioritare 1 este de 97%, în creștere cu 7 puncte procentuale față de estimarea realizată în Raportul Anual IV (2022).
375. Cu privire la țintele asumate pentru indicatorul CO14, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 231,45 km de drumuri reconstruite sau modernizate. Valoarea estimată pentru realizările medii la nivel de proiect a înregistrat o creștere față de estimarea realizată în Raportul Anual IV (2022) de la 8,57 km la 13,61 km.
376. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 1, perioada medie de implementare a unui proiect este de 4 ani 2 luni și 3 zile, iar bugetul mediu FEDR este 5.446.529 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 82,74%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 82,74%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 5 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 5 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 1,96% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 6,78% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al treilea se efectuează 23,48% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al patrulea se efectuează 81,30% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al cincilea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

377. Indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările din raportul anual precedent. Creșterea de 16 puncte procentuale a indicatorului CO14 se datorează creșterii realizărilor medii la nivel de proiect. În cadrul Axei Prioritare 1 nu sunt așteptate schimbări majore deoarece nu au mai fost contractate proiecte noi și nici nu există un risc de neîndeplinire a țintelor.

Concluzii și recomandări

378. Având în vedere numărul mare proiecte aflate încă în implementare, se recomandă AM să acorde în continuare o atenție ridicată calendarului de implementare a activităților proiectelor, precum și ratei de cheltuire/rambursare a sumelor angajate, pentru a sesiza din timp eventuale probleme și a lua măsurile necesare pentru a asigura o absorbție cât mai ridicată la nivel de axă prioritară (peste cea curentă de 82,74%).

379. Rata de realizare a indicatorul financiar 1F1 nu se află într-o zonă de risc de neatingere a țintei.

Axa Prioritară 2: O regiune verde

380. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 2 include următorii indicatori:

- CO09: Turismul durabil: Creșterea numărului de vizite preconizate la siturile finanțate și la obiectivele de patrimoniu cultural și natural;
- 6c.1: Numărul de produse/servicii turistice integrate create;
- 2F1: Indicatorul financiar.

Care este nivelul potențial de atingere a țăintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

381. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2:

Tabelul 38. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO09	100.000	226.606	209%	227%	↑
6c.1	100	182	166%	182%	↑
2F1	54.276.757 EUR	51.055.225 EUR	90%	94%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

382. Indicatorul CO09 *Turismul durabil: Creșterea numărului de vizite preconizate la siturile finanțate și la obiectivele de patrimoniu cultural și natural* este estimat să atingă o rată de realizare de 227% din ținta pentru anul 2023, înregistrând o creștere de 18 puncte procentuale față de valoarea estimată în Raportul Anual IV, din anul 2022. Indicatorul 6c.1 *Numărul de produse/servicii turistice integrate create* este estimat să atingă o rată de realizare de 182%, valoarea estimării înregistrând o creștere de 16 puncte procentuale față de prognoza precedentă. Valoarea estimată pentru indicatorul financiar pentru anul 2023 este de 94%, înregistrând o creștere de 4 puncte procentuale.

383. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul CO09, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 589.479 vizite preconizate la siturile finanțate și la obiectivele de patrimoniu cultural și natural, în timp ce pentru indicatorul 6c1, beneficiarii și-au stabilit ținte care însumează în total 189 de produse/servicii turistice integrate create. În cazul ambilor indicatori fizici, aceste realizări care ar urma să fie produse de către proiectele contractate sunt suficiente pentru atingerea țăintelor.

384. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 2, perioada medie de implementare a unui proiect este de 2 ani și 7 luni și 17 zile, iar bugetul mediu FEDR este de 738.050 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 85,32%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 85,32%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 3 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 3 ani:

- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 4,04% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al doilea se efectuează 28,88% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,

- în anul al treilea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

385. Indicatorul C009 are o rată de atingere mai mare datorită faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare din 2022 dar și instrumentul a fost rulat pe date mai mature, datorate evoluției programului.
386. Pentru indicatorul 6c.1, creșterea valorii estimate se datorează faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare, din 2022.

Concluzii și recomandări

387. Conform estimărilor realizate de instrumentul de prognoză, indicatorul 2F1 nu se află în aria de risc în ceea ce privește atingerea țintei. Având în vedere că nu vor mai fi contractate proiecte în cadrul acestei axe, îmbunătățirea ratei de atingere se poate realiza prin creșterea ratei de rambursare a cheltuielilor la nivel de proiect (peste nivelul curent de 85,32%).

Axa Prioritară 3: O regiune sigură

388. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 3 include următorii indicatori:
- 5b.2 - Numărul de parteneriate comune în domeniul avertizării anticipate și intervenției comune în situații de urgență;
 - 3F1: Indicatorul financiar.

Care este nivelul potențial de atingere a țăintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

389. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axă Prioritară 3.

Tabelul. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
5b.2	50	50	126%	101%	↓
3F1	41.571.197 EUR	40.007.184 EUR	97%	96%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

390. Indicatorul 5b.2 Numărul de parteneriate comune în domeniul avertizării anticipate și intervenției comune în situații de urgență este estimat să atingă o rată de performanță de 101%, cu 25 puncte procentuale mai puțin față de prognoza anterioară. Pentru indicatorul financiar, instrumentul de prognoză a scăzut la o valoare de 96%, cu un punct procentual mai puțin față de estimarea precedentă.
391. Cu privire la ținta asumată de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 5b2, acesta este de 63 parteneriate comune în domeniul avertizării anticipate și intervenției comune în situații de urgență. Se estimează astfel că, dacă toate proiectele își vor atinge ținta, la nivel de program aceasta va fi depășită.
392. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 3, perioada medie de implementare a unui proiect este de 3 ani 1 lună și 8 zile iar bugetul mediu FEDR este 1.371.308 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 86,37%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 86,37%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:

- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 2,96% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al doilea se efectuează 15,52% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în al treilea an se efectuează 85,62% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al patrulea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

393. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3 nu se află într-o zonă de risc de neatingere a țintelor, conform estimărilor realizate prin instrumentul de prognoză. Ținta indicatorului 5b.2 înregistrează o scădere de 25 puncte procentuale a ratei de realizare estimate. Motivul scăderii ratei de performanță pentru indicatorul 5b.2 este reprezentat de realizările mai scăzute decât cele estimate în Raportul Anual de Evaluare precedent.
394. Din 28 de proiecte contractate, 22 de proiecte au fost finalizate, iar 6 proiecte sunt încă în implementare. În cadrul programului nu se vor mai contracta proiecte noi, implicit nici în cadrul Axei Prioritare 3. Astfel nu se așteaptă schimbări majore în perioada viitoare. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivel de proiect a rămas aproape identică, de unde și rata de atingere constantă a indicatorului financiar.

Concluzii și recomandări

395. Conform estimărilor realizate de instrumentul de prognoză, indicatorul 3F1 nu se află în aria de risc în ceea ce privește atingerea țintelor. Astfel, echipa de evaluare recomandă AM să continue activitățile centrate pe monitorizarea procesului de implementare a activităților și de rambursare, pentru a menține și ținta indicatorului financiar (în marja de 95-105%).

Axa Prioritară 4: O regiune calificată și inclusivă

396. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (2022) elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 4 include următorii indicatori:
- 8e.1 – Numărul de inițiative care activează mobilitatea forței de muncă în zona transfrontalieră;
 - 4F1 – Indicatorul financiar.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

397. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axă Prioritară 4.

Tabelul 39. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
8e.1	200	366	182%	183%	↑
4F1	13.807.295 EUR	13.655.251 EUR	99%	99%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

398. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4 nu au înregistrat schimbări față de estimările realizate în ultimul Raport Anual IV (2022). Instrumentul de prognoză estimează pentru indicatorul 8e.1 Numărul de inițiative care activează mobilitatea forței de muncă în zona transfrontalieră o rată de atingere de 183%, estimarea fiind aproximativ la același nivel ca în estimarea precedentă din Raportul Anual IV (2022). Valoarea estimată pentru indicatorul financiar pentru anul 2023 a rămas la același nivel, de 99%. Cu privire la

- țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 8e.1, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 332 inițiative, deci peste ținta asumată la nivel de program.
399. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 4, perioada medie de implementare a unui proiect este de 1 an și 9 luni și 26 de zile, iar bugetul mediu FEDR este 432.383 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 83,74%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 83,74%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 2 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 2 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 9,74% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

400. Ratele de atingere estimate ale indicatorilor eferenți acestei axe nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimarea din Raportul Anual IV (2022). Din totalul de 34 de proiecte contractate, 32 au fost finalizate, iar 2 proiecte au fost reziliate. Valorile estimate pentru indicatorul financiar din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 4 a rămas la același nivel față de valorile estimate în Raportul Anual IV.

Concluzii și recomandări

401. Rata de atingere a țintelor indicatorilor 8e1 și 4F1 nu se află într-o zonă de risc de neatingere. Valorile estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4 au rămas la același nivel față de valorile estimate în Raportul anual precedent. Nu sunt observate schimbări semnificative în prognozarea ratei de atingere a obiectului și astfel nu sunt necesare recomandări.

Axa Prioritară 5: O regiune eficientă

402. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (2022) elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 5 include următorii indicatori:
- 11b.1 – Număr de mecanisme transfrontaliere finanțate;
 - 5F1 – Indicatorul financiar.

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

403. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axă Prioritară 5.

Tabelul. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
11b.1	100	140	138%	140%	↑
5F1	12.600.168 EUR	12.571.222 EUR	106%	100%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

404. Instrumentul de prognoză estimează o rată de atingere de 140% pentru indicatorul 11b.1 *Număr de mecanisme transfrontaliere finanțate*, estimarea fiind mai mare cu 2 puncte procentuale față de prognoza precedentă. Rata de atingere estimată a indicatorul financiar din cadrul Axei Prioritare 5 a scăzut cu 6 puncte procentuale. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 11b.1, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte totale de 164 mecanisme transfrontaliere finanțate.

405. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 5, perioada medie de implementare a unui proiect este de 2 ani, 3 luni și 13 zile iar bugetul mediu FEDR este 679.291 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 80,28%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 80,28%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 3 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 3 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 5,51% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 53,74% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în anul al treilea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

406. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările realizate în cadrul raportului anual precedent privind rata de atingere a țintei. În cadrul Axei prioritare 5 nu sunt așteptate schimbări majore deoarece nu au mai fost contractate proiecte noi. Toate cele 19 proiecte contractate au fost finalizate. Având în vedere că indicatorii de performanță își vor atinge țintele stabilite, respectând normele cadrului de performanță, implementarea axei prioritare 5 a avut o evoluție pozitivă în perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023.

Concluzii și recomandări

407. Valorile estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 au rămas la același nivel față de valorile estimate în raportul anual precedent. Nu sunt observate schimbări semnificative în prognoza ratei de atingere a obiectului și nu sunt necesare recomandări.

4.7 Interreg V-A România-Ungaria

Descriere generală la nivel de program

408. Programul Interreg V-A România-Ungaria este un program de cooperare transfrontalieră. Acțiunile întreprinse prin intermediul programului vizează zona de graniță dintre România și Ungaria, reflectând interesul ambelor state. Intervenția are loc în 8 județe eligibile atât de pe teritoriul Ungariei, cât și al României, acoperind o suprafață de peste 50 de mii de km². Zona eligibilă are o contribuție majoră pentru întreaga populație din Ungaria și România, populația ariei eligibile reprezentând 13,1% din numărul total de locuitori ai celor două țări.⁷²
409. Programul este implementat prin intermediul următoarelor 7 Axe Prioritare:
1. Protecția comună și utilizarea eficientă a valorilor și resurselor comune,
 2. Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere durabile și eliminarea blocajelor,
 3. Îmbunătățirea ocupării forței de muncă și promovarea mobilității transfrontaliere a muncii,
 4. Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală,
 5. Îmbunătățirea procedurilor de prevenire a riscurilor și gestionarea dezastrelor,
 6. Promovarea cooperării transfrontaliere între instituții și cetățeni,
 7. Asistență Tehnică⁷³.

Situație generală actuală a programului Interreg V-A România-Ungaria în data de 23 iunie 2023

Axa Prioritară	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară totală (€)	Valoarea totală eligibilă a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
Axa prioritară 1: Protecția comună și utilizarea eficientă a valorilor și resurselor comune	19	10	€ 43.067.515,00	€ 53.750.911,19	124,81%
Axa prioritară 2: Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere durabile și eliminarea blocajelor	6	4	€ 17.268.247,00	€ 20.315.584,90	117,65 %
Axa prioritară 3: Îmbunătățirea ocupării forței de muncă și promovarea mobilității transfrontaliere a muncii	20	9	€ 30.673.795,00	€ 40.590.400,06	132,32 %
Axa prioritară 4: Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală	20	12	€ 72.347.288,00	€ 67.956.214,66	93,93 %
Axa prioritară 5: Îmbunătățirea procedurilor de prevenire a riscurilor și gestionarea dezastrelor	10	8	€ 11.022.135,00	€ 13.937.380,32	126,45 %
Axa prioritară 6: Promovarea cooperării transfrontaliere între instituții și cetățeni	33	31	€ 3.411.372,00	€ 4.457.280,32	130,66 %

Sursa: Prelucrarea datelor eMS și lista operațiunilor

⁷² Documentul Programului Programul Interreg V-A România - Ungaria, versiunea 4.0

⁷³ Evaluarea se concentrează doar pe primele șase axe prioritare avându-se în vedere faptul ca axa de asistență tehnică nu are cadru de performanță.

Axa Prioritară 1: Protecția comună și utilizarea eficientă a valorilor și resurselor comune

410. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (2023), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 1 include următorii indicatori:

- CO09 - Turismul durabil: Creșterea numărului de vizite preconizate pentru destinații de patrimoniu cultural și natural;
- 6/b1 - Numărul de puncte de măsurare afectate pozitiv de intervenții (după finalizarea proiectului);
- F.PA1 - Suma totală a cheltuielilor certificate (€);

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

411. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1.

Tabelul 40. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 1

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO09	61.000	205.785	262%	337%	↑
6/b1	7	9	129%	129%	=
F.PA1	50.667.665 EUR	41.356.903 EUR	83%	82%	↓

Sursa: Prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

412. Valoarea ratei de atingere a indicatorul CO09 a crescut la 337% reprezentând 205.785 vizite pe an. Valoarea indicatorului a crescut cu 75 puncte procentuale comparativ cu rata estimată în Raportul Anual IV (realizat în anul 2022), atunci când procentul de realizare era de 262%. La valoarea indicatorului CO09 contribuie 7 proiecte, țintele individuale ale proiectelor ajungând chiar și până la 50.000 de vizite/an (de exemplu în cazul proiectului ROHU-126).

413. Indicatorul 6/b1 are o rată de realizare estimată de 129%, reprezentând 9 puncte de măsurare afectate pozitiv de intervenții (după finalizarea proiectului). Valoarea de 9 puncte de măsurare nu poate fi depășită, deoarece, pe de o parte aceasta este ținta asumată prin proiectele aflate în implementare, iar pe de altă parte nu vor mai fi contractate alte proiecte care să contribuie la acest indicator.

414. În ceea ce privește țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul CO09, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 205.785 vizite preconizate pentru destinații de patrimoniu cultural și natural.

415. Pentru indicatorul financiar, se estimează o rată de atingere de 82%, în scădere cu un punct procentual.

416. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 1, perioada medie de implementare a unui proiect este de 3 ani și 9 luni iar bugetul mediu este de 2.828.995 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 77,31%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:

- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 3,9% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al doilea se efectuează 17,2 % din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
- în anul al treilea se efectuează 57,2 % din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
- în al patrulea an sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

417. Având în vedere că pentru indicatorii CO09 și 6/b1 se estimează rate de realizare de peste 100%, nu a fost identificat un risc de neatingere a țintelor acestora. În acest moment, 9 proiecte au fost finalizate și 10 sunt încă în implementare. În discuțiile anterioare cu Autoritatea de Management a programului, reprezentanții AM au afirmat că nu există probleme cu implementarea proiectelor care contribuie la cei doi indicatori din Cadrul de Performanță. Rata de atingere a indicatorilor CO09 și 6/b1 se explică prin prisma realizărilor mai ridicate ale proiectelor aflate în implementare.
418. Situația de risc în care se află indicatorul financiar este cauzată de faptul că proiectele strategice au fost contractate târziu iar rata de rambursare/absorbție este, în general, scăzută, sau procesul de rambursare este lent.

Concluzii și recomandări

419. Dat fiind faptul că pentru indicatorii CO09 și 6/b1 nu există un risc de neîndeplinire a ratei de atingere, o recomandare este necesară doar în ceea ce privește indicatorul financiar. Astfel, este necesar ca Autoritatea de Management să sprijine în continuare beneficiarii pentru asigurarea implementării complete și la timp a proiectelor, inclusiv pentru a mări rata de rambursare medie a cheltuielilor.

Axa Prioritară 2: Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere durabile și eliminarea blocajelor

420. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 2 include următorii indicatori:
- CO13a - Drumuri: Lungimea totală a drumurilor nou construite, dintre care: TEN-T
 - 7/c 1 - Numărul serviciilor de transport public transfrontalier dezvoltat/îmbunătățit
 - F.PA2 - Suma totală a cheltuielilor certificate(€)

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

421. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2.

Tabelul 41. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO13a	12	12	100%	100%	=
7/c 1	5	17	240%	340%	↑
F.PA2	20.315.586 EUR	19.336.791 EUR	93%	95%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

422. În cazul indicatorului CO13a, acesta și-a păstrat rata de atingere a țintei, singurul proiect care contribuie la valoarea indicatorului încă aflându-se în implementare. Indicatorul 7/c1 înregistrează o creștere de 100 de puncte procentuale față de estimarea realizată în cadrul Raportului Anual din 2022, când rata de atingere era de 240%. La acest indicator contribuie două proiecte a căror țintă totală este de 17 servicii de transport public transfrontalier dezvoltat/îmbunătățit.
423. Indicatorul financiar are o rată de realizare de 95% și o valoare estimată de 19.277.126 euro. Rata de realizare este în creștere cu 2 puncte procentuale față de rata de atingere estimată în Raportul Anual IV, elaborat în anul 2022. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 7/c1, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 17 servicii de transport public transfrontalier dezvoltat/îmbunătățit, mult peste nivelul de program.

424. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 2, perioada medie de implementare a unui proiect este de 3 ani, 8 luni și 7 zile, iar bugetul mediu este de 3.385.931 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 93,75%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 93,75%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 3,9% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 15% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în anul al treilea se efectuează 46,8% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în al patrulea an sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

425. Indicatorul CO13a a păstrat aceleași valori comparativ cu estimările din Raportul Anual aferent anului 2022. Această estimare se bazează pe ipoteza că toate proiectele aflate în implementare își vor atinge ținta la nivel de proiect până la data de 31 decembrie 2023.
426. Creșterea ratei de atingere a indicatorului 7/c1 cu 100 puncte procentuale se datorează creșterii contribuțiilor medii la nivel de proiect față de estimarea realizată în Raportul Anual IV (2022) de la 6 servicii de transport public transfrontalier dezvoltat/îmbunătățit la 8,5 servicii.

Concluzii și recomandări

427. Pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2 nu există un risc de neîndeplinire a țintelor, prin urmare nu sunt necesare recomandări.

Axa Prioritară 3 : Îmbunătățirea ocupării forței de muncă și promovarea mobilității transfrontaliere a muncii

428. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 3 include următorii indicatori:
- CO44 - Piața muncii și formarea profesională: numărul de participanți la inițiativele locale comune de ocupare a forței de muncă și instruire comună
 - F.PA3 - Suma totală a cheltuielilor certificate (€)

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

429. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3.

Tabelul 42. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
CO44	10,000	30.462	222%	305%	↑
F.PA3	36.086.818 EUR	35.873.134 EUR	93%	99%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

430. Instrumentul prognozează pentru indicatorul C044 o rată de realizare de 305% și o valoare de 30.462 de participanți la inițiativele locale comune de ocupare a forței de muncă și instruire comună. Indicatorul înregistrează o creștere de 83 puncte procentuale față de estimarea realizată în cadrul Raportului Anual din 2022, când rata de atingere era de 322%. Rata de realizare estimată pentru indicatorul financiar a înregistrat o creștere de 6 puncte procentuale.
431. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul C044, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune în valoare de 31.598 de participanți la inițiativele locale comune de ocupare a forței de muncă și instruire comună.
432. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 3, perioada medie de implementare a unui proiect este de 3 ani, 4 luni și 24 zile, iar bugetul mediu este de 2.029.520 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 90,32%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 90,32%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 4,4% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 17,2% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în anul al treilea se efectuează 57,2% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în al patrulea an sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

433. Indicatorul C044 continuă să se afle în situație de suprarealizare. Motivul scăderii ratei de estimare pentru indicatorul C044 este reprezentat de realizările mai scăzute decât cele estimate în Raportul anterior. Dacă în raportul anual precedent se estima o contribuție medie pe proiect aflat în implementare de 1.690 de participanți la inițiative locale de angajare și formare comună, în estimarea actualizată, contribuția medie pe proiect este de 1.663 de participanți.

Concluzii și recomandări

434. Indicatorul de realizare C044 își va depăși cu mult ținta stabilită pentru anul 2023, având în vedere estimarea instrumentului de prognoză dar și contribuția asumată a proiectelor. Cu privire la indicatorul financiar, instrumentul de prognoză arată o rată de performanță de 99%, și astfel acesta este în afara zonei de risc.
435. Având în vedere că mai există 12 de proiecte în implementare, atingerea țintei indicatorului financiar depinde mult de nivelul cheltuielilor și al rambursărilor în cadrul acestor proiecte. Având în vedere că nu se vor mai lansa apeluri de cereri de finanțare, se recomandă continuarea monitorizării atente a proiectelor aflate în implementare, pentru a evita întârzieri și oferirea de asistență beneficiarilor din cadrul Axei Prioritare 3 pentru a se rambursa cât mai mult din cheltuielile aprobate.

Axa Prioritară 4 : Îmbunătățirea serviciilor de asistență medicală

436. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 4 include următorii indicatori:
- 9/a 2 - Numărul de departamente de îngrijire a sănătății care beneficiază de echipament modernizat
 - F.PA4 - Suma totală a cheltuielilor certificate(€)

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

437. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4.

Tabelul 43. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 4

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
9/a2	58	149	329%	257%	↓
F.PA4	85.114.457	75.251.149	79%	88%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

438. Potrivit instrumentului de prognoză, rata de realizare pentru indicatorul 9/a2 atinge o valoare de 149 de departamente de sănătate dotate cu echipamente modernizate și o rată de performanță de 257% din obiectivul final, în scădere cu 72 puncte procentuale. Rata de atingere estimată a indicatorul financiar FPA4 se află în creștere cu 9 puncte procentuale față de estimarea realizată în Raportul Anual IV din 2022, și astfel iese din zona de risc. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 9/a2, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune în valoare de 163 de departamente de îngrijire a sănătății, semnificativ peste nivelul de program.
439. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 4, perioada medie de implementare a unui proiect este de 2 ani, 11 luni și 13 zile, iar bugetul mediu este de 4.200.255 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 77,14%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 77,14%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 3 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 3 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 5,5 % din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 26,3 % din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în anul al treilea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

440. Ținta indicatorului 9/a2 va fi cu mult depășită prin contribuțiile proiectelor finalizate și aflate în implementare, având în vedere că rata de atingere a indicatorului rămâne la un nivel foarte ridicat, de 257%. Rata de atingere a indicatorului 9/a2 a crescut datorită realizărilor mai mari ale proiectelor aflate în implementare.
441. Indicatorul financiar FPA4 nu se află în situație de risc de neîndeplinire, având o valoare estimată suficient de mare pentru a considera indicatorul ca fiind îndeplinit.

Concluzii și recomandări

442. Este estimat că indicatorul de realizare 9/a2 își va depăși ținta stabilită pentru anul 2023 de către instrumentul de prognoză. Nu au fost identificate în momentul de față probleme privind implementarea proiectelor care să afecteze în mod negativ performanța acestora. Având în vedere că mai există 8 proiecte în implementare, atingerea țintei indicatorului financiar depinde de rambursările care urmează să fie efectuate către aceste proiecte (implicit, și de cheltuielile realizate). Având în vedere că nu se vor mai lansa apeluri de cereri de finanțare, se recomandă continuarea monitorizării atente a proiectelor aflate în implementare, pentru a evita din timp întârzieri și susținerea beneficiarilor pentru a se atinge o rată de rambursare mai mare.

Axa Prioritară 5 : Îmbunătățirea procedurilor de prevenire a riscurilor și gestionarea dezastrelor

443. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 5 include următorii indicatori:
- 5/b 1 - Populația protejată prin servicii de intervenție în caz de urgență îmbunătățite
 - F.PA5 - Suma totală a cheltuielilor certificate (€)

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

444. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5.

Tabelul 44. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
5/b1	970.000	2.686.082	174%	277%	↑
F.PA5	12.967.218 EUR	13.491.900 EUR	97%	104%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

445. Instrumentul prognozează pentru indicatorul 5/b1 o rată de realizare de 277% și o valoare de 2.686.082 persoane protejate. Valoarea indicatorului a crescut cu 103 puncte procentuale față de rata estimată în Raportul Anual IV (anul 2022), atunci când procentul de realizare era de 174%. Rata de atingere estimată a indicatorul financiar din cadrul Axei Prioritare 5 a crescut cu 7 puncte procentuale. Cu privire la țintele asumate de către beneficiarii proiectelor, pentru indicatorul 5/b1, beneficiarii de proiecte s-au angajat la atingerea unei ținte comune de 3.170.776 persoane protejate prin servicii de intervenție de urgență îmbunătățite.
446. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 5, perioada medie de implementare a unui proiect este de 3 ani și 4 luni, iar bugetul mediu este de 1.393.738 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 96,27%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 96,27%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 4 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 4 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 4,7% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 19,5% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în anul al treilea se efectuează 67,2% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în al patrulea an sunt rambursate ultimele sume către beneficiar.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

447. Având în vedere ratele de atingere a indicatorilor din Cadrul de Performanță, pentru ambele tipuri de indicatori, este foarte probabil ca indicatorii să își atingă țintele stabilite pentru anul 2023. Rata de atingere a indicatorului 5/b1 se explică prin prisma realizărilor mai ridicate ale proiectelor. Având în vedere estimarea instrumentului de prognoză și contribuția asumată a proiectelor, nu există risc de neatingere a indicatorului de realizare și astfel nu sunt necesare recomandări.

Concluzii și recomandări

448. Având în vedere ratele de atingere a indicatorilor din Cadrul de Performanță, pentru ambele tipuri de indicatori, este foarte probabil ca indicatorii să își atingă țintele stabilite pentru anul 2023. Astfel, nu sunt necesare recomandări pentru această Axă Prioritară.

Axa Prioritară 6 : Promovarea cooperării transfrontaliere între instituții și cetățeni

449. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6 și prezintă explicații privind schimbările în valorile estimate ale acestora față de prognoza realizată pentru Raportul Anual IV (anul 2022), elaborat în cadrul acestui contract. Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 6 include următorii indicatori:

- 11/b1 - Număr de instituții implicate direct în inițiativele de cooperare transfrontalieră
- FPA6 - Suma totală a cheltuielilor certificate(€)

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

450. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6.

Tabelul 45. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
11/b1	36	37	97%	103%	↑
F.PA6	4.013.379	3.920.234	101%	98%	↓

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date eMS

451. Instrumentul de prognoză estimează pentru indicatorul 11/b1 o rată de realizare de 103% și o valoare de 37 de instituții implicate direct în inițiativele de cooperare transfrontalieră. Se constată o mică creștere a ratei de realizare, care la estimarea anterioară era de 97%. Beneficiarii și-au asumat prin proiectele contractate o valoare totală de 37 de instituții implicate direct în inițiativele de cooperare transfrontalieră.
452. În ceea ce privește indicatorul financiar, acesta are o rată de realizare estimată pentru 2023 de 98% și o valoare de 3.920.234 EUR. Și în acest caz rata a scăzut față de estimarea anterioară cu 3 puncte procentuale. Potrivit caracteristicilor medii ale proiectelor contractate în cadrul Axei Prioritare 6, perioada medie de implementare a unui proiect este de 2 ani 5 luni și 22 de zile, iar bugetul mediu este de 135.069 EUR. Rata de rambursare medie a cheltuielilor la nivelul proiectelor este de 90,92%. Efectuarea rambursărilor solicitate de către beneficiari (care în medie au o rată de 90,92%, așa cum s-a menționat) se realizează pe o perioadă de 3 ani. Graficul de rambursare al cheltuielilor la nivel de proiect (media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate către beneficiarii unui proiect, a nu se confunda cu rambursarea în proporție de 100%) are următoarea evoluție în această perioadă de 3 ani:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 8,7% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea se efectuează 50,7% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate.
 - în anul al treilea sunt rambursate ultimele sume către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

453. Niciunul din cei doi indicatori nu este în situație de risc, având în vedere că țintele acestora vor fi atinse în marja de 95-105%. Având în vedere ratele de atingere a indicatorilor din Cadrul de Performanță, pentru ambele tipuri de indicatori, este foarte probabil ca indicatorii să își atingă țintele stabilite pentru anul 2023. Astfel, nu sunt necesare recomandări pentru această Axă Prioritară.

Concluzii și recomandări

454. Având în vedere ratele de atingere a indicatorilor din Cadrul de Performanță, pentru ambele tipuri de indicatori, este foarte probabil ca indicatorii să își atingă țintele stabilite pentru anul 2023. Astfel, nu sunt necesare recomandări pentru această Axă Prioritară.

4.8 Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime

Descriere program

455. Obiectivele principale ale POPAM vizează îmbunătățirea competitivității sectorului acvaculturii și a sectorului de prelucrare, viabilitatea sectorului pescuitului maritim și dezvoltarea durabilă a zonelor tradiționale dependente de pescuit. Pe lângă acestea, programul abordează nevoia de protecție și reabilitare a mediului marin și a resurselor sale vii, controlul activităților de pescuit, colectarea datelor privind pescuitul și îmbunătățirea cunoștințelor privind starea mediului marin. Situația generală actuală a programului este prezentată în tabelul următor. După cum se observă, doar în cazul priorităților 5 și 6 rata de contractare este mai ridicată (peste 100% în cazul priorității 6).

Tabelul 46. Situația generală actuală a Programului Operațional Pescuit și Afaceri Maritime – 23 iunie 2023

Prioritatea Uniunii	Număr de proiecte	Număr de proiecte finalizate	Alocarea financiară publică (€)	Valoarea publică a proiectelor contractate (€)	Rata de contractare
Prioritatea Uniunii 1 - Promovarea pescuitului sustenabil din punct de vedere al mediului, eficient din punct de vedere al utilizării resurselor, inovator, competitiv și bazat pe cunoaștere.	21 (+4 reziliate)	21	5.023.169,00	2.910.430,55	57,94%
Prioritatea Uniunii 2 - Stimularea acvaculturii sustenabile din punct de vedere al mediului, eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazate pe cunoaștere.	207 (+36 reziliate)	154	121.707.665,00	100.428.542,15	82,52%
Prioritatea Uniunii 3 - Stimularea punerii în aplicare a PCP (Politica Comună în domeniul Pescuitului).	8 (+2 reziliate)	3	16.045.650	15.772.792,59	98,30%
Prioritatea Uniunii 4 - O ocupare a forței de muncă și o coeziune teritorială sporite.	536 (+40 reziliate)	233	49.904.862	79.536.596,40	159,38%
Prioritatea Uniunii 5 - Stimularea comercializării și a prelucrării.	25 (+3 reziliate)	17	10.586.891	12.631.243,98	119,31%
Prioritatea Uniunii 6 - Încurajarea punerii în aplicare a politicii maritime integrate.	1	1	2.099.654	2.078.970,23	99,01%

Sursa: Date privind contractarea prelucrate de către echipa de evaluare la 20 iunie 2023

Prioritatea Uniunii 1 - Promovarea pescuitului sustenabil din punct de vedere al mediului, eficient din punct de vedere al utilizării resurselor, inovator, competitiv și bazat pe cunoaștere.

456. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 1 și prezintă motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Pentru această Prioritate a Uniunii au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- 1.3 - Numărul de proiecte privind valoarea adăugată, calitatea, utilizarea capturilor nedorite și porturile de pescuit, locurile de debarcare, halele și adăposturile
 - Indicator financiar

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

457. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Prioritatea Uniunii 1.

Tabelul 47. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 1

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
IF	24.934.006 LEI	14.403.344 LEI	71%	61%	↓
1.3	8	5	75%	75%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

458. În estimarea actualizată pentru Raportul Anual de Evaluare de față, se observă schimbări în rata de atingere a indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 1 față de prognoza realizată în Raportul Anual precedent. Indicatorul financiar are o rată de atingere estimată mai scăzută cu 13 puncte procentuale, scăzând de la 71% la 63%, în timp ce pentru indicatorul 1.3, *Numărul de proiecte privind valoarea adăugată, calitatea, utilizarea capturilor nedorite și porturile de pescuit, locurile de debarcare, halele și adăposturile* se estimează o rată de atingere de 75%, reprezentând 6 proiecte, aceeași valoare precum în raportul precedent.
459. La valoarea indicatorului 1.3 contribuie 5 proiecte, care au fost contractate în cadrul măsurii I.23 Articolul 43 alineatele (1) și (3) și articolul 44 alineatul (1) litera (f). Durata medie de implementare a unui proiect este de 710 de zile. În ceea ce privește caracteristicile medii ale proiectelor contractate în cadrul Priorității Uniunii 1, acestea înregistrează o perioadă medie de implementare pentru un proiect de 2 ani. Bugetul mediu este de 1.508.083,18 LEI (303.816,27 EUR). Perioada medie pentru finalizarea rambursărilor cheltuielilor unui proiect este, de asemenea, de 2 ani. Media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect (rata de rambursare medie) are următoarea evoluție pe parcursul celor 2 ani, astfel:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 82,82% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

460. Ambii indicatori aferenți Cadrului de Performanță din Prioritatea Uniunii 1 se află în situația de risc de neatingere. Rata de atingere estimată pentru indicatorului financiar din cadrul Priorității Uniunii 1 este în scădere din cauza nivelului scăzut de rambursări realizate la nivelul proiectelor.
461. Cauza principală pentru ratele de atingere scăzută pentru indicatorul de realizare 1.3 sunt cauzate de rata scăzută de contractare de proiecte care să contribuie la valoarea acestui indicator. Așa cum s-a evidențiat anterior, doar 6 proiecte contribuie la valoarea acestui indicator. Rata scăzută de contractare se reflectă și asupra valorii scăzute pentru indicatorul financiar, având în vedere că alocarea totală procentuală acoperită prin operațiunile selectate este de 57,94%, în timp ce rata medie de rambursare a cheltuielilor eligibile este de 94,60%.
462. Potrivit Raportului Anual de Implementare 2022, interesul scăzut al autorităților publice locale pentru dezvoltarea infrastructurii portuare de pescuit se datorează restricțiilor privind finanțarea. Actualmente, sprijinul financiar acordat se concentrează doar pe modernizarea infrastructurii existente, excluzând crearea de noi porturi de pescuit, locuri de debarcare sau centre de licitații, chiar dacă cuantumul sprijinului este de 100% pentru autoritățile publice. În acest sens, reprezentanții AM au organizat mai multe întâlniri cu mai multe autorități publice, fără succes însă.

Concluzii și recomandări

463. În ansamblu, se observă că există provocări semnificative în atingerea indicatorilor în cadrul Priorității Uniunii 1, cauzate în mare parte de nivelul scăzut de rambursare și de rata redusă de contractare a proiectelor.
464. Cauza principală a ratei scăzute de atingere pentru indicatorul de realizare 1.3 este rata scăzută de contractare a proiectelor care contribuie la valoarea acestui indicator. Se evidențiază faptul că doar 6 proiecte contribuie la valoarea acestui indicator, iar rata scăzută de contractare are un impact negativ asupra valorii acestuia. Rata

- scăzută de contractare creează dificultăți și asupra valorii estimate pentru indicatorul financiar, situându-se la un nivel de doar 57,94%.
465. Cauza principală pentru rata de contractate scăzută este interesul scăzut al autorităților publice locale din cauza restricțiilor privind finanțarea, sprijinul financiar acordat fiind concentrat doar pe modernizarea infrastructurii existente, excluzând crearea de noi porturi de pescuit, locuri de debarcare sau centre de licitații, chiar dacă cuantumul sprijinului este de 100% pentru autoritățile publice.

Prioritatea Uniunii 2- Stimularea acvaculturii sustenabile din punct de vedere al mediului, eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazate pe cunoaștere.

466. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 2 și prezintă motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Pentru această Prioritate a Uniunii au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- Indicator Financiar
 - 2.2 - Numărul de proiecte privind ajutoarele pentru investiții productive în acvacultură
 - 2.3 - Numărul de proiecte privind reducerea impactului acvaculturii asupra mediului (sistemele de management de mediu și de audit, serviciile de mediu aferente acvaculturii ecologice)

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

467. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Prioritatea Uniunii 2.

Tabelul 48. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 2

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
Indicator financiar	604.132.508 LEI	719.128.849 LEI	77%	74%	↓
2.2	105	113	107%	108%	↑
2.3	62	45	73%	73%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

468. Potrivit estimărilor actualizate, valoarea ratei de atingere a indicatorului 2.2 numărul de proiecte privind ajutoarele pentru investiții productive în acvacultură a crescut ușor la o valoare de 108%, reprezentând 113 de proiecte privind ajutoarele pentru investiții productive în acvacultură. Indicatorul 2.3 nu înregistrează modificări în rata de atingere estimată, înregistrând în continuare o rată de atingere de 73%, reprezentând 45 de proiecte privind reducerea impactului acvaculturii asupra mediului. Cu privire la indicatorul financiar, se înregistrează o scădere ușoară a ratei de realizare de la 77% la 74%.
469. La valoarea indicatorului 2.2 contribuie 118 proiecte, care au fost contractate în cadrul Articolului 48 alineatul (1) literele (a)-(d) și (f)-(h) Investiții productive în acvacultură. În ceea ce privește caracteristicile medii ale proiectelor contractate în cadrul Priorității Uniunii 2, acestea înregistrează o perioadă medie de implementare de 1 an, 10 luni și 10 zile. Bugetul mediu este de 3.026.545,56 LEI (609.723,51 EUR). Perioada medie pentru finalizarea rambursărilor cheltuielilor unui proiect este de 2 ani. Media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect (rata de rambursare medie) are următoarea evoluție pe parcursul celor 2 ani, astfel:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 82,82% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

470. Ratele de atingere estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 2 nu diferă semnificativ față de valorile estimate în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Rata de atingere estimată pentru indicatorul 2.2 a crescut cu un singur punct procentual în timp ce cea pentru indicatorul 2.3 a rămas la aceeași valoare. Cu privire la indicatorul financiar, rata de atingere estimată a scăzut cu 3 puncte procentuală față de estimarea din Raportul Anual precedent.
471. Motivul principal pentru această scădere a indicatorului financiar se explică prin nivelul mai scăzut a ratei de rambursare a cheltuielilor eligibile de către proiectele finalizate. La momentul realizării prognozei precedente, rata medie de rambursare a cheltuielilor eligibile de către proiectele finalizate înregistra o valoare de 91,84%, în timp ce această rată înregistrează în momentul de față o valoare de doar 89,05%.
472. Precum în cazul Priorității anterioare, motivul principal pentru rata de atingere scăzută reprezintă contractarea scăzută la nivelul Priorității Uniunii 2. Așa cum s-a evidențiat anterior, la valoarea indicatorului de realizare 2.3 contribuie 45 de proiecte, insuficient pentru atingerea țintei de 62 de proiecte. Rata scăzută de contractare are efecte negative și asupra indicatorului financiar, ținând cont că alocarea totală procentuală acoperită prin operațiunile selectate este de 82,52%, în timp ce rata medie de rambursare a cheltuielilor eligibile este de 89,05%.
473. Rata scăzută de contractate a fost influențată de mai mulți factori. La nivelul micro, beneficiarii privați nu au avut venituri suficiente pentru a susține o astfel de investiție, deoarece rata de cofinanțare a fost stabilită la 50%. Tot la nivel micro, atractivitatea acestui domeniu de activitate este scăzută datorită ciclului lung de producție și a riscurilor existente (impactul factorilor climatici, forța de muncă insuficientă).
474. La nivel macro, pandemia COVID-19, criza economică și conflictul din Ucraina, a creat obstacole serioase în implementarea proiectelor, astfel:
- Construcțiile au fost afectate din cauza creșterii prețurilor la materialele de construcție, condițiilor de salarizare din domeniul construcțiilor și a necesității de distanțare fizică. Toate acestea au dus la lucrul cu un număr mai mic de lucrători și la întârzieri în implementarea proiectelor.
 - Creșterea inflației a adăugat presiuni financiare suplimentare asupra proiectelor, afectând bugetele și potențialele cheltuieli.

Concluzii și recomandări

475. În concluzie, observăm că ratele de atingere pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 2 au rămas relativ constante. Similar cu situația anterioară, cauza principală a ratei scăzute de atingere o reprezintă nivelul redus de contractare în cadrul Priorității Uniunii 2. Așa cum s-a menționat anterior, indicatorul de realizare 2.3 este susținut de doar 45 de proiecte, o valoare insuficientă pentru atingerea țintei de 62 de proiecte, în timp ce alocarea totală procentuală acoperită prin operațiunile selectate este de 82,52%, condiții în care nu este posibilă atingerea țintei indicatorului financiar (rata medie de rambursare a cheltuielilor eligibile este de 89,05%).

Prioritatea Uniunii 3 - Stimularea punerii în aplicare a PCP (Politica Comună în domeniul Pescuitului)

476. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 3 și prezintă motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Pentru această Prioritate a Uniunii au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- Indicator financiar
 - 3.1 - Numărul de proiecte privind punerea în aplicare a sistemului de control, inspecție și executare al Uniunii
 - 3.2 - Numărul de proiecte privind colectarea, gestionarea și utilizarea datelor

Care este nivelul potențial de atingere a țăintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

477. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Prioritatea Uniunii 3.

Tabelul 49. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 3

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
Indicator financiar	79.647.401 LEI	41.373.432 LEI	63%	65%	↑
3.1	7	7	86%	100%	↑
3.2	2	2	100%	100%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

478. Estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 3, indică în continuare că doar indicatorii 3.1 și 3.2 își vor atinge țintele stabilite pentru anul 2023. Rata de estimare a indicatorului 3.1 este în creștere față de valoarea estimată anul trecut, înregistrând o rată de atingere de 100%. Indicatorul 3.2 înregistrează în continuare o rată de atingere de 100%. Indicatorul financiar înregistrează de asemenea o scădere în valoarea ratei de atingere estimate, de la 63% la 50%.
479. La valoarea indicatorului 3.1 contribuie 8 proiecte, care au fost contractate în cadrul *Articolului 76 Control și executare*, în timp ce la valoarea indicatorului 3.2 contribuie 2 contractate în cadrul *Articolului 77 Colectarea datelor*.
480. În ceea ce privește caracteristicile medii ale proiectelor contractate în cadrul Priorității Uniunii 3, acestea înregistrează o perioadă medie de implementare de 1 an, 9 luni și 14 zile. Bugetul mediu este de 7.185.470,25 LEI (1.447.574,49 EUR). Perioada medie pentru finalizarea rambursărilor cheltuielilor unui proiect este de 2 ani. Media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect (rata de rambursare medie) are următoarea evoluție pe parcursul celor 2 ani, astfel:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 84,11% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

481. Rata de atingere estimată a indicatorului de realizare 3.1 a crescut la o valoare de 100%, datorită îmbunătățirii estimărilor realizate pentru un singur proiect (din cele 8 contractate), pentru care se prognoza 0 realizări. Indicatorul financiar se află în situația de risc de neatingere din cauza nivelului foarte scăzut de rambursări efectuate a cheltuielilor eligibile de către beneficiari. Potrivit datelor SMIS, beneficiarii reușesc în medie să ramburseze doar 49,36% din cheltuielile eligibile.

Concluzii și recomandări

482. Deși rata de atingere a indicatorului de realizare 3.1 a înregistrat o îmbunătățire, este esențial să se acorde atenție problemelor asociate cu nivelul scăzut de rambursare al cheltuielilor eligibile. Acest aspect poate afecta negativ implementarea și performanța financiară a proiectelor și poate conduce la dificultăți în atingerea obiectivelor stabilite pentru indicatorul financiar.
483. Indicatorul financiar se află într-o situație de risc de neatingere din cauza nivelului foarte scăzut de rambursări efectuate pentru cheltuielile eligibile de către beneficiari. Potrivit datelor SMIS, beneficiarii reușesc în medie să ramburseze doar 49,36% din cheltuielile eligibile.

Prioritatea Uniunii 4 - O ocupare a forței de muncă și o coeziune teritorială sporite

484. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 4 și prezintă motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Pentru această Prioritate a Uniunii au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:

- Indicator financiar
- 4.1 - Numărul de strategii locale de dezvoltare selectate
- 4.2 - Numărul de proiecte privind sprijinul pentru pregătire

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

485. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Prioritatea Uniunii 4.

Tabelul 50. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 4

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
Indicator financiar	247.717.754 LEI	203.349.015 LEI	75%	123%	↑
4.1	22	22	100%	100%	=
4.2	28	28	100%	100%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

486. Potrivit rezultatelor instrumentului de prognoză, indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți nu înregistrează modificări semnificative. Indicatorul financiar cunoaște o îmbunătățire în rata de atingere estimată față de estimarea anterioară, crescând de la o valoare de 75% la 92%. Pentru indicatorii de realizare 4.1 și 4.2, rata de atingere estimată este în continuare de 100%, țintele celor doi indicatori fiind deja atinse.
487. La valoarea indicatorului 4.1 contribuie un număr de 22 de proiecte contractate în cadrul *Articolul 63 Punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare locală - selectarea FLAG (grup de acțiune locală pentru pescuit)*. Pentru indicatorul 4.2, număr total de proiecte care contribuie la valoarea acestuia este de 28, care au fost contractate în cadrul *Articolului 62 alineatul (1) litera (a) Sprijinul pregătitor*.
488. În ceea ce privește caracteristicile medii ale proiectelor contractate în cadrul Priorității Uniunii 4, acestea înregistrează o perioadă medie de implementare de 1 an, 10 luni și 19 zile. Bugetul mediu este de 751.538,42 LEI (151.403,85 EUR). Perioada medie pentru finalizarea rambursărilor cheltuielilor unui proiect este de 2 ani. Media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect (rata de rambursare medie) are următoarea evoluție pe parcursul celor 2 ani, astfel:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 82,15% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari.

Care sunt principalele cauze ale riscurilor de neîndeplinire și pentru schimbările în valorile estimate?

489. În cadrul acestei Priorități a Uniunii nu se înregistrează schimbări semnificative în ratele de atingere estimate. Indicatorul financiar înregistrează o creștere în rata de atingere estimată, de la 75% la 82%. Motivul principal pentru această creștere reprezintă contractarea a 181 de proiecte (care nu contribuie la valorile indicatorilor 4.1. și 4.2), în perioada 31 mai 2022 – 20 iunie 2023. De asemenea, creșterea ratei medii de rambursări a cheltuielilor eligibile realizate la nivelul proiectelor contribuie la valoarea mai ridicată a indicatorului financiar. Conform datelor utilizate în realizarea prognozei anterioare, care a avut baseline 20 iunie 2023, un proiect contractat la nivelul Priorității Uniunii 1 rambursa în medie 83,70% din cheltuieli. În momentul de față, un proiect POPAM din cadrul PU4 rambursează 85,06% din cheltuieli.

Concluzii și recomandări

490. În cadrul acestei Priorități a Uniunii, nu se înregistrează schimbări semnificative în ratele de atingere estimate, cu excepția indicatorului financiar care înregistrează o creștere în rata de atingere estimată, de la 75% la 82%. Motivul principal pentru această creștere în rata de atingere a indicatorului financiar este contractarea a 181 de proiecte (care nu contribuie la valorile indicatorilor 4.1. și 4.2), în perioada 20 iunie 2022 – 20 iunie 2023. Această creștere a numărului de proiecte contribuie la valoarea mai ridicată a indicatorului financiar.
491. De asemenea, o contribuție importantă la valoarea mai ridicată a indicatorului financiar o are creșterea ratei medii de rambursări a cheltuielilor eligibile la nivelul proiectelor. Conform datelor utilizate în prognoza anterioară, care avea ca bază de referință data de 20 iunie 2023, un proiect contractat în cadrul Priorității Uniunii 4 rambursa în medie 83,70% din cheltuieli. În prezent, un proiect POPAM din cadrul PU4 rambursează 85,06% din cheltuieli, ceea ce arată o creștere a ratei de rambursare.
492. În ansamblu, se poate observa că în cadrul Prioritatea Uniunii 4 nu se regăsesc indicatori care să se afle în situația de risc de neatingere a țintelor.

Prioritatea Uniunii 5: Stimularea comercializării și prelucrării

493. Această secțiune prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 5 și prezintă motivele din spatele schimbărilor în valorile estimate, față de estimarea realizată în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare, elaborat în anul 2022. Pentru această Prioritate a Uniunii au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- Indicator financiar
 - 5.3 - Numărul de proiecte privind prelucrarea produselor

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

494. Tabelul următor prezintă estimările realizate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Prioritatea Uniunii 5.

Tabelul 51. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 5

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
Indicator financiar	52.551.210 LEI	79.730.010 LEI	103%	113%	↑
5.3	21	24	90%	105%	↑

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

495. Cu privire la indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 5, se înregistrează o evoluție bună a trend-ului ratelor de atingere ale acestora. Pentru rata de atingere a indicatorului 5.3, se înregistrează o creștere de la 90% la 114%, reprezentând 19 proiecte privind prelucrarea produselor, în timp ce pentru indicatorul financiar, rata de atingere estimată a crescut de la 103% la 152%. La valoarea indicatorului 5.3 contribuie un număr de 24 de proiecte contractate în cadrul *Articolul 69 Prelucrarea produselor pescărești și de acvacultură*.
496. În ceea ce privește caracteristicile medii ale proiectelor contractate în cadrul Priorității Uniunii 5, acestea înregistrează o perioadă medie de implementare de 1 an, 77 luni și 7 zile. Bugetul mediu este de 2.774.880,34 LEI (559.023,40 EUR). Perioada medie pentru finalizarea rambursărilor cheltuielilor unui proiect este de 2 ani. Media sumelor rambursate la final din totalul cererilor de rambursare autorizate de către beneficiarii unui proiect (rata de rambursare medie) are următoarea evoluție pe parcursul celor 2 ani, astfel:
- în primul an de la contractarea proiectului se efectuează 81,46% din totalul sumelor rambursate, conform cererilor de rambursare autorizate,
 - în anul al doilea sunt rambursate ultimele sume solicitate către beneficiari.

Care sunt principalele cauze pentru schimbările în valorile estimate?

497. Nu se înregistrează schimbări semnificative la nivelul indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 5. Pentru ambii indicatori se estimează valori estimate suficient de mari pentru a îndeplini obiectivele finale.

Concluzii și recomandări

498. În cadrul Priorității Uniunii 5, nu se observă schimbări semnificative la nivelul indicatorilor din Cadrul de Performanță. Pentru ambii indicatori, se estimează valori estimate suficient de mari pentru a îndeplini obiectivele finale. Această constatare arată că implementarea programului în cadrul Priorității Uniunii 5 a avut o evoluție stabilă și că se prognozează atingerea obiectivelor stabilite pentru această prioritate. Indicatorii din Cadrul de Performanță sunt instrumente esențiale pentru măsurarea și monitorizarea progresului în implementarea programelor, iar faptul că se estimează valori suficient de mari pentru ambii indicatori indică o bună performanță a proiectelor în cadrul acestei priorități.

Prioritatea Uniunii 6: Încurajarea punerii în aplicare a PMI

499. Această secțiune prezintă informații privind indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 6. Pentru această Prioritate a Uniunii au fost stabiliți următorii indicatori pentru Cadrul de Performanță:
- Indicator financiar
 - 6.1 - Numărul de proiecte privind supravegherea maritimă integrată

Care este nivelul potențial de atingere a țintelor indicatorilor și a etapelor cheie de implementare stabilite în cadrele de performanță ale programelor operaționale?

500. Tabelul următor prezintă rezultatele analizei pentru indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Prioritatea Uniunii 6.

Tabelul 52. Estimările instrumentului de prognoză pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 6

Cod	Ținta 2023	Valoare finală estimată	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al patrulea RAE	Rată de atingere estimată (2023) în cel de-al cincilea RAE	Schimbare
Indicator financiar	11.836.484	10.131.582	86%	86%	=
6.1	1	1	100%	100%	=

Sursa: prognoza instrumentului de previzionare utilizând date SMIS

501. Având în vedere că singurul proiect contractat în cadrul Priorității Uniunii 6 a fost finalizat, nu există nici o modificare cu privire la indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți acestei priorități.

Care sunt principalele cauze pentru schimbările în valorile estimate?

502. Datorită finalizării singurului proiect contractat în cadrul Priorității Uniunii 6, nu sunt modificări la nivelul indicatorilor.

Concluzii și recomandări

503. În concluzie, această prioritate este închisă, valorile indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 6 nu se mai pot schimba.

5. Concluzii, lecții învățate și recomandări

504. În acest capitol prezentăm concluziile și recomandările studiului pe baza estimărilor actualizate ale instrumentului de prognoză.

Programul Operațional Regional

505. Pentru Programul Operațional Regional nu se înregistrează schimbări majore în ratele de atingere estimate în raportul actual față de cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Rezultatele analizei indică faptul că Axele Prioritare 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 și 13 înregistrează în continuare o implementare bună, așa cum s-a constatat și în Raportul Anual de Evaluare anterior, în timp ce Axele Prioritare 1, 7, 9, 11 și 14 includ indicatori care prezintă riscuri ridicate de neîndeplinire a țintelor indicatorilor din Cadrul de Performanță.
506. Instrumentul de prognoză estimează rate de atingere mai ridicate pentru toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 1, datorită modificării valorilor țintelor indicatorilor. Un singur indicator este estimat că nu își va atinge ținta, anume indicatorul financiar aferent Axei Prioritare 1, din cauza ratei scăzute de contractare a alocării financiare, care înregistrează o valoare de 50,49%. Rata de contractare scăzută la nivelul acestei Axe Prioritare a fost afectată de un număr de elemente, precum schimbările organizatorice în perioada de timp de la exprimarea interesului și elaborarea cererii de finanțare, care au avut un impact ridicat asupra eligibilității entității sau natura restrictivă criteriilor de eligibilitate și interpretarea strictă. Nu există diferențe semnificative în ratele de atingere estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 2, ambii indicatori își vor atinge țintele stabilite pentru anul 2023.
507. Indicatorii din Cadrul de Performanță al Axei Prioritare 3 nu înregistrează schimbări semnificative în estimările actualizate față de prognoza realizată în al patrulea Raport Anual de Evaluare. Creșterile înregistrate la nivelul estimărilor privind indicatorii CO31 pentru regiunea mai dezvoltată și 1S11 pentru regiunea mai dezvoltată se datorează scăderii țintelor indicatorilor. Indicatorul CO31 pentru regiunea mai dezvoltată se regăsește în zona de risc de neatingere a țintei deoarece au fost întâmpinate probleme în implementarea proiectelor. Indicatorul financiar pentru regiunea mai dezvoltată are o rată de atingere scăzută din cauza problemelor corecțiilor aplicate de către Autoritatea de Audit la nivelul unui număr de proiecte contractate în acest tip de regiune. Cu privire la Axa Prioritară 4, indicatorul CO15 are o rată de atingere mai ridicată datorită estimărilor mai mari privind performanța proiectelor aflate în implementare, în urma finalizării unui număr de proiecte în trimestrul III din anul 2022, care intră în perioada de referință a raportului actual. Nici un indicator aferent Cadrului de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta pentru anul 2023.
508. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 au rămas la un nivel similar precum estimările realizate pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Nici un indicator aferent Cadrului de Performanță nu este estimat că nu își va atinge ținta stabilită. Toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 6 înregistrează creșteri față de estimările realizate pentru Raportul Anual de Evaluare precedent și sunt estimați că își vor atinge țintele, cu excepția indicatorului CO14 pentru regiunea mai dezvoltată. Dacă singurul proiect care contribuie la valoarea acestui indicator va reuși să se finalizeze și să se atingă țintele până la data de 31 decembrie 2023, atunci acest indicator de program își va atinge ținta de asemenea. Cu privire la Axa Prioritară 7, pentru indicatorul 1S27 se înregistrează o creștere în estimare, de la 55% la 71%. Pentru acest indicator, Autoritatea de Management a contractat un număr de proiecte care împreună au o valoare asumată de 1.749.964,85 metri pătrați, astfel, existând o marjă suficient de mare pentru a atinge ținta indicatorului 1S27. Însă, așa cum este relatat și în Raportul Intermediar de Evaluare, proiectele care au contribuit la valoarea acestui indicator au întâmpinat probleme în aprobarea documentațiilor de atribuire sau problemelor întâmpinate pe parcursul procedurilor de achiziții publice, precum anulări sau contestații.
509. Toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță din Axa Prioritară 8 sunt estimați că își vor atinge țintele. Indicatorul 1S71 înregistrează o creștere semnificativă datorită finalizării în trimestrul IV a unui proiect care contribuie prin realizări la valoarea indicatorului. Proiectul respectiv și-a atins ținta în proporție de 90,45%, în timp ce restul proiectelor (care se află în implementare) raportează realizări în proporție de 84,80%.
510. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate sunt estimați că își vor atinge ținta. Ratele de atingere ale indicatorilor din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 9 pentru regiunile mai puțin dezvoltate au crescut semnificativ datorită contractării a 67 proiecte contractate care contribuie la valoarea acestora. În cazul indicatorului CO39 pentru regiunea mai dezvoltată, contractarea insuficientă de proiecte nu permite atingerea țintei acestuia.

511. Ținând cont că Axa Prioritară 13 înregistrează o rată de supracontractare de 305%, ratele de atingere estimate de aproximativ 200% nu sunt surprinzătoare. Creșterea ratei de atingere a indicatorului financiar a crescut datorită rambursărilor mai eficiente a cheltuielilor eligibile la nivelul proiectelor. Astfel, dacă în estimarea realizată pentru cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare se înregistra o rată medie de rambursare a cheltuielilor eligibile de către beneficiari de 67,02%, în estimarea de față, valoarea înregistrată este de 96,97%.

Programul Operațional Infrastructură Mare

512. Axele prioritare pentru care ratele de realizare a obiectivelor 2023 nu au suferit modificări semnificative față de prognoza inclusă în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022 sunt:
- AP1, unde indicatorul CO13a și indicatorul financiar rămân în zona de risc, în jurul valorii de aproximativ 50% din ținta setată pentru 2023;
 - AP4, unde, de asemenea, doi indicatori din 3 rămân în zona de risc cu valori estimate foarte reduse, de 14% pentru indicatorul 2S38 și 20% pentru indicatorul financiar;
 - Similar, în cazul AP5 nu sunt înregistrate schimbări majore; din cei 3 indicatori din cadrul de Performanță, indicatorul 2S48 rămâne în zona de risc;
 - AP7, unde toți indicatorii pentru care au putut fi realizate estimări cu privire la ratele de realizare ce vor fi înregistrate la finalul anului 2023 au rămas în zona de risc, cu valori între 15% și 68%.
513. Axele Prioritare în cadrul cărora au fost înregistrate modificări importante ale estimărilor realizate cu privire la ratele de realizare a obiectivelor 2023 sunt:
- AP2, unde cei doi indicatori din CdP (CO13a și indicatorul financiar) au ieșit din zona de risc, datorită în principal, numărului mare de proiecte noi contractate (40,72% din număr total de proiecte finanțate în cadrul AP2);
 - AP3, unde, de asemenea, toți indicatorii se află în afara zonei de risc; creșteri importante pot fi menționate pentru indicatorul CO19, de la 35% la 199% și pentru indicatorul financiar, de la 29% la 234%, ca urmare a scăderii țintelor aferente 2023;
 - AP8, unde cei doi indicatori pentru care există datele necesare realizării estimărilor, au ieșit din zona de risc, ajungând la valorile de 103% (indicatorul 2S68) și de 106% (indicatorul financiar), ca urmare a scăderii semnificative a țintelor.
514. Pentru AP 6 și AP9 instrumentul de prognoză nu a putut estima valorile ce vor fi realizate la finalul anului 2023 la nivelul indicatorilor din Cadrul de Performanță din cauza lipsei datelor necesare. În cadrul AP6, există posibilitatea ca niciun proiect care contribuie la indicatorii analizați nu va fi finalizat.
515. Pentru toate axele prioritare ale Programului Operațional Infrastructură Mare, cu excepția Axei Prioritare 11 - Măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice și stimularea utilizării energiei regenerabile, introdusă prin intermediul ultimei modificări aduse la nivelul documentului de program (V10.1, aprobată în septembrie 2022), se înregistrează rate de supracontractare importante, ce ajung până la nivelul de 343%, ca în cazul Axei Prioritare 3. Mai mult, ultima revizuire a programului a vizat, pe lângă introducerea unei noi axe, realocări de fonduri, după cum urmează:
- din cadrul AP3, OS 3.2 și AP7, OS 7.1 către AP11;
 - din cadrul AP3, AP7 și AP9 către AP 11 și AP 2.
516. Aceste realocări au dus și la modificarea țintelor indicatorilor de realizare de la nivelul axelor vizate, aceasta fiind unul dintre principalii factori care au determinat schimbări în ceea ce privește ratele de realizare estimate de instrumentul de prognoză pentru indicatorii din Cadul de Performanță.
517. În perioada iunie 2022 - iunie 2023 au fost contractate 749 de proiecte noi. Axa priritară cu cel mai mare număr de proiecte nou contractate (exceptând AP 11) este AP8 (51,85%), uemată de AP2 (40,72). În aceeași perioadă au fost finalizate 839 de proiecte, reprezentând 85,61% din totalul proiectelor finalizate la nivel de program. Și acest progress înregistrat la nivel de program se observă în creșterile valorilor de realizare estimate (*secțiunea aferentă POIM din acest raport explică legăturile dintre acești factori și rezultatele actualizate ale prognozei realizate pentru fiecare Axă Prioritară*).
518. O altă cauză a nivelului scăzut al realizărilor estimate pentru finalul anului 2023 este perioada foarte lungă de implementare a proiectelor, din cauza avansării dificile a activităților planificate și deci a nerealizării cheltuielilor conform bugetului. De aceea, Raportul Anual de Implementare a POIM 2014 - 2020 aferent anului 2022, indică faptul că pentru rmătoarele Axe Prioritate, proiectele nefinalizate vor fi fazate în perioada 2021 - 2020, după cum urmează:
- AP1 - 16 proiecte;

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructurii
2014-2020

- AP2 – 32 de proiecte;
- AP3 – 22 de proiecte;
- AP4 – 61 de proiecte;
- AP5 – 5 proiecte;
- AP7 – 3 proiecte.

519. După cum se poate observa în lista de mai sus, proiectele ce vor fi făcute nu sunt doar cele contractate în cadrul Axei Prioritare unde există un progress redus. Există o întârziere în ceea ce privește implementarea și progresul proiectelor la nivel orizontal, pe toate componentele programului. Aceasta este determinată în principal de complexitatea proiectelor și de capacitatea insuficientă a beneficiarilor.

Programul Operațional Competitivitate

520. Instrumentul de prognoză estimează depășirea țintelor pentru obiectivul 2023 pentru toți indicatorii din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 1, cu excepția indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, a cărei valoare estimată pentru finalul anului 2023 a scăzut cu 2 puncte procentuale (până la 72%), rămânând în zona de risc. Pentru a evita neatingerea țintei indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate se recomandă creșterea ritmului rambursărilor realizate de către AM POC.
521. Tot în cadrul Axei Prioritare 1, chiar dacă nu au fost înregistrate alte situații de risc, conform estimărilor realizate, valorile prognozate cu privire la realizările așteptate la finalul anului 2023 au scăzut față de cele prezentate în Raportul Anual de Evaluare 2022. În cazul ambilor indicatori fizici de la nivelul AP1, CO01 și CO24, realizările absolute estimate prin intermediul instrumentului de prognoză se află sub nivelul cumulativ asumat conform proiectelor contractate. Astfel, există posibilitatea ca nu toate proiectele aflate în implementare să fie finalizate până la finalul programului.
522. În cazul Axei Prioritare 2, instrumentul de prognoză estimează depășirea tuturor țăintelor setate la nivel de program, pentru indicatorii din Cadrul de Performanță. Astfel niciun indicator nu se află în zona de risc cu privire la realizarea obiectivelor 2023. Comparativ cu valorile prezentate în Raportul Anual de Evaluare 2022, estimările actuale au crescut, cu excepția indicatorului 3S17.
523. În acest ultim caz realizările prognozate au rămas constante. Cu toate acestea, specificul proiectelor finanțate în cadrul obiectivului 2.4, care contribuie la valoarea indicatorului 3S17 și disponibilitatea redusă a datelor cu privire la progresul înregistrat de aceste proiecte (raportările în ceea ce privește realizările fizice făcându-se doar la încheierea proiectelor) nu au permis o analiză aprofundată a situației actuale și a măsurii în care ele vor reuși să genereze realizările așteptate până la finalul anului 2023, conform țintei stabilite la nivel de program.

Programul Operațional Capital Uman

524. În perioada acoperită de acest Raport Anual de Evaluare, POCU a fost modificat, ultima versiune a acestuia datând din 7 decembrie 2022. Performanța îmbunătățită a programului în mai 2023 comparativ cu Raportul Anual anterior se datorează în majoritatea cazurilor modificării (în sensul reducerii) țăintelor indicatorilor.
525. În aceste condiții, axele prioritare cu indicatori în situație de risc sunt în special AP 1 și AP 2, pentru care grupul țintă specific și ritmul lent al lansării apelurilor de proiecte au constituit obstacole importante.
526. Pentru Axa Prioritară 1, estimările realizate arată că indicatorul financiar nu își va atinge ținta stabilită pentru anul 2023. Având în vedere sursa de finanțare a acestei Axe (Inițiativa Locuri de Muncă pentru Tineret), este posibil ca sumele neabsorbite, de aproximativ 35% (diferența dintre rata de supracontractare și rambursare) va fi pierdută. Principala cauză a acestui risc este contractarea cu întârziere a adenoilor proiecte. În ciuda faptului că rata de contractare era, la 20 iunie 2023, de 105%, rata plăților efectuate este încă scăzută (sub 40%). Totodată rata de supracontractare de 105% nu este suficientă pentru a se absorbi toate fondurile alocate în condițiile în care rata de rambursare pentru această axă este de 61%.
527. În ceea ce privește Axa prioritară 2, ambii indicatori pentru regiunea mai dezvoltată (indicatorul financiar și "Tineri NEETs șomeri cu vârsta cuprinsă între 16 -29 ani care beneficiază de sprijin, din care: roma/din zona rurală") sunt, conform estimărilor modelului, în risc de neatingere destul de ridicat. Ar fi fost necesară contractarea adițională a cel puțin unui proiect în această regiune, având în vedere că rezultatele așteptate ale proiectelor contractate nu sunt suficiente pentru atingerea țintei.
528. În cazul Axei Prioritare 3 nu există niciun indicator în risc de neatingere, cu excepția indicatorului 4S153 "Proiecte derulate în parteneriat cu alte entități de pe piața muncii sau din domeniul social în vederea stabilirii unor mecanisme de colaborare pe plan local" pentru care în contonare nu există nici un proiect contractat.

529. Evaluarea a identificat un progres important în cazul Axei Prioritare 4, dar și o parte din acesta se datorează înjumătățirii țintelor prin modificarea programului din decembrie 2022. Doar trei indicatori sunt în situație de risc, toți în zona de sănătate a intervenției (4S208 (regiunea mai dezvoltată) – "Persoane (din care: din zona rurală) care au beneficiat de servicii medicale de prevenție/ diagnosticare precoce etc., din care grupuri vulnerabile" în ambele regiuni dar și 4S206 Servicii comunitare (din care: din zona rurală), care beneficiază de sprijin). Totuși, dacă luăm în considerare și țintele asumate de proiectele care contribuie la indicatorii din cadrul de performanță nici în cadrul AP 4 nu există riscuri de neatingere a țintelor, cu condiția ca toate proiectele să se finalizeze la timp și să materializeze output-urile menționate în cererile de finanțare.
530. O situație similară este înregistrată în cazul AP 6, pentru care majoritatea indicatorilor nu mai sunt în zonă de risc, conform estimărilor curente (excepția este indicatorul financiar pentru regiunea dezvoltată, dar care are o rată de atingere de 81%). O comparație a țintelor la nivel de program cu valorile indicatorilor calculate pe baza proiectelor contractate, indică, totuși, două situații de risc, respectiv pentru 4S222/MD ("Persoane (copii), din care Roma/ din mediul rural care beneficiază de sprijin pentru participarea la programe de educație (EICP)," și 4S94/MPD ("Personal didactic/ personal de sprijin care beneficiază de programe de formare/ schimb de bune practici"), unde rata de realizare este de aproximativ 50%, respectiv 90%.
531. Axa Prioritară 5 performează în principal datorită modificării țintelor indicatorilor, dar riscul de neatingere a țintelor pentru indicatorul financiar pentru regiuni mai puțin dezvoltate este cauzat de evoluția lentă a procesului de implementare a proiectelor / a activităților aferente.
532. Recomandările principale care derivă din analiza finală a performanței POCU sunt:
- (pentru POCU) monitorizarea și susținerea beneficiarilor pentru consumarea unui procent cât mai mare din sumele contractate, de o manieră corectă, care să permită o rată de rambursare optimă la nivel de proiect, și, prin urmare, la nivel de program. Totodată, asigurarea ca toate proiectele contractate sunt implementate cât mai optim, cu atingerea țintelor indicatorilor conform cererilor de finanțare aprobate.
 - (pentru POCU) Analiza posibilității realocării bugetului între axe/linii, de la cazuri în care rata de contractare este sub 80% către cazuri cu o rată de contractare mai mare (ideal mai mare decât 100%+ 100%-rata de rambursare).
 - (în cazul programelor viitoare) Este necesar să se reevalueze țintele indicatorilor similari care au în 2014-2020 rate de atingere foarte mari în comparație cu țintele asumate pentru 2023, pentru a se învăța din experiența POCU.
 - (în cazul programelor viitoare) Monitorizarea cu mai multă atenție a măsurii în care țintele estimate inițial sunt corecte, și ajustarea lor dar doar dacă s-au modificat anumite ipoteze (de exemplu costul unitar sau perioada necesară pentru obținerea unui output) și nu prin simpla aliniere la angajamentele proiectelor. O astfel de simplă aliniere nu permite analiza reală a performanței programului, prin compararea realizării cu ținta propusă.

Programul Operațional Capacitate Administrativă

533. Analiza progresului proiectelor în perioada de referință a raportului de evaluare și a ratei de contractare la nivelul Axei Prioritare 1 a Programul Operațional Capacitate Administrativă, indică faptul că indicatorii din Cadrul de Performanță își vor atinge, respectiv depăși țintele, cu excepția indicatorului financiar aferent regiunii București - Ilfov. Astfel, este important ca ritmului de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiari să fie accelerat pentru a asigura ieșirea indicatorului financiar aferent regiunii mai dezvoltate din zona de risc, mai exact pentru a atinge nivelul minim de 85% din ținta stabilită la nivel de program pentru anul 2023.
534. În cazul Axei Prioritare 2 a Programul Operațional Capacitate Administrativă se concluzionează faptul că indicatorii de realizare din Cadrul de Performanță își vor atinge, respectiv depăși țintele, în unele cazuri într-o măsură foarte mare. Menționăm ca exemple indicatorul 5S80 aferent Regiunii București – Ilfov, pentru care instrumentul de prognoză estimează o rată de realizare de 414% și indicatorul 5S79, tot pentru regiunea mai dezvoltată, pentru care s-a calculat o rată de realizare de 284%. De asemenea, țintele indicatorilor 5S80 pentru regiunile mai puțin dezvoltate și 5S80 pentru regiunea mai dezvoltată au fost deja atinse. Cu toate acestea, se recomandă accelerarea în continuare a procesului de rambursare a cheltuielilor, mai ales la nivelul proiectelor implementate în regiunile mai puțin dezvoltate, unde există posibilitatea ca rata de realizare să scadă sub nivelul minim acceptabil de 85% din ținta 2023.
535. Realocările financiare între AP 1 și AP2, realizate conform ultimei versiuni a Documentului de Program, V7.1, adoptată în decembrie 2022, au determinat modificări și în ceea ce privește țintele setate pentru anul 2023 și

astfel au condus la schimbarea valorilor estimate pentru ratele de realizare aferente indicatorilor din cadrul de performanță. În cadrul AP1, datele analizate au arătat faptul că modificările ușoare ale țintelor aferente indicatorului 5S77 au influențat în mod direct ratele de realizare prognozate. Astfel, în cazul regiunii mai dezvoltate, unde ținta a crescut, valoarea ratei de realizare estimate pentru finalul anului 2023 a scăzut. În cazul regiunilor mai puțin dezvoltate, o dată cu scăderea țintei s-a înregistrat o creștere a valorii ratei de realizare estimate. Însă, schimbările observate au fost minore. În cadrul AP2, scăderile semnificative ale țintelor aferente indicatorul 5S79 pentru regiunile mai puțin dezvoltate, dar și pentru regiunea București – Ilfov au determinat creșterea ratelor de realizare estimate pentru finalul anului 2023, cu 181 de puncte procentuale și respectiv, cu 35 de puncte procentuale. Un alt factor care a contribuit la aceste modificări este reprezentat de contractarea unui număr mare de proiecte în perioada iunie 2022 – iunie 2023. În ultimul an au fost contractate 23,10% din totalul proiectelor care contribuie la indicatorul aferent regiunilor mai puțin dezvoltate și 78,05% din totalul proiectelor aferente regiunii mai dezvoltate.

536. Conform informațiilor prezentate mai sus, Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014 – 2020 nu va întâmpina probleme în ceea ce privește atingerea țintelor pentru majoritatea indicatorilor din Cadrul de Performanță. În condițiile în care ritmul și rata rambursărilor vor crește suficient în a doua jumătate a anului 2023, toți indicatorii vor atinge minimul de realizare acceptat. Iar pentru cei mai mulți țintele vor fi depășite.

Programul Interreg V-A Romania – Bulgaria

537. În cazul Programului Interreg V-A Romania-Bulgaria, toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță sunt estimați că își vor atinge sau depăși obiectivele finale. Indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările din raportul anual precedent. Creșterea de 16 puncte procentuale a indicatorului C014 se datorează creșterii realizărilor medii la nivel de proiect. În cadrul Axei Prioritare 1 nu sunt așteptate schimbări majore deoarece nu au mai fost contractate proiecte noi și nici nu există un risc de neîndeplinire a țintelor. Cu privire la Axa Prioritară 2, indicatorul C009 are o rată de atingere mai mare datorită faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare din 2022. Pentru indicatorul 6c.1, creșterea valorii estimate se datorează faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare, din 2022. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3 nu se află într-o zonă de risc de neatingere a țintelor, conform estimărilor realizate prin instrumentul de prognoză. Ținta indicatorului 5b.2 înregistrează o scădere de 25 puncte procentuale a ratei de realizare estimate. Motivul scăderii ratei de performanță pentru indicatorul 5b.2 este reprezentat de realizările mai scăzute decât cele estimate în Raportul Anual de Evaluare precedent.
538. Ratele de atingere estimate ale indicatorilor aferenți Axei Prioritare 4 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimarea din Raportul Anual IV (2022). Din totalul de 34 de proiecte contractate, 32 au fost finalizate, iar 2 proiecte au fost reziliate. Valorile estimate pentru indicatorul financiar din Cadrul de Performanță aferent Axei Prioritare 4 a rămas la același nivel față de valorile estimate în Raportul Anual IV. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 5 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările realizate în cadrul raportului anual precedent privind rata de atingere a țintei.

Programul Interreg V-A România – Ungaria

539. În cazul Programului Interreg V-A Romania-Ungaria, toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță sunt estimați că își vor atinge sau depăși obiectivele finale. Pentru Axa Prioritară 1, având în vedere că pentru indicatorii C009 și 6/b1 se estimează rate de realizare de peste 100%, nu a fost identificat un risc de neatingere a țintelor acestora. Pentru Axa Prioritară 2, indicatorul C013a a păstrat aceleași valori comparativ cu estimările din Raportul Anual aferent anului 2022. Cu privire la Axa Prioritară 3, indicatorul de realizare C044 își va depăși cu mult ținta stabilită pentru anul 2023, având în vedere estimarea instrumentului de prognoză dar și contribuția asumată a proiectelor. Cu privire la indicatorul financiar, instrumentul de prognoză arată o rată de performanță de 99%, și astfel acesta este în afara zonei de risc. În cadrul Axei Prioritare 4, ținta indicatorului 9/a2 va fi cu mult depășită prin contribuțiile proiectelor finalizate și aflate în implementare, având în vedere că rata de atingere a indicatorului rămâne la un nivel foarte ridicat, de 257%. Indicatorul financiar F.PA4 nu se află în situație de risc de neîndeplinire, având o valoare estimată suficient de mare pentru a considera indicatorul ca fiind îndeplinit. Axele Prioritare 5 și 6 au în continuare o implementare foarte bună, nici un indicator nu se află în situație de risc de neatingere din cadrul acestora.

Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime

540. Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime a avut o evoluție bună, însă raportul de evaluare relevă anumite stagnări sau scăderi în estimarea atingerii țintelor la nivelul Priorităților Uniunii 1 și 2. Cu toate acestea, 10 din 15 indicatori din Cadrul de Performanță se află în afara zonei de risc de neatingere a țintelor.
541. În ansamblu, se observă că există provocări semnificative în atingerea indicatorilor în cadrul Priorității Uniunii 1, cauzate în mare parte de nivelul scăzut de rambursare și de rata redusă de contractare a proiectelor. Cauza principală a ratei scăzute de atingere pentru indicatorul de realizare 1.3 este rata scăzută de contractare a proiectelor care contribuie la valoarea acestui indicator. Se evidențiază faptul că doar 6 proiecte contribuie la valoarea acestui indicator, iar rata scăzută de contractare are un impact negativ asupra valorii acestuia. Rata scăzută de contractare creează dificultăți și asupra valorii estimate pentru indicatorul financiar, situându-se la un nivel de doar 57,94%. Cauza principală pentru rata de contractate scăzută este interesul scăzut al autorităților publice locale din cauza restricțiilor privind finanțarea, sprijinul financiar acordat fiind concentrat doar pe modernizarea infrastructurii existente, excluzând crearea de noi porturi de pescuit, locuri de debarcare sau centre de licitații, chiar dacă quantumul sprijinului este de 100% pentru autoritățile publice.
542. Ratele de atingere estimate pentru indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorității Uniunii 2 nu diferă semnificativ față de valorile estimate în cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Precum în cazul Priorității Uniunii anterioare, motivul principal pentru ratele de atingere scăzute a indicatorului financiar și indicatorului 2.3 reprezintă contractarea scăzută la nivelul Priorității Uniunii 2. Așa cum s-a evidențiat anterior, la valoarea indicatorului de realizare 2.3 contribuie 45 de proiecte, insuficient pentru atingerea țintei de 62 de proiecte.
543. Rata scăzută de contractate a fost influențată de mai multe elemente. La nivelul micro, beneficiarii privați nu au avut venituri suficiente pentru a susține o astfel de investiție, deoarece rata de cofinanțare a fost stabilită la 50%. Tot la nivel micro, atractivitatea acestui domeniu de activitate este scăzută datorită ciclului lung de producție și a riscurilor existente (impactul factorilor climatici, forța de muncă insuficientă). La nivel macro, pandemia COVID-19, criza economică și conflictul din Ucraina, a creat obstacole serioase în implementarea proiectelor, astfel:
- Construcțiile au fost afectate din cauza creșterii prețurilor la materialele de construcție, condițiilor de salarizare din domeniul construcțiilor și a necesității de distanțare fizică. Toate acestea au dus la lucrul cu un număr mai mic de lucrători și la întâzieri în implementarea proiectelor.
 - Creșterea inflației a adăugat presiuni financiare suplimentare asupra proiectelor, afectând bugetele și potențialele cheltuieli.
544. Cu privire la Prioritatea Uniunii 3, indicatorul financiar se află într-o situație de risc de neatingere din cauza nivelului foarte scăzut de rambursări efectuate pentru cheltuielile eligibile de către beneficiari. Potrivit datelor SMIS, beneficiarii reușesc în medie să ramburseze doar 49,36% din cheltuielile eligibile. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Priorităților Uniunii 4, 5 și 6 sunt estimați că își vor atinge țintele stabilite pentru 2023.

6. Anexe

Anexa 1. Tabelul de corelare între constatări, concluzii și recomandări

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil
1	Secțiunea 4.1	Pentru Programul Operațional Regional nu se înregistrează schimbări majore în ratele de atingere estimate în raportul actual față de cel de-al patrulea Raport Anual de Evaluare. Rezultatele analizei indică faptul că Axele Prioritare 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10 și 13 înregistrează în continuare o implementare bună, așa cum s-a constatat și în Raportul Anual anterior, în timp ce Axele Prioritare 1, 7, 9, 11 și 14 includ indicatori care prezintă riscuri ridicate de neîndeplinire a țintelor indicatorilor din Cadrul de Performanță.	Nu s-au formulat recomandări pentru această concluzie.	-
2	Secțiunea 4.2	Axele prioritare pentru care ratele de realizare a obiectivelor 2023 nu au suferit modificări semnificative față de prognoza inclusă în cadrul Raportului Anual de Evaluare 2022 sunt: <ul style="list-style-type: none"> ➤ AP1, unde indicatorul CO13a și indicatorul financiar rămân în zona de risc, în jurul valorii de aproximativ 50% din ținta setată pentru 2023; ➤ AP4, unde, de asemenea, doi indicatori din 3 rămân în zona de risc cu valori estimate foarte reduse, de 14% pentru indicatorul 2S38 și 20% pentru indicatorul financiar; ➤ Similar, în cazul AP5 nu sunt înregistrate schimbări majore; din cei 3 indicatori din cadrul de Performanță, indicatorul 2S48 rămâne în zona de risc; ➤ AP7, unde toți indicatorii pentru care au putut fi realizate estimări cu privire la ratele de realizare ce vor fi înregistrate la 	<p>Recomandare 1. Așa cum se consemnează în Raportul de Evaluare al intervențiilor POIM în domeniul transporturilor, pentru infrastructura rutieră este recomandată realizarea de planuri echilibrate care să adreseze nevoile de la nivel teritorial astfel încât reducerea disparităților intraregionale să aibă loc. În plus, este nevoie de asigurarea complementarității între sursele de finanțare astfel încât toate categoriile de drumuri să poată fi reabilitate/construite, iar conexiunea între acestea să fie realizată⁷⁴. În cazul domeniului feroviar, este nevoie de o planificare a finanțării din partea Guvernului României care să asigure sustenabilitatea și mentenanța lucrărilor deja efectuate⁷⁵.</p> <p>Recomandare 2. Așa cum se menționează în Raportul de Evaluare al intervențiilor POIM în domeniul transporturilor, pentru rețeaua de căi</p>	Autoritatea de Management POIM

⁷⁴ Ibid

⁷⁵ Ibid

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil
		<p>finalul anului 2023 au rămas în zona de risc, cu valori între 15% și 68%.</p> <p>Axele Prioritare în cadrul cărora au fost înregistrate modificări importante ale estimărilor realizate cu privire la ratele de realizare a obiectivelor 2023 sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ AP2, unde cei doi indicatori din CdP (CO13a și indicatorul financiar) au ieșit din zona de risc, datorită în principal, numărului mare de proiecte noi contractate (40,72% din număr total de proiecte finanțate în cadrul AP2); ➤ AP3, unde, de asemenea, toți indicatorii se află în afara zonei de risc; creșteri importante pot fi menționate pentru indicatorul CO19, de la 35% la 199% și pentru indicatorul financiar, de la 29% la 234%, ca urmare a scăderii țintelor aferente 2023; ➤ AP8, unde cei doi indicatori pentru care există datele necesare realizării estimărilor, au ieșit din zona de risc, ajungând la valorile de 103% (indicatorul 2S68) și de 106% (indicatorul financiar), ca urmare a scăderii semnificative a țintelor. 	<p>ferate este recomandată ierarhizarea cu prioritate a proiectelor care vizează reabilitarea și modernizarea liniilor de tren. De asemenea, în acest domeniu sunt necesare investiții complementare care să contribuie la modernizarea gărilor .</p> <p>Recomandare 3. Așa cum se consemnează în Raportul de Evaluare al intervențiilor POIM în domeniul transporturilor, pentru infrastructura rutieră este recomandată realizarea de planuri echilibrate care să adreseze nevoile de la nivel teritorial astfel încât reducerea disparităților intraregionale să aibă loc. În plus, este nevoie de asigurarea complementarității între sursele de finanțare astfel încât toate categoriile de drumuri să poată fi reabilite/construite, iar conexiunea între acestea să fie realizată .</p> <p>Recomandare 4. Este recomandată îmbunătățirea monitorizării indicatorului 2S48, precum și colectarea de date și la nivel local/teritorial pentru a oferi o imagine cât mai bună asupra capacității de a răspunde nevoilor și schimbărilor apărute în teren.</p> <p>Recomandare 5. Este recomandată finanțarea proiectelor necesare în AP7 și în următoarea perioadă de programare. De altfel, RAI 2022 menționează faptul că AM POIM estimează fazarea a 3 dintre cele 10 proiecte finanțate în cadrul AP7 în Programul de Dezvoltare Durabilă 2021 – 2027⁷⁶.</p>	
3	Secțiunea 4.3	Instrumentul de prognoză estimează depășirea țintelor pentru obiectivul 2023 pentru toți indicatorii din Cadrul		-

⁷⁶ Raportul Anual de Implementare POIM 2014 – 2020 aferent anului 2022

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil
		<p>de Performanță aferenti Axei Prioritare 1, cu excepția indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate, a cărei valoare estimată pentru finalul anului 2023 a scăzut cu 2 puncte procentuale (până la 72%), rămânând în zona de risc. Pentru a evita neatingerea țintei indicatorului financiar pentru regiunile mai puțin dezvoltate se recomandă creșterea ritmului rambursărilor realizate de către AM POC.</p>		
4	Secțiunea 4.4	<p>În perioada acoperită de acest Raport Anual de Evaluare, POCU a fost modificat, ultima versiune a acestuia datând din 7 decembrie 2022. Performanța îmbunătățită a programului în mai 2023 comparativ cu Raportul Anual anterior se datorează în majoritatea cazurilor modificării (în sensul reducerii) țințelor indicatorilor. În cazul Axei Prioritare 3 nu există niciun indicator în risc de neatingere, cu excepția indicatorului 4S153 "Proiecte derulate în parteneriat cu alte entități de pe piața muncii sau din domeniul social în vederea stabilirii unor mecanisme de colaborare pe plan local". Evaluarea a identificat un progres important în cazul Axei Prioritare 4, dar și o parte din acesta se datorează înjumătățirii țințelor prin modificarea programului în decembrie 2022.</p> <p>Axa Prioritară 5 performează în principal datorită modificării țințelor indicatorilor, dar riscul de neatingere a țințelor pentru indicatorul financiar pentru regiuni mai puțin dezvoltate este cauzat de evoluția lentă a procesului de implantare a proiectelor / a activităților aferente. O situație similară este înregistrată în cazul AP 6, pentru care majoritatea indicatorilor nu mai sunt în zonă de risc, conform estimărilor curente (excepția este indicatorul financiar pentru regiunea dezvoltată, dar care are o rată de atingere de 81%).</p>	<p>Recomandare 6. (pentru POCU) monitorizarea și susținerea beneficiarilor pentru consumarea unui procent cât mai mare din sumele contractate, de o manieră corectă, care să permită o rată de rambursare optimă la nivel de proiect, și, prin urmare, la nivel de program. Totodată, asigurarea ca toate proiectele contractate sunt implementate cât mai optim, cu atingerea țințelor indicatorilor conform cererilor de finanțare aprobate.</p> <p>Recomandare 7. (pentru POCU) Analiza posibilității realocării bugetului între axe/linii, de la cazuri în care rata de contractare este sub 80% către cazuri cu o rată de contractare mai mare (ideal mai mare decât 100%+ 100%-rata de rambursare).</p> <p>Recomandare 8. (în cazul programelor viitoare) Este necesar să se reevalueze țințele indicatorilor similari care au în 2014-2020 rate de atingere foarte mari în comparație cu țințele asumate pentru 2023, pentru a se învăța din experiența POCU.</p> <p>Recomandare 9. (în cazul programelor viitoare) Monitorizarea cu mai multă atenție a măsurii în care țințele estimate inițial sunt</p>	<p>Autoritatea de Management POCU</p>

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil
			corecte, și ajustarea lor dar doar dacă s-au modificat anumite ipoteze (de exemplu costul unitar sau perioada necesară pentru obținerea unui output) și nu prin simpla aliniere la angajamentele proiectelor. O astfel de simplă aliniere nu permite analiza reală a performanței programului, prin compararea realizării cu ținta propusă.	
5	Secțiunea 4.5	Analiza progresului proiectelor în perioada de referință a raportului de evaluare și a ratei de contractare la nivelul Axei Prioritare 1 a Programul Operațional Capacitate Administrativă, indică faptul că indicatorii din Cadrul de Performanță își vor atinge, respectiv depăși țintele, cu excepția indicatorului financiar aferent regiunii București - Ilfov. Astfel, este important ca ritmului de rambursare a cheltuielilor realizate de beneficiari să fie accelerat pentru a asigura ieșirea indicatorului financiar aferent regiunii mai dezvoltate din zona de risc, mai exact pentru a atinge nivelul minim de 85% din ținta stabilită la nivel de program pentru anul 2023.		-
6	Secțiunea 4.6	În cazul Programului Interreg V-A Romania-Bulgaria, toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță sunt estimați că își vor atinge sau depășii obiectivele finale. Indicatorii din Cadrul de Performanță stabiliți pentru Axa Prioritară 1 nu au înregistrat schimbări semnificative față de estimările din raportul anual precedent. Creșterea de 16 puncte procentuale a indicatorului CO14 se datorează creșterii realizărilor medii la nivel de proiect. În cadrul Axei Prioritare 1 nu sunt așteptate schimbări majore deoarece nu au mai fost contractate proiecte noi și nici nu există un risc de neîndeplinire a țintelor. Cu privire la Axa Prioritară 2, indicatorul CO09 are o rată de atingere mai mare	Nu s-au formulat recomandări pentru această concluzie.	-

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil
		<p>datorită faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare din 2022. Pentru indicatorul 6c.1, creșterea valorii estimate se datorează faptului că proiectele care s-au finalizat în această perioadă au avut realizări peste estimările din cadrul Raportului Anual de Evaluare, din 2022. Indicatorii din Cadrul de Performanță aferenți Axei Prioritare 3 nu se află într-o zonă de risc de neatingere a țintelor, conform estimărilor realizate prin instrumentul de prognoză. Ținta indicatorului 5b.2 înregistrează o scădere de 25 puncte procentuale a ratei de realizare estimate. Motivul scăderii ratei de performanță pentru indicatorul 5b.2 este reprezentat de realizările mai scăzute decât cele estimate în Raportul Anual de Evaluare precedent.</p>		
7	Secțiunea 4.7	<p>În cazul Programului Interreg V-A Romania-Ungaria, toți indicatorii aferenți Cadrului de Performanță sunt estimați că își vor atinge sau depăși obiectivele finale. Pentru Axa Prioritară 1, având în vedere că pentru indicatorii C009 și 6/b1 se estimează rate de realizare de peste 100%, nu a fost identificat un risc de neatingere a țintelor acestora. Pentru Axa Prioritară, indicatorul C013a a păstrat aceleași valori comparativ cu estimările din Raportul Anual aferent anului 2022. Cu privire la Axa Prioritară 3, indicatorul de realizare C044 își va depăși cu mult ținta stabilită pentru anul 2023, având în vedere estimarea instrumentului de prognoză dar și contribuția asumată a proiectelor. Cu privire la indicatorul financiar, instrumentul de prognoză arată o rată de performanță de 99%, și astfel acesta este în afara zonei de risc. În cadrul Axei Prioritare 4, ținta indicatorului 9/a2 va fi cu mult depășită prin contribuțiile proiectelor finalizate și aflate în implementare, având în vedere că rata de atingere a indicatorului rămâne la un nivel foarte ridicat, de 257%.</p>	Nu s-au formulat recomandări pentru această concluzie.	-

Nr. crt.	Constatări	Concluzii	Recomandări	Organism responsabil
		Rata de atingere a indicatorului 9/a2 a crescut datorită realizărilor mai mari ale proiectelor aflate în implementare. Indicatorul financiar F.PA4 nu se află în situație de risc de neîndeplinire, având o valoare estimată suficient de mare pentru a considera indicatorul ca fiind îndeplinit.		
8	Secțiunea 4.8	Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime a avut o evoluție bună, însă raportul de evaluare relevă anumite stagnări sau scăderi în estimarea atingerii țintelor la nivelul Priorităților Uniunii 1 și 2. Cu toate acestea, 10 din 15 indicatori din Cadrul de Performanță se află în afara zonei de risc de neatingere a țintelor.	Nu s-au formulat recomandări pentru această concluzie.	-

Anexa 2. Metodologia utilizată, inclusiv instrumentele de previzionare – anexate separat datorită dimensiunii acestora

Introducere

Un element esențial al proiectului „Evaluarea progreselor în atingerea țintelor indicatorilor din cadrul de performanță – Tema E” (contractul nr. 26425/27.03.2020) este elaborarea unui instrument de prognoză care previzionează valorile așteptate pentru indicatorii de realizare și financiari din cadrele de performanță pentru cele opt programe operaționale acoperite de evaluare. Acest lucru va permite Autorităților de Management să evalueze progresele înregistrate în îndeplinirea țintelor indicatorilor fiecărui program operațional. Documentul tehnic de față reprezintă baza pe care instrumentul de prognoză a fost elaborat și are un rol important pentru desfășurarea proiectului. Documentul descrie în detaliu instrumentul și metoda de prognozare, precum și logica și procesul general de prognozare.

Documentul începe cu un scurt rezumat al revizuirilor metodologiei aduse Ofertei Tehnice pe baza constatărilor din etapa de definire. După care, documentul oferă o descriere a logicii generale de prognoză și a datelor introduse în model: variabilele cheie necesare și modul de utilizare, sursele de date, precum și orice alte prelucrări aplicate datelor sursă. Următoarea secțiune oferă o schiță detaliată a procesului de prognoză, urmată de o descriere a realizărilor generate de instrumentul de prognoză.

Îmbunătățiri ale metodologiei propuse în oferta tehnică (pe baza constatărilor din etapa de definire)

Pe baza abordării prevăzute în propunerea tehnică, metoda și instrumentul de prognoză au fost adaptate ca răspuns la observațiile din stadiul de definire. Aceste îmbunătățiri se bazează pe o evaluare a calității datelor de intrare și pe o înțelegere mai detaliată a cerințelor Ministerului Fondurilor Europene din România și ale Autorităților de Management. Această secțiune prezintă principalele modificări metodologice și raționamentul acestora.

Omiterea utilizării datelor din 2007-2013

Metodologia de prognoză continuă să se axeze pe utilizarea caracteristicilor medii ale proiectului pentru a estima progresele înregistrate în atingerea țintelor indicatorilor în viitor, așa cum este prevăzut în oferta tehnică. Însă, metoda nu va mai utiliza date administrative din perioada 2007-2013. Acest lucru se datorează numărului limitat de intervenții și indicatori similari, problemelor privind calitatea datelor din perioada de programare 2007-2013 (ambele aspecte confirmate în interviurile și focus grupul preliminar) și faptului că s-au scurs șase ani din perioada actuală a programului (și, prin urmare, în cele mai multe cazuri, un eșantion suficient de mare de proiecte este disponibil). Așadar, datele din 2007-2013 au fost apreciate ca fiind de o valoare limitată. În consecință, următoarea clasificare a indicatorilor în funcție de cele patru tipuri nu a fost aplicată în scopul elaborării instrumentului de prognoză:

- Indicatori de tip I – informații disponibile din același indicator (identic), existent în perioada de programare anterioară;
- Indicatori de tip II – informații disponibile dintr-un indicator similar (nu identic, dar similar), din perioada de programare anterioară;
- Indicatori de tip III – nu sunt disponibile informații din perioada precedentă. Indicatorul este complet nou, iar pentru acest indicator nu există informații incluse în sistemul de monitorizare din perioada curentă datorită faptului că nu există proiecte care să fie monitorizate;
- Indicatori de tip IV – suficiente informații din perioada curentă (de exemplu, există suficiente proiecte finalizate în perioada curentă) – ceea ce se aplică în cazul majorității indicatorilor, după cum explicam mai sus.

Motivul pentru corelarea indicatorilor din cadrul actual de performanță cu indicatorii din perioada de programare anterioară a fost creșterea dimensiunii eșantionului (numărul de proiecte) în cazurile în care datele la nivel de proiect pentru programele actuale sunt foarte limitate.

Analiza din etapa de definire a indicat faptul că datele din perioada 2007-2013 pot avea o utilitate limitată. În primul rând, la data de începere a evaluării de față, au trecut deja șase ani din perioada actuală a programului și, prin urmare, posibilitatea de a avea un număr insuficient de proiecte pentru a pune în aplicare prognoza este mai mică în comparație cu momentul în care metodologia a fost dezvoltată inițial. În al doilea rând, recenzia literaturii de specialitate a metodelor și abordărilor existente a arătat că datele din perioada 2007-2013 au avut de suferit de pe urma unor posibile probleme de calitate, limitând utilitatea lor. În cele din urmă, interviurile și focus grup-urile cu principalii actori interesați au arătat că abordările alternative ar putea fi mai eficiente, inclusiv prin utilizarea planurilor viitoare privind apeluri de proiecte pentru a prevedea noi proiecte care vor începe în viitor.

Calcularea caracteristicilor medii ale proiectului la nivelul priorităților de investiții

Constatările din faza de clarificare a obiectivelor contractului (din perioada inițială) au condus, de asemenea, la calcularea caracteristicilor medii ale proiectului la un nivel mai detaliat pentru unele programe operaționale, anume la nivelul priorităților de investiții.

Abordarea inițială propusă în Oferta Tehnică a implicat focusarea pe calcularea variabilelor cheie la nivelul Axei Prioritare pentru a prognoza progresul viitor în îndeplinirea obiectivelor indicatorilor:

- caracteristicile medii ale proiectului la nivelul axei prioritare;
- utilizarea rezultatelor medii ale proiectelor pentru fiecare indicator din Axa Prioritară, și,
- numărul cumulativ de proiecte care contribuie la indicatorii din acea axă prioritară.

Cu toate acestea, feedback-ul din partea unor reprezentanți ai Autorităților de Management a indicat faptul că sunt unele cazuri în care proiectele din cadrul axelor prioritare individuale pot fi diferite. În schimb, aceste proiecte sunt mai asemănătoare la nivelul priorităților de investiții, datorită diferitelor tipuri de acțiuni eligibile și de beneficiari. Programele operaționale afectate sunt: POC, POR și POIM.

Prin urmare, pe lângă calcularea măsurilor cheie prezentate mai sus la nivelul axei prioritare, procesul de prognoză este extins pentru a calcula aceste măsuri la nivelul investițiilor prioritare pentru programele operaționale și axe prioritare identificate în tabel.

Însă, deoarece prioritățile de investiții reprezintă o subcategorie a axei prioritare, numărul de proiecte din fiecare categorie de investiții prioritare este același sau mai mic. În unele cazuri, ar putea exista un număr insuficient de proiecte la nivelul investițiilor prioritare pentru a calcula caracteristicile medii reprezentative ale proiectelor. În aceste cazuri, caracteristicile medii ale proiectului sunt calculate la nivelul axei prioritare. Nivelul la care se calculează caracteristicile este prezentat în Tabel 1 de mai jos.

Tabel 1 - Nivelul de prognoză

Programul	Caracteristicile medii ale proiectelor calculate la nivelul investițiilor prioritare (axa prioritară, numărul de investiții prioritare în cadrul axei prioritare respective)	Caracteristicile medii ale proiectelor calculate la nivelul axei prioritare (axa prioritară)
POPAM	N/A	Toate
POCA ⁷⁷	Toate	N/A
POR	AP 2: 1F, CO01 AP 3: 1F, 1S11, CO31 AP 4: 1F, 1S11, CO15 AP 5: 1F, 1S23 AP 6: 1F, CO14	AP 1: 1F, 1S2 AP 7: 1F, 1S27 AP 8: 1F, 1S35, 1S40 AP 9: 1F, CO39 AP 10: 1F, 1S55, 1S66 AP 11: 1F, 1S57 AP 13: 1F, CO39 AP 14: 1F, 1S39

⁷⁷ În ceea ce privește POCA, indicatorii sunt mai dezagregați la nivel de axă prioritară decât la nivel de investiții prioritare.

POC	Nu există	Toate
POCU		AP 1: O1, 4S1 AP 2: O1, 4S1 AP 3: O1, 4S11, 4S12, 4S153, 4S27, 4S8 AP 4: O1, 4S206, 4S43, 4S58, 4S59, 4S60, 4S63 AP 5: O1, 4S168, 4S67, 4S68 AP 6: O1, 4S100, 4S113, 4S130, 4S87, 4S91, 4S92, 4S94
POIM	AP 1: CO12a, CO13a, F AP 2: CO13a, F AP 3: CO17, CO18, CO19, F AP 5: CO20, F	AP 4: CO23, F AP 6: S58, F AP 7: 2S62, F AP 8: 2S68, F
Interreg V-A Romania-Bulgaria ⁷⁸	Nu există	Toate
Interreg V-A Romania-Hungary ⁷⁹	Nu există	Toate

Prelucrarea datelor SMIS și EMS de către echipa de evaluatori

Calendarul rambursărilor pe durata proiectului

Conform cu ce s-a agreat la întâlnirea inițială, metoda de a proiecta progresele realizate în vederea atingerii țintelor indicatorilor financiari a fost rafinată pentru a ține seama de calendarul absorbției fondurilor pe durata de viață a unui proiect. Pe baza proiectelor finalizate numai în acest caz, estimăm o curbă pentru proiectul mediu la nivelul priorității de investiții/axei prioritare care surprinde valoarea fondurilor autorizate ca parte din bugetul total al proiectului de-a lungul timpului. Această curbă este utilizată pentru a aproxima calendarul de absorbție a fondurilor atât pentru proiectele în curs de implementare, cât și pentru cele viitoare. În consecință, contribuțiile proiectelor la indicatorii financiari sunt calculate pentru a se acumula pe durata proiectului, care este un tratament mai rafinat decât a fost propus inițial.

Etape cheie de implementare (key implementation stages)

Etapele cheie de implementare reprezintă un subset de indicatori incluși în cadrul logiciide intervenție. Acești indicatori sunt destinați să monitorizeze implementarea (mai degrabă decât rezultatul) politicilor, identificând „dacă realizările preconizate sunt livrate și dacă implementarea este pe drumul cel bun”⁸⁰.

Distincția dintre principalii indicatori ai etapei de implementare și alți indicatori este importantă pentru procesul de modelare din două motive:

- **Excluderea indicatorului:** În anumite circumstanțe, etapele cheie de implementare pot fi excluse din instrumentul statistic de previzionare (de exemplu, dacă nu există o țintă stabilită pentru 2023).
- **Disponibilitatea datelor:** În majoritatea cazurilor, datele de intrare pentru etapele cheie de implementare nu sunt disponibile în principalele surse de date utilizate în instrument (principalele surse de date sunt descrise în următoarele secțiuni).

Excluderea etapelor cheie de implementare poate fi, de asemenea, luată în considerare în cazurile în care o țintă este stabilită pentru 2023, dar alte circumstanțe creează un caz de excludere a acestor indicatori. Astfel de circumstanțe ar putea include: dacă ținta pentru 2023 este aceeași cu ținta pentru 2018, și dacă ținta pentru 2018 a fost atinsă, atunci și ținta pentru 2023 a fost îndeplinită. De exemplu, indicatorul 2S52 (Lungimea de plajă și/sau faleză protejată inclusă în proiecte majore transmise COM) este o etapă cheie de implementare,

⁷⁸ Din informațiile colectate, detaliile privind investițiile prioritare nu sunt incluse în tabelele globale, în tabelele de realizare a programului, în tabelele privind cerințele de transparență sau în rapoartele partenerilor.

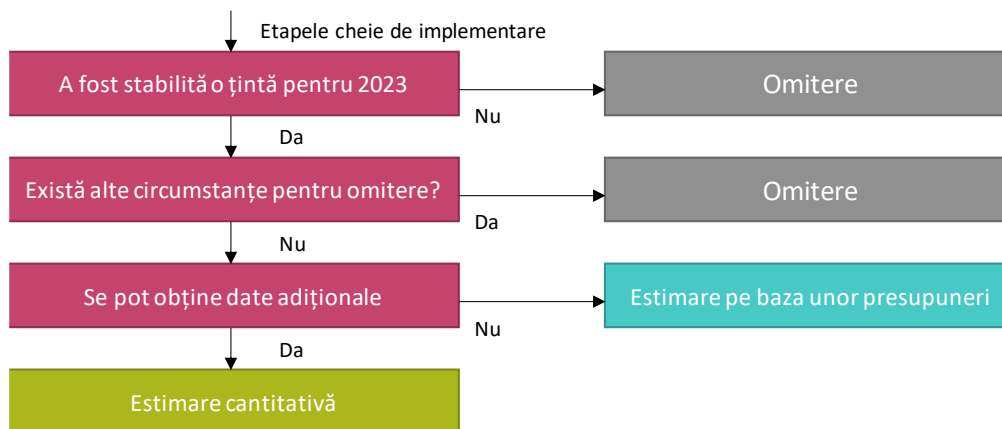
⁷⁹ *Ibidem*.

⁸⁰ Comisia Europeană, „The programming period 2014-2020: Guidance document on monitoring and evaluation”, *European Cohesion Fund, European Regional Development Fund*, 2014, [Error! Hyperlink reference not valid.](#)

care are o țintă în anul 2023 de 20. În anul 2018, această țintă a fost deja atinsă, astfel îndeplinind condițiile țintei.

Acolo unde nivelul de realizare a etapei cheie de implementare nu se poate/nu este relevant a fi estimat cantitativ, acesta se va analiza calitativ. Figura 1 ilustrează lanțul logic pentru luarea în considerare a includerii etapei cheie de implementare în prognoza statistică (cantitativă).

Figura 1 - Logica indicatorilor principali ai etapei de implementare

Sursa: Cambridge Econometrics și QURES.

Programul operațional care conține cele mai importante etape cheie de implementare cu ținte de atins este POIM. Tabelul 2 prezintă lista etapelor cheie de implementare din POIM împreună cu:

- ținta din 2023,
- ținta din 2018,
- progresele realizate în 2018 și
- acțiuni sugerate în ceea ce privește includerea și extragerea datelor.

Pentru unii indicatori (de ex. 2S35), în SMIS există un indicator comparabil, însă nu există date privind „proiectele supuse aprobării Comisiei Europene”. Dacă pot fi obținute date de depunere a proiectelor care furnizează lista proiectelor transmise Comisiei Europene împreună cu codurile SMIS (sau identificatori unici care pot fi mapate cu ușurință către SMIS), atunci aceste etape cheie de implementare pot fi bazate pe un indicator similar/comparabil (de ex. CO19) și pe datele de transmitere ale proiectelor.

Analiza similară este prezentată pentru POR, Interreg V-A România-Ungaria și Interreg România-Bulgaria, în Tabelul 3, Tabelul 4 și respectiv Tabelul 5. În programul POCA nu au existat etape cheie de implementare. Pentru toate celelalte programe, etapele cheie de implementare au fost excluse, deoarece nu este stabilită o țintă pentru anul 2023.

Tabel: 1 Etape cheie de implementare pentru obiective, etape și acțiuni sugerate.

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Valoare atinsă în 2018	Acțiune sugerată
2S10 - Lungimea liniilor feroviare reconstruite sau modernizate incluse în proiectele majore prezentate spre aprobare Comisiei Europene	1	140	140	314,47	Se omite pe baza faptului că obiectivul pentru 2023 este deja atins
2S9 - Lungimea drumurilor noi construite în rețeaua TEN-T incluse în proiectele majore prezentate Comisiei Europene spre aprobare	1	160	200	220,46	Se omite pe baza faptului că obiectivul pentru 2023 este deja atins
2S9 - Lungimea drumurilor noi construite în rețeaua TEN-T incluse în proiectele majore prezentate spre aprobare Comisiei Europene	2	140	140	118,01	Calcul pe baza indicatorilor CO13a/CO12a și datelor de transmitere a proiectelor.
2S34 - Populația suplimentară care beneficiază de o mai bună tratare a apelor uzate în urma proiectelor prezentate spre aprobare Comisiei Europene	3	1.500.000	1.870.000	1.500.000	Calcul pe baza datele referitoare indicatorului CO19 și datelor de transmitere a proiectelor.
2S35 - Populația suplimentară care beneficiază de o mai bună alimentare cu apă în urma proiectelor prezentate Comisiei Europene	3	2.640.000	3.300.000	2.640.000	Calcul pe baza datele referitoare indicatorului CO18 și datelor de transmitere a proiectelor.
2S45 - Seturi de acțiune/planuri de gestionare/planuri de acțiune care urmează să fie elaborate și aprobate din proiecte contractate	4	49	70	84	Se omite pe baza faptului că obiectivul pentru 2023 este deja atins.
2S46 - Habitate de interes comunitar care urmează să fie sprijinite pentru a obține o stare de conservare mai bună în cadrul proiectelor contractate	4	42	60	41,416	Se omite pe baza faptului că obiectivul pentru 2023 este deja atins
2S51 - Populația care va beneficia de măsuri de protecție împotriva inundațiilor în urma proiectelor contractate	5	110.000	90	4.207.040	Se omite pe baza faptului că obiectivul pentru 2023 este deja atins

2S52 - Lungimea plajei și/sau a stâncilor protejate incluse în proiectele majore prezentate Comisiei Europene	5	12,65	20	30,54	Se omite pe baza faptului că obiectivul pentru 2023 este deja atins
2S59 - Capacitate instalată pentru producția de energie regenerabilă din proiecte contractate	6	48	60	0	Calcul pe baza datele referitoare indicatorului CO30 și datelor de transmitere a proiectelor.
2S60 - Capacitate instalată pentru producția de energie de cogenerare de înaltă eficiență din proiecte contractate	6	40	50	17,14	Nu există date în SMIS sau un indicator comparabil. O posibilă opțiune ar putea fi utilizarea datelor de etapele cheie de implementare pentru 2018, alături de numărul de proiecte finalizate pentru a obține o medie a proiectului.
2S63 - Lungimea rețelei termice propuse pentru reabilitare/extindere în contractele de achiziții publice semnate	7	130	0	62,61	Se omite pe baza faptului că nu există o țintă pentru 2023.
2S64 - Lungimea rețelei termice propuse pentru reabilitare/extindere incluse în proiectul major prezentat spre aprobare Comisiei Europene	7	500	200	0	Nu există date în SMIS, nu există indicatori comparabili în SMIS și nu există date de referință pentru 2018. Se va omite pe baza disponibilității datelor.
2S69 - Lungimea conductei operaționale de transport al gazelor, construită din contracte de achiziții publice semnate	8	160	160		Se omite (după cum s-a menționat).

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

Tabel 2 Indicatori principali ai etapei de implementare a POR – obiective, repere și acțiuni sugerate.

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiune sugerată
1K8 - Entități de transfer tehnologic sprijinite prin contracte de finanțare	1	4	18		Nu este posibil să identificăm proiectele care vizează sau care au atins etapa cheie de implementare din cauza lipsei de date în SMIS. Etapa ar putea fi legată de proiectele care contribuie la

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiuni sugerate
					indicatorul „1S2 – Unități de transfer tehnologic sprijinite”, însă acest lucru ar trebui să fie confirmat de către autorități.
1K9 – Număr de societăți care beneficiază de grant în cadrul contractelor de finanțare	1	30	179		Nu este posibil să identificăm proiectele care vizează sau care au atins etapa cheie de implementare din cauza lipsei de date în SMIS. Etapa ar putea fi legată de proiectele care sprijină indicatorul "CO2 – Investiție productivă: Cu toate acestea, autoritățile ar trebui să confirme acest lucru.
1K7 – Operațiuni contractate	13	14	47		Nu este posibil să identificăm proiectele care vizează sau care au atins etapa cheie de implementare din cauza lipsei de date în SMIS. Etapa ar putea fi estimată ca fiind numărul de proiecte contractate, însă acest lucru ar trebui confirmat de către autorități.
1K17 – Spitale regionale cu studii de fezabilitate elaborate	14	3	3		Nu este posibil să identificăm proiectele care vizează sau care au atins etapa cheie de implementare din cauza lipsei de date în SMIS. În versiunea actuală a extractului SMIS, nu există proiecte înregistrate în SMIS în cadrul AP 14.
1K6 – Teren pentru înregistrare în cadrul SICCF conform contractelor de achiziții încheiate	11	2.395.470	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023.
1K1 – Operațiuni contractate pentru transportul public și nemotorizate	3	25	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023.
1K2 – Operațiuni contractate pentru transportul public și nemotorizate	4	25	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023.
1K3 – Lungimea totală a liniilor de tramvai/metro noi	4	25	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023.

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiune sugerată
sau îmbunătățite în conformitate cu contractele semnate					
1K4 - Obiectivele patrimoniului cultural restaurate conform contractelor de finanțare	5	1	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023.
1K5 - Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zonele urbane conform contractelor semnate	9	9.600	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023.

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

Tabel 3 Etape cheie de implementare pentru Interreg RO-HU – obiective, etape și acțiuni sugerate

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiune sugerată
K6/b - Număr de puncte de măsurare care beneficiază de proiectele selectate pentru sprijin	1	1	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
K6/c - Număr de proiecte menite să sporească vizitele la situri de patrimoniu cultural și natural selectate pentru sprijin	1	5	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
K7/b - Număr de km de drumuri nou construite pentru care se elaborează documentația tehnică	2	2,4	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiune sugerată
K7/c - Număr de servicii de transport public care beneficiază de proiecte selectate pentru sprijin	2	1	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
K8/b - Număr de proiecte legate de inițiativele comune locale de ocupare a forței de muncă și de formarea comună aprobate	3	5	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
K9/a2 - Număr de departamente de sănătate care beneficiază de proiecte selectate pentru sprijin	4	12	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
K5/b - Populația care beneficiază de pe urma proiectelor selectate	5	97.000	0	N/A	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023

Prelucrarea datelor eMS de către echipa de evaluatori

Tabel 4 Etape cheie de implementare pentru Interreg RO-BG – obiective, etape și acțiuni sugerate

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiune sugerată
CO14: Drumuri: Lungimea totală a drumurilor reconstruite sau modernizate	1	-	150	7,68	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
1K1: Numărul de KM de drumuri care trebuie modernizați sau reconstruiți pentru care au fost lansate ofertele	1	60	150	123,07	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
IF1: Indicator financiar	1	8.000.000	116.333.743,00	8.022.462,12	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
CO09: Turismul durabil: Creșterea numărului de vizite preconizate la siturile finanțate și la obiectivele de patrimoniu cultural și natural	2	1.000	100.000	49.718	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023

Etapă cheie de implementare	AP	Țintă 2018	Țintă 2023	Realizări 2018	Acțiune sugerată
6c.1: Numărul de produse/servicii turistice integrate create	2	10	100	32	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
2F1: Indicator financiar	2	51.000.000	54.276.757	9.975.330,14	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
5b.2: Numărul de parteneriate comune în domeniul avertizării anticipate și intervenției comune în situații de urgență	3	10	50	6	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
3F1: Indicator financiar	3	4.500.000	41.571.197	15.105.886,36	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
8e.1: Numărul de inițiative care activează mobilitatea forței de muncă în zona transfrontalieră	4	10	200	121	Se omite din instrument deoarece nu s-a stabilit o țintă pentru 2023
4F1: Indicator financiar	4	1.000.000	13.807.295	9.375.897,77	
11b.1: Număr de mecanisme transfrontaliere finanțate	5	10	100	14	
5F1: Indicator financiar	5	1.000.000	12.600.168	5.339.299,55	

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

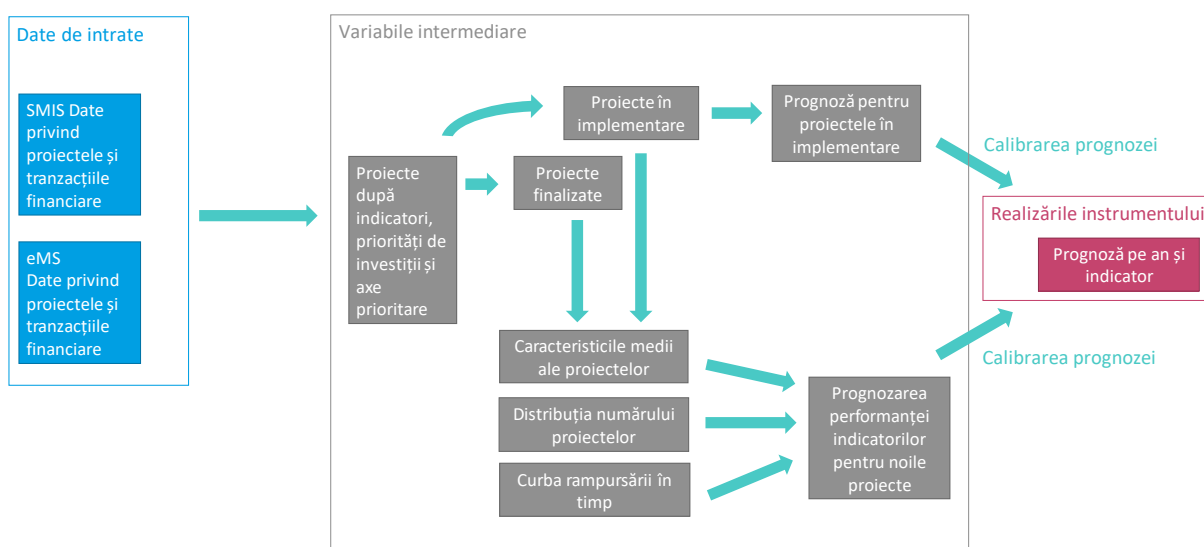
Logica generală de prognoză

Abordarea care a fost adoptată pentru a estima viitoarele progrese în direcția atingerii țintelor indicatorilor reflectă domeniul de aplicare și calendarul proiectului. Cerința este ca instrumentul să poată genera estimări pentru aproape 200 de indicatori răspândiți în opt programe operaționale și să fie operațional în primele zece săptămâni ale proiectului.

Prin urmare, abordarea prognozării indicatorilor se bazează pe o metodă standardizată și statistică, conform căreia proiectele progresează pe baza caracteristicilor proiectelor finalizate și în implementare, și se bazează în principal pe date administrative și de monitorizare care au fost deja colectate pentru fiecare proiect. Acest lucru face ca realizarea de previziuni pentru toți indicatorii de realizare să fie fezabilă și manevrabilă, iar rezultatele să fie comparabile.

O imagine de ansamblu a procesului de prognozare este prezentată în Figura 2 de mai jos. Mai multe detalii privind diferitele componente și variații ale metodei de prognozare la nivelul indicatorului sunt detaliate în secțiunile ulterioare ale raportului de față.

Figura 2 - Logica procesului de prognozare

Sursa: Cambridge Econometrics și QURES.

Instrumentul are la bază principalele date administrative de la Biroul de Evaluare Programe (preluate din SMIS) și Cooperare Teritorială (eMS). Datele administrative acoperă datele prestabilite, de monitorizare și financiare la nivel de proiect. Datele acoperă următoarele programe:

- POCU (Programul Operațional Capital Uman);
- POCA (Programul Operațional Capacitate Administrativă);
- POR (Programul Operațional Regional);
- POC (Programul Operațional Competitivitate);
- POIM (Programul Operațional Infrastructură Mare);
- POPAM (Programul Operațional Pescuit și Afaceri Maritime);
- Interreg V-A Romania-Bulgaria (eMS);
- Interreg V-A Romania-Ungaria (eMS).

Proiectele sunt grupate după indicatorii la care contribuie, iar indicatorii, în funcție de nivelul priorităților de investiții, sunt clasificați în indicatori fizici și financiari. Pentru fiecare raport se vor extrage cele mai recente date privind contribuțiile proiectelor la țintele indicatorilor de-a lungul timpului. De asemenea, proiectele sunt clasificate în proiecte finalizate și în proiecte în curs de desfășurare în momentul extragerii datelor.

Datele grupate la nivelul investițiilor prioritare sunt utilizate pentru a calcula caracteristicile medii ale proiectelor pentru proiectele finalizate și în curs de desfășurare, inclusiv:

- bugetul proiectului;
- durata proiectului;
- realizarea per proiect pentru fiecare indicator fizic.

Crearea unui profil clar al caracteristicilor și performanței medii a proiectelor anterioare este importantă în previziune, deoarece permite stabilirea unei legături între numărul de proiecte viitoare și performanța indicatorului pe axe prioritare/priorități de investiții (după cum se specifică în oferta tehnică). Aceasta oferă o măsură standardizată a performanței istorice, care poate fi înțeleasă și aplicată intuitiv pentru proiectele viitoare.

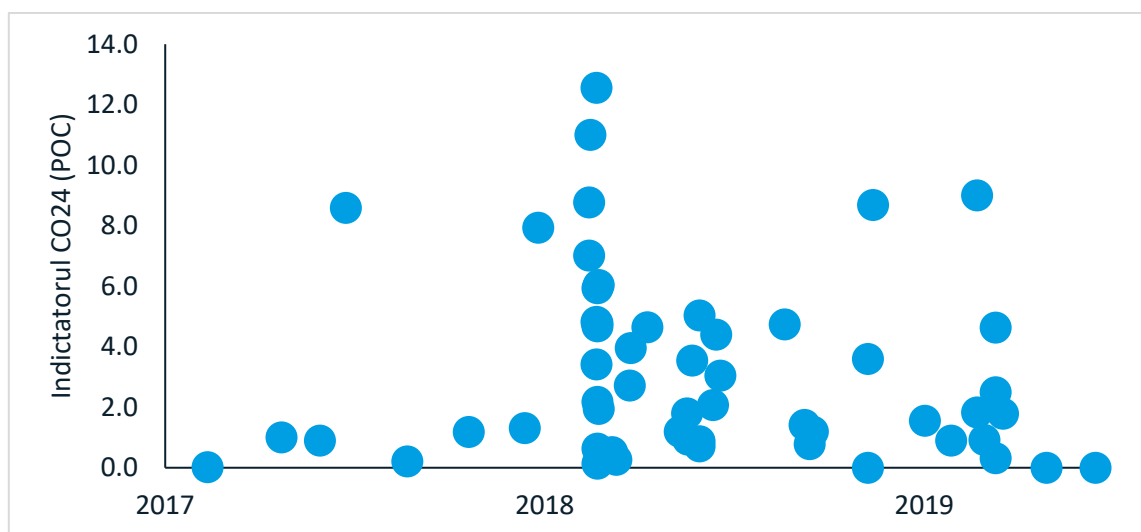
Logica pe care se bazează această abordare este aceea că alte tehnici care se bazează pe serii istorice pe perioade lungi (cum ar fi analiza seriilor de timp și regresia statistică) nu sunt realizabile având în vedere datele disponibile. Recenzia literaturii de specialitate a indicat că baza de date pentru programul anterior (2007-13) nu este adecvată, astfel utilizarea unui set de date istorice pe o perioadă mai lungă pentru a estima parametrii între variabilele de ieșire (realizări/output) și caracteristicile proiectului nu este posibilă.

Caracteristicile proiectului nu reprezintă rezultatul final al instrumentului, ci mai degrabă o variabilă intermediară care poate fi înțeleasă intuitiv de utilizator și moderată dacă este necesar. Ipoteza de lucru este că performanța viitoare a proiectului în îndeplinirea indicatorului este în concordanță cu performanța istorică medie a proiectelor care contribuie la indicator.

Precizia acestui parametru (și rațiunea de calibrare a utilizatorului) va depinde de măsura în care proiectele viitoare au caracteristici similare proiectelor anterioare la nivelul axelor prioritare. Performanța viitoarelor proiecte este inerent incertă și nu poate fi verificată cu siguranță. Cu toate acestea, testăm validitatea ipotezei de bază prin consultări cu actorii cheie atât în timpul dezvoltării metodei, cât și în timpul procesului de rafinare a previziunilor. De asemenea, vom testa validitatea prognozelor statistice prin măsurarea erorii de prognoză între primul și al doilea raport anual (descriș mai detaliat mai jos).

Așa cum s-a menționat în document, s-a testat deja ipoteza privind performanța medie a proiectelor cu actorii cheie prin organizarea unui focus grup, prin care am îmbunătățit metoda de previzionare prin considerarea performanței medii a proiectelor la priorități de investiții, în loc de axe prioritare, acolo unde este relevant și aplicabil a face acest lucru. Mai mult, avem în vedere că această testare și validare a utilizării caracteristicilor medii va implica validarea ipotezelor prognozate ale viitoarelor proiecte cu actorii cheie. Criteriile și procesul de utilizare sugerat pentru realizarea calibrării sunt enumerate mai târziu în această secțiune.

Figura 3. Progresul indicatorului CO24

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

În plus, se calculează valoarea cumulativă a proiectelor finalizate și în implementare pe an pentru fiecare prioritate de investiții. Instrumentul extrapolează numărul de proiecte noi în viitor pentru fiecare prioritate de investiții.

Previziunile privind progresele viitoare în direcția atingerii țintelor indicatorilor se bazează pe:

- Realizarea viitoare a proiectelor în curs de implementare. Previziunile indicatorilor fizici se bazează pe valoarea atinsă până în prezent și se presupune că evoluează în conformitate cu absorbția fondurilor până la finalizarea proiectului. S-ar putea ca unele proiecte să fie previzionate ca neatingându-și țintele. Previziunile privind realizările indicatorilor financiari se bazează pe traiectoria rambursărilor existente, ajustată pentru finanțarea deja rambursată (ca procent din bugetul total al proiectului).
- Măsura în care proiectele își îndeplinesc obiectivele indicatorilor fizici a fost, de asemenea, explorată și testată metodic în contextul programelor operaționale. În special, am trasat diferența realizării proiectelor terminate (din raportul 18. Indicatori prestabiliți de realizare pe an) față de ținta proiectului, pentru a evalua empiric proporția de proiecte care își îndeplinesc sau depășesc obiectivele la nivelul programului operațional. S-au constatat diferențe mari în ceea ce privește ponderea proiectelor care și-au îndeplinit obiectivele de indicator în cadrul programelor operaționale. Proiectele din cadrul POCA, POC și POR au îndeplinit, în general, țintele indicatorilor (așa cum este detaliat în SMIS), în timp ce proiectele din cadrul POCU și POIM nu au reușit (rezultatele sintetizate sunt prezentate în tabelul 5). În general, s-a ajuns la concluzia că performanța medie a proiectului ar fi o estimare bună a rezultatelor viitoare ale indicatorilor pentru viitoarele obiective.
- Proiecte noi care vor începe în viitor și contribuția acestora la țintele indicatorilor fizici și financiari. Previziunile noilor proiecte se bazează pe o estimare a numărului de proiecte suplimentare, ale căror dată de început se regăsește între data extragerii datelor și 2023, și pe realizările preconizate ale acestor noi proiecte, care se bazează pe performanța medie și rambursarea financiară a proiectelor finalizate și în curs de desfășurare de-a lungul timpului.

Implicit, această metodă de prognozare conține ipoteze privind evoluția proiectelor cele în implementare și viitoare. Principalele ipoteze sunt următoarele:

- realizările viitoare ale proiectelor în implementare vor fi similare cu alte cele ale proiectelor din aceleași priorități de investiții. Caracteristicile medii ale proiectelor calculate pe baza proiectelor finalizate și în curs de implementare sunt utilizate pentru a estima realizările noilor proiecte.
- proiectele anterioare indică, în general, viitorul trend. Se presupune că numărul estimat de noi proiecte care încep în viitor se bazează pe tendințele istorice care încep în anul 2014. Proiectele viitoare pot fi diferite de proiectele anterioare (finalizate și în desfășurare). Instrumentul de prognoză permite utilizatorului să calibreze caracteristicile medii ale proiectelor viitoare, dacă există motive întemeiate să creadă că vor fi diferite de proiectele anterioare.

Cu toate acestea, în unele cazuri, această metodologie standard de prognoză este invalidă, în special în cazurile în care numărul proiectelor care contribuie la prioritățile de investiții este scăzut. Variațiile acestei metodologii standard și indicatorii specifici la care se referă aceste variații sunt prezentate mai detaliat în continuare.

Prin posibilitatea de a calibra instrumentul de către utilizator, se oferă flexibilitatea de abatere de la prognoza statistică. Pentru calibrări se recomandă următoarele criterii și bune practici:

- Identificarea și documentarea ipotezelor false – Calibrarea efectuată de utilizatori are capacitatea de a îmbunătăți prognoza în situațiile în care ipotezele prognozei statistice sunt încălcate. Vom solicita părților interesate să ofere feedback sistematic cu privire la ipotezele cele mai importante care stau la baza previziunilor.
- Identificarea și documentarea surselor – În cazul în care un feedback calitativ din partea actorilor cheie indică faptul că o ipoteză/parametru specific al previziunilor statistice este falsă (de exemplu, ipoteze privind caracteristicile medii și performanța proiectelor în curs și viitoare), utilizatorul ar trebui să identifice, să descrie și să documenteze sursele utilizate pentru a ajunge la această concluzie. În cazul în care sursele sunt accesibile publicului, ar trebui furnizate link-uri. Actorilor cheie li se va solicita să furnizeze opinii asupra (1) reprezentativității previziunilor pentru proiectele în implementare și (2) reprezentativitatea previziunilor pentru proiectele viitoare. În

cazurile în care actorii cheie nu sunt de acord cu reprezentativitatea proiecțiilor statistice, vom analiza împreună cu actorii cheie informațiile specifice care stau la baza acestei aprecieri și de asemenea vom identifica care ipoteze ar trebui să fie modificate de către utilizator. Fiecare ipoteză va fi discutată ca fiind relevantă, concentrând parametrii pe care utilizatorii îi pot calibra în cadrul instrumentului de prognoză (documentați în alte secțiuni ale prezentului document). De exemplu, dacă proiectele anterioare durează în medie 1000 de zile și există motive să credem că proiectele viitoare vor fi mai scurte, atunci acest lucru ar trebui specificat și documentat.

- Elaborarea și documentarea logicii și a ipotezelor – Calibrările utilizatorului vor necesita raționament atent, utilizând surse identificate. Prin urmare, raționamentul și logica ar trebui, de asemenea, explicate și documentate, inclusiv orice ipoteze implicite formulate. O opțiune identificată pe parcursul focus grupului a fost aceea că, în cazurile în care numărul de proiecte în curs de implementare și finalizate până în prezent pentru un anumit indicator este scăzut, echipa de prognoză va identifica viitoarele cereri de contracte ca modalitate de determinare a profilului proiectelor viitoare.

Procesul este comparabil din punct de vedere conceptual cu tehnicile de prognoză statistică prin sub-eșantionare, prin evaluarea exactității primei prognoze cu rezultatele datelor. Echipa de evaluare va reflecta asupra acestor puncte și le vor lua în considerare în contextul calendarului și resurselor disponibile pentru implementare.

În același timp, beneficiile testării ulterioare a ipotezei de bază ar trebui avute în vedere în contextul potențialelor dezavantaje ale numeroaselor modificări aduse indicatorilor individuali. Calibrarea este necesară pentru a surprinde caracteristicile specifice ale indicatorilor individuali sau ale programelor operaționale, însă unul dintre avantajele metodologiei aplicate și propuse în propunerea tehnică constă în faptul că previziunile sunt coerente și comparabile între indicatori; Abordarea uniformă și relativ simplă este, de asemenea, trasabilă, asigurând transparența și punerea în aplicare a unui număr mai mare de indicatori prognozați. O prognoză cu prea multe ajustări riscă să fie părtinitoare față de convingerile existente ale utilizatorilor.

Actualizarea previziunilor

Procesul de prognozare și calibrarea rezultatelor sunt integrate într-un instrument care prezintă estimări ale realizărilor proiectelor pentru 2020, 2021, 2022 și 2023. Instrumentul cuprinde o serie de fișiere

Excel, dedicând un fișier Excel (spreadsheet) pentru fiecare program operațional. Procesul practic de elaborare a previziunilor indicatorului (și a actualizărilor ulterioare) urmează structura evidențiată în

Figura 4.

Figura 4 - Actualizarea previziunilor

Prelucrarea datelor administrative extrase din SMIS și eMS

Variabilele cheie și datele de la nivel de proiect sunt extrase din bazele de date SMIS și eMS pentru a genera variabile intermediare în formatul fișierului Excel utilizând o serie de rutine Python.

Actualizarea datelor de intrare pentru instrumentul de prognoză

Realizările proceselor realizate în Python sunt încorporate în instrument pentru a oferi o imagine actualizată a proiectelor finalizate și în curs de implementare.

Generarea/actualizarea previziunilor la nivelul indicatorului

Previziunile statistice sunt calibrate pentru a reflecta perspectiva calitativă la nivelul indicatorului/programului.

Sursa: Cambridge Econometrics și QURES.

Date de intrare pentru instrumentul de prognoză

Principalele contribuții la instrumentul de prognoză sunt datele la nivel de proiect din cadrul eMS pentru cele două programe de cooperare teritorială (România-Bulgaria și România-Ungaria) și SMIS pentru celelalte șase programe operaționale la nivel național. Această secțiune descrie caracteristicile și utilizarea acestor două surse de date în detaliu.

Deși dimensiunea bazelor de date este mare, evaluatorii au identificat lipsa următoarelor aspecte:

- În baza de date SMIS, au fost identificate următoarele lacune:
 - lipsa datelor de început și de încheiere ale proiectelor în două programe (POPAM, și POR, într-o măsură mai mică);
 - valori lipsă pentru indicatorii de realizare (pentru indicatorii 3S15 și 3S17 din POC);
 - pentru unele etape cheie de implementare din programele POIM și POR, nu există date suficiente în SMIS pentru a identifica ce proiecte contribuie la valoarea acestor etape, deci nu pot fi previzionate;
 - Indicatorul CO30 nu a fost găsit în datele SMIS pentru POIM;
 - potrivire nereușită între datele financiare, de monitorizare și de proiect
- În baza de date eMS nu au fost identificate lacune. Baza de date era completă.

În ambele cazuri, datele disponibile care au fost extrase au fost de calitate rezonabilă. Abordarea previziunii a necesitat conectarea proiectelor în mai multe baze de date din SMIS și eMS. În unele cazuri, datele de monitorizare sunt prezente, dar lipsesc înregistrări ale proiectului. Aceste cazuri au fost omise din procesul de prognoză. De asemenea, am validat acuratețea datelor prin verificarea coerenței realizărilor cu obiectivele proiectului și identificarea celor mai complete înregistrări de date în cazuri de duplicare a înregistrărilor.

Pentru indicatorii de realizare din cadrul de performanță, toate programele operaționale au avut indicatori la care în prezent niciun proiect nu contribuie pe baza datelor din SMIS și eMS și, prin urmare,

Progresul până în prezent este zero. Discuțiile ulterioare cu clientul și autoritățile de gestionare ne vor permite să stabilim dacă este o problemă de completare a datelor sau dacă datele reflectă lipsa de proiecte finalizate sau în derulare în sprijinirea realizării acelor indicatori și ținte indicatoare.

Restul acestei secțiuni descrie câmpurile care sunt extrase din fiecare dintre caracteristicile și utilizarea acestor două surse de date mai detaliat.

SMIS

Tabel detaliază câmpurile extrase pentru a fi utilizate în instrumentul de prognoză.

Tabel 6 - Variabile extrase din SMIS

Variabilă	Utilizarea în cadrul procesului de prognoză
AXA_PRIORITARA	Axa prioritară
BUGET_PUBL_TOT_ELIG	Furnizează numitorul în calcularea fondurilor proiectului de-a lungul timpului, pentru a trasa plata fondurilor pe durata proiectului.
BUGET_TOTAL_ELIG_REG_MAI_DEZV	Furnizează numitorul în calcularea fondurilor proiectului de-a lungul timpului, în cazurile în care indicatorii diferă în funcție de tipul de regiune.
BUGET_TOTAL_ELIG_REG_SUBDEZV	Furnizează numitorul în calculele fondurilor proiectului de-a lungul timpului, în cazurile în care indicatorii diferă în funcție de tipul de regiune.
COD_SMIS	Identificator unic de proiect.
COMMON_OUT_IND_CODE	Identificarea indicatorului la care se referă valorile de monitorizare a progresului, pentru a surprinde realizarea proiectelor finalizate și în curs de implementare în momentul prezentării raportului de progres.
CONTRIBUTIE_UE (IMPL_AUT_CR_PLATA)	Autorizațiile de plată ale fondurilor UE constituie o componentă a fondurilor absorbite de către fiecare proiect de-a lungul timpului.
CONTRIBUTIE_UE (IMPL_AUT_CR_RAMBURS)	Autorizațiile de rambursare a fondurilor UE constituie o componentă a fondurilor absorbite de către fiecare proiect de-a lungul timpului.
DATA_AUTORIZ_RAMBURS	Data plății este procesată și exprimată în raport cu data de încheiere a proiectului.
DATA_AUTORIZARE	Data plății este procesată și exprimată în raport cu data de încheiere a proiectului.
DATA_INCEPERE_PR	Data începerii proiectului.
DATA_INCHEIERE_PR	Data încheierii proiectului.
DATA_INREG_AUTORIZ_CP	Data plății este reprezentată în raport cu data de începere a proiectului.
DATA_ATING_INDIC	Data de raportare a indicatorului fizic.
LESS_PERC	Identificarea rezultatelor indicatorilor, în cazurile în care sunt disponibili indicatori de monitorizare diferiți pentru regiunile dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate.
NR_OBIECTIV_SPECIFIC	Obiectivele specifice care contribuie fiecare proiect, variabilă utilizată pentru clasificarea proiectelor în funcție de indicatori.
NR_ORDINE_AP	Axa prioritară la care se referă proiectul (pentru a clasifica proiectele).
PRIORITATE_INVESTITIE	Prioritatea de investiții la care se referă proiectul (utilizată pentru a calcula mediile proiectului la acest nivel).
REG_DEZV	Identificarea obiectivelor pentru indicatori care se referă la regiunile mai puțin dezvoltate.
REG_MAI_PUTIN_DEZV	Identificarea obiectivelor pentru indicatorii care se referă la regiunile dezvoltate.
STATUS_ULTIM	Identificarea proiectelor anulate.
VALOARE_TOTALA_AUTORIZATA	Autorizațiile de pre finanțare pentru fondurile UE constituie o componentă a contribuției fiecărui proiect la indicatorii financiari de-a lungul timpului.

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

Pentru unele programe operaționale, datele pentru variabilele enumerate în tabelul 5 lipsesc și, prin urmare, sunt insuficiente pentru a construi instrumentul de prognoză conform metodei generale. În aceste cazuri, câmpuri alternative de date sunt extrase din SMIS și eMIS pentru a acționa ca reprezentanți. Aceste excepții și utilizarea lor sunt detaliate în tabelul 6.

- În programul POPAM, datele de început (DATA_INCEPERE_PR) și data de încheiere (DATA_INCHEIERE_PR) ale proiectelor lipsesc;
- În programul POC, lipsa datelor privind realizările pentru regiuni mai dezvoltate și regiuni mai puțin dezvoltate pentru următorii indicatori:
 - 3S17 - Școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație și
 - 3S15 - Servicii publice aferente evenimentelor de viață aduse la nivelul IV de sofisticare online

Tabelul 7: Date suplimentare din SMIS - cerințe specifice programului

Domeniu	Utilizați în cadrul procesului de prognoză	Programe pentru care sunt utilizate aceste variabile
REG_DEZV & REG_MAI_PUTIN_DEZV (PROIECTE_IP_REALIZARE)	Folosit pentru a completa indicatorii 3S15 și 3S17 unde datele nu sunt disponibile în baza de date de monitorizare	POC
DATA_SEMNARE_CONTRACT (ACHIZITII_PLANIFICARE), DATA_AUTORIZ_RAMBURS (IMPL_AUT_CR_RAMBURS)	Folosit pentru a completa datele de început și sfârșit ale proiectului unde lipsesc	POPAM

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

Pentru POR, lipsa pentru un număr mic de proiecte a datelor de început (DATA_INCEPERE_PR) și de încheiere (DATA_INCHEIERE_PR) ale proiectelor lipsesc. Acestea au fost excluse deoarece, în general, există un număr mare de proiecte cu datele necesare care să susțină prognoza. Pentru POIM, datele pentru indicatorul CO30 (Energie din surse regenerabile: capacitate suplimentară de a produce energie din surse regenerabile) nu sunt disponibile. Deși din discuțiile cu Autoritatea de Management a reieșit faptul că aceste date sunt disponibile, nu am primit aceste date.

eMS

Tabelul 8 prezintă variabilele care sunt extrase pentru utilizare în instrumentul de previzionare. Întrucât nu au fost identificate lacune în datele eMS, procesul de estimare a indicatorilor nu necesită date suplimentare pentru programele transfrontaliere care se bazează pe datele eMS (programele Interreg V-A România-Ungaria și Interreg România-Bulgaria).

Tabelul 8: Câmpuri extrase din eMS

Domeniu	Utilizați în cadrul procesului de prognoză
Numărul proiectului / ID-ul operației	Identificator unic al proiectului
Axa prioritară	După cum este etichetat
Data de început a proiectului	După cum este etichetat
Date de finalizare a proiectului	După cum este etichetat
Situația proiectului	Identificarea proiectelor anulate
Total valoare sumă certificat FLC D - E R D F	Folosit pentru identificarea plății fondurilor pentru indicatorii financiari.

Domeniu	Utilizați în cadrul procesului de prognoză
Bugetul total al partenerilor B - E R D F	Folosit pentru identificarea bugetului total al proiectului.
Indicator (numele indicatorului)	Identificarea indicatorului la care se referă valorile de monitorizare a progreselor, pentru a surprinde realizarea proiectelor finalizate și în curs de implementare în momentul transmiterii raportului de progres
[An]	Valoarea cumulată a indicatorului de monitorizare (defalcat pe an).

Prelucrarea datelor eMS de către echipa de evaluatori

Descrierea detaliată a procesului de prognoză

Metodologia și procesul de prognoză adoptă o abordare bazată pe date și folosește surse administrative pentru a înțelege caracteristicile proiectelor, traiectoria proiectelor în implementare și parcursul proiectelor viitoare. Această secțiune prezintă mai întâi procesul de bază utilizat pentru prognozarea indicatorilor. În continuare, sunt prezentate excepțiile pentru care au fost necesare abateri de la metoda de bază.

Procesul de bază pentru prognozarea valorilor indicatorilor

Procesul de bază pentru a genera prognoze pentru fiecare indicator implică următorii pași:

PASUL 1: Procesarea și verificarea datelor de monitorizare SMIS și eMS

În primă instanță, datele SMIS și eMS sunt extrase, organizate și verificate automat folosind instrumente și programe operate prin Python. Aceste programe realizează următoarele operațiuni:

- Identificarea și împărțirea datelor în funcție de programul operațional, axa prioritară și prioritatea de investiții. Nu se iau în considerare datele privind axele prioritare care privesc „asistența tehnică”.
- Potrivirea datelor în diferite baze de date (de exemplu, între raportul care conține date privind monitorizarea datelor și raportul care conține informațiile despre proiect). Acest lucru a fost realizat pe baza codului de identificare SMIS al fiecărui proiect.
- Clasificarea proiectelor în proiecte „finalizate” și proiecte „în implementare”. Aceste două tipuri de proiecte vor avea tratamente diferite (după cum se specifică mai jos).
- Verificarea unor lacune în date, cum ar fi: datele de început și sfârșit ale proiectelor care lipsesc, informații lipsă despre împărțirea între regiunile mai puțin dezvoltate și cele mai dezvoltate, secțiuni de date pentru care nu există intrări de monitorizare. Pașii de urmat pentru a rezolva aceste lacune de date sunt discutați în secțiunea „Excepții”.

PASUL 2: Calcularea contribuției proiectelor finalizate

Contribuția proiectelor finalizate pentru indicatorii fizici și financiari este însumată la nivelul priorității de investiții. Indicatorii financiari sunt preluați din bazele de date referitoare la plată⁸¹ (inclusiv pre-finanțare și rambursare), iar indicatorii fizici sunt preluați din baza de date de monitorizare. Deoarece aceste proiecte sunt finalizate, nu sunt necesare alte proiecții sau extrapolări.

PASUL 3: Estimarea contribuției preconizate a proiectelor în implementare

Estimarea contribuției preconizate a proiectelor în implementare urmează un proces similar cu proiectele finalizate și se bazează pe aceleași baze de date. Spre deosebire de proiectele finalizate, totuși, contribuția fiecărui proiect în derulare trebuie să fie prognozată pentru restul perioadei respective.

⁸¹Bazele de date în cauză sunt: 21. Autorizări cereri de pre-finanțare, 22. Autorizări cereri de plată și 23. Autorizări cereri de rambursare.

Pentru indicatorii financiari, estimarea se bazează pe bugetului proiectului - se presupune că fiecare proiect va rambursa 100% din buget până la data de încheiere a acestuia. În cazul în care fondul proiectului depășește bugetul, se utilizează datele privind plățile și nu se mai presupun alte plăți (deoarece nu există fonduri eligibile disponibile).

Pentru indicatorii fizici, datele de monitorizare sunt extrapolate pe baza proporției din proiectele finalizate (până la data introducerii ultimelor date). În prezent, se presupune că finalizarea proiectului este liniară pe durata de viață a proiectului (dacă a trecut 50% din perioada proiectului, se presupune că 50% din proiect a fost finalizat). Există posibilitatea de a perfecționa în continuare această ipoteză acolo unde este necesar, iar astfel de rafinări pot fi implementate în interfața instrumentului.

Pentru proiectele finanțate de Fondul Social European (FSE), în special POCU și POCA, se va utiliza un set suplimentar de date pentru a determina progresele pe perioada implementării proiectelor. În primul rând, dacă este necesar, realizarea până în prezent a acestor proiecte va fi actualizată, astfel încât să utilizeze cele mai recente rezultate ale indicatorilor. Performanța proiectelor în implementare va fi proiectată pe durata proiectului în fiecare an, nu doar la finalizarea acestuia. În al doilea rând, distribuția performanței indicatorilor fizici pe durata proiectului va fi dezvoltată în continuare, pentru a îmbunătăți profilul anual al previziunilor pentru îndeplinirea indicatorii de realizare de către proiectele viitoare.

Această analiză se face de la proiect la proiect (prin urmare pot fi diferențiate axele prioritare și prioritatea de investiții). Abordarea generală presupune că contribuția finală preconizată a unui proiect este realizată la data prevăzută pentru încheierea proiectului.

PASUL 4: Generarea distribuției cumulative a proiectelor

Pentru a construi o bază solidă în ceea ce privește volumul proiectelor anterioare și traiectoria proiectelor noi preconizate, numărul cumulat de proiecte este cuantificat. Acest lucru se realizează prin crearea unei „funcții de distribuție cumulative”, care mapează numărul de proiecte contractate (începute) actuale pentru fiecare prioritate de investiții. Această curbă este apoi extrapolată pentru a prognoza traiectoria proiectelor viitoare pentru fiecare prioritate de investiții. În general, curba este extrapolată linear în felul următor - rata estimată de contractare a proiectelor noi este estimată (din observații) și aceasta se aplică ca o rată fixă în anii viitori.

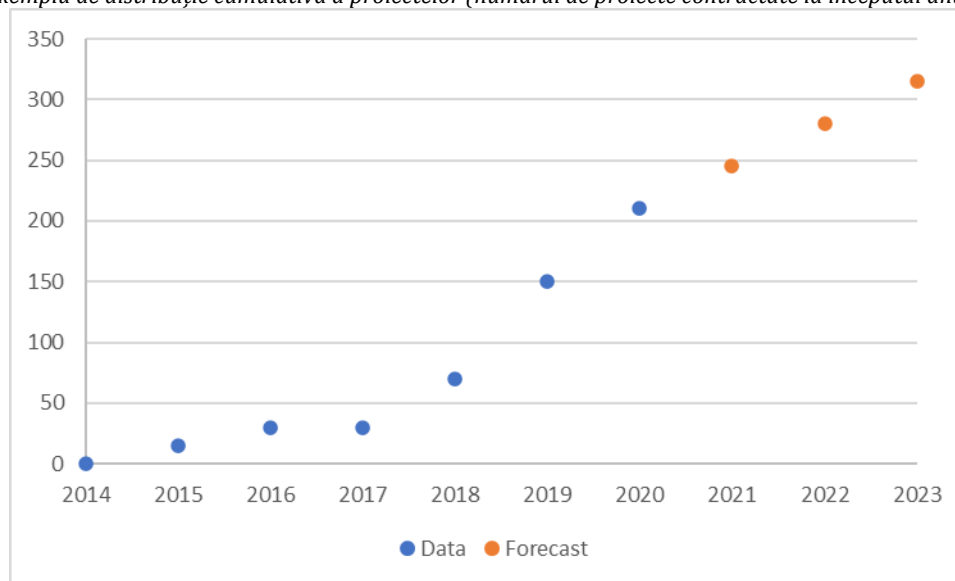
Motivul pentru care se presupune liniaritatea este, în principal, lipsa observațiilor disponibile la nivelul indicatorilor și axelor prioritare/priorităților de investiții. Tehnicile mai complexe (de exemplu, regresia uni variată, analiza seriilor de timp) ar necesita un număr mai mare de observații decât cele disponibile. În plus, în cazul în care există puține observații, acest lucru limitează, de asemenea, măsura în care proiecțiile alternative (de exemplu, creșterea exponențială) pot fi testate cu datele istorice.

În esență, această metodă urmărește să formuleze proiecții rezonabile pentru proiecte, având în vedere necesitatea distribuirii proiectelor pe axe prioritare și priorități de investiții. În unele cazuri, ar putea exista suficiente date disponibile pentru a permite realizarea unei curbe neliniare a instrumentului în viitor. Acest lucru ar putea lua forma unei curbe exponențiale (dacă ne așteptăm ca rata de noi proiecte să crească în timp) sau a unei distribuții normale cumulative (dacă ne așteptăm ca rata de noi proiecte să se diminueze spre sfârșitul perioadei de program).

Așa cum se arată în exemplul din Figura 4 pentru o prioritate de investiții, 70 de proiecte au fost contractate până la începutul anului 2018. Pe măsură ce 80 de proiecte noi au fost contractate pe parcursul anului 2018, numărul cumulat de proiecte a crescut la 150 la începutul anului 2019. Deoarece 60 de proiecte suplimentare au fost contractate în 2019, până la începutul anului 2020, numărul cumulat de proiecte contractate a crescut la 210. Deoarece 2019 este ultimul an pentru care sunt disponibile date (până la data extragerii datelor), valorile pentru restul anului 2020 și din 2021 se prognozează (pe baza ratei de contractare în perioada 2014-19: 210 proiecte contractate în timp de șase ani).

Figura 5: Exemplu de distribuție cumulativă a proiectelor (numărul de proiecte contractate la începutul anului)

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

PASUL 5: Estimarea caracteristicilor medii ale proiectului

În următorul pas se obține o estimare pentru caracteristicile medii ale proiectelor (bugetul, durata, realizarea pe proiect pentru fiecare indicator fizic), pentru a înțelege contribuțiile tipice pe care proiectele le fac de-a lungul indicatorilor financiari și fizici. Profilul proiectelor se realizează pe baza mediei indicatorilor de realizare ai proiectelor finalizate, la nivel de prioritate de investiții. Pe lângă valorile medii ale realizărilor proiectelor pe indicatori, profilul proiectelor include media bugetului și durata medie a acestora. În cazurile indicatorilor și priorităților de investiții, există puține sau deloc observații ale proiectelor finalizate, eșantionul este extins pentru a include proiecte în derulare și sunt utilizate realizările preconizate ale acestora (vezi PASUL 3).

PASUL 6: Estimarea curbelor de plată ale finanțării

Distribuția tipică a finanțării pe parcursul perioadei de proiect este estimată pentru a informa mai bine estimările pentru indicatorii financiari. Aceasta se face în două etape. În primul rând, toate proiectele observate (finalizate și în implementare până în prezent) sunt reunite în fiecare program operațional pentru a construi o relație generală între procentul de finalizare a proiectului (în timp) și procentul de fonduri plătite. Observațiile sunt reunite inițial, deoarece acest proces de potrivire a datelor este solicitant având în vedere numărul de observații. În continuare, curba proporțională este adaptată fiecărei priorități de investiții folosind durata medie a proiectului. Aceasta are ca rezultat o expresie a distribuției fondurilor plătite de an, care este, de asemenea, adaptată fiecărei priorități de investiții.

PASUL 7: Estimarea contribuției proiectelor viitoare (front-end)

Pașii 4-6 oferă informații despre numărul proiectat și caracteristicile proiectelor viitoare. Pasul 7 combină aceste informații pentru a produce o previziune a valorilor indicatorilor pentru perioada 2020-2023. Aceasta presupune, în primul rând, estimarea contribuției totale a proiectelor viitoare până la anul de început al previzionării. Acest lucru se realizează prin înmulțirea numărului de proiecte nou-începute în fiecare an cu caracteristicile medii ale proiectelor. În continuare, procesul implică distribuția contribuției proiectelor la indicatorii fizici și financiari pe parcursul anilor care urmează după anul de început. Contribuțiile la indicatorii financiari sunt calculate pe baza curbei de plată (Pasul 6). Contribuția estimată la indicatorii fizici este alocată datei de finalizare a proiectului.

PASUL 8: Estimarea totalurilor în modelul (front-end)

Pentru proiectele viitoare și în curs de derulare sunt prezentate prognozele statistice, dar utilizatorul este capabil să înlocuiască sau să ajusteze estimările pe baza propriei înțelegeri a perspectivei sau a contextului proiectului. Un ultim pas este să însumăm valorile indicatorilor pentru proiectele viitoare și în curs de desfășurare (după ajustarea utilizatorului) și proiectele finalizate pe an pentru a produce o previziune a titlului.

Excepții

În unele cazuri, metoda de bază a trebuit să fie ajustată din cauza situației și caracteristicilor unor anumiți indicatori. Aceste excepții și ajustările necesare sunt enumerate mai jos. Indicatorii la care se aplică aceste excepții și ajustări sunt prezentați în tabelul 5.

- (1) **Indicatorul fizic are ca unitate de măsură numărul de proiecte** - În aceste cazuri, numărul proiectelor este obținut folosind rapoartele 18 și 28 care conțin informații despre proiecte. Distribuția realizărilor indicatorilor între regiunile mai dezvoltate și mai puțin dezvoltate este estimată folosind pro rata stabilită la nivelul programelor.
- (2) **Indicator fizic încadrat în baza de date PROIECTE REALIZARE** - Indicatorul fizic nu este disponibil în bazele de date obișnuite de monitorizare (rapoartele 18 și 19), ci poate fi găsit în baza de date care conține indicatori prestabiliți de realizare pentru fiecare proiect, raportul 16. Procesul de estimare este în mare parte neschimbat, dar divizarea între regiunile mai puțin dezvoltate și mai dezvoltate este identificată folosind variabilele: „REG_DEZV” și „REG_MAI_PUTIN_DEZV”.
- (3) **Indicatorul corespunde proiectelor care îndeplinesc un anumit obiectiv** - O mapare între obiectivul referitor la indicator și codurile obiectivelor specifice din SMIS sunt create folosind informațiile din logica de intervenție. De exemplu, indicatorul 5S77 se referă în mod specific la proiecte care „susțin dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde în administrația publică pentru optimizarea proceselor de luare a deciziilor”. Acest obiectiv poate fi asociat cu codurile obiective specifice din SMIS (OS1.1), permițând utilizatorului să filtreze proiectele care vizează acest obiectiv. Prin urmare, datele de monitorizare (sau datele de contorizare a proiectelor) pentru acești indicatori sunt filtrate pentru a include doar intrările proiectelor care corespund acestor obiective specifice.
- (4) **Indicatorul este o etapă cheie de implementare, fără o țintă pentru 2023** - Această variabilă este exclusă din instrument.
- (5) **Indicatorul este o etapă cheie de implementare, iar includerea/excluderea acestuia este ambiguă** - Se vor face analize suplimentare, totuși, indicatorul este exclus din versiunea actuală a instrumentului.
- (6) **Indicatorul este un subset al unui alt indicator pentru proiectele care au fost lansate** - Deoarece indicatorul se referă în mod specific la proiectele lansate, indicatorul nu face decât să corespundă rezultatele pentru proiectele aflate în derulare și finalizate (proiectele viitoare care nu au fost încă lansate sunt excluse).
- (7) **Indicatorul conturează un alt indicator deja inclus în instrument** - În aceste cazuri, indicatorul nu este inclus, deoarece se pot obține inferențe de la primul indicator.
- (8) **Valorile prognozate pentru proiectele aflate în derulare pentru POR și POCU** sunt foarte departe de țintă, pe baza metodologiei de prognoză implicită. Pentru aceste programe, a fost adoptată o abordare alternativă pentru a calcula realizarea indicatorilor fizici a proiectelor în derulare. Abordarea alternativă presupune că proiectele în curs vor îndeplini în totalitate obiectivele prestabilite ale indicatorilor fizici. Valorile țintă pentru aceste proiecte sunt obținute din variabila TARGET_TOTAL_VALUE din raportul 18. Indicatori prestabiliți de realizare (pe an), și din variabila VALOARE_TINTA din raportul 16. Proiecte – Indicatori prestabiliți de realizare.

(9) **Datele de început și sfârșit ale proiectelor aferente POPAM sunt imputate pentru majoritatea proiectelor** - Deoarece datele de început și de sfârșit⁸² lipsesc pentru majoritatea proiectelor, valorile sunt completate pe baza următoarelor surse:

- Datele de început ale proiectului sunt completate cu cea mai timpurie dată disponibilă pentru un proiect dat în variabila DATA_SEMNARE_CONTRACT din raportul 14. Achiziții planificare. Datele rămase de început ale proiectului sunt completate cu cea mai timpurie dată disponibilă pentru tranzacțiile referitoare la fiecare proiect din câmpul DATA_AUTORIZ_RAMBURS din tabelul IMPL_AUT_CR_RAMBURS.
- Ulterior, lipsa datelor de finalizare ale proiectelor sunt calculate pe baza datelor de început și duratei medii a proiectelor, estimată folosind proiectele în care atât datele de început cât și cele de sfârșit sunt disponibile.
- Dacă data de finalizare imputată a unui proiect este mai târzie decât data de extragere și proiectul este raportat în raportul 16 Proiecte – Indicatori prestabiliți de realizare, data sa de sfârșit este setată ca fiind egală cu data de extragere a datelor.

Deoarece acești pași prezintă incertitudini, curba de plată a finanțării nu a putut fi obținută în mod fiabil pentru POPAM. Avem în vedere alte discuții cu Autoritatea de Management, în vederea identificării și obținerii datelor de monitorizare privind datele de început și de încheiere ale proiectelor. Prin urmare, proiecțiile de plată financiară pentru proiectele în curs de desfășurare și viitoare sunt obținute folosind curba de plată estimată pentru POCU.

(10) **Valoarea indicatorului fizic POPAM 4.1** - Contribuția la valoarea indicatorului fizic se presupune realizată la începerea unui proiect care vizează indicatorul și nu la finalizarea proiectului.

Tabelul 9 Excepții de la metoda generală de calcul a indicatorilor

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
POCA										
5S77 - Proiecte care sprijină dezvoltarea și introducerea de sisteme și standarde comune în administrația publică pentru optimizarea proceselor decizionale	✓		✓							
5S78 - Proiecte care urmăresc îmbunătățirea eficienței sistemului judiciar	✓		✓							
5S79 - Proiecte care sprijină optimizarea structurilor și proceselor din cadrul autorităților și instituțiilor publice locale	✓		✓							
5S80 - Proiecte care privesc îmbunătățirea calității și transparenței actului de justiție	✓		✓							
POR										
Toți indicatorii fizici								✓		
PA1, CO02 și 1S2		✓								
1K1 - Operațiuni contractate destinate transportului public și nemotorizat				✓						
1K2 - Operațiuni contractate destinate transportului public și nemotorizat				✓						
1K3 - Lungime totală a liniilor noi sau îmbunătățite de tramvai/și metrou conform contractelor semnate				✓						

⁸² Câmpurile SMIS, DATA_INCEPERE_PR și respectiv DATA_INCHEIERE_PR.

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
1K4 - Obiective de patrimoniu cultural restaurate conform contractelor de finanțare				✓						
1K5 - Clădiri publice sau comerciale construite sau renovate în zonele urbane conform contractelor încheiate				✓						
1K6 - Suprafață de teren pentru înregistrare în SICCF conform contractelor de achiziție încheiate				✓						
1K7 - Operațiuni contractate					✓					
1K8 - Entități de transfer tehnologic sprijinite conform contractelor de finanțare					✓					
1K9 - Număr de întreprinderi care beneficiază de grant conform contractelor de finanțare					✓					
POPAM										
Toți indicatorii		✓							✓	
4.1										✓
POC										
3S15 - Servicii publice aferente evenimentelor de viață aduse la nivelul IV de sofisticare online		✓								
3S17 - Școli care utilizează OER, WEB 2.0 în educație		✓								
3S21 - Contracte de achiziții încheiate pentru proiectele care vizează 36 de evenimente de viață (Nivel de sofisticare IV)				✓						
3S22 - Contracte de achiziții încheiate pentru proiecte care vizează implementarea Web 2.0 OER în educație în 2000 de școli				✓						
POIM										
2S9 - Lungimea liniilor de cale ferată renovate sau modernizate cuprinse în proiectele majore transmise Comisiei Europene spre aprobare					✓		✓			
2S10 - Lungimea liniilor de cale ferată renovate sau modernizate cuprinse în proiectele majore transmise Comisiei Europene spre aprobare					✓		✓			
2S34 - Populația suplimentară care beneficiază de o mai bună epurare a apelor uzate din proiectele transmise spre aprobare Comisiei Europene					✓					
2S35 - Populația suplimentară care beneficiază de o mai bună alimentare cu apă din proiectele transmise spre aprobare Comisiei Europene					✓					
2S45 - Seturi de măsuri/planuri de management/planuri de acțiune ce urmează a fi elaborate și aprobate din proiectele contractate					✓					
2S46 - Habitate de interes comunitar preconizate a fi sprijinite în vederea obținerii unui stadiu de conservare mai bun din proiectele contractate					✓		✓			
2S51 - Populația care va beneficia de măsuri de protecție împotriva inundațiilor din proiecte contractate					✓					
2S52 - Lungimea de plajă și/sau faleză protejată inclusă în proiecte majore transmise COM					✓					
2S59 - Capacitate instalată pentru producția de energie regenerabilă din proiecte contractate					✓					

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
2S60 - Capacitate instalată pentru producția de energie în cogenerare de înaltă eficiență din proiecte contractate					✓					
2S63 - Lungimea rețelei termice propuse spre reabilitare/extindere în contracte de achiziții publice semnate				✓						
2S64 - Lungimea rețelei termice propuse spre reabilitare/extindere incluse în proiectul major transmis Comisiei Europene spre aprobare					✓					
RO-BG										
1K1 - Numărul de KM de drumuri care trebuie modernizați sau reconstruiți pentru care au fost lansate ofertele						✓				
RO-HU										
K5, K6, K7, K9 -Toți				✓						

Prelucrarea datelor SMIS și eMS de către echipa de evaluatori

Rezultatele instrumentului

Structura fiecărui fișier Excel este standardizată pentru a urma aceeași structură.

- **Proiecții** Această fișă oferă rezultatele cheie al exercițiului de prognoză. Fișa prezintă prognoze ale realizărilor anuale pentru fiecare indicator, precum și ținta pentru 2023. Acest lucru permite utilizatorului să evalueze progresul către obiectivele indicatorului în funcție de cadrul de performanță (bazat pe proiecte finalizate, realizarea estimată a proiectelor în curs de finalizare și realizarea estimată a proiectelor noi viitoare). Realizarea prognozei pe an este prezentată pentru totalul proiectelor finalizate, în curs de implementare și proiectele viitoare, precum și pentru fiecare dintre aceste componente în mod separat. Un exemplu de bază de date pentru output pentru programul de competitivitate este prezentat în Figura 5.

Tabelul 8. Fișa Proiecții din Instrumentul de previzionare

PA	PI	Indicator Region	Target	Total				Finalised	
				2.020	2.021	2.022	2.023	2020	
1	1 5F1	More developed	63,183,542	620,833,075	738,343,436	775,234,813	778,349,280	71,221,382	71,2
1	1 5F1	Less developed	263,199,437	2,434,035,605	2,894,746,285	3,039,382,557	3,051,593,129	279,230,432	279,2
1	1 5S77	More developed	16	35	36	46	57	29	29
1	1 5S77	Less developed	69	131	136	174	215	109	109
1	1 5S78	More developed	2	29	29	30	30	29	29
1	1 5S78	Less developed	8	110	111	111	112	109	109
2	1 5F2	More developed	5,369,985	37,310,626	38,222,458	39,189,561	39,270,152	1,496,272	1,4
2	1 5F2	Less developed	18,810,325	238,999,017	255,731,414	273,478,056	274,956,943	27,457,069	27,4
2	1 5S79	More developed	68	5	5	6	7	4	4
2	1 5S79	Less developed	284	50	50	78	108	41	41
2	1 5S80	More developed	2	4	4	5	6	4	4
2	1 5S80	Less developed	8	42	42	45	48	41	41

Prelucrarea datelor SMIS de către echipa de evaluatori

- **Realizări finalizată.** Această fișă prezintă la nivelul indicatorului realizarea cumulativă a proiectelor finalizate între 2014 și data extragerii. Valorile din această foaie sunt calculate din procesele Python (procesele Python utilizează date SMIS și eMS).
- **Realizări curente în implementare.** Această fișă prezintă pentru fiecare proiect în derulare și fiecare indicator la care contribuie realizarea până în prezent, data de început și sfârșit a proiectului, precum și realizarea preconizată la finalizarea proiectului. Fiecare rând al fișei reprezintă o potrivire între proiect și indicator. Valorile din această foaie sunt calculate din procesele Python (procesele Python utilizează date SMIS și eMS).
- **Previziuni realizări în implementare.** Această fișă calculează realizarea prognozată a fiecărui proiect în derulare pentru fiecare indicator de la data extragerii datelor până în 2023. Fișa prezintă atât valorile prognozate statistic, cât și estimările calibrate de utilizator pentru fiecare proiect. Utilizatorii sunt capabili să calibreze realizarea proiectului după indicator și anul direct, dacă este necesar. Valorile din această fișă sunt calculate pe baza valorilor din fișa „Realizări curente în curs”

- **Caracteristici_proiect.** Această foaie prezintă variabilele intermediare care sunt utilizate pentru a prognoza performanța și numărul de proiecte noi de la data extragerii datelor până în 2023, la nivelul priorității de investiții sau axei prioritare. Aceste caracteristici ale proiectelor includ atât proiecții statistice, cât și calibrările utilizatorului pentru caracteristicilor proiectelor. Caracteristicile medii ale proiectelor sunt calculate folosind procesele Python (procesele Python utilizează date SMIS și eMS). Caracteristicile medii ale proiectelor sunt calculate folosind proiecte finalizate pentru axele prioritare sau prioritățile de investiții unde există un număr suficient. În cazul în care numărul de proiecte finalizate este scăzut, caracteristicile medii ale proiectelor sunt calculate utilizând proiecte finalizate și în implementare sau numai proiectele în implementare. Astfel, utilizatorii sunt capabili să calibreze:
 - numărul de proiecte noi care încep pentru fiecare .
 - decontarea fondurilor în funcție de maturitatea proiectului pe baza mediei proiectului
 - caracteristicile medii ale proiectului (în special, durata medie, bugetul mediu și realizarea medie a proiectului pentru fiecare dintre indicatori)
- **Realizări_proiecte_noi.** Această fișă prezintă realizarea calculată pe indicator pe baza previziunilor proiectelor viitoare și a performanței medii a proiectului. Fișa include atât estimări statistice, cât și calibrări ale utilizatorilor pentru prognoze la nivelul indicatorului. Estimările sunt obținute pe baza valorilor din fișa „Caracteristici_proiect”.

Aceste alegeri de estimare se bazează de observațiile cheie din faza de început a proiectului:

- **Seturile de date administrative sunt mari și sunt foarte intense din punct de vedere computerizat pentru Excel.** Datele administrative pot conține un număr de observații de peste 20.000 de proiecte, cu intrări diferite referitoare la datele de monitorizare, autorizările de plată și datele contractului de achiziții. Datele acoperă opt programe operaționale și pentru a prelucra toate aceste date folosind Microsoft Excel ar fi dificil și ineficient din punct de vedere tehnic. Ca urmare, sunt utilizate formulele bazate pe programarea în Python pentru a ușura procesarea datelor.
- **Prognozele statistice ar trebui calibrate cu informații calitative.** Așa cum s-a descris mai sus, previziunile pentru anumite programe care se bazează pe metode statistice ar putea duce la rezultate de prognoză de o calitate slabă, în special în cazurile în care numărul de proiecte finalizate și în derulare este scăzut. Prin urmare, este necesar ca instrumentul să se adapteze calibrărilor utilizatorilor de prognoze pentru a reflecta informații calitative ale proiectelor viitoare sau ale realizărilor estimate ale acestora.

Anexa 3. Lista documentelor și a literaturii parcurse

Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul de performanță

Tema E

Ministerul Fondurilor Europene

Biroul Evaluare Programe din cadrul Direcției Generale Programare și Coordonare Sistem

Lista documentelor și a literaturii parcurse

Următoarele documente și strategii au fost consultate de către evaluatori pe parcursul analizei documentare, pentru fiecare Program Operațional:

Programul Operațional Regional

- Raportul Anual de Implementare 2021
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 1
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 2
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 3
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 4
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 6
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 7
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 8
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 9
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 10
- Raportul de Evaluare Axa Prioritară 11
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2015
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2016
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2017
- Rezumatul Programului Operațional Regional la data de 23 iunie 2023

Programul Operațional Capital Uman

- Raportul Anual de Implementare 2021
- Raportul Anual de Implementare 2020
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2015
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2016
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2017
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2018
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2019
- Raportul de Evaluare „Inițiativei Locuri de Muncă pentru Tineri” (ILMT) în România, implementată prin Axa Prioritară 1 a Programului Operațional Capital Uman 2014-2020
- Raport de Evaluare aferent anului 2019 în domeniul ocupării forței de muncă

- Raport de evaluare intermediară POCU, împreună cu seturile de date și metadate Domeniul Incluziunii Sociale
- Rezumatul Programului Operațional Capital Uman la data de 23 iunie 2023

Programul Operațional Infrastructură Mare

- Raportul Anual de Implementare 2021
- Raportul Anual de Implementare 2010
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2015
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2016
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2017
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2018
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2019
- Rezumatul Programului Operațional Infrastructură Mare la data de 20 iunie 2023
- Raportul de Evaluare „Implementarea Planului de Evaluare a Programului Operațional Infrastructură Mare 2014-2020 – Evaluarea intervențiilor POIM în domeniul transporturilor”
- Raport intermediar de evaluare a proiectelor selectate cu finanțare FESI finalizate și recomandări privind implementarea în perioada de programare POIM 2014-2020 și proiectarea perioadei de programare 2021-2027

Programul Operațional Competitivitate

- Raportul Anual de Implementare 2021
- Raportul Anual de Implementare 2020
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2015
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2016
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2017
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2018
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2019
- Strategia Națională de Cercetare Inovare 2014-2020
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2014 – 2020
- Rezumatul Programului Operațional Competitivitate la data de 20 iunie 2023

Programul Operațional Capacitate Administrativă

- Raportul Anual de implementare 2021
- Raportul Anual de Implementare 2020
- Deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2015
- Deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2016
- Deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2017
- Deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2018
- Deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2019
- Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014 – 2020
- Rezumatul Programului Operațional Capacitate Administrativă la data de 20 iunie 2023

Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime

- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2015
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2016
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2017
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2018
- Minutele și deciziile Reuniunilor Comitetului de Coordonare aferente anului 2019
- Planul Strategic Național Multianual privind Acvacultura 2014-2020
- Raport de evaluare a stadiului implementării POPAM 2014-2020 nr. 1

UNIUNEA EUROPEANĂ

- Raport de evaluare a stadiului implementării POPAM 2014-2020 nr. 2
- Raport de evaluare a stadiului implementării POPAM 2014-2020 nr. 3
- Raport de evaluare a stadiului implementării POPAM 2014-2020 nr. 4
- Raport de evaluare a stadiului implementării POPAM 2014-2020 nr. 5
- Raport de evaluare a stadiului implementării POPAM 2014-2020 nr. 6
- Calendar lansări apeluri în anul 2022

Interreg V-A România-Bulgaria

- Raportul Anual de Implementare 2021
- Raportul Anual de Implementare 2020
- Raport de Evaluare de Implementare
- Raport de Evaluare de Comunicare
- Manual de Implementare Proiecte
- Metodologia pentru stabilirea aplicării corecțiilor financiare
- Strategiei Uniunii Europene pentru Regiunea Dunării (SUERD)

Interreg V-A România-Ungaria

- Raportul Anual de Implementare 2021
- Raportul Anual de Implementare 2020
- Raport de Evaluare de Implementare
- Raport de Evaluare de Comunicare

Anexa 4. Lista membrilor Comitetului de Coordonare a Evaluării

Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul de performanță

Tema E

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

Biroul Evaluare Programe din cadrul Direcției Generale Programare și Coordonare Sistem

Departamente, Servicii și Autorități de Management care fac parte din Comitetul de Coordonare al Evaluării

1. Serviciul Unitatea Centrală de Evaluare
2. Direcției Coordonare SMIS și IT – DCSMISIT
3. Cooperare Transfrontalieră Europeană – CTE
4. Programul Operațional Regional – POR
5. Programe Europene Infrastructură Mare – PEIM
6. Direcția Coordonare Sistem și Monitorizare – DCSM
7. Programul Operațional Capacitate Administrativă – POCA
8. Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime – POPAM
9. Biroul Evaluări Programe – BEP
10. Programe Europene Capital Uman – PECU
11. Programul Operațional Competitivitate – POC

Anexa 5. Instrumentul de prognoză și datele și metadatele aferente

Atașat separat raportului.

Anexa 6. Tabel cu observațiile transmise

Tabelul următor centralizează observațiile primite și oferă un răspuns la fiecare observație.

Nr.	Observație:	Adoptată (da/nu/parțial)	Răspuns:	Pg.
Sursa: AM POIM				
1	<p>Urmare a analizării raportului de evaluare am constatat următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> În cuprinsul raportului se face referire la modificarea de program 10.1 aprobată în luna septembrie 2022. Precizăm faptul că modificarea de program 10.1 a fost aprobată în luna noiembrie 2022 – (Decizia CE NR. 8381/15.11.2022); Tabelul privind situația generală actuală a POIM 2014-2020 necesită revizuire în ceea ce privește coloana Nr. Proiecte finalizate. Datele nu corespund cu informațiile existente la nivelul DGPDD; Secțiunea POIM, paragrafele 188 și 216 necesită revizuire (datele privind număr proiecte/axa); 	DA	Echipa de evaluare a integrat datele și informațiile primite de la AM POIM în analiza raportului de evaluare.	61
Sursa: AM POC				
2	Există un număr de 262 de proiecte finalizate în cadrul Axei Prioritare 1.	DA	Echipa de evaluare a integrat această informație în tabelul 24. Situația generală actuală a Programului Operațional Competitivitate – 23 iunie 2023.	77
3	Să se recomande metoda prin care AMPOC va crește ritmul cererilor de rambursare având în vedere numărul mic de persoane pe care îl are.	DA	Echipa de evaluare a eliminat această recomandare, în contextul informațiilor privind capacitatea scăzută a AM POC.	79-80
4	<p>În cadrul Axei Prioritare 2, au fost finanțate atât proiecte pentru beneficiari privați, cât și pentru beneficiari publici. Cu toate acestea, contractarea proiectelor pentru beneficiarii privați nu a avansat la fel de rapid ca în cazul beneficiarilor publici, datorită faptului că aceștia din urmă au înregistrat progrese financiare mai modeste.</p> <p>Progresul financiar și fizic modest înregistrat în prima parte a implementării proiectelor cu beneficiari publici se datorează complexității acestor proiecte și necesității de a respecta legislația privind achizițiile publice. Acest lucru poate fi comparat cu proiectele destinate beneficiarilor privați, care sunt supuse procedurilor simplificate.</p>	DA	În contextul informațiilor primite, echipa de evaluare a reformulat textul într-o manieră prin care să reflecte observația din partea AM POC.	79-80
5	<p>Există și proiecte de tip start-up/spin off care au perioada mai mica de implementare (1-1,5 ani).</p> <p>Conform OUG 36 /2023 de inchidere PO S-A INTOCMIT O LISTA CU PROIECTE CU RISC NEFINALIZARE care este strict monitorizata. Un nr mic de proiecte care nu se vor finaliza vor incheia AA si se vor finaliza din fonduri proprii, cu atingerea tintelor indicatorilor.</p>	DA	<p>Echipa de evaluare a adăugat următorul paragraf:</p> <p><i>Trebuie menționat aici și faptul că în cadrul Axei Prioritare, pentru proiectele de tip start-up sau spin off perioada este semnificativ mai scurtă, de aproximativ 1,5 ani. Autoritatea de Management a programului a întocmit o listă cu proiectele aflate în situații de risc, pe care le monitorizează constant. Astfel, există un număr mic de</i></p>	79-80

Nr.	Observație:	Adoptată (da/nu/parțial)	Răspuns:	Pg.
			<i>proiecte care nu se vor încheia până la finalul anului 2023 și care vor continua investițiile din fonduri proprii și care se angajează să atingă țintele indicatorilor până la încheierea lor. Cu toate acestea. Instrumentul de prognoză estimează rate de realizare ale, țintelor aferente ambelor tipuri de regiuni vor fi atinse de peste 100%.</i>	
6	Se ia în considerare și este în discuție inclusiv modificarea de program cu scăderea țintelor la indicatorul C027	DA	Echipa de evaluare a adăugat următorul paragraf: <i>Însă, la acest moment Autoritatea de Management ia în considerare posibilitatea modificării programului, inclusiv scăderea țintei acestui indicator.</i>	79-80
7	Indicatorul financiar va crește și datorită FINALIZĂRII PROIECTELOR DE TIP G prin mărirea cofinanțării eligibile, inclusiv pentru zonele mai puțin dezvoltate.	DA	Echipa de evaluare a adăugat următorul paragraf: <i>Cu toate acestea, așa cum a fost prezentat în cadrul sub-sectiunii anterioare se așteaptă creșterea valorii indicatorului financiar în a doua jumătate a anului 2023.</i>	79-80
Sursa: AM POPAM				
8	Anexa 2.1 din 31.05.2023 am raportat la MIPE 119 contracte în vigoare, iar în raportarea din 30.06.2023, 118. Nu știu de unde provine 111.	DA	Echipa de evaluare a corectat datele după verificarea datelor SMIS și a listei proiectelor contractate.	117
Sursa: CTE				
9	În secțiunea concluziei, lecții învățate și recomandări, pentru programul Interreg V-A România-Ungaria, lipsesc referiri către Axele Prioritare 5 și 6.	DA	Echipa de evaluare a extins paragrafele privind programul Interreg V-A România-Ungaria, prezentând situația și din aceste Axe Prioritare.	128
Sursa: Reuniunea CCE				
10	Validarea analizelor raportului și estimărilor realizate cu AM POR și AM POPAM	PARȚIAL	Echipa de evaluare a realizat validarea în scris cu AM POPAM, prin transmiterea analizei către AM, și primirea documentului înapoi cu observații în scris.	-

Implementarea Planului de Evaluare a Acordului de Parteneriat

Evaluarea progresului în îndeplinirea indicatorilor din cadrul de performanță – Tema E

Acest raport a fost elaborat în baza unei evaluări independente efectuate de Asocieria QURES Consulting & Cambridge Econometrics. Opiniile exprimate în raport sunt cele ale echipei de evaluare și nu reprezintă neapărat punctul de vedere al Ministerului Fondurilor Europene. Autorii raportului de evaluare sunt Laura Trofin (Expert Cheie 1 – Team Leader), Graham Hay (Expert Cheie 2) și Irina Lonean (Expert Cheie 3).

Proiect cofinanțat din Fondul European pentru Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Asistență Tehnică 2014-2020